

ప్రీతి

ప్రస్తుత భావావలంబమున కగ్రగణ్యత వహించిన ఆంగ్లము ప్రసిద్ధి నెఱుంగిని పురుషుమున, ప్రేమించు మనకేక బాహ్యత్వప్రభువుల సనుభవకారణముతో ముహూర్తమునకు గాంచెను. తత్ఫలమున వూర్సుపు నుచ నున్నతవాజ్యమును గునలెను. నేటి ఆంగ్లవాజ్యమును గునలెను ప్రేమిభాషయందు నాగ న్యత శైవలిని శాఖోపశాఖతో వాంఛి అతిక వినుశ్చి నుభురచనలను వృష్టింప జేసినది. అట్టి ప్రసిద్ధిభాషకు జెందిన యొక విసవంతయున సవలయే యీ గ్రంథమునకు నూత్మిక. కథావిషయములుకూడ ప్రేమినియకు చెందినవే. ప్రేమించినవలయును సహజములకు విచిత్రకల్పనలు, వింత పోకడలు ఆంధ్రవాతకలోకమునకు పరిచయ కునర్పించెనను నా తలంపు దీనివలన నఫలమైన కృతకమృత్యుడను.

అశాంతిము నామెడలనవ్వాకవాత్సల్యముఁ జూపుచు, నా ప్రయత్నములంగఁ దోడ్పడుచు, పెక్కు తెఱఁగుల నన్ను ప్రోత్సహించు సుహృద్వరులగు దీని ప్రకాశక లెంతయు వందనీయులు.

కలకత్తా }
23 - 8 - 29.

గుజనవిధేయుఁడు
జొన్నలగడ్డ పల్లవాచార్యమూర్తి

* * కృతి సమర్పణము * *

చిటుతప్రాయమునఁ గడలేనియుడుమలకుఁ బాల్పశియుఁ జి-
 శాంతిని గోల్పడక, సహనకవచము ధరించి, ధైర్యానిఁ జేఱు
 జీవితసంగ్రామమున మొక్కవోని పరాక్రమమునఁ బోరి విజయె
 వేతులై, మేడన్ (Madan), బటాక్రిష్టచాల్ (Butto Kristo Pa-
 తాతా (Tata), బసివిరెడ్డి (Basiv Reddi), లెస్లీ (Leslie)
 ప్రభృతులైనడి ఉన్నతోద్దేశసిద్ధినడిసి, చాణిజ్యమునకు వన్నఁదెచ్చి
 సర్వసంపదసంపన్నులై, సకలసద్గుణసంశోభితులై, పూతచారితులై
 అర్థిజనకల్పకలై, పెక్కేమలు కర్మవీరులై మనుగడగడపి ఓవ
 గతులైన శ్రీశ్రీ అద్దేపల్లి చన్నయ్యనాయఁడుగారి పవిత్రస్మృతి కీ కృ-
 ప్రసవము సమర్పితము.

* *
*

భిన్నహస్తము

మానము గడచిపోయెను. నెల నినాలలోను కంకణ మపహరించిన కాంత జాడగాని, ఇయల్టావొరసాని జాడగాని మేక్సిమునకు తెల్లము కాలేదు. నుండరి తెలుగెఱిగినంతని అతఁ డిచ్చును యువకులనవ, నా రమణియుండు నెలవున నేరునులేరని వారు వాఁత్రుచ్చిరి. యవ కుండు స్వయముగా నాతాపమున కరిగి, ఆ వాల్చుజని గుఱించి నాకపు చేసెను. ఒకలేకును నెఱుంగుండ సంక్షీలవోకొని ఆనెలంత ఎండేని పలాముత మాయెనని ఇరుగుపొరుగువారు పలిచిరి. మేక్సిము తోడనే పోలీసుల నత్తావునకు దావించి మేడయంతయు కలయ పెదకించెను. గాని సందియముఁ బొలుపు వస్తువు లేమియు నందుఁ గానరాలేదు. అచటిద్రవ్యము లంగందుఁ బడియుండెను. మేడ బాడుగ మూఁడు నెలబడనక ముందే ముట్టినందున నింక యొడయుండు సిల్కిం తుండై యుండెను. అపరచితయైన నానుందరి మాటుపేరుపెట్టుకొని, తనపాలినుండి కంకణము నపహరింప నింతవని సలిపి కృతకృత్యయై అంతర్హిత యాయెననియు, చోరాంగన తన భిన్నహస్తమును, చేతి కంకణమును నిజహస్తగత మొనరిండుకొని పలాయితయైనందున, నిఁకామెనుఁ పట్టజాలుట కల్గఁజునియు యువకుఁ డూహించెను.

నిజపరాజయమునకు హతాశుడయ్య, ఇత వెనవేమియు లేనందున యువకుండు మనసు కుదుటఁబఱచుకొనెను. కాని అతని చిత్త మంతయు నియల్టా జీవియెడ హత్తియుండెను. దుగ్గయైన ఆరమణి చికుత్సకుని యత్నమున నారోగ్యవతి యాయెను. కాని వైద్యుని అను మతి లేనిదే ఆమెను జూచుట నిషేధమగుదు, తదనుమతికోసరమై యాతఁడు ప్రతీక్షింపసాగెను. ఆసీనుఁడనిశచింతకమును దలఁచినకొలఁది యువకుని హృదయ మనురాగస్పర్శచే సంజీవితము కాదొడఁగెను !

ఈమానములోపుక వర్జ్యు గృహవిషయములు కూడ చాలా వఱకు మాటిపోయెను. విగనరీనినుల విజ్ఞమునకు పలయునెయ్యము జనింపనెంచిన వృద్ధుడు శిధిలకాముడు కాలేను. పరిణయమున కించుక గడుపుమాత్ర వాతతనయ వేడియుండెను. మఱుగున నామానిం జూడ నుక్తిచి రాజ్య కమ్మకామునియు, వారి కల యిక కంఠివెట్టి మేక్కి మామెచి నురలించుచుయుగూడ నెఱిగి, ఇంక నదిరకాలములో విగనరీయే తన జామాత కాంగలడని వృద్ధుడు హ్సంగవొడంగెను !

చోదని కోస్తపై ఇంక యత్నింప పనిలేకని వర్జ్యు బారిషఫలు నిశ్చయించుకొనిరి. సగలవేటిక నీ కలదము నాన వదలుకొని, ఎలిను భావికల్యాణముచు మాత్రమే యపేక్షించుచు, వేతేయియు సూహింపక దొర మిన్నకుండెను.

వర్జ్యు నిలయమున మఱొకమాన్యు చూపెట్టెను. జ్వరైటుస్థానమున సిపు డింక బాలుడు పనిచేయుచుండెను. పలనో జ్వరైటు శిరమున గాటమైన గాయము తగలెను. ఒకచేయి ఇంచుమించుగ విఱిగిపోయెను. ఈవార్త దెలుపుచు, వారి పితామహ వర్జ్యునకు జాబువ్రాచు, మేనల్లుని కోడ్కొని వృద్ధుడు బాలుడున్నయెడ కరిగి ఆతని చుస్థితికి మిగుల బరితపించి, వాసజూపిగాఁ దలచుగ మేక్కిము నచటికిఁ బంపు చుండెను. దెబ్బ మెడదునకు బలముగ దగిలినందున బాలుడు స్మృతి శక్తి గోలుపోయి, తనకాగాయ మేల తగిలెనో చెప్పజాలకుండెను.

ఇయట్లాదేవిని గుఱించిన యోచన తక్కు తక్కుగల తలపుల నన్నిటి తన మనసునుండి తొలగింప నెంత శుత్తింబినను, చార్యోదంత మవిరామముగ నాతని జ్ఞప్తికిరావొడంగెను. ఒకనాటి నిశ్శిధిని ఆతఁ డావలినుండి యరుదెంచును గొతీయధిపతి గూలయముఁ జొచ్చెను. సమ్మఖిద్వారమునుండి లోపల బ్రవేశించి కొత్తప్రాంగణముఁ జొరక

మున్ను చౌర్యము జరిగినగాటిరాతిరి సంగతి అతనిజ్ఞప్తికివచ్చెను. అసలినెవ్వరిగూడ, అతడుత్రావుచుండి కొంతసేక జనుచుండెను. పురుషు లందు కలిచి, ముగలలెల్ల కేరునఁ జేరింతనే అవ్వలకు జాటిపోయిరికదా! “అయ్యువురిలో నొకరు పురుష వేలము ధరించిన చోరాంగుడై యుండవలెను. ఎట్టి ప్రవీణయో గాని నెఱిగింపక ఆమె జాడ తెలియలేదు. బాగుగ యోచించుచూడ రెండవమాతఁడు సుందరి దండ నామె మేడకుండు వికారాకారుడై యుండునని తోచుచున్నది. కాని చోరమానిసి ను దరియని తోచుటలేదు. ఏలనన నామె చిన్న హస్తకాదు. పరిశీలించుచూడ నామెచేతులు రెండును సరిగ నేయున్నవి. ఒకవేళ నాయుర్పురు చౌర్య మొనరించినజాణ కనుచున్నై యుందురు. అజాణజాడ కానిజాటుట తివిరి ఇరుమునఁ దైలముఁ దీయుటయని తోచుచుండెను! వికారాంగుడు ప్రథమమున చౌర్యోద్యోగమునకై కొంత పతి సౌధమునకుఁగూడఁ గొనివచ్చిన చేడిమయే తన చెడుచెయ్యదమున చేయికోలుపోయియుండును. రెండవమాతఁడు, చౌర్యమునఫలమైన సిగ్గేధిని వింతమానిసి మరల వచ్చియుండు గాని, హస్తహీనయైన మానిని వచ్చి యుండదు. ఒదంపడి మాయోపాయమున కింకణమును హస్తగత మొన రించుకొన సత్సయించి వింతమానిసి సుందరిసాయము నపేక్షించి, ఆమెను సీహారస్పత్యప్రాంగణమున కనిపి యుండును. కాని, అనాటిరజని నే నత్తావునకుఁ జనుచునని అతని కెల్లులెల్లచూయెను? తక్కుంగల అన్ని విషయముల వలె నిదికూడ రహస్యమయమైయున్నది! ఆరహస్యమెట్టి దైనను, వింతమానిసిచెరితులైన యుండగుట ఆజాటియమిని గాఢ తమనమున నన్నుఁ దలుముకొనివచ్చి రని మనసునకు గట్టిగఁ దట్టు చుండెను. వికారపురుషుడు చోరాంగునకుఁ గుడిభుజమై వర్తించుచుండ వచ్చును! బలపూర్వకముగ దుండగుల మూలమున నా విభావరికంకణము నాడడనుండి అపహరింప వారు నిశ్చయించియుందురు. కాని ఆయుపాయ

మున గృతకృత్యములు గానేరక వారు జేతువెరవు నూహించిరి. రెండవ తూరి చారొడ్డినకొంగురమున దప్పల్కొనిపోతిరి! " అని మేస్సీయు వితర్కింపబడినారు.

ఈ రణస్థానము చాటుతేటి ద్వారపాలుకురి గదితట్టుగ దృష్టి నిక్షేపించెను. గడిలు పిండుక జేసువలబడియుండెను. దానినడుమ నిప్పుల పొతఁ జలిచి గుఱు పెనుదిరిగి కూడచుని మూపురు పురుషులు ప్రసంగించుకొనుచుండిరి. ఒక్కరుఁడు ద్వారపాలుఁడు. రెండవమూతఁడు క్రొత్తగఁ బనిలోఁ జేరిన కట్టఁడు! మూడవవాఁడు పరిచితుడైన పనివాడు. నిశినయమున నిభృతమున వారట్లు ప్రసంగించున జేమో వినకాతుకపడి యవకాడు దాపున పొంచెను.

బాలకుడు - కార్యదర్శి రాజర్థ నిర్దోషియని పలుమాలు నొక్కివక్కాణింపఁగలను.

ద్వారపాలుఁడు మిన్నకుండెను.

మూడవవాడు - అత్తైన నాతఁడు పలాయన మొనరించెనేల ?

"తనను నాతనికొనఁగి పెండి! నేనుటకు వృద్ధుఁ డియ్యకొనలేదు గాన నాతఁడు వెడలిపోయెను. ఇనుపపెట్టెనాతఁడు ముట్టలేదని నాకుడి చేయి పండ్లముగ నొడ్డిచెప్పఁగలను!"

ఈ సుదవూను విని మేస్సీ మాశ్చర్యాన్వితుఁడాయెను. "చార్యో దంతము నణచియుంచ నంతయుత్సించినను, నది ఎల్లరకుఁ దెల్లమాయెను! కోతీపతి సమపద్ధతుల కైవడి కుమారి ప్రణయకాహిని వీరలు విశ్లేషణమొనరించుచుండిరి!" అని యబ్రవడి, కినుక నణచుకొని వారలిఁకేమిచెప్పకొందురో విన నాతఁడుత్కిర్ణుడైన అందు నిలిచెను.

ద్వారపాలుఁడు - దొంగ కార్యదర్శియే యని నిశ్చయించుకొనిన వీరలాతని వెతకి పట్ట పోలీసులను నియోగింపకుండు టాక

యాశ్చర్యము కాదా?

కాలాడు - మునునలి అంత తొందర పడువాడు కాదు. క్రొవ్యమునకు బూరనమెడల, తన తనూభవ పంత కంత ముండగని ఆతడు గ్రహించె. రాబర్టుకు ఈమారి అనురక్తయై యుండెనని ఎల్లరెఱుంగుచును. అట్టిగుప్పాడు నెత్తు కొనుటయం దామెబుద్ధి కుశలత వేటపడియెను! వివి గాంధీశ్యముఁ జూపు విగనరీకంటె నా యునకుడు వేట మడుంగు లెక్కడుగఁ బ్రయత్నముడై వాని నడువున కడ్డుపచ్చి గంభీరస్వరమున మూడవయాశిఁ బిల్ల నెను. "ప్రభుజన్మమందైన అనునకుడు నిర్దోషియే యగుచో, అయిపుగాని బాడగాని లేక ఆతఁడే అట్టై అంతర్ధానమైపోయెను!"

కాలకుడు - కొందఱు కొందరి కాతని కబురు తెలిసియే యుండెను. కాని, ముమూరు నె దినములనుండి ఎవరికిని, ఆతని బాడ తెలియరాలేదు అంజ్ఞాకు వేరొక కారణ మూహించుచుంటిని. ఎవరైన నాతని నెందైన బంధించియుండుగు లేక ఆతని ఉనులులఁ దీసియైన నొందురు.

ద్వారపాలుడు - ఒకవేళ ఆతడు అమెరికా కరిగియుండును. అంతియకాని దొంగ ఆతడని నేనకూడ తలచుచు. ఆచెడువనిచేసిస్ దెవరో విందారా? ఇచ్చటి నితవఱకు వనిచేయు బుడుతనిదే ఆవని!

"ఎవరు! - జ్ఞరెటా? - అట్లని నేనునమ్మును. పాఠశాలకు నన్ను పిసిగించువాడగుటచే ఆతడన నాకించుక అయిప్తమే యయ్యా, ఇనుప పెట్టెపై ఆతడు చేయి పెట్టెనని నమ్మజాలను. ఆటుగంటలు కొట్టి నంతనే పాప మాతఁ డావఱకి పోవువాడు కాదా."

ద్వారపాలుడు - అవు నానూట నిజమే. బుడుతడు కడు దుండగుడు. - "మూడు నెలలకు మున్ను నేనాతని మేజాపై, బరుండియుంటఁ జూచితిని. రాతిరియంతయు ఆతడు కచేర్గదిలో నిడు

రించెను. పని పోవునని భీతిచే నేనావిషయము నివరికిని తెలుపకుంటిని."

బాలకుడు — ఇదే దిట్ట! పరులనుంటు తుకోనగమై యుండదు. ఎవరి ముఖముననుచుచింతగా ఇత డప్పుకడేరి బాంస ఆగియుండును. ఇటీవల నగముచున్న అవస్థను జూడఁగా తెరపునఁబడియుంట ఎటుం గుఱువా? పనిచాలినుచి బాలకుని దిట్టపననుకట్టి ఎవరో ఈవనిచేసి యుండును!

దొరకలఁడు — ఇంతి రహస్య మేమో తెలియుటలేను.

మూడవవాడు — జడ్డెటునిష తుమై నే నేమి యు జెప్పజాలను. అయితేకత్తా! నీ కెక్కి కలుగులు తెలియఁచుండును. కుమారి ఎలిను పరిణయము నిశ్చయమాయెనా?

"రావోవు ఫిర్రవరి మానములో పరిణయముగునని తోచుచున్నది. కాని, కుమారియందు పెండ్లికుమారివాలక మేమియుఁ గానిపించుట లేను. పెండ్లి గామించుననజాలకవి ఆమె నోరు తెఱచి చెప్పలేక పోవుచుండెను కాని, రాజులందఱు వెక్కివెక్కి ఏడ్చుచుండునని పరిచారిక నానో పలుకఁజూ చెప్పియుండెను.

దొరపాఁడు — అచిరములో నామె కూడట కలుగకపోదు. విగనరికేకపెడకును! ఇచటకి నిచ్చినపు డాతనిచేత కాసైనలేదు. ఇప్పుడతఁ డొక్క మాటుగ కోటిశ్వరుడైపోయెను!

బాలకుడు — కోటిశ్వరుడైపోమి! ఆతఁడు వట్టిలోభి! మన యజమానియే యనుకొంటిమి, ఇతఁ డాతని తల దాటిపోయెను!

నేనైకాని గుఱించిన యనుచిత్రముర్చనమునకు కడు కనలి, గది జొచ్చి కొక్కొక్కని కొక్కొక గ్రుద్దుప్రసాదించ మేక్కి మూహించెను. కాని, ఇంచుక మూచించి ఆత్మనంవరణ మొనరించుకొని మెల్లగా నాతఁ డందుండి వెడలిపోయెను. పరిచారికలు పల్కులు కొన్న తన చిత్తమును విక్కుటముగా పిచలిత మొనరింప నాతఁ డిట్లని వితర్కింపఁదొడఁగెను.

“రాబర్టు కోష్ దును నంది మిలు ఎరిచాంకుని దినుమిత్తెన చూపటోతు లేదు. నిర్దేతుకముగ — అన్యాయముగ నాతనిపై దోష మూరోపింప బడెనని ఎల్ల రూపించుచుండిరి. ఒక కేర వాకుతలచినదే సత్యమై యుండవచ్చును! అది సత్యమేయైన నేనేపాపడియుంటిని. తనకేలుబట్టఁ జూడిన రాబర్టుకొమ్ము! నవరాధిపతిని కూకారికిఁ జెప్పబ నా మొదటి దోషము! దుండగుండగు బుతుతీపి క్కాశెయి మునంగనిచ్చుట నా రెండవదోషము! కాని, పరిచారకు లూహించినది యథార్థము కాదేమో! ప్రొత్తగబసలోఁ జేసిన బాలకానికి సమాంపైఁగల భక్తి మొందు. రాబర్టుపైఁగూడి నాతని కెక్కుమిచ్చేము! అందుచేనాతిఁడి ట్లూహించియుండును. జర్జలు దుండిగుండేకావచ్చును. కాని చోర కృత్యమునదాతని కెట్టి సంబంధము లేదనినాధ్యభివ్యాసము. ఇయట్టా దేవినిగలిసికొని వాని గొనము లెట్టివో యడిగిచూతునుగాక!”

మఱునాడు మేక్సిముగోరీలోనికి మరలనరిగి విగనరీ గదిఁ జొచ్చెను. గదియం దిన్యోద్యోగులుకూడ పసిచేయుచుండిరి. మిత్రునిఁజూచి విగనరీ మిక్కిలి సంతస పడెను. కాని తోడిముద్యోగుఁ మ్రోలఁ దన యానం దముఁ బ్రకాశింపఁ నెచ్చెలిని దోహొని ఆతఁడు మఱొకయాగారమునఁ బ్రవేశించెను. ఆగదియం దంతకుమున్ను కాగితములు గుట్టగఁ బడి యుండెడివి. ఇప్పుడది పరిశుభ్ర మునరిపఁబడెను.

“నీ విశేషచరిత్ర కాలములో నెలినునకు పతి వయ్యెనువుకాబోలు!”

“నీ కావిషము మిట్లు తెలిసెను?”

“ఇంతివఱ కేమేమి జరిగెనో ఎఱుంగను — కాని నీమొగమున వినాహ చిహ్నములఁచూచి నే నట్లూహించితిని!”

“సోదరా! నేనీత నుఖవంతుడను కాఁజూచుదును ”

“ఏమేమి జరిగెనో నా కంతయు విప్పి చెప్పము.”

“నిన్న నాకు మంచి తరుణము లభించెను. ఒకర్తుకయుండ నేనాప

దాపునకుఁ జని, నా మనసునందలి కోరికఁ జెలుప నుంకించితిని. కాని ఆనెలంత ఏమి పలుకుటకు నా కవకాశ మిచ్చుక వట్లునైతి! “మీరు నన్ను ప్రేమించుచుంట నేనెఱుఁచును. యిది నద్గుణములను నేను గ్రహింపజాలి తిసి. హతభాగ్యుడైన నెయ్యదిగ వత్తి మువలసఁపించి మీరు మీమహి త్యమును ప్రకాశమునఁగితిరి. దానందేన మీయెడ నేను భక్తి మెయి వర్తిచుచుంటిని. మీకునునాకును పెడిది కావలెననుజనకుఁ డివెట్లెంచు చుండెను. ఆతనిమోల మీరు నా కేల నొనరిగి కోరుకొనవచ్చును.”

“మంచిది నీ హామి యింతమఁక బడసితివిగాని అది యంత మనః పూర్వకమైనది కాదు. అట్లని ఆపవచ్చితి నీ వేమి యింతర మునగితివి? ఆమె యసినట్లు సశ్చయముగ నీ వాచరించి యుండువు!”

“ఇక నందు సంజయ మేమున్నది.”

“కాని నీ వట్లానరించితినని నేఁడలఁచెను. నీవు బుద్ధిమంతుఁడవు. బుద్ధిమంతునివలెనే నీ వాచరించియుండువని నా గట్టనమృతము!”

“నీమఱదలు కడు నుందరి. ఆపియెడ నేను కర మనుచున్నట్లనై యుంటిని. కాని ఆపిషయమున నీరొడ్డేడ్లనుండి నను వెల్లడి గావించెదను. పెల్లుబ్బు నాయను రాగమును నామంతరంగమందే యుద్ఘాతకొంటిని!”

“నీవుకాక ఆమె ప్రేమకు పాత్రుఁడైనవాఁ డింకొకఁ డుండెనను విష యము ని వెఱుంగుదువా?”

విగనరీ కిన్నులును, మొగమును ఎఱ్ఱబాటపోయెను. మేక్కి మెన్న దును తలంపునణించి మాటలాడువాఁడుకాదు. నెయ్యది సుద్దేశించి ఆతఁ డిట్లనెను. “నన్ను నిరుత్సాహుఁగావించ నేను హఠింపెను. కాని, ఈవిషయమున నే యోజించిన దేమో నీకుఁదెలుపు టుచితము కదా! ‘నీయెడ భక్తి కలిగి, భవిష్యమున నన్ను పెండ్లి కావించుకొనుట కియ్య కొందు’ నని కుమారి తెలిపెదగాదా! ఆపె నుడువులభావమేమి? కాలక్రమమున తాను నన్ను ప్రేమింపజాలునని యూహించియే ఆమె

“ నే నాబ్బోర నదితగా నవ్వుచాలను. నీవాతని బాగుగ నెఱుంగునువా? ”

“ ఎఱుంగ న. ముగి నలిచుట నష్టమనకు, అతనికిని చాలసఖ్యము కలదు. రాజభక్తిపయమై పరిశ్చయను విశేషయోచన నల్పములదురు. హదరా! చిర్యయంతయు చూచుచుంటివా! ఇందు నీయభిప్రాయమేమి? ”

“ నాకృత్యము దుహహ్యమైయున్నది. నిక్కంపుదొంగ ఎవరో ఇతని తెల్లముకా లేదు. నాచేతినుండి కంఠం మెట్లపహరింపఁజెరో ఎఱుంగఁబడువా? ఇది కదలతియు ఘోరరహస్యజాలమున నావృతమై యున్నది. జల్లెటవిషయమై మన మెమియు నలసియుపడలేదుకదా! అశని కీచార్యనంఘటనముతో సంబంధముండెనని పరిచారికులందఱూహించుచుండిరి. ”

“ ఏమి! అటులవా? వానినేకదా నీ వానాఁ డెంతో ప్రశంసించితివి! ”

“ పరిచారికుల పల్కుల నేనంతగ పాటించుటలేదు. కాని, ఈకలహమందుండువారిలో నెవరో దొంగ చెర్చియును నుండిని మొదటినుండి నే ననుమానంచుచుంటిని. జల్లెటన్ని వేళల నీగేహమున విచ్చలవిడిగాఁ దిరుగుచుండును. ద్వారపాలున పసియందలి లోటుల నాతఁడు బాగుగ నెఱుంగును. ఈబిలమున నెందెనిలఁగయుండి, తరుణమును గనుపెట్టి దొంగలకు బుడుతఁడు తలుపు తెరచియుండును. ”

“ కాని, అతఁడు దాగియుండుటకు తావేది? ఈచిన్నగదితక్కులడఁగి యుండుట కాతనికిచోటులేదు. దొంగఱికిము జరిగినపుడీగది యంతయు కాగితిప్పుగుట్టచే సిండియున్నందున నెవరుగాని ఇందు నిలుచుటకు తావు లేదు. ఈవిషయ మిట్లుండ, పెండ్లిచూపుమందువు? ”

“ శుభవార్తవిని నీవు మిగుల సంతసపడుదువని నేను తలంచితిని.

కాని, అందులకుబదులుగ నీవు రాజ్యదర్శిని మెత్తుచుంటివి ! చాలినంతకాలము నేనాపక్షమును సమర్థించితిని. ఇంత వాతావరణముగలి రాడని నిశ్చయించి, నేనికల్పానిము నపేక్షించుచుంటివి. ఇట్లు లపేక్షించుటనుకతమా?

“సోదరా! నాకేమియు తెలియదు. మున్నింపుము. నీవు వాకంటెవేయి మడుగు లధికుడవు నే నెక సార్వదర్శివిజయము నీకడ దలపెట్టెను.”

కొంతటి గృహమువీడి మేక్రిమి ఇయల్టాచిక్స్కుకుని చూడబోయెను. ఇందుక తడవినంతనే వైద్యునిదగ్గనహయెను. అతని శూన్యమున చింతాకేళిలు చూపట్ట, ముగ్ధుడై యువకుడు “దేవివీడ మరల నధిక నాయెనానేమి ?” అని వానిని బ్రశ్నించెను.

వైద్యుడు - ఆమెను శ్రమశ్రమముగ గుణము కానుపించుచునే యున్నది. మృత్యువునోటినుండి ఆమె గాఢమైన !

“ఇట్లవి విని మిగులనంతనపించుచుంటిని. కాని, కొర్యాననమునూచి నంతనే నాకు భీతి - ”

“గుణము కానుపించుచున్నను, ఆమెనుగుఱించిన భీతియింకను నా దిత్తమునుండి తొలగిపోలేదు. ”

“మెలకువతో మోక్ష మీరా నెలఁతను హెచ్చరింపుడు. మీమాట నామాసిని పాటింపదా?

“నేడేఇలువీడి, బండిమీఁద మికాయనకై చన నామె సిద్ధపడెను. వలదని పలుమాఱులు నను వారింప నామె చన విరమించెను. ఎల్లప్పు డామె ఏదియో చింతించుచుండును ! ఆమె కావించుమోచన యేమో నావంతున బోధపడుటలేదు. మీమాటలతనూభవమెడ కార్యదర్శి అనురక్తుడైయున్నట్లును, ఆమెలనాడకూడ వానిపై ననుగ్రహములు వజపినట్లును, దానంజేసికే కార్యదర్శి తన యుగ్మోమునుండి తొలగింపబడినట్లును, మీమోల నామె వినియందును”

“నేనీయుదంతమునాకాంతకుం బెలుపలేను. ఇయల్లాదేవియే మొదట నీప్రసంగమును బెట్టెను. ప్రసంగమును మా జువ నేను ప్రశస్తింపితిని.”

“కాని, అంతయెడల నీప్రవాసాచారిత్రము గాటముగ నాటకొని పోయెను! నిష్ఠేతుకకు గాబట్టి నీపీడితుడగుచుండెనని ఆమె మోసించుచుండెను. ఆయనకుని జనకుడు దేవినెచ్చుదైయుండువాడు. అందుకేగామె ఆతనిపక్షము నహంభించుచుండెను. పరస్పరాదురాగబద్ధులై, మాతాశులైన ఎరిను రాబట్ట లిగువుకకు నుభయముగూర్చ నామెనిశ్చయించెను.”

“కుమారి తన పూర్వ ప్రణయకాహిః నిస్సృతిచి. మఱొకనికేలు బట్ట నమకట్టెను. ఒక కట్టని నడుపును విని. ఇయల్లాదేవి విచలిత చిత్తయగుచుండెను. ఈసంగతులన్నియు నామెకుం దెలిసినవాడు జర్జెటని గూరెజిగియేయుండును.”

“ఇళ నాశంజేమియుం దెలుపజాలడు. నాపము బుడుకేనికి మతి చలించిపోయిన జ్ఞానకళక్తిపూర్తిగపోయెను!”

“ఏమి! ఎన్నడును తడవజేట్టి స్థితిలో నేనుండునా?”

“ఉండుననిదో అడలుచుంటిని. వానికొత్తకై మిక్కిలి చింతింపుచుంటిని. నాప్రాధాన మెంతటి మన్నింతురా?”

“అదేమి?”

“దేవీ! ప్రసంగించునెడల, ఉత్తేజనకరమగు నేధోరణియందుం విగ్రహోకుడు. ఈ ప్రణయచరిత్రము నామె చర్చింప దొగకొననచ్చును. కాని, అట్టి ప్రసంగమును మీ రణించివేయుడు.”

“మంచిని. మీనుకవుల లెటగునుబట్టి నాకనతి కాలములో నా తలోదరిదర్శనము కలుగునని తోచుచుండెను!”

“అనుదినము మీరామెకుశల మరయ చున్నందుల కామె మిగుల నంతసించెను. మిమ్ముమాడ నానరోజాక్షి యాకాంక్షించుచుండెను.

వలదని మిమ్ము వారినవలచితిని కాని ఉత్తేజనకరముగు ప్రసంగమునకుఁ దావీమువని మాట యిచ్చియుంటిరిగాన మిన్నకుంటిరి.”

“మేము ప్రసంగించుతే మిరుకూడ దాపుననుచుగా!”

“ఉండదు. ఇన్నికాళ్లనుండి అశ్వరోగులదెనుఁ జూడనైనలేదు. నేడొక పర్యాటకము వారినిఁ జూచిరా జెప్పుచుంటిని. ఇట్లుండ, ఏకాంతమున మీతో మాటలాడ నాకాత వాంఛించుచుండెను!”

మేక్కిమునుజొకొని చికిత్సకుఁ జియ్యల్వాడేవియున్నయెడ కరిగెను. యువకుడు గదిసారకమున్న ‘నేడెప్పినది మఱువకుదునుఁడీ’ అని భయ గ్రస్తుఁడు హెచ్చరించెను. విచిత్రతాలంకార నశోభితంబై, నానావిధ ప్రసవసూలాలవిశాజితమైన ఒక యాగారమున యువకుడు ప్రవేశించెను. కడుంగదు నుందరమైన యొక తల్లిముప్పై నియల్వాడేవి యొరగిపన్నుండెను. వీడినుండిలేచినది కావున నావడఁటి మొగమించుక వివర్ణమై యుండెను. కోమలస్వరమున నాశోమలాంగి “వయచేయుడు. మీయాగమనమే సరిక్షించుచుంటిని” అనెను.

“మిమ్ముజూచినంతనేనాకుకలిగిన అనందమింతింతని తెలుపఁజాలను”

“వైద్యుడు నిషేధింపక నేయున్నయెడల, ఇంతకుమున్నే మిమ్ము రావించియుండుదానను. ఎన్నిమాటులో అంతరంగమున చికిత్సకుని దూషించితిని.”

“మీప్రాణములు నిలిపి మిమ్ముఁ గాఁపాడినందులకై నేనాతనియెడ నదా కృతజ్ఞుడనై యుందును.”

“నిక్కముగ నేనుమరణావస్థనై పోతిని. కాని, కాలమురానిదే ఎట్టికగులైన నట్టిచేటు కలిగింపలేదు. దైవానుగ్రహమున నేనిపుడు సంపూర్ణారోగ్యవత్సై యుంటిని.”

“అట్లని చికిత్సకుడుకూడ చెప్పియుండెనా!”

“ఇంకనుకొంత కాల మెవరినిగాని జూడవలదని అతడు వారించి

యందును, కాని, సేవాత్మనివలనను పాటించలేదు. పాటించినయెడల, నేడు నాకు మిగిలిన చుట్టుకనేయుండును."

మేరీ మానీసురాజులును, లంకేమి ప్రసంగింపవలయునని అతఁ డాహించుచుండ, దేవియట్లునెచి. "అందుకానబుడిసెది మొదలు నా బ్రతుకును గుఱించి నేనెన్ని యోగములు తలంచితిని! భవిష్యమున జనమతివాహిత చుండునగుట కడుకష్టము! ఇక గ్రాత్రతెరువు బట్టా టుదితమని యోచించితిని!"

"ఇందుండి వెడలిపోవ నడుకట్టుచుంటిరా?"

"లేదు. అట్టిచునుమానమునకుఁ హృదయమానచోటియకుండు. ఒక వేళనొండుతావునకు చనినను. నత్వరమే తిరిగినత్తును. విచ్చలవిడిబ్రతుకున నాకేమియు నుఖము కానుపించుటలేదు. సాధారణ గార్హస్థ్యజీవనమే తృప్తికరమును నుఖకరమును అని తలంచుచుంటిని! ఒక ఇంటిదాస నగుట ఏకాంతమున తపించుచుంటిని!"

మందస్మితపదనకుండలుగడై, యువకుడు "సంసారసుఖమేమో మీరెఱుంగరు కాబోలు" ననియెను.

ఎఱుంగని దాసనగుట చేతనే ఎఱుంగడమకపడుచుంటిని. నేజరించు తెగవారు కేవల మామోమునుమాత్ర మభిలషించుచుందురు. ఉచ్చుం ఖలచాక్రమై మెలంగుచుందురు. ఇక నేనట్టిజీవనము నవేక్షింపను. నా కిప్పుడు తాము తోడుపడితిరేని, వారిశోకల నానందభంధశృంఖలమును భిన్న మొనరించుకొనగలను!"

జన్మనినుడువులు యువకు నాశ్చర్యాన్వితఁ గావించినై చెను. అతఁడు పాలనుడుకాడు. ఏదేని నిర్జనస్థానమునఁ దనతో నా బినరుహాక్షి హాయిగఁ గాలముఁ బుచ్చు వాంఛించుండెనని అతఁడు గ్రహించెను.

యువకుని ఆననమున అబ్బురపుచిన్నెలను విశోకించి, లేనవ్వు పదన పనజమునఁదోచి యువతి ఇట్లునెను. "నావాక్కులను మీరు హృద

అంగములు మొనరించుకొనఁజాలవల్లులొందుచుండెను. మోల మిరిపుడు చూచుచున్న దీనటలో విచ్చలవిడిగఁగిడును మత్స్యకంటికామ. గృహస్థ మహిళ ముఱ్ఱివనింప గుచ్చి భూరువనూటి! సెనితగ మీతో నేల ప్రసంగించుచుంటినో ప్రహారియే యుండును. మీవంటి సవ్యంశోద్భవుల నంబంధము నపేక్షించియే తల్లువచ్చింపుచుంటిని!”

ప్రపుల్లవదనుడై యువకుఁడామె సౌందర్యగుణము కన్నులారఁగ్రోలఁ దొడఁగెను.

“మీమాతలనందనిపై నాకనురాగము కుండు. ఆమెచెలిమిని వాంఛించు చుంటిని.”

“మీకలఁబెనాకుపిన్న.”

“అవును. నాకిరువదితోఁబన్నిదేకులున్నది. కుమారికలఁబె బడేదులు పెద్దకానది. నాచెల్లలిగ నామెను ప్రేమింతును. ఇత్తటి ఆమెతోనొక పర్యాయము ప్రసంగింప వాంఛించుచుంటిని.”

“అందుకామె మిక్కిలిసంతసపడును. అచిరకాలములో నామె పరిణీత కాఁగలదు.”

“కార్యకర్మిని జామాతఁగఁపించుకొన నీమాతలు సిగ్గుపించెను కాబోలు.”

ఈ కిత్సకునొద్ద నిట్టిప్రసంగమువకుఁ డాపీఁతునని మాట యిచ్చినను, అడిగినప్రశ్నమున కుత్తరమియింపఁడు టనుచితమని యోచించి యువకుఁ డిట్లనెను. “పరుఁడుకార్యదర్శికాఁడు. నానెయ్యఁడు విగనరీ. మామగారి సొత్తునందొక యంశమున కాతఁడధిపతి యుండును.”

“కుమారి రాబట్టను ప్రేమించెనని మీరు వదించియుంటిరిగదా?”

“పందొమ్మిదేడుల పడుదు మొకట బ్రమభద్రవచ్చుగదా?”

యువకునివృద్ధయమందలి యంశముల నేరువునఁ బఠించులాగున దేవియాతనిఁ దేజిమాచిల్లెనను. “నుండ రా!మియింటినంగతులన్నియు

నాకుఁ జెల్లమై బోయినది. జడ్డెట్టు నాకన్న విషయములు విప్పిచెప్పినది!”

“అతడు విన్నవమునచూడఁడు. ఏమిచెప్పబోయి అతఁడేమిచెప్పెనో! రాజ్యమెడవానికి భక్తి విశ్వాసములు పెండు. కుమారికాతఁడే వరుఁడును నని బాల్కను సిక్కియించుకొనియొందును. రాజ్య హతాత్ముగ నుండేనేగె!”

“మీమాటలు దునిదా ఆతనినట్లు సాగనంపెను. దురంతమైన చౌర్యపరాధకాతనిపై మోపబడెనుకదా! మాటుతాళముచే నీరుప ముండనముఁ దెబ్బది, బారిపభవారసగలపేటిక నెవరో దొంగిల్లిచుకొంటు జడ్డెట్టు చూచియుండెను. అపహరణవృత్తాంతమువిగనరి మీమాటల తెఱఁగఁగఁగ గార్యదర్శి ఇంట లేనందున ఆతనితలమీఁదనే అపచారభారము వడిను. చూచితరా? నాకంతయు కరతలామలకమాయెను!”

“ఛిన్న హస్త విషయము మాత్ర మీ పె యెఱుంగదు. ఎఱిగియున్న యెడల దానియుదంతమును కూడ నేకరుప్రపెట్టియుండు”నని యువకుఁడు యోజించెను.

“రాజ్య అపరాధి కాడని నాదృఢవిశ్వాసము. పనివీడి చనినకతి వియ సములకు ఏకాంతమున నాతనికిని, వానిప్రణయినికిని జరిగిన ప్రసంగమేమో తెలుపుదురా? నాకడ మీరేమియు దాపరికమున రింపరని నాయాశ.”

“ఆమెనుచూచుటకై నిరూపితస్థలమున కాతఁడుపోలేడు!”

దేవిముఖముమఱింత వివర్ణమైపోయెను. ఉత్తేజితస్వరమున నాయువిద “మీరు వచించునది నిక్కమేనా?” యనెను.

“నిక్కమని ప్రకటించేసి పలుకగలను.”

“పదంపడి ఆతని యుదంత మేమియుఁ దెలియరాలేనా?”

“లేదు. చెప్పడిదేల? ప్రాణసమానయగు ప్రణయినికైన నాతఁడు వక్షిము వ్రాయలేదు.”

“వాని వార్తఏమియు నెఱుంగక, అతఁడపరాధియని కుమారి తలఁ

చేతు. దానందేసిజేతగా అమె నానిచూస వదిత్తుచుంచెను ! రాజర్థు
శేషుకాని పిన, అతడు సేరస్థుడని ఆ నెలలలో నిశ్చయించెను. కాని
స్వాధీనము కానందున వచ్చుటకాతని కవును నాశ్చర్యముకాతదని ఆపె
యొందివలెను."

"అతడు స్వాధీనుడో అదో నేనెఱుంగను కాని, రాజర్థుచేరినువట్టణ
మందే యుండినది నొక్క చెప్పంగలను. రమ్మమైన శక్తిబుక్కించును
చుండ నేనాతని గన్నులారంగలది. క్రమక్రమముగ నాతఁడిందుండి
వెడలవలె యత్నించుచుండును."

"అట్లని నేనమ్ముచాలను. ఎవరో అతని బంధించియుంచిననాదృశ
విశ్వాసము. అందుచేతనే అతడు స్వయముగవచ్చి నిజనిర్దోషత్వమును
సిరూపించుకొనఁజాలక పోవుచుండెను. వాని నెవరైన హత్యఁగావించిరని
నే దలవను. వాని రాజ్యం దెవరిలగ్గు నిహితమైయున్నదో వారే
వాని కడలమెదలసిన ఒకచో గైది గావించియుండును!"

"అట్లేకావచ్చును. కాని, అతడు నజీవుఁడై యున్నయెడల వాని
వెతకి వట్టుకొనఁజాలుదును. కుమారితో నొకవారతల ప్రసంగింప
వాంఛించు చుంటినో గ్రహించితిరా?"

"ఇప్పుడైన కాగుగ గ్రహింపనేరనై తిని."

"నేనీపెండ్లి కంటివిట్టెదను. ఈకల్యాణముకతన కుమారి యావ
జ్జీగము సుఖరహితయై, మరుభూమిసూక్ష్మి నుండును. ఆ బాలకుచుఖముఁ
గూర్చుచునందు నేను బ్రతినపూనితిని. నేడుకాకున్న మఱిగొంత కాలమున
కైన రాజర్థు నిరవరాధీయును విషయము ఋజువుకాకమానదు. అట్టి
ప్రమాణము చూపుభారము మీపై నున్నది!"

"ఏమి! నాపై నా! అతడు నిరవరాధి. కాక, అపహరణమునఁజేయు
చేసికొనెనని విశ్వసించియుంటిని. ఇపు డీయపంభవకార్యభారము నాపైఁ
బడుటేమి! చాల యాశ్చర్యముగ నున్నది!"

“ఇది కేవల మనుజులైనవనియ్యక! కాని ఈరహస్యమిహిమను మాత్రక మాత్రమే” అని దేవి స్మృతసమయమున పత్కెను.

“అట్లునుత దా శక్తిని శీఘ్రములేదు. కాని, ఇత్తతీ పెండ్లి యు క్రికి నీ పయనము. ఏలకన పరుడగునాడు నాకంతరంగమిహిమను.”

“అట్లుని చేసెయిగునని కాని ఈ పాణిహిమను కాకుండజేయుటే మిహిమార్థ్యకర్తవ్యము! ఈ పరిణయముకతన మీనెచ్చలి నుఖింపజాలడు. పెండ్లియైనపిమ్మట రాబర్తు నిరవరాధియని ఋజువై అతడు మరలి యరు దెంచుచో కుమారిచేతన మెట్లుండునో యోజింపుడు. రాబర్తు నామి మనుషూర్వకముగాఁ బ్రేమించెను. అతఁడొక ఘోరాపరాధ మొనరించె నని దురూహవశి, కానియడయు నాన కానీమంతి! వీశివైచియుండును కాని శైశవంపునంగడిని స్మృతి అపె వ్యాకయమందు మాపుగాదు. నేనాచుచానను! రమణీహృదయమందలి రహస్యమును నేను బాగుగ గ్రహింపఁ జాలుదును! నిజహృదయముతో దారుణమైన ప్రవిధాతన మొనరించి, అత్కవిదళన మొనరించుకొని యడరు నా యనద, శాంతి పడయజాలనాన నన్యసిపాణి బట్ట నమకల్లుచుండెను! కాని, తాబడు బమ్మగ నామె పిరవ గుటుతివంగలను! అప్పుడు నెనుకఁజవేయుట శక్తి వెరవు నుండను! ఈ యుద్ధాహుబంధనమును వేమాటు ధిక్కరించుచు నిజహృదయసముక్తాత ఊహనలమున నామానిని మ్రగ్గిపోవును!”

“ఇట్లు నుడవుచుండ నాకంత కన్యలు తేజఃపూరితములైపోయెను! అపె దృక్కులు భావగర్భితములై యుండెను! వానిగాంచి, విస్మితుండై యువకుఁడొక యోధింపనాగెను. “ఎందుకు నెన్నఁడు? గాని చూడని వానిని ఈ రమణి రక్షింప నిట్లు శ్రుతిచిత్తయు రాలగుచుండెనేల? బాలకుడగు జర్జునున కీ దొంగతనమున నుబంధముండియుండునేమో! యజమానురాలి మోల నతఁడు నిజమంతయు దెలిపి యుండవచ్చును! అందుచే నిరవరాధునిఁ గాపాడఁ నామి నంపిద్ద యగుచుండనోవు! ఇడు

చెయ్యవలసిన బాలకుని వాలేమో అని చెప్పడంబట్టితేదు. కాని, వాని యొప్పుమివలన రానున్న ముప్పు నా యొప్పులకుప్పు తప్పింపవలయు చుండెను !”

“నాకీగిన్నయమనఁ దోడునడదరా?”

“విక్కినిముగ మీకు న నొసిన తోడ్పాటు నలుపుదును నేమి యొనరింపవలెనో తెలుపుడు. అలసఁపక మీయొన శరవావహించెదటి.”

మొదట రాబట్టు నెట్లులైనఁ గన్గొనవలయును.

“విశుకు తెన్నే నూ కాకు తోఁచుటలేదు.”

“నేఁ దెలుపుచుంటిని. జ్ఞాతును మీరెఱుంగుకొరుగదా! బాలకుఁడు కడుచతురుఁడు. బుద్ధిమంతుఁడు ! కాబట్టు నాతఁడు మిక్కిలిచేమించును. దురదృష్టవశాత్తు నానిచేయి విఱుగకున్న మోడల, ఇంతకుమున్నే బుడుతఁ డాతని వెతకి కనుగొనఁజాలియుండును ! అట్లు లొనరింపనేరకున్నను అతనికి వాటిల్లిన కీడెమో తెలుపననఁ గలిగి యుండును ! కీమలొ మేలాతఁ డిప్పుడు బ్రతికి బడుటఁబడెను! కాని, వాని కింకా జ్ఞాపకశక్తి మరలలేదు. అనతికాలములో నవశ్యముగ వాని కెప్పటిస్మృతి కలుగఁ వచ్చును. అందులకై ఇప్పుడు మీతోడ్పాటుఁ గోరుచుంటిని.”

విన్యయదృష్టులను యువకుఁ డాపొలఁటిపై సారించసాగెను.

“మీరు వైద్యమెఱిగినవారు కారని నేనెఱుంగుదును. చికిత్స శాస్త్రానుసారముగ మీరాబుడుతని కేమియుఁ జేయఁగక్కరలేదు. అట్లు కావింపవలయుదానిని మాభిషక్కు చేసియేయుండెను ! శారీరక సంబంధము వానికిఁక జేయవలయున దేమియులేదు, ఇప్పుడవిశిష్టమైన కర్తవ్యమును మీరు కావింపవలెను. మీయెడ నాతఁడు మిగుల నను రక్తుడై యుండెఁగదా !

“అవును. ఒకనాటిరాత్రి కొందఱు దొంగలు నన్ను తఱుమఁజొచ్చిరి. బాలకుని బుద్ధికౌశలమే ఆనాడు నన్ను వారిబారినుండి కాపాడినది.”

“మంచిది. మీరొక మాటు వానిని చూడండి.”

“ముఝాటు సేనాత్మని తావున కరిగితిని కాని, వానివితామహి ఎట్టులైన నన్నాతని జూడవిద్విరజికాదు?”

“ఇట్లు జేసి యనుభవమున వానిని జూడకన్పెట్టినది మీకు తెలిసినచో నాకర్థాంగన ఎట్టి పాడు పెట్టదు! ఒకవేళ నాపెకునంది యము కలుగుచో, నీయుగరక్షణ జూపుడు. అమె కడుంగడు గద వముగల యాదు! అందుచే ఎన్నడిచటికి రాదు! కాని నేనేమిచెప్ప నను అక్షరాల దానినామె పాలన మొనరించును. ఈ యూర్జితమును చూచినచో నాపె ఎను లేమియు చెప్పరు.”

“బాలకునికేది చెప్పదును?”

“అది మీయిష్టము. వానిస్మృతికై వునరుద్దీపితమగుటకు వలయు జితనము నలుపుడు. రాబర్హులెనుల ప్రణామచరీతము స్మరణకు దే బ్రయత్నింపుడు. మొదటిసారి కార్యము సాసేకూలము కానిచో, మఱలపోయి ప్రయత్నింపుడు. ఎట్టులైన మీరు కృతకృత్యులు కాక పోరని నాగట్టినమ్మిక.”

“మంచిది మీరు వచించినట్లాచరించెదను.”

“ఈ విషయమును మీరును నేనుకడక్క- నొరులేరు నెఱుంగరాదు నుట! మీరు నాయంతరంగమిత్రులు. జల్లెటనుజూడ నాలసింప కుండుగని వేడుచుంటిని.”

సెలవుగైకొను నమయచూయెన; కాని, యువకుఁ డాచెలువ చెఱత మఱికొంతసేపుండి, అపహరణ రహస్యజంతములుండ. తనయొడద కాన్గోడముఁగూర్చు కయ్యంపుటకు లేమైవనిపోవలెనని వాంఛించెను. ఊరక మీరు నాయంతరంగమిత్రు లనినంత నాని యంతరంగము తృప్తి పొందలేదు. ఏమియుఁ బలుకక యువకుఁడాజన్మనిపై నీళ్ళి తాభరములగు విలోకనములఁ బ్రసరింపసాగెను.

వానిభావము గ్రహించి, స్మితమునైనై అకుటిలాటక “నుండరాంగా!
తాము నామెడ ననురాగముగా ముడిచి కనెఱుగఁజేసె యెడల
చనువిచ్చి, మనసిచ్చి, మీతో యాపకవతివగు నేనిట్లేకాంతమున
ప్రసంగింపఁబూనియుండునా?” అనెను.

అనన్యసామాన్య సౌష్ఠవ సంపన్నయైన వాసుంధరి నయనద్వితము
మునుండి ప్రణమభావగర్భితగభీరవృత్తులు వెడలెను ! పరమప్రమోద
వ్యంజకదరహాస చంద్రికలచే నాసీనుఁడై శమంతము వదననరోజము
వికసితమై, కేజాన్నితమైపోయెను? ప్రభుల్లహృదయాడై, యువకుఁ డా
పల్లవాధరి తనువల్లరి నిజబాహుమృణాలములఁ బెనవైన గమకింప
నింతలో పరిచారిక యొకరుతుక ఆగారమునఁ బ్రవేశించెను. శివలమనో
రథుండైన ఆయంద కానిగాంచి చిరునగవువగుదు నాచిగురుబోడి యిట్లు
నెను. “ఇక సెలవు! అనతికాలములో చిరుల తమ సందర్శనము సేయారు
నని తలంచెను. ఈనూఱు మీమాతలు లాలమమందే మనము కలసి
కొనవచ్చును.”

౨

దేవి రమ్యాగారమునుండి అవ్యభికిణి యువకుడిక నాత్మనందరణ
మొనరించుకొనఁజాలక పోయెను. ప్రేమముగ్ధప్రణయనిపగిడిభావవిహ్వలఁ
డగు కవికైవడి, అతఁడుతనలో దానేదియో వదించుకొనఁదొడఁగెను!
ఇంతకనుక తన దంతవేరియున్న కాంత మనోమోహినిసౌందర్యప్రభ
లాతని మోహవిష్టుఁగావించివైచెను. ఆసీనుఁడనీచూడఁగాని సూక్ష్మ
దృష్టి నొచ్చేతంమును విన్నయపరిత మొనరించివైచెను! యోజించినకొలది
ఆమఁణియెడ వాసి మోహము వృద్ధిఁగాదొడఁగెను! అత్తతీ ఆతలోదరి
అతలాంబురాశిని లఘింపుమని నుడివినను తడయ కాతఁడట్లు లొన
కొని యుండును!

ఇట్లు దేవి వేడికట్లు మేక్రిము పిరికితో దొరసాని గృహభి మాఖి ముగడనెను. మిత్రకల్యాణాన్వయముండ గించుత్కాలమునకు మున్నా తని శత్రువున దృఢీభూతమైయున్న నంకల్పము, నిర్దురిణీ సోతమునలి త్పూఖండము కరణి ఎంతో కొద్ది కొని పోయెను. దేవి ముఖభావమున దాబూనిన తార్కణము నెఱుంగెడ విశ్వాకర్మూతుల మైకరావల్లివను, ఇంచుకేని భుజాపరాతని హృదయనీరుచుతోడలేదు. నవీనానురాగా రుణద్యోతయందు మైశికర్తవ్యమును, సాహ్మ్యగౌరవమును చూచుచుం జూచుచుండవిగళిత తుహారకణము కై వడి అంతర్నితమైపోయెను!

ఇట్లుండఁ జొరవంఁగుటన మంతయు నపూర్వరహస్య క్షణిటి కమునం దాచ్చన్నమైయుండెను! దీవిగల్గినయత్నించిన మానవ మాత్రునకు అడుగడుగునకు శ్రాంతి కలుగవచ్చును. “కుమారి ప్రణ యాన్వహిండు నిక్కువముగ నింపరాధియే యైనయెడల, మృగహృదయ యైన నాకిశోరి, మర్మవేదనమున నస్థిరయై, మతొకని కంఠమున ప్రేమమాల్యమును ధరింపజేసి, ఒక్కమ్మడి సంతాప సాగరమున లంఘించుచుగాదా! నిరీహుడైన ఒకని నిర్దోషత్యమును నేను ఋజువు నేయగలిగినయెడల, మాత్రుల నాయెడ నేల కిడుకజెందును? ఇక మిత్రుండు విగనరీవిషయము తలంతునా, కుమారి కేలును తాంట్లఁ జాలునను దురాశ కలయందైన నానీకీఁ గలగలేదు. రాబట్ట వివాదమండుఁజిది, ఆవ్వలి కరుగకపోయినయెడలనిప్పటి కల్యాణోద్దేశము విగనరీచేతనమున జొరకనే యుండెడిది. దానంజేసి నాపూనిక కతఁడైన నేల కుపితుండగును!” అని వితర్కించుకొని కొండొక పడికి మేక్రిము డెండమును పదిలఁజుచుకొనెను. పదంపడి తెరువున నొకబండి కుదుర్చుకొని గంతస్యస్థానాభిముఖముగ నాతఁ డరిగెను. అచ్చో జేరినవిదవ జ్వలెలు గృహసమృద్ధిమున నాతఁడు బండినుండి దిగెను. తాలకుని పితామహి చావడిమూలఁ గూరుచుని పదియో

కుట్టించుట నాతాయన కాచకవాటమునుండి ఆతనికిఁ గన్పట్టెను. తడఁడఁక నంశమువక యిటువంటి గృహమువ్యవసాయం బ్రవేశించెను.

పితామహి ఆతనికిఁ జూచుకొని తన సీమవంబునను. అపె యుత్తే జూచుచు బలవంతముగఁ దన్ను గేహమునండి తఱుము నాయము సంసిద్ధయైనట్లు మేల్పమునకుఁ దోచెను. అవ్వయుద్దేశము గ్రహించి యువకుఁ డిట్లనెను. “అనుమతిలేక మీయాలయమునఁ బ్రవేశించి నంశులకు మన్నింపుడు. బాలకునిఁ జూడ నేనెన్నిమాఱులిచ్చటికి వచ్చినను, నెవరులేక, నాకు దర్శన మొనఁగితిరికారు. నేఁ డొక ముఖ్యకారణమున నివహికి వచ్చితిని. దానిని విన మీరియ్యుకొనకపోరని నాయభిప్రాయము.” యువకుఁడు సన్నిభమువ్యంజకస్వరమున మాట లాడుచుండెను. తన కవజ్ఞసూప నాతఁడు రాలేదని వృద్ధునారి గ్రహించెను ; అత్తమనోభావము నడచితిని, దీరతావ్యంజకకంఠమున నామె యిట్లనెను. “మీరు పొరపడితిరి. మీ యాలయ మశ్రాంతమెల్లరకుఁ బ్రవేశింపమమై యుండును. మీబోంట్లకు స్వాగత మునఁగుటే మాకర్హము. బాలకుఁడు మంచమునఁ బడినదాది, ఎవరుగాని కొంతకాల మాతనితోఁ బ్రసంగించుటగాని, చూచుటగాని పనికిరాదని వైద్యులు శాసించియున్నందున, మీరీవటలోవానిఁజూడఁజాలకపోతిరి; వ్యాధి మిక్కిలికఠినమైనది. బాలుఁ డిప్పుడుకూడ మాటలాడఁ జాలఁడు.”

“ఇయట్లా దేవుతోఁ గూడ మాటలాడఁజాలడా?”

“దేవి పేరు విని, వృద్ధాంగన చకితయాయెను. తోడనే యాత్మ నలవరణ మొనరించుకొని ఆమె యిట్లనెను. “ఆమె ఎన్నఁ డిచ్చటికి వచ్చునదికాదు. బాలునిపై ఆమెకు మక్కువ ఎంతమిక్కుటమైనను, వానిఁ జూడ నాపెయ్య నేడిచ్చటికివచ్చినను, అందులకు నీయకుండు దానఁగాను!”

“ఆమె ఇచ్చటికి రాలేదుకాని నన్నంపెను.”

“గూరను దేవికిని పరిచయమున్నట్లు నే నెఱుంగను.”

“ఒకగంటకుమున్నే మేము కలిసికొంటిమి. బాలుని జూచిరమ్మని ఆమె నన్నెంతయో వేణి యిచ్చి కనిపెను. వానిని వెంటగొని అవ్వల విహరిపుడనిసూడ ఆమె చెప్పెను.”

“అతఁడజ్ఞానుడై యుండెను. వాఁడట్లుండెనని ఆమె ఎఱుంగదు. ఇటువీడి అవ్వలికిఁ జనరాదని వైద్యులు నొక్కిచెప్పిరి.”

“మీ రిట్టియడ్డువెట్టుకు రనిదేవి మూడుగనే గ్రహించియుండెను. అందుచే మీకుఁ జూప నీ యూర్కికి నామెనాకోసంగెను!”

ఉంగరముకు చూడెగనే వృద్ధురారిమొగము వెల్లనై పోయెను. విస్మయవిముగ్ధచేతయై, యుచున్న దెనఁజూచి వృకుస్వరమున నామె యిట్లనెను. “మీయెడ దేవికి మిక్కిలి విశ్వాసమున్నట్లు నొకచునున్నది. అందుచేతనే ఆమె యూర్కికి నొసంగెను. ఆమెయభిప్రాయమేమి? నాతో నేమిచెప్ప ఆమె మిచ్చుంపెను.”

“నలవనాలకుమున్ను యిల్లునెడలి చనిన రాబర్బను యువకునిజాడ తెఱుంగ దేవి యాతురపడుచుండెను.”

“అతఁడా! మీ బాలుండన ఆతని కేక్కడు ప్రేమ. నాకడను దేవికడను గూడ బుదుతఁ డాతని మిక్కిలిపొగడుచుండువాడు.”

“అందుచేతనే ఆయువకుని గనుఁగొను జతనమున బాలకుని తోడ్పాటు కావలెనని ఆతొయ్యలి యోజించెను.”

“నాయయ్య స్మరణశక్తిని కోలుపోయెనని దేవి మఱచియుండును.”

“వానికి స్మరణశక్తిమరలఁ గలుగునని నాయూన. తలఁవనితలఁపుగ నేదేని ప్రొత్తపంగతి జరిగినయెడల, దానిఁజూచినచో తనస్మరణశక్తి నాతఁడు పడయజాలును. నాకూడ వాని సంపితీరేని నాని నెప్పుడీవాని జేమి యిక్కింతును. కొన్ని తావులఁ జూచి, కొందఱు కొందఱు లోకులఁజూచిన, వాని మనోవ్యాధి సిక్కియూగ మూర్ఖు కాఁగలను.”

చాలనేపు చి తించి, పుష్పనారి, “దేవియభిప్రాయమేమో ఎఱుంగుదురా?” అని ప్రశ్నించెను.

“ఎఱుంగును.”

“దేవికి ఉంగరము నెవరిచ్చిరో ఎఱుంగుదురా?”

“దానిని గుఱించి నీ దేవియు నెఱుంగును. తానెవని నే నడుచెంచినందులకు చిహ్నముగ దాని నాకామ యొనఁగెను.”

“మీనుమఱువులు నత్తేతరములు కావాలవు. మీరు కాదవ్వకయుదా. నన్ను వంచియువారుకాదు. కాని, మీరొకరి నాపేడికిఁబడి యొకటి కలదు. అనునంభావపు మేల్పునను, బొలకుల కెట్టి కీలు విహాదనీతునని వాదన నొనఁబరచును.”

“మంచిది. ఈవొంగతోముతో జడ్డెలున కెచ్చినంబంధమున్నదో నేనును, దేవియుఁడక్క. నొక లెఱుంగును.”

“నానర్చస్వమును మీరొకటల నచ్చినయెనరికలుటకు నేను సంకోచించుటలేదు. కుఱ్ఱ నిపుడే పిలుచుచుంటిని.”

ఇట్లనుచుండ నొక్కపరుగున కాలకుఁ డచటికివచ్చి, మిగుల సుత్సహమున పేక్కిమున కభివందన మొనరించెను.

నాదరమున బాలునిచేరొంటఁబెట్టిచి, యనకుఁడు “కత్తా! కుశలముగ నుంటివా? నేఁ డచటికివత్తునని నీవనుకొనలేదు కాఁబోలు ననెను.”

“అనుకొనలేదు. కాని, మీరెందుకువచ్చితిరో నేఁ గ్రహించితిని. నిన్న నేను పనిలోఁగిరానందులకు మీమేనఱామగారి పనులన నాచెవులు నులుముటకై వచ్చితిరి.”

“నీచెవులకేమియు భయములేదు. మానమునుండి పనిలోఁగి నీవు రాకపోవుట నీహాసముకానని చితఁడెఱుంగును.”

“మానమునుండియూ! అవును పెద్దగాలివానవచ్చినచాటనుండి వడియుంటిని. క్రొత్తయేటియత్సవములు ముగిసిపోయెను కాఁబోలు!”

“బాబునపోవుగాక! నీకురావలయు బహుమానము నీకుముట్టును. పండువు పోవుచేయుకొనివసనే నన్నానినికి గొనిపోవుటకై వచ్చితిని.”

“నాపై హాకేరేనడచు. మీవిషయమెట్లు సాయలో మా అన్నకు చెప్పితిని. నాకునితాయి యిష్టము, బానిని కొనిపెట్టుడు. అన్నగార్య! ఒకమాటావనికిబోయిన, తెలిపిన పడుదును. ఒకనుండ గవు కట్టువాడు నన్నుకొట్టిననని దినంతులుకొల్లుచున్నాడు. కనిపించియెడల వాని దుక్కులను చితుకకొట్టి వేయుదును!”

కృత్యమకోపమాను లేచివును, యువకుఁ డిట్లనెను. “ఏమి ! పోరాడెదవా! పోరాటము మాటయెత్తితివా, నీడవులు రెండును నలిమివేయదను. చచ్చిబతికి మరల దుండగమునకుఁ దలపడెదవా? పోరాటమందే కాబోలు నీచేయివితీగెను!”

“అయ్యా! ఏమిటిగెనో నాకించుకంతైన జ్ఞాపకములేదు.”

పితామహి — బిడ్డ జజ్జారుడై పడియుండెను. ఎందోపడియుండునని వైద్యుడు చెప్పెను. కాని ఇన్నాళ్ళు నానినోటినుండి మాటయేరాలేదు.

“కొండెముసేపుగాలిలో తిరిగిన, ఆరోగ్యముకలుగును. మీ రనుమతి యొసంగినయెడల, ఒకమాటు బాలు నవ్వరికి తీరకొనిపోదును.”

“ఇంచుక పెండలికడ మరలిరఁడు.”

“చీకటిపడకుండిగనే వత్తుము.”

పితామహి ఇంకేమియుపలకలేదు. అన్నలికివచ్చి ఉల్లాసముట్టిపడ బాలుఁడిట్లనెను. “అబ్బా! ఇన్నాళ్ళనుండి కాళ్ళు గుడ్డెక్కి యున్నవి. ఒక్కొక్కపుడు తోడి బాలురతో నాడవలెనని ఉండెడిది. కాని వీలు చిక్కినవకాదు. నాయీ యాటపాటలను మా అవ్వ యెఱుంగదు. చెప్పకుదునుడీ! — విగనరీగారుకూడ — ”

“ఆతఁడేమియు ననుచాఁడుకాదు. — కాఁతుఁడు.”

“కా. ఆతఁడు నవ్వుచుండి నే నెన్నఁడుఁ జూచియుండి లేదు. మీకడఁ

గాని, రాజ్యధుగారి కడగారి ఉన్నయెడల నా కావలెన వెలుపులేదు.”

“నీవు చాలా నయముచేసి రాజ్యధుని భూమియందును లేక కాదు?”

“చూడకేమి? భవముననే, అయ్యో! ముఱపునకు పన్నుచుండెను?”

బాలకుడు స్మరణశక్తిని కల్గువఱకు గోలపోయెనని యోజించి తదేకస్పష్టితో యువకుఁజాతని జూడఁబోవఁ గెను.

“అవును, ఇంకా తావును. అదే ఆశుక! పొరతనుచే నుగాగ్రహమున్నది కా! త్రొత్తవేటి యున్నవము కిరసాల్గొనలేదు.”

“నవవర్షోత్సవములు ముగిసినవి! ఇంతలోనే నేఁ డెప్పిగదానిని ముఱచిపోతివా? నీకు బహుమాన మిత్తునంటిరాదా! నీ మన సింహము ఎప్పటిస్థితిలోనికి రాలేదు.”

“అవును. మనసులో ఆందోళనగానున్నది. గ్రహించిపూడ చెప్పలేక పోవుచుంటిని.”

“ఒకమారు ప్రయత్నించి చూడుము.”

“ఒక్కొక్కప్పుడు నాచిత్తమంతయు తత్తరపడిపోవుచుండును. ఏదో చెప్పిననుకొన, సంతలో ముఱపువచ్చి మతిచలించిపోవుచుండును! ఎన్నెన్నో తలఁపులు మనసునత్తును! ఒక్కొక్కప్పుడు నాటకములోనికి పోయినట్లును రంగము వెనుక రంగము కన్నులపండు వొనరించుచున్నట్లు, నెఱిగినవారెందరేని మూకమూకలుగ నరుదెంచుకన్న నతాత్మగ మరలనంతయుఁ జమ్మచీకటియైవల్లుఁ దోచుచుండును! ఏదియో కలగనుచుంటినని అనుకొందునుగాని, మరల నేమికలయో ముఱచి పోవుచుండును.”

బాలకుడు తెల్లి బాగుగఁగోలుపోలేననియు, నెఱిగినవారిని, ఎఱిగిన తావులను జూచినట్టైన వానికి మరల స్మృతిశక్తి కలుగవచ్చుననియు యోజించి వాని గొంతదప్పుగొనిపోయి, “కుఱ్ఱా! ఆ నాడు నీహార నృత్యప్రాంగణమునుండి నీ వెచటి కరిగితివి?” అని మేక్కి మడిగెను.

“ స్వప్నప్రాంగణమా? — నీ కనటి కావడము పోలేదే!”

“ అయినాము? సాక్షాదన దురుమున లోన నీచని మీహారల కలు రులు దెలిసికొనుచుండునని నీవేకదా అచట నాకొకగాఁడు చెప్పితివి!”

“ అట్టైత నబద్ధము చెప్పియుండును, కాని ఇంచుక యోచించి చూడ నికసారి నేనకటిక బోయిన్నట్లు జ్ఞప్తికి వచ్చుచున్నది!”

“ బాగు జ్ఞప్తికి దెచ్చికొమ్ము. బీనాటి కాతిరి కొండొక యాడువాని వెంటఁబడి స్వప్నప్రాంగణముచేరి నీనువచ్చునుండ, చాల దప్పు నీవుకూడ చీకచేయుదు నావెక్కువదివచ్చితోవిగదా! ఆతావును గుఱుకొనఁగలనా?”

“ కలన—ఇదిగో! ఇందుండియే దానివేగు తెలియుచున్నది. ఆ బల్లమీఁది దానిని చదువుడు!”

“ ఈ తావునందే నేను బండియెక్కితిని. బండి కుదిర్చినవాడవు నీవే! ఆ మావుగుండగులు వెది మొగములవైచి పలాయిత లైరికదా!”

“ అవును వారు అ వ్వురు! ఒక్కనియైనముఁ మీరుదారిని నిలువఁబడి యున్న యెడల అదుండగులు మిమ్ముతప్పక బట్టియుండువారు!”

“ వట్టియొండవారని ఎట్లు గ్రహించితివి?”

“ అదిచెప్పజాలను. కాని వారిచేతులనుండి మిమ్ము తప్పింపవలె నని నేను నిశ్చయించినట్లు జ్ఞప్తికివచ్చుచున్నది! నీనికను పెద్దవాడను కాకపోయినను, మీదావుజేరి ఆపలుగులు మిమ్ములనొరకొకము న్నొక్కరొక్కరినివట్టి మట్టుపెట్టివేయువాడను!”

“ నాకోడనున్న తొయ్యలి, ఆపెద్ద కన్నుల అందఁడై సార్జెంటు దొరసాని. నుండని ఎవరో నీకిప్పుడు జ్ఞప్తికివచ్చెనా?”

“ లేదు—అబ్బో! ఎంత కఠిన నాణము !!”

“ చాలమీఱు లీదారినుండి నీవు కచేరికి వచ్చుచుండువు కాదా?”

“ ఇది దగ్గఱతోవ. కాని, నే నీతెరువునఁ జనక పెక్కుసారులు

నాలుగు దారులుతిరిగి తోడిబాలురతో నామము, కాదము, గచేరి చేసువాడను!”

“అట్లైన నాచారులలో నెందో నీవు పడిపోయియుండువు.”

“అవును, అట్లేకావచ్చును!”

“అట్లైన నీన్నాదిక్కుగఁగొనిపోదును. తావుచూడగనే గుర్తింపఁ జాలుదువా?”

“ఏమోచెప్పఁజాలను. బ్రాహ్మరొడ్డులో పడియుంటివట. అదటికి పోయినట్లు నాకు జ్ఞాపకములేదు. ఎవరో నన్ను పడవైచియున్నారు.”

ఇట్లువనంగించుచుండ, వారివారు సార్వైంటు దొరసానను నుదరి మేకముంగల కరుదెంచిరి. ఇంచుక తడసి, మేడకుదేటిచూచి మేక మీట్లనెను. “చూడము. ఎంతయందమైన సాధమో! తలుపులుమూసి యున్నవి. అద్దెమేడైయుండును! ఈవైపునుండి పలికిలింది, ఇదెవ రిదో గుఱుతుపట్టగలవా?”

బాలకుడు మాటలాడలేదు. తదేకదృష్టితో నతఁడు భవరమును చూడఁదొడఁగెను. చూచిచూచి, విచ్చిన్నచింతాసూత్రముల నొం దొంటి కలుప యత్నించులాగున నతఁడు ఫాలతలమును దుడిచిఁగొని యిట్లనెను “ఇది అద్దెమేడ ఎట్లగును? తలుపులుమూసియున్నను, లోపల లోకులు లేకపోలేదు!”

“ఎవరున్నారు?”

“నల్యానుదొరసాని - ఎట్ట గుట్టమెక్కునాడుచి!”

“గుట్టమే రమణిది?”

ముహూర్తకాలమేదియో యోచించి, పిదప తలవంచి బాలుఁడు “ఇంక నేమియుఁ జెప్పలేక పోవుచుంటి!” ననెను.

యువకుని హతాశహృదయమున మరల నాన యుదయించెను.

“నీవు నల్యానుదొరసాని నెఱిగియుండువు. ఆపెను చూడ నీ

“వెన్నండే నపోయియుంటివా?”

“అవుతో నాంతగా పరిచయములేదు. కాని, రెండు మూడు సార్లు లామెను చూచి ఊహించితిని. ఎట్టిమొండి మొహముగానుండి!”

“అమెను జూడ నెందులకంటోయి యుంటివి?”

క్షణకాలముచింతించి, బాలుడు “ఇక నన్నే ముడిగినను బ్రయోజనములేదు. అంతయు మఱచితిని.”

కుట్ట పిఠ ప్రశ్నించుట వృథానని యవకుడూహించెను. మేఘ మండలమున విద్యుత్తు ముట్టెపికసించి యవ్యుత్పన్నగులీల, నొక్కొక్క మాట వాని స్ఫురణకై ఉదయించుచు మరలనంతలో నంతర్హిత మగుచుండెను! పరిచిత ప్రదేశములనుండి దింభకులగొని చనుచు యవకుడు “ఇయ్యల్లా దేవి! నీవెటుగుదురా?” అని వానిని బ్రశ్నించెను.

“ఎటిగియేయుండును — అమెను మాపితామహికి బరమ హితైషిణి కాదా?”

“నీవామెయందు యెడ కరిగియుండువు కాదా?”

“అన్నియోసారు లరిగియుంటిని. ఆమె మేడ ఎంతో అందమైనది. అందెన్నియో ముద్దులు మూలుగల్గు ప్రతిభలున్నవి. అన్ని బామ్మలు మంత్రగాని యింటినుండైన నుండవు. ఇక నామె పరిచారకులు, ఆహా! ఏమి వారి వేషభాషలు! చూడవారు రాజనచివులని భ్రమపుట్టక మానదు. ఎంతయైశ్వర్యమున్నను, ఆదేవియం దణుమాత్రమైన గరువము కానుపించదు.”

బాలుని పలుకులు విని యవకుడేమిచూకనగి, మరల నెప్పటట్లు ప్రశ్నింపదొరకొనెను. “నరే, దేవిని నీవు కలిసికొనునపుడెల్ల, మీయరువురకు ఏమి మాటలు జరుగుచుండును?”

“ఒక్కమాటేమి? పితామహి ఎట్లున్నది? నాకుఁబని ఎట్లు తోచుచున్నది, రాబట్టుపలిను యెట్లున్నది, ఏమిచేయుచున్నది. ఆమె

యదుగురుచుండును. గడచినసంవత్సరము నే నామెను జూడబోయినపుడామె
చాపము నుంచుము పట్టెను! రాబట్టును నను అపుడామె నన్నడిగెను.”

“ఏమి! — రాబట్టు వినునుడిగె. !”

“అప్పుడు అతని సంగతి వాకేమియు తెలియలేదనియు, వాని
జూచి మూడు నాలుగు దినములైనదనియు నెనుత్తర మొసంగితిని.”

“రాబట్టును నీవు చూడగోరుమా?”

“నక్కముగ.”

“అట్టేన కొంత కరుణదము రమ్మ. విగనరీ మనకొకవేళ ఆతని
సంగతి చెప్పవచ్చును”

ఇకను నాలతహారము నావోయిరి. యువకుడు కుట్టునిమొగము
జేతీచూడరాగెను. అది గంభీరము యుచును. అడగియున్న
స్వృతికి, క్రమక్రమముగ జాగరితనునది చున్నట్లాతనికిఁ జూచెను.
కొంతప్రదేశమున చేరినంతచే నాలమండరాత్తుగ నిట్టచును. “చూడు
డడిగో! నావలెనుండు జీవితక బాలుడు గొప్పబుములు కట్టుకొని
తిరుగుచున్నాడు. అచ్చముగ చాడు చావలె లేదా?”

మేక్కిను జవాబొనరిగక, నాకరముం బట్టుకొని, కొంతప్రాంగణ
మునఁ బ్రవేశించెను. జర్జెటునుగాని విగనరీ అబ్బురమున “కుట్టా!
ఇట్లు వచ్చితివేమి? పూర్ణస్వస్థుడవైతివా? — అదిగో! ఇంకనుచేతికి
కట్టున్నదే!” అనెను.

“ఇంకనుచేతిసొప్పిపోలేదు. దానికేమి లెండు నావనివమైననున్నదా!”

“నీ స్థానేనుజుమాని జీవితక కుట్టునుంచెను. ఎఱుగవా!”

“ఓ! తలవాకిటను మేము చూచినంతడే కాబోలు.

జూడగ నేనాకంతయు బోధపడియెను. ఆకుట్టుని చేర్చినంత భయ
యంతయు నెగ్గిపోవుచున్నది కాబోలును!” మా
జర్జెటు మాపు కదేరిగదలుందలి ఇనుపపెట్టెపైబడె

యండెను. “అదేమి! ఇప్పుడందలిశబ్దము వేటుగఁ గానుపించుచున్నదే! ఈవఱలో ఈమారి నావనాక్షురము లుండెడివి. ఇప్పుడు...”

“నీ కెట్లు తెలిసెను?”

“పెరు చదివితీసిగాని తెలిసినది.”

“ఎవడు చదివితీచి?”

“అది నేఁ జెప్పజాలను. ఇరుపపేటిక తలుపుపై మఱొకపేరు అక్షరములుండెడివి!”

మేక్కిము విగసరీలు అర్థపూర్ణదృక్కుల నొకరిపై నొకరు వఱపుకొనిరి.

జడ్జెలు — మందసపు మర మునుపుటివలెనే యున్నదా?

విగసరీ — మందసపు మరా! ఏమనుచుంటివి?

“ఎఱుఁగరా! — దొంగనువట్టు మర అదిగో! ఆమంత్రము మునుపటట్టులేయున్నది!”

బాలుని నుడువులు వినినంతనే విగసరీకైవడి మేక్కిముకూడ విచలితదిత్తుఁడై మెల్లన నతనిని సమీపమందలి చిన్నగదిలోనికిఁ దోడుకొనిపోయెను. ఆగారమునఁబ్రవేశించి బాలకుఁడు “గదియంతయు నిపుడు కడుశుభ్రముగనిన్నది! ఈవఱలో నిందెవరును చొచ్చుటకు ఏలులేనట్లు మిక్కిలిపట్టముగఁ గాకితపు దుస్కులచే నిండియుండెడిది!” అనెను.

మేక్కిము — కాని, కుఱ్ఱవాఁడెవగు నీ వందుఁ జొరఁజాలియుందువు కాదా?

“సరిగఁ జెప్పజాలను. నాస్మరణశక్తి మరలఁ బోవుచున్నది.”

మేక్కిము విగసరీఁ జేనన్నఁగావించి, ఆగారమున కావలిదిక్కుగ నాతనిఁ గొనిపోయెను. కనాటనన్నికటమునఁగల కొండొకకుర్చీపై జడ్జెలు కూర్చునియుండెను!

విగసరీ మేక్కిములు మెల్లనిస్వరమున నిట్లు ప్రసంగించుకొనిరి.

మేక్కిము — ఈకథయంతయు నీకెట్లుతోచుచున్నది? దొంగ పని

యందు జడ్జటునకు పాలున్నట్లు నవ్వునడుచున్నది. ఇరువెట్టి మర
నెట్లు తెలువరలెనో, ఎట్టులు దానినడుపురలెనో, ఈగదిజుంజలి
కాకినపుకట్టడుము దాని వాడు దానిగ గనుకెట్టిముందు!
నంకేతవడముకూడ వాడెత్తెనున్నట్లు ఇప్పుడు నవ్వుపకినవకదా!

“నీవనినది నిక్కము. దుండగుడిని నాకట్టడే గుట్టంతయు
బయల్పెట్టి దొంగలకుఁ జేయూత యొనఁగెను!”

“కాని రాబర్తు నిర్దోషియని వానినూటలవలన బోధపడలేదు.”

“బాలకుని సాయమున నతఁ డీపఁచేసెనని నీ వచుమానించుచుంటివి.
అట్లుజరిగియుండదు. కాని రాబర్తుయెడ బాలునకు భక్తిమెండు.”

“రాబర్తిపు డెందుండెనో జర్తెపెఱుంగునా?

“ఏటిఁగియేముందు ననుకొనినను. కాని, తక్కుంగలవిషయముల
ట్లానంగతెగూడ వాడు మాటచెను.”

“అట్టైన జడ్జటునకుఁబోక్తి నిక్కముగఁ గోలుపోయెనని నమ్ము
చుంటివా? — అది వట్టివటనమాత్రము కాదా?”

“నటనయైవయెడల, వట్టి మొఱకువలె రహస్యముల వాడు జలి
బుచ్చువాడు కాదు. ఇంచుక యోచింప, దోషియని వానిని వట్టి
యిచ్చుట తగినవలయుని తోచుచున్నది. నరభభావమునఁ దా గాంచిన
దాతడు డప్పివెచెరుగదా! నిబిష్టచిత్తుడై, ఆతఁ డెట్లు కాకితపు
టోపి చేయుచుండెనో! నటించువానిమొగ మట్టులుండునా? — అరే
కుట్టా! ఏమి యాలోచించుచున్నావు?”

“ఏమీలేదు. విగనరీగారు పనిలోనికి రమ్మందురేమొ అని
చూచుచున్నాను!”

“నేడు నీకాతఁ డేవని నీయడు, తెలిసినదా!”

“అట్టైన నొకేచోటునఁ గూరుచునియుంట కష్టము. నాలుగు
తావులఁ దిరిగి గొంతయును పోవును. ఒకొక్కమాటు విశ్రామ

మంజరీ "అవును, బేరిగి, బేరిగి నాన్నా జగముట్టనప్పుడనివి జూచుచున్నాను. చూచుచున్నాను. బాగుగా తోచుచున్నాను."

"నివు నారి నూరక కెక్కిరించుచుందువురా?"

"లేదు. బ్రూరకలుచు మేలికము మీయొద్ద వాపై నూరక నిట్టి నింద మోపుచు నేమో చెప్పియుండును!"

"అది నీ నెట్లు ప్రహించితివి?"

"నాను నన్ను చూచి నహింపలేదు. తలచుకొంటినేని వాని నిండుడి కజ్జమివై చెడిపోడను."

"నిజా?"

"అవును నేనే! ఒకనాటి నానునానితో వానినంగతి చెప్పి వైచినయెడల, వాని రోగము బాగుగ నుదిరిపోయెడిదే! నియమానుసారిముగ వానిని పహారావేయుచుండలేదు. సంధ్యానంతరమున ఇష్టమునప్పించారు తరులత తాము నిరంతరాశముగ కోరిలో ప్రవేశింపగలరు!"

"అట్లు నీ నెట్లుచేయుచువు?"

"నేనే ఒకనాటి సాయంకాలమున బేరిగలో పోవేసితిని."

"నట్టి వెట్టివానివలె నున్నావు! అటుగంటలు కాంగనే ఇంటికి మొగమువెట్టి నివు పరుగిడుచుండవుకదా!"

"నిజము వచించితేరి. నాతో నాటలాడుటకు కోవలో కొండలు బాగురు వేచియుందురు. అందుచే వేగముగ బోవుచుండును. కాని, నేరకనాడు కచేరిగదియను ప్రవేశించినట్లు నాకు బాగుగ జ్ఞాపకమున్నది! అప్పుడు కోరిముందుగాని లోపలగాని ఎవరుగావులేరు. నాకెంతో భయమువేసింది!"

"భయమెందులకు?"

"భయమెందులకో ఎంతచెప్పుచును! రాత్రి కచేరిగది యంతయు

దట్టమైన తమనముచే నలముకొని వచ్చితిని! కానివిధి నావలనక్క-
నున్న గేనుసపమునండి వెలుతురు నీ! యెము కొండె నాన కొత్తబోడికి
గానుపించెనంతయే! ఆ ఘోరాందకారము! పెద్ద బాగుపచ్చెట్టె నకాండ
కాలదైక్కివలె కావించెను! బోవల నానలబోధలయ నచకితమని
ఎలుకలు చరలాడఁజొచ్చెను! ఆ భయంకర వృక్షంబు చూచునప్పటికి
అమ్మయ్యో! ఒంటిలోనిరక్తముంతయు పీరై పోయినది!”

“నీకు నిద్దురవట్టెనే కదే? గది బాగులు బడినవి కాబోయి?”

“అవు ఁలే కావచ్చును.”

“తలుపుతీయుడని నీవు బొబ్బలుపెట్టలేదా?”

“నాకు జ్ఞాపకములేను.”

“ఎవరిని గచే? గదిలో చూడలేదా?”

“లేదు.”

“అట్లైన నీవలి కెళ్లు బాతులు వడిపట్టితివి?”

“నాకు జ్ఞాపకములేను.”

బాలునివాక్యములు విని, మేక్రీము ఉత్తేజితుడై రోయెను ఆచార
మన్తకము అతని యెడలంతయు పడికిపోదొడగెను! ఈనాఁడు
చౌర్యమందిలి రహస్యమునంతయు గాను కనుగొనఁ జాలునునని
అతఁడు యోజించెను. కాని, బాలకుని “జ్ఞాపకము లే” దను పదము
అతని యుద్యమమునంతయు వ్యర్థమొనరించుచుండెను! డిఁభకుని
నుడువులు విని విగసరి బొనుముడివైచెను! మేక్రీము కఠోరస్వరమున
“నీవు కిర్నలు బారిపఖను చూచియుంటివా?” అని బాలునడిగెను.

“కిర్నలు బారిపఖనా! — అధమకృతమీతని ముహూటికి
దక్కువనూఁకులు చూచియుండలేను! యజమాని కడనుండి అతఁడు
నగలపెట్టెను దీసికొనిపోవుటకై వచ్చినపుడు నేను దానిననే యుంటిని.
రమ్యావానస్థుడగు వానిపై నాకెంతిని రోతి! రమ్యావారన మావితా

మహిళాకూడ చిక్కిలి అయిష్టము!”

“బాబూ! నాకు మీరూచేసిన ఏదేమి?”

“ఓ! ఆనందముతో చూస్తున్నావు. కాని, వానినన్నిటిని నువ్వని పోలిక. అవానువార గళస్వరము నినిసంతనే వాళ్ళోడలు నుండి పోవును. ఏదోఒకప్పుడు మొత్తంగిగట్టుకుంటు వానిస్వరము! అతడు వచ్చి, తలుపుతట్టుకనే తిరిగిపోయి వారిని నెక్కిరించుచున్నాడను! వాళ్ళెప్పుడు చూచి అతడు ముట్టించి వానిని చూచుచున్నాడు. ఒకటి రెండుసార్లు విగసరిగారుకూడ చూచియుండిరి!”

విగసరి - అప్పుడు కర్నలు నిన్ను దనవిడికిలి దీసికొని, కిక్కుర్తుక నుత్తరించిన బాగుగనుండెడిది! కొత్తలో పైకము జమసేయటకై వచ్చు పెద్దమనిషులను నెక్కిరించుటకును, తలుపు వెనుకనాగి వారి మాటలు వినుకొనుటకును, నెలజీతముచ్చి వర్జువు నిన్నుబాపించుటలేదు!

విగసరి కిక్కుకు కాలుడడలినయెడల, దనయత్నముంతయు నిరర్థక మగుననియోచించి మేక్కిమిట్టనెను. “ఇంచుకనేపు వేడుకను గాఢము గడవిన, దోసమేను! - కుర్రా! కివలెనాకు కర్నలన నంత యొడలు మండదు. అయితే ఆదొరకు నగలపెట్టె దొంగినదా!”

“లేద! అశ్వనుపపెట్టెలో నుండలేదు!” అనిజర్జులు అనంతోచముగ జల్మెను.

“అట్లైన, తప్పకదానినెవరో కొనిపోయిరి!”

“తప్పక నట్లే!”

“ఎవరు కొనిపోయిరి?”

“ఒకింనుక తాళుడు. జ్ఞాపకము చెచ్చుకొందును. ప్రాయశః కాదు! కాదు! మరల నాందోళన నుంకురించెను. పేరు జ్ఞప్తికిచ్చెను, కాని, ముఱచిపోతిని.”

మేక్కిము - ఆమెమీ సల్యాన్ దొరకానయో యేమి

అనందమున కరతాళమువైచి జల్లెటు “అవును! అవును! ఆమెయే! ఆమెయే! మఱి యాముదునలి చెవటి! బారిషఫ్ ను చూచినట్లు లాతని జూడగనే నాయొడలు ముందు!”

“ఏనుహిళ సైంధవము నామె స్వారిచేయుచుండుకో ఆమెకూడ నామెనెంట నుండెను కాబోలు!”

ఇంచుక యోచించి, “నేనారమణిని చూడలేదు - నల్కాన్ మాత్ర మొంటరిగ వచ్చెను!” అని బాలండనను.

“నుంచిది. ఆమెచూటచెప్పుము. ఆమెనిక్కముగ బారిషఫ్ వొర శత్రువై యుండును. కాకున్న వానిపై నేల కొంగిలించును!”

“బారిషఫ్ డన్నుడు!”

“అతడు సన్యాసదొరసాని నిష్ఠ మెట్లా పాదించెను?”

మాతాశిభావమున లలాటమునఁ జేయి వైచిగొని జల్లెటు “నేఁ జెప్పలేను. శంకయును మఱచిపోతి!” ననెను.

మేక్రీ మంతరంగమున మిగుల నుత్తేజతుఁ డాయెను. బాలకుని సరళత సంబంధమున నాతనికి నందియము కలిగెను! నెయ్యది ముఖలక్షణముల నుపలక్షించి విగనరీ ఆతని మఱుగునకుఁ గొంపోయి ఇట్లనెను. “అసంఘాన మొనరించి నీవు చేయునదేమి? దుండగుండగు నీ బుడుతఁడు చోరుల నెఱిగినట్లు స్పష్టమేమియు, నారి దుష్కృత్య మునకు వీడు సాయము నలిపినట్లురూఢియగుచున్నను, నీపాడు తంతునందు మనకు వచ్చిపోయెడి దేమి? నగలపైటె యాశను బారి వపుదొర పూర్ణముగ వడలుకొనెను. ఇతఁ దానినిషయమై మనముతల క్రిందులు పడు పెందులకు? జగుగఁడలచిన దేమో జరిగిపోయెను! ఇత నృథాప్రయానపడక నిశ్చింతుడవై యుండుము!”

మంచిది మేమరుగుచుంటిమి - “రారా! కుఱ్ఱా!” అని మేక్రీము జల్లెటును దోకొని అందుండి లేచెను. విగనరీ నడుపు లాతని వీను

లకు రుచింపజేసిన వేలూగఁ జేయవలసివచ్చెను. అన్ని విషయములు బాగుగ జరిగి కామరూపి జెప్పినట్లు జరిగి పోవుచున్నాడు. సత్యవ్రత యేచ్చ మేల్పించు సత్త్వమున జేరిన బలము కాదోడిగను! ఇతనితోకలసింధామున బలము కాదునని ముందుగా లెన్నియు రాబట్టుకొనున కలగలదు. అయితే!

వీధిగుమ్మమునదిఁ జేరినదికి జెవాభ్యాసుని సహితమై కుమారి వారికిఁ గాన్పించెను. మేల్పియుండెట్లులను జూచినంతనే ఎల్లరు ముఖము ప్రభులమైపోయె. అంతటిని మధురమధురము మునునటల్లే సుందరిమై కున్నది, ఇంచుక మౌనుకొని మౌనమునందును!

కుమారి - ఇట్టా! ఇప్పుడు కుమారుగ నుండువా?

బాలుఁ జేయఁజూచునట్లు చూచుటలన్నియు చేరువు పెట్టు ననుభయమున మేల్పి కలెదని మాటాడవీయుక కతఁడు కుశలముగ నే యున్నాడు. స్వలింగముగ నే వాతని నిలయమున కరిగి, వీతానుహి యనుమతిని విహరణార్థమై వాని నీవలికిఁ గొనివచ్చితి" ననెను.

"కుండివని చేసితివి వాడునాకు వారింపకపోయిన ముడల, నేను కూడ పోయి ఒకచుండు బాటు" జూచి వచ్చెడుదానగా!"

"మీరిన్ని డెవరికి కరుగుచుంటి?"

"అది రహస్యవిషయము. కాని నీకడ వాపరికమే! నా ప్రతియినొకటి చిత్రంపఁజేయుచుంటి. ప్రతియిన జనకునికిఁ జూపి, అతని నబ్బరమున ముంచివైతును! చిత్రకారుని బస కరుగుచుంటిని. జడ్డెట్లు నింటియొద్ద నప్పించుటకై నీ నడుగుచో నాతో రమ్ము. మన యిద్దరి ప్రోవ యొక్కటే!"

"ఉపాధ్యాయుని అభ్యంతరము లేనిచో, నేను మీతో నట్లేవత్తును."

ఉపాధ్యాయుని - మాట సూటకు మీరు వ్యంగమును ప్రయోగింతురు. పరిహాసమున సంతపముకు జయోపేతు లగుదురో నేనును

చూతుంగాక! మా విద్రూహ - నకాదునము. మీకు మమ్మునునరించి రావాయును! తీరక వచ్చుటయును. మన పరిస్థితి బ్రసంగింప నున్నాననియైన రుణి - యట్లా చేసి గుఱించి కూడ మాకు మీరెఱిగినది చెప్పి తీరవలెను!

“ఏమి! ఇదియట్లా నెఱిగిమా!”

ఉపాధ్యాయుని - అవును! గుఱించి ఎందుకే ఆమె మీమాటల నిలయునున కరుదెంచెను. కుమారుని ప్రసంగింప నాపె ఎంతో యాతురపడెను. అశ్వముపై విచ్చువినె! స్వకీచేయుచు సచ్చ వచ్చి నట్లు తీరుచు నొక విదేశిని తన కిచ్చుకుకొని దాని నంగిణి కాదని, వృద్ధుడు వారి సహాగమున కిచ్చుకొనెను. అని, కుమారిని జూప మరల నరుదొతునని చెప్పి కుమారిని వెలివియెను. బాలపై నాపెకింత యునురాగ మల యుదయించుచు గ్రహింపజాలకున్నాము! మీకును ఆలలనకును పరిచయ మున్నదట దీని కారణమేమో మీకుఁ దెలిసియుండును.

“మామకడ ను నాపెరెత్తి యుండెను కాదు!”

“ఆమె మమ్ము గుఱించి చాల గుఱ బ్రసంగించెను. జర్రెటువంక నామె యరుదెంచి, మూడునాలుగు నడుపుల యునంకిరము కుమారిని దర్శించు నొత్సంగమును ప్రకాశ మొనరించెను. వారిద్వరి సమావేశము మీకుఁగూడ సమ్మతమైనదని యామె వాక్రిచ్చెను. ఆ రుణి కిండుక ఉన్నది మున్నదిని మీ మీమాటల యోదించెను.”

మేక్రీము ఇయట్లా నేమి స్వభావము నెఱుఁగును. కాని, చికిత్సకుని కఠోరినిషేధము నుపాక్షింపక, అతడు కన్నులనుండి ధాటి చున గనే రోగశయ్యను త్యజించి, విచ్చలవిడిగ నామె తీరుగున. అతడు స్వప్న ముండైన దనియిచ్చెను. మ్రొలనున్న యువకుల నుద్దేశించి, అతఁ డిట్లనెను. “ఆమెను గుఱించి నే జెప్పిన దంతగాలేదు.

రాబర్టు యభిధేయమునంటిన కలంకమును భంజన మొనరింప నామె యత్నించి యున్నది. అతడు సిర్దోషిమని యామె నిరూపింప యత్నించుచుండెను."

కుసుమకోమలములై, పాపశురవర్ణములై యున్న కుమారి గండ భాగములు యువకుని పల్కులు వినినంతనే కౌతూహల పిరాజితము లాయెను! కాని ఆమె ఏమియు బలకలేదు. నేడు మేక్రిము రాబర్టు పక్షావలంబియై ప్రసంగించుటఁ గాంచి, ఉపాధ్యాయుని విస్మయపడెను.

ఉపాధ్యాయుని భావముగ్రహింప యువకుఁడెట్లనెను. "నేను రాబర్టు వక్షమును సమర్థించుటలేదు; ఇయ్యట్లా దేవియే అట్లొనరింప కంకణము కట్టుకొనెను. సత్యాసత్యముల నిర్ణయమునరింప మాత్రము నే యత్నించుచుంటిని! జురైటుకడ నామె అన్నివిషయములు విసియుం డెను. చోర్యసంఘటనమునం దీబాలునకు సంబంధమున్నట్లు నాకు స్పష్టముగ బోధపడియెను. దురదృష్టవశాత్తు పడిన కఠిన నాతనికి స్మృతిభ్రంశము ఘటించుకున్న యెడల, నిజమైనచోరుని పేరింతకు మున్నే ఎఱుంగఁజాలువాడను. రాబర్టు నిరపరాధ యని దేవిదృఢ విశ్వాసము. కైదయై యాతఁడు పేరిను సగరముందే యుండెను. లాటివారల చేతులఁబడి ఈ మానము దినము లాతఁ డొరుల కన్నులఁ బడజాలకుండెను!"

ఉపాధ్యాయుని - ఈయదంతమును నేను నమ్మఁజాలను.

"జురైటునకు స్మృతిశక్తి కలుగుచో, నిందలి రహస్యము లన్నియుఁ బ్రకాశమగునని నాస్థిరవిశ్వాసము. అవి ప్రకాశములగుటకై నేను శక్తి వంచనలేక బ్రయత్నింతును.

"మీరు వృథాశ్రమపడుచుంటిరి. మీపూసిక మీమాతులకు నమ్మ తీయి యుండదనుకొనెదను."

"చూతుఁగాక" అని యువకు డందుండి బాలకునితో నవ్వలికి

నిష్క్రమించెను.

మేస్సీయు - కుత్తా! ఈ విహరణము నీ కానంద దాయకమై యున్నదిగదా?

“పరమానందముగ నున్నది. మాయిల్లు పవలకూడ చీకటి మయమై యుండును. మధ్యాహ్నము చూడుగంటలప్పుడే మా అవ్వ దీపము వెలిగించును!”

“రేపు నేను ఋరల మీయింటికి వత్తును. నీవు తేపు దేవిని జూడఁ బోయెద వనుకొనెదను.”

“ఏదేవి?”

“ఆసుందరభవనమున నుండు నికుల్తా దేవి!”

“ఓ! ఆమెయూ! నాదెజా!”

“ఏమి! నాదెజా! - అది దేవి ప్రకృత నామధేయమా?”

“మా అవ్వ ఈ పేరున నామెనుపించును. మీరామెనడిగిచూడుడు.”

పిరియూకు, ఇమల్తాల కట్టి ఘరిష్టత యుండు తెఱిగి మేక్కిము విస్మితఁడాయెను. అతఁడు నేవి ‘పిలుపుపేరు’ నెఱుంగడు. వారియ్యరు కొంతదవ్వరుగఁగనే అటాత్తుగ జర్రెట్టిట్లనెను. “ఇదె! ఈపథమందే నేనన్నియో ఆటలాడితిని. చూడుడదే! ఆపెద్దమేడ ప్రక్కనుండియే ఒకపథము పోవుచుండుటలేదా? కేవలము గోలీల నాఁడుటకే ఆతెరువు కావింపఁబడునట్లు తోచును. చేయివిడిగివడిననాఁ డామార్గమున రెండు గంటలు వరుసగ నాడితిని.”

“ప్రదేశమును నీవు బాగుగ గుర్తింపఁగలుగుచుంటివా?”

“గుర్తింపగలుగుచుంటిని! కన్నులకు కట్టినట్టు లానాటి సంగతు లన్నియు గోచరించుచున్నవి! ఆలస్యమైనందున ఆనాడు నేను కచేరి కరుగ లేదు. నాకు సుస్తీ చేసినదని యజమాని యనుకొనునని తలంచితిని.”

“నీవు దినమంతయు నొంటరివై యుంటివనుకొనెదను.”

“బంటులిగదేను. బోడిబాలుర కోరిక గోని జూతుటకైపోతినీ. కోట నుండి తోడినే ఎరబిడ్డలు బానిస జ్ఞాపక మున్నది. కానీ, ఏల వచ్చితినో జ్ఞప్తికి వచ్చుటలేదు!”

“జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని బ్రతుక్కిందాము!”

“ఇందుకే తాళుడు. ఈసాధము నుచు పరిశీలించుడు!”

“సాధము ఇందులకు రమ్మ నగలు! ఎట్టయన్నతద్వారములు! ప్రాంగణ సంతవిశాలమైనది! భవనమునకు వెన్న నిజముగ నొక యుయ్యసాగున్నది!”

“ఉయ్యసాధు! ప్రాచీముగల ఉయ్యసముకాదా?”

“అవును. చూడగోరుదువే! నన్ను మేడవెక్కికుం గొనిపోదాను. ఆరామసకటమున నొక యిల్లైనలేదు. ఈమేడయెవరివో నీవెఱుంగవా?”

“ఎఱుంగను. కాని నేనొకమా తీమేడలోనికి పోయినట్లుజ్ఞాపకము వచ్చుచున్నది!”

మేప్పిమాతిన నుడువులు పసి మిక్కిలినిస్మయపడి “కుత్తా! ఈమేడ లోని కేల యరిగితిమి! ఏదేనియత్తరము గొనిపోవనుకొనెద” ననెను.

“కాదు! కాదు!! ఎత్తమేమి యుం గొనిపోలేదు. ఎత్తమెందులకు పనికిమాలినది? నేనానాడు కచేర్చికైన పోతము.”

యవకుడు బాలుని రాజపథప్రాంతమునకుం గొంపోయి “ఇందుండి యే సీపు చనియుండు” వనెను.

రాజపథముమూలకుం దగినంతనే, బాలకునముఖముజ్జ్వల మైపోయెను! ఆతననయనద్వయము లేజ్ఞాపూరితమాయెను!

బాలకుడు “ఈమాటు జ్ఞప్తికి వచ్చును! ఈప్రదేశమును గుర్తించితిని! మూకంతయుం జూపుచుంటిని! చూడు ఉడిగో! ప్రాచీరము! నేనా ధిత్రికనుండియే పడిపోతిని! క్రిందబడిగనే అల్లదే! ఆరాతిబండ తలకు గాటముగఁ దగిలెను!”

“నీవు ప్రాచీరముపై కేల యెక్కితివి?”

“ప్రాచీరమున జావల్లికైగురు నానందాన్నదో చూచుటకు.”

“ఏమి చూచితివి?”

“ఏమి చూచినది, అతయు చీకటియైపోయెను దేని!”

“నీవంతయెప్పుడోడమీది కెక్కినదిగలిగితివి?”

“తాడు! అప్పుడు! మూడవలక్షాన నానందాను పైకెగరి బ్రాకితిని! తాటిమునీశాక భోక్తానని చెప్పెను!”

“నీకు తా డెచ్చట దొరకెను?”

“జ్ఞాపకమున్నది! దిగునపుడు తాడు తెగిపోయి యుండును!”

“ప్రాచీరముమీదికి కేల యెక్కినవి? అననున నిక ముగ నేదేని యుద్దేశ ముండియుండును?”

“ఉన్నది. కాని, అదేమో నేటిప్పుడు చెప్ప నేకపోవుచుంటిని!”

“నేను విసిగించుచుంటిని జనీయకము! ఇంచుక యోజింపుము. నీవై హుకుము చలాయించుటకు నేను వికనశీ కాను! రాబర్హవలె నేగూడ నీహితైషినే!

అశ్శతప్రదీపము ననుసరించి నేలమాలె నాం దావిర్భూతమైన దైతుని జూచినంతనే అల్లాఉద్దీను విస్మయమున కించుక మేరయే యుండెను; కాని, బాటును డగు జ్జైటు “ఓ! రాబర్హా! అవు నాతడే! ప్రాచీరముపై కెక్కి నేనాతని జూడ దొరకొంటి” నని పలుకగానే మేక్కిమునకు గలిగిన విస్మయమునకు మేరలేకపోయెను!!

రాబర్హ కర్నలుబారిపిఫయింటు బ్రవేశించుటయు అందు బండ్లియై యుంటుండు బదంపడి బాటుడు మేక్కిమున కెఱింగించెను.

యవకుడు విస్మయచేతనున్నట్లే చూచుచుండ బాటుడు మరల నిట్లు చెప్పబొడగెను. “రాబర్హ సావముడిడకు నెక్కివచ్చిన బండి మరల నవ్వలికి రాగన, అందు నాకతడు కాన్పించెడు. అతని

విపాదకూపమునఁ బడవేయుటకే అందలి దొర వానినందు నిలుపు చేసియుండెను గ్రహించి, వాని స్వల్పమైన నుద్ధరింప నిశ్చయించి, తోడిబాలకు నొకని యింటకరిగి, వానికడనుండి బ్రాహ్మకటి కొని వచ్చితిని. అప్పుడు రాత్రి పడుకొకఁడు గంటలగును! కథమున నెట్టి యలికిడిలేదు! త్రాటిని నోడమీఁది కెగురవైచితిని, తోడనే త్రాటి కొక్కెము చిత్తికలిఖరమునకుఁ దవుల్కొనెను! త్రాడుబట్టుకొనిపైకెగఁ బ్రాకి చూచునదికి నెదుట - ”.

“రాబర్టు కాంచెను కాబోలు!”

“అవును! చేతనొక కొవ్వనత్తై నిడికొని, అతఁ డొక పెద్దకిటికీ దావున నిలువఁబడి యుండెను. చూచియుచూడఁగనే నేనాతని గుర్తుపట్టి తిని. అతడుకూడ నన్ను గుఱుతించి యుండును! నన్ను లక్ష్యించి అతఁడు చేసన్న మొనరించెను!”

“తదుపరి?”

“తరువరి నేను క్రిందఁబడిపోతిని, ఇక నాకేరియు జ్ఞప్తివచ్చుట లేదు! మానసున నెన్నో తలఁపునీ తాటుచూఱుచుండెను! నేనిక మా యవ్వకడకుఁ బోదును.”

మేక్సియు జర్జెటును దోకొని వెడలిపోయెను. ఇన్ని నాళ్లనుండి ఎవ్వఁకోనరమై అతఁడు వెనకుచుండెనో, నేనాతనిజాడ తెలియవచ్చెను!

3

జర్జెటునుకూడ దీసికొని మేక్సియు పేరిను పురరమ్యరాజకథమున విహరణ మొనరించుతఱి, కర్నలుబొరిషఫ్ . నిజాగారమున కునుమ కొమలపర్యంకమున నొజగి పన్నుండి ప్రధానపరిచారకునితో ప్రసంగించుచుండెను.

“కైదీ యిప్పుడేమి చేయుచుండెను?”

“నిదురించుచుండెను.”

“అది కవటనిద్ర.”

“ఉదయమున నీతో నేమైన నన్నాడా?”

“కొలదిదనములనుండి అతడేమియు ననుచుండుటలేదు. ఏమైన అడిగినను జవాబొసంగడు.”

“అతడారోగ్యముగ నుండెనుగాదా?”

“ఆరోగ్యముగనే యుండెను. మీయింట బుద్ధియై యున్నను అతని ముఖమై ఖరియందు మార్చేమియు గన్పట్టెట లేదు. లోహము కైవడి వాని మానస్సు కఠినమైనది. ఎట్టులైన నది లొంగునదికాదు!”

“పంకెచూసిని. నిజానన్ధంగాంచి ఊరకుండుటే మంచిదని అతడు యోచించెను. విక్రమంతుకమైన నథమునే యతడు పట్టెను”

“మీరతని సైబీరియా నురుభూమికి పంపినాడల, వాని దుర్దశ ఒక్కమారుగ కేషించును; ఇందుండిన, వాని కమంగళమేకదా!”

“తులనా! నీకించుకంటైన బుద్ధిలేదు.”

“ప్రభూ! నేకాక మూలందును — దోసము సైరింపుడు. తోడు చోరాంగనలపేరు చెప్పినంతనే తన కాద తొలగిపోవుచుండ, అతడు నోరుమూసికొని యుండనేల? పేరు తెలుపకున్న తనకు ముక్తిలేదని వాఁడెఱుంగఁడా యోమి?”

“ఎఱుగును. కాని యెవరి పేరుల నాతడడంచుచుండెనో వారసా ధారణలు; విశ్వాసఘాతకునకు కఠోరశాస్తిచేయక వారు మిన్న కుండఁజాలరు. ఇట్లని యాతడెఱుగును. సైబీరియాకుఁ గొనిపోయి, వాని ముక్కు సెవులు కోసివైచినను అతడు వెఱచుచుండు కాదు. అం దరుగుట కాతడ డడలనేరడు.”

“మీరు చెప్పుచున్నది చేయరని అతడు యోచించుచుండవచ్చును.”

“సెంట్రీపీటర్లు బర్గునందు లోకులపై ననాయానముగ జరుగు న్నీడ

నము పేరిను నశరహద జగగనేరదని యిచటివాగు యోచించుచుండ వచ్చును. కానిభ్రమ భోగోత్సాహము మాడుము. నీవు బుడిసిద్ధము చేసి యుంచుము. దాని బూడగనే వానినోరు విడవచ్చును.”

“ఒక వేళ నతనికేమియుఁ దెలియదేమో!”

“సేమననుకూలముగాఁ దిట్టి నందియిమి తప్పెనా?”

“ఏలైనవారితో అభిప్రాయభేదము నాకు కలుగలేదు. కాని తాము అభయమొనంగుచో, నామనచునందలి మాట విప్పి చెప్పుదును.”

“అదేమో చెప్పుము”

“రహ్మావిలాసినులతో వానికి గాఢసఖ్యమున్నయెడల, నీవఱలో నొడ్డిన వాగునముగ నాతఁడవలీలగఁ జూచువాడుకాండ! అతఁడు మిగుల సరళస్వభావుఁడని నాయుద్దేశము. అతఁడు వర్ణగృహిణి కన్నీయను ప్రేమించెను. ఆమెను పెండ్లియొడవలెనను యభిప్రాయముకూడ వానికిఁగలదు. ఈవిషయ మేలిననాగు మఱియుంచుదురు. అన్యకాంతా సంసర్గములేనివానికి చౌర్యమున నట్టిచూపె ప్రేరణ మొందులకుండును?”

“కొంతటి ఆశచిహ్నమునకు మాపుఁజేసి నిజనిలయమునుండి నిర్వాసితుఁ గావించినపుడు ఎలనుమీది తలఁచు దక్క ఉపవత్సయగు విలాసిని దురాలోచనకు వీనులొగ్గి ఆనాఁడే పత్రముల సహితముగ నగలపేటిక నాతఁ డవహరించెను. విదేశమందు తనకు సాయము నలుపుదునని ఆయాఁడుని వాని కాశపెట్టి యుండును. అందుచే దొంగ తనము కావించునపుడు త్రోవవెచ్చమునకై యేబదివేల నాణెముల మాత్ర మాతఁడు కై కొనెను!”

“ఉత్తరముతోఁగూడ పైకము నెవగు వానికడకు పంపియేయుండక పోయినయెడల నిట్టి యనుమానము కలుగకనే పోయెడిది.”

“పత్రమందెవరి స్వాక్షరములును లేవు! అతఁడు తనకుఁ దానట్టి జాబోకటి వ్రాయఁజాలును! వానితండ్రి ఎవనికేని ఋణ మొనంగు

టనునది వట్టి కల్పనమే!"

"కొఱియందు తాము తమపత్రముల పెట్టెనుంచుట నేమిపాయముననో రమ్యావిలాసిని యొకర్తుక యెఱుంగజాలకుట మిగుల విస్మయకర విషయమే!"

"ప్రాయశః యీనంగతి రాబట్టే ఆమెకుఁ దెలిపియుండును. ఈ విషయమున నననంధాన మొనరించు తొమ్మిదిత్రైవ సంతోషజనకము కాదు! తృతీయదళీయులు దీని నబంధమున నేనార్త దెలుపలేరు. వేరినునగరమున పలువురు రాజులు రాజ్యముగఁ గుటలు నల్పుచుండిరి. వారి గుట్టుచుట్టు లెవరికీ దెలియవు! పనగొరవము కూడ నాకాతలకుఁ దక్కువగ లేదు! ప్రాయశఃవారిలో నెవరో నా పెట్టియ యుస్కి నెఱిగియుందురు!"

"నే నీయువకుని గుఱించిన యువంతమునంతయుఁ దెలిసికొంటిని. ఏ రమ్యావాసినితోను వీనికి ముఖపరిచయమైన లేదని వింటిని. ఇయల్లా దేవితో వీనికి పరిచయమున్నదా లేదా యిదికూడ నేను వాకవుచేసితిని. ఆపె నీయువకుఁ డెన్నఁడు కలిసికొనియే యుండలేదని నా దృఢవిశ్వాసము."

"దేవికిని రమ్యా విలాసినులకును నెట్టి సంపర్కము లేదు. నా మాటనుబట్టి మనదళీయులు ఆ నెంతిఁజెఁ గన్నువైచి వచ్చుచుండిరి. ఇయల్లావిషయమున నాకెట్టి సందియము లేదు. ఆమె యొక రాజన్యుని పుత్రిక. వినాహమైన కొలఁదిదినముల కీ ఆమె విశంతు వాయెను! తిరుపరి ప్రాన్లు సీమ కరుదెంచి నీచపవన్లులఁ గలియక విలాసామోదములం దాకాత కాలముగడవ దొరఁగొనెను! పోనిమ్మా విషయ మటుండనిమ్ము. ఇపు డీకై దీని గుఱించి ఒక చూడంతమును సిద్ధాంత మొనర్చిపలెను. బాగుగ యోచించుకొని వానికి నే నొక మానము కాలము గడువొనగితిని. లేవితో నాగడుపు

గడచుచున్నాను. నన్ను గుఱిచి ఏ అతఁ డేమైతి నడిగియుండెదా?”

“లేదు, కడుపునిండ తిని కంటినిండ నాతఁడు నిదురించుచుండెను. అంతయు !”

“అతనితోఁ బ్రసంగింప విరిమిచి అనుచిత మొనరించుతిని. వర్జ్య తనయ పరిణయము స్థిరమై పోయెను; రేపు వానిజూచి సంగతి తెలిప చూతును. ఇంచుక పట్టు నడలునేమో చూతును.”

“రమ్యవిలాసనిద్రలీయుల యడలున నాతఁ డేమియు దెలుపదని యేలినవారు యోచించియుంటిరి. అట్టియోచనకు మనసున జోటియఁ దగదని నా యభిప్రాయము. అతని బంధింపకుండగనే ప్రకృతిచోరులఁ బట్టజూచు టుచితమాయెడిది.”

“తొందరిపడినందున పొరపడయుచును. కాని యిప్పుడభ్రమను సంశోధింపఁజనదు! రాబర్డు జాగరూకుడై యుండెను. ఇప్పు డాతని వదల్చివైచినను, దళియనగిణుల నాతఁ డిక్కఁ గలిసికొనఁడు.”

“నే నీ విషయమును బాగుగ యోచించి చూచితిని. రాబర్డున కెవరేని సహకారియున్నట్లు నీ యదలఁచు. అతని వదల్చినైచుట సమఁజనము. కోర్టుముంగల నెట్టి యభియోగముఁ దెచ్చువాడఁ గాననీ వానిచే వ్రతన జేయించినయెడల అతఁడు మిన్నకుండును. ఒక మాటు మాబయిచ్చినయెడల అతఁడు దానిఁ డప్పి నడువఁడు.”

“రాబర్డు నీ మేడలోనికి గొనివచ్చినపుడు బాలుఁ డొక్కఁ డాతని జూచియుండెను. జ్ఞాపకము లేదా? ”

“ఓ ! మీ రాబాలకుని విషయముఁ జెప్పుచుంటిరా? అతఁడు ప్రాచీర మెక్కఁబోయి క్రిందబడిపోయెను! వాకపుచేసి కనుగొనఁగా వానితలకు గాటమగు గాయము తగిలెనని దెలియవచ్చెను! ప్రాణములతో నాతఁడు నిలచినను, బ్రదికినన్నాళ్ళు మూగియైయుండవలెను!”

“అతని శరము మరలఁ దిన్నబడదని చెప్పఁగలరా? వాని

బాలు బాలకుఁ డిట్టి యాచరణమునకుఁ గడంగుట మిగుల నదృష్టముగ నుండెను; దొంగతనమున వానికి సంబంధముండియుండును!”

“అతఁడు దుఃఖినియగు నొక వితంతువు మనుచుండు. రాబట్టుపై వానికి భక్తి విశ్వాసములు ముందు. అతఁడు కొన్నివకపోవు తెరిగి అతాత్మగ వాని దెలిసికొని నంగతియేమో కనుగొనుటకై ప్రాచీరము నధిరోపించెను. కాని యూనియమున నొక వనంతుని ప్రచార మొనరింపకమున్నే పడినంతన వాని విస్త్రక్తము పగిలెను! ఇంతదనుక కార్యదర్శిని పేడిచివుచ్చుటకు గాని, అతనివార్త నెఱుంగుటకు గాని యెవరును యత్నింపలేదు. దానంతేటి వాసనగతి యుండికిని దెలియ లేదని స్పష్టపడుచున్నది.”

“నరగ వదించితివి. పీని పిషయమున నీవు తెలిపిన విధమున యోచించిచూతును.”

ఇంతతో భృత్యుఁ డొకఁ డచటికనుడెంచి, “స్వామీ! మీకొరక ఎవరో వచ్చిరి.” అని యొకచీటి అతని కందించెను.

కిర్మలు మిక్కిలి పనుఁగుఁ జెంది “ఎవరు వచ్చిరి? నేనెవరిని జూడఁ జాలనని నీతోఁ జెప్పియుండలేదా?” అనెను.

“అవచ్చిన యాతఁడు మిక్కిలి వీడింపఁ దొడగెను; మిగుల తొండర పనియున్నదట అతనికి.”

దొర చీటియం దాగంతుకుని పిరుఁ జదివి మిక్కిలి యక్కజపడి “మంచి దాతని చావడిలోనికిఁ గొనివా” మృని పిదప ప్రధానభృత్యు నుద్దేశించి యిట్లునెను. “అగంతకుఁ డెవ్వరో యెఱుంగుమవా? కొతీపతి మేనల్లుడు. ఈతనితో నా కించుకంతైన పరిచయము లేదు. ఇచటి కేల యాతఁ డరుదెంచెనో గ్రహింపఁగలవా?”

“అతనిమాతల పంపియుండును.”

“కావచ్చును. కాని అతఁ డీనమయమున నరుదెంచెనేల? పోయి

నాబండి సిద్ధముచేసి యుంచుమని సర్దారునకుఁ జెప్పుము; బండిని విడతునో విడువనో యింకను స్థిర మొనరింపఁజాలను.”

తోడనే కర్నలు కావడిలోని కరిగెను. గవాక్షపార్శ్వమున గంభీర ముఖుడై, మేకీము నిలువఁబడి యుండెను. ఆతని వదనమండల మువలక్కించి, ఏదేని అభిము జరుగకమానదని దొర గ్రహించెను. సౌజన్యమధురస్వరమున నాతని సుద్దేశించి కర్న లిట్లనెను. “తమ రేపనిమీఁద నేఁడీచటికి దయచేసితిరి? మిమ్ముఁజూచి మిగుల నానందముఁ బడసితిని. మిమ్ముఁగుఱించి నేనీటలో వినియుంటిని కాని, నమ్ముఖమున మీ పరిచయము కలుగు భాగ్య మీపరలో నాకలవడలేదు. మీమాతలు వర్జ్యుగారు కుశలముగ నుంటిరిగా? సుశీలయుగు వారి కన్నియకు మంగళమేకదా; ఆపె పరిణయదినము నిశ్చయ మైనట్లు వింటిని. నిజమేనా?”

“నేనావిషయమెఱుంగను. వేరుపనిమీఁద మీకడకువచ్చితిని” అని మేకీము పరుషస్వరమున సుత్తర మొనఁగెను.

యువకుని గంభీరాకారమునుగాంచి — ఆతని తీవ్రకంఠస్వరమును వినినంతనే దొరభావముకూడ మాత్రెను. ఉద్ధతభావమున నాతఁడు “ఇచట మీపనియేమో వెంటనే తెలుపు” డనెను. స్థిరదృష్టుల కర్న లుపైఁ బఱపుచు “రాబర్తున కేమి ఘటించినది నేనెఱుంగ వచ్చితి” నని యాగంతకుఁడు పలికెను.

యువకుని తీవ్రోక్తినినినను, దొర దృఢచిత్తుడై యుండెను. ఆతని లలాటమున ప్రతిభరేఖ యొకటియైన సుకీతము కాలేదు. స్థిరకంఠమున నాతఁ డిట్లనెను. “మీనుమవు అర్థమేమో నాకు బోధపడుటలేదు మన్నింపుడు. రాబర్తువిషయమున నన్నడుగుచుంటిరే? మీమాతలు కచేరియల దాతని నేనొకమారు చూచియుంటిని. కాని వానితో నేనన్నడు ప్రసంగించియుండలేదు.”

“కాని పదపడి మీరాతనివిషయమై యాతురపడుట విచారింపితిని”

“మీ రనునదేనా స్వప్నముగఁ దెలిపెదరా?”

“రాబర్టు యిపు డచటనుండెనో చెప్పుడు”

“నేనెట్లుచెప్పఁజాలును? నగలపెట్టె నావహరింపఁజిన నాటనుండి నేనాతనిఁ జూచియుండలేదు. అతఁడు దేశాంకరమున కరిగి యుండును”

“ఒకమాసమునకు మున్నాతని నే నీవట్టణమునఁ జూచియుంటిని.”

“మాసములో చాన్ సునుండి అన్యసీతుకు బోవుట సాధ్యముకాదా?”

“అతఁ డొక బండిమీఁద మీ నిలచుమిదిక్కుగ బోవుట నేను వీక్షించియుంటిని.”

“అట్లైన మీరేల బంకిననుననించితిరికాదు! సంగతులన్ని యు బోధ పడియుండునే!”

“బడిననునరింపలేదు. కాని అది మీగృహాంగణమున ప్రవేశించుటఁ జూచితిని.”

“ఏమి! మాగృహాంగణమునఁ బ్రవేశించెనా? మీరు యోచించి మఱి మాటలాడుడు. మీవంటివా రిట్టి యుక్తతనార్త నమ్ము టుచితముకాదు.”

“అక్కుతనార్త కాదు. నా కీసంగతిఁ దెలిపినవాఁడు నిక్కమే వచ్చి చెను.”

జీవీకివచ్చు నగవు నాపికొనులాగున నటించి కర్న లిట్లనెను. “పద చ్యుతుడై చౌర్యావరాధియైన యనంతర మాతఁడు నన్ను జూడవచ్చు ననిమీరు యోజించుచుంటిరి. చోరుడై వచ్చి నగలపెట్టె నిచ్చివేయ నుంకించెనని మీరు తలఁచియుండురు.”

“చోరుడవ్వఁడోనేనెఱుంగను. కాని రాబర్టు నిజేచ్ఛనిచటికిరాలేదు.”

“అట్లైన పట్టపవలు వేరిను వీధులఁబట్టి అతని నిచటికి గొని వచ్చితినిని మీరనఁబోవుచుంటిరా? ఇట్టి సాహసము నాకాపాదించి

నామానము మీరు పెట్టిల్లజేసితిరి! కాని, అగ్ర్య! అతని బట్టిలేచ్చి నందున నాకు ప్రాంతము బాటపెట్టా తెలుపుచున్నా?”

“సాధాలాభములకు నేనెఱుంగను. అతనిని మీరిచటికి బట్టి తెచ్చుట మాత్ర మెఱుంగుచును. ఇప్పుడుకూడ నతఁ డీ మేడయందుండెను. అతఁ డిక్కటి యిందు లేళ్లుకను మీరే వానినెచటికైకను తొలగించియంతురు. అతనిబట్టి యిచటికి తేలేదని మీరు మీహృదయమున జేయివైచి వక్కాణింపగలరా?”

“తేలేదని హృదయమున జేయివైచి వక్కాణించుటటుండ, నేనీ విషయమున నావత్తయైన నెఱుంగనని నొక్కిచెప్పుచుంటిని.”

“అబద్ధము నొక్కి చెప్పి మీసాహసము వెల్లడించుచుంటిరి. కాని మీరాతనిబట్టి యిచటికి గొలిచుచుట నత్యేతరముకాదు.”

కొన్ని నిమిషములు కర్కలూరకుండి పిదప అనమానవేదనా విధుర స్వరమున గంభీరభావమున నిట్లునెను. “దుండగముమెయి నాగౌరవమునకు నిట్లాఘాత మొనరింపఁ దొక్కొనినందులకు నేను మీకు తగిన ప్రతీకార మొనరింపనేర్చెను. కాని నానెయ్యండగు మీ మాతల మొగముజూచి నేహారకుండవలసివచ్చుచున్నది. మీతో నేనికఁ జెప్పవలసినదేమియులేదు. ఇక నేవిషయమునను మీరు నన్ను పీడింపరనుకొనియెదను.”

“ప్రసంగపీడనమేల? నే నన్యోచాయము నవలంబించెదను. అవ సరమున్న యెళల పోలీసుల సాయము పడయుదును!”

సగర్వమున కర్క లిట్లునెను. “నేనిక నీదౌష్ట్యమును సహింపఁ జాలను. చాలనేపు మీప్రలాపమును వినియుంటిని; ఇక నేనేమియు వినుజాలను. మీరిప్పుడే యిందుండి అక్కలికి వెడలిపొండు.”

క్రోధారుణనేత్రుడై మేల్చియు “మీసిద్ధాంతమిదియేనా?” అనెను.

“ఓను. ఇట్లని నేముందే జెప్పిన బాగుండెడిది!”

“మంచిది. నేఁగూడ విజృంభణాత్మ్యమును నీరవుడనై సహించు వాడనుకాను. ద్వింద్యయుద్ధమున దు దీని ప్రతిఫల మొనఁగుదును. రణనియమ నమయములను తెలుపుటకు లేవు నానవాకారి మిమ్ముఁ గలిసికొనును!”

“నేను నంసిద్ధుడనై యుంటి!”

ఉత్తేజితుడై మేక్రీ మందు. డి విక్రమించెను.

ఇంతననుక దొర వెలువలికి కాత్రము గాభీర్యముఁ జూపెను! ప్రధాన పరిచారకుఁడు గవియుఁడుఁ బ్రవేశించి ఆతఁ యుఖలక్షణముల నుపలక్షించి అవిలంబనమున నేదియో యవద్రవము రానున్నదని గ్రహించెను.

కర్నలు — ఆతఁ డేలయరుదెంచెనో యెఱుఁగుదువా? రాబర్హు బాడ నతఁడు కనుగొనెను. యువకుఁ డీయింటనే యుండెనని నా ముఖము ముంద నొక్కిజెప్పెను. మానమునకు మున్నాతఁ డీగృహమునఁ బ్రవేశించు తెవరో చూచియుండిరి.

“అతని కాబాలుఁడే యీసంగతిఁ జెప్పియుండునని తలచితిని. కాని అట్లని నిశ్చయముగఁ జెప్పజాలము. ఏలనన బాలుఁడు స్వరణ శక్తిరహితుడై పడియుండె!”

“సంగతి యెవరివలన వినినవేమి? ఎట్లో అది వానికిఁ జెలిమి వచ్చెను. పోలీసుల భయముఁగూడ అతఁడు నాకు జూపి పోయెను. ప్రాన్తు సీమ దేశస్థుల కసాధ్యమైన దేవయులేను. కైదీ నిప్పుకు విడుదలఁ గావించు టసాధ్యము! వాని నిండుంచుటగూడ విపాదకరము! నేటి సాయంసమయమందే అతని నిండుండితొలగింపవలెను. పోయి తంఱిద్యారా మన యుద్యోగులకు స్ట్రాయరుగ్గునఱకు మేలుపయనము నేర్పాటుఁ గావింపుడని తెలుపుము. నే నిప్పుడే ఒకమారు కైదీని చూచివత్తును. పోయి వానికిఁ గబురుచేయుము.”

బృహద్రథుడు వెడలిపోయెను. శ్రోధక్షోధములచే నధీరుడై బారి షఫ్ నోర గృహవిద్యమును బహుళం జేయుచు పల్లు విశిర్క్కులకు దొడంగెను. దిక్కు కూర్చుమున పేరినుకొనియున కరుదెంచితిని. ఈ పాపీయసీముల చ కాలతహాలమున నిష్కాలమున భేడింప నమ్మతిండితిని. రిష్టాపీఠమును సోగ్ధచాచిత్రుల ఒవలీలగబంధింప వచ్చును. నీ చింతలు నంతయు వివరింపగ నుండెను. నాయత్నము విశిధ కాలములందుల, నెల్లయుల నేను పల్కె మొఱకుండనని యెఱింగితిని. పలుకు పంకియునుకు రాబట్ట ప్రాయశ్చిత్తముం గావించుచుండెనని తోచుచున్నది!”

చింతాకులచిత్తుండై దొర పున్నకాగారాభిముఖముగఁ జనిను. మానమునకు మున్ను రాత్రియూగారముందే కైచీ గావింపబడెను.

ఈ మానము దినములనుండి బంధింపఁడై, మనోవ్యాధిబాధి తుండై రాబట్ట కాలము పుచ్చుచుండెను. విగసరి యెలినుల ప్రణయ వృత్తాంత మెఱిగించి కిర్నలు తఱచుగ వారి తొమ్మున నమ్ము వైచి, అతని తాలజడిఁ గాంచి ప్రమోద మొననుడగుచుండెను! అటల ధైర్యోపేతుడగు యువకుఁ డీయత్పీడనమునంతయు నహించి సంతాపజనిధి మున్ని మున్నును తన వేదనమును ప్రకాశింపకుండెను! అతఁ డిట్లు దినములు పుచ్చుచుండ నొకనాటి నిశీధిని ప్రాచీరమున జర్జి టాకినికీ దృగ్గోచముం డాయెను. నిరాశాతమసావృతమైన నాతని హృదయకుమారమున నూతనాశాలోకము సూపఱ్ఱెను! కాని ఆయిన మాయూవిసియై వానినంటి చివైచెను. దినమువెంబడి దినము వారము వెన్న వారి మతీతమాయెను! ఎంత వేదినను బాలకుని సౌమ్యునిందర ప్రతిను మరల నాతని నయనపథమునఁ బడలేదు! క్రమక్రమముగ కిర్నలు రాక పోకలొకూడ ముగిసెను! ఆశాప్రదీపము నిర్వాణమాయెను. ఘాతాశావ్యధితహృదయుండై ధ్యానముగ్నమౌని నూడ్కి నిస్తబ్ధుడై

పరిణామమును ప్రతీక్షించుచు తనకు కాలము బుచ్చునాడగెను. అతని స్థితక్రియ, అచల ధైర్యమును గాంచి పరచారకు లంగ తాత్పర్య మున్నమానను లైరి!

రాబర్ట్టు నకుయు నాతివాహిన మొనరించుచుండ, దొర వారి జూడ నాగారమున బ్రవేశించి యుల్లనెను. “నాలదినములైన పిగవ మిమ్ము గలసికొంటి. నీ జెప్పినదాని విషయమై యోచించి తెలుపుటకు మీకోకమానము మితి యొనగితని. కావటితో నామితి సరి పోవును. నంగిలుల పేరులు తెలిపినంతనే మీరు విడువల బడయునురని నమ్ముడు. నా జతనముకతన మీరు మరల కోరిపతికి ప్రీతిభాషను లగుదురు.”

“యోషలులు ప్రలోభపించుచు! నేను నిర్దోషిని. నాకెవరును నంగిలులు కాని సహచరులు కాని లేరు. అన్యతము వచించి నేనిందుండి చాట గమకింపను.”

“కుమారి తమకు దుష్ప్రవృత్తయై పోయినదని మీరు యోచించుచుండవచ్చును. కాని యట్లు తెలపకుడు. నేనంతయు మీకు విప్పి చెప్పుచుంటిని —”

“మీటిక కష్టపడ నక్కరలేదు. మీజేమనిన ననుడు. నాయొద్ద నుండి ఏమాటను బడయజాలరు!”

“అవుగాక, అయినను అన్ని విషయములను వినుట మంచిది. కోరిపతి తన తనూభవను విగనరికీను నిశ్చయించునట్లు మీ రెఱుగుదురు. ఇన్ని నాళ్ళకు వినాహదినము సిశ్చితమాయెను. విగనరికంతమున వరమాల్యము వేరు నెలిను నమ్మతిందను. మీరు కార్యరంగమున లేరికతననే యింతమట్టునకు జరిగిపోయెను. నీ జెప్పినట్లు తాము వినుచో నీపరిణామమున సంకలి కలుగకమానదు.”

“నాపై నిట్టి యత్యాచారము చూపినందున మీ కోడలు లాభ

మేమి? లేవకగ నేను విడువలబడసినను, నిశ్చితమయిన కల్యాణము నిలిచిపోజాలను. ఆ యుద్ధాహూని ప్రతిఘటింప నే నెట్టి ప్రయత్నము నలుపను!”

“ఇంకను వేళమిచిపోలేను. ఇప్పుడుకూడ పెండిలి యాగిపోజాలును. నిజేచ్ఛకు విరుద్ధముగాఁ గుమారి విఘ్నమునకు సమ్మతించెను. పలుదినము లాయబల నిజహృదయముతో భారణనమీకము నలువును మీయాగమునమును ప్రతీక్షించి యుండెను! మీనామమునకుఁ గళంకము నాపాదించినవారినోళ్ళు తాము కట్టివేయుమరని యామె యాశపడెను. కాని ఆయాశ విఫలమగుటచే, హతాశవృద్ధయై నియతీచరణముల నామె శాస్త్ర సచుర్వణ మొనరించు కొనెను! మీరేల సిన్నినాళ్ళు నీరవులై, సశ్చేష్టులై యుంటిరో గ్రహింపఁ జాలుట కష్టముకాదు. మీప్రేరబడిన యవవాదముచుఁగట్టించి జర్జుటను బాలకుడు మీకుఁ దెల్పియే యుండును.”

జర్జుటుపేరువిని రాబర్చించుకఁ చుకొనుటయెను.

దొర — ఈబాలుడు మీహితైషియైయుండును. మిమ్ము బండిలోఁ జూచి యతఁ డరుదెంచెను. బహుకష్టమున వాని నెందుండి తొలగించి నై చితిమి. నేలబడినందున వాని శిరమునకు బలమైన గాయముతగిలెను. పాపము బాలకుడు స్మృతిఁగోల్పోయెను! కావున నీక వానిసాయమున మీరు విడువలబడయుమరనుమాట కల్గ!”

బాలకుని దుర్దశనుగూర్చి వినగనే యువకుని ముఖము వివర్ణమై పోయెను. దొర నుద్దేశించి యాతఁ డిట్లునెను. “మీరేల యీవ్యర్థ ప్రసంగము నలిపెదరు? నాకడనుండి మీరేమియూ నెఱుంగజాలరు. ఇట్లని వేమాటుచెప్పియుంటిని. ఇప్పుడుకూడ చెప్పుచుంటిని. మీరెట్టి ప్రబోధనమును చూపినను చూపుడు; నాభావిప్రణయ సుఖమును గుఱించి మోహమయ ప్రతిమల నెన్నేని దృష్టిసమక్షమున నంకిత

మొనరించిన నొనరింపుడు. మీమనోరథము నఫలముకానేరదు. నిక్కముగ మీతో చెప్పవలయున దేమైన నున్నయెడల నేనేల సంకోచింతును, ప్రేమనమ్ముఖమున జీవనము తుచ్చమైయుండ, కుట్రయందలి నహచరులన నెంతవాడు? నేను మీపేటి నపహరించి హారనివల్లు విలాసినుల కొనగియేయున్న యెడల, ప్రేయోనియై, ఇప్పుడు దుఃఖతవృద్ధయయైపోగులు నెలినుకోసరమై ఆపేటన మజల తెచ్చి మీకొనగివైచువాడను! మీరు నాకీయదలచు భాగ్యమును బడయుకొఱకు ఎవరి పగగొని పాటింపక, వేముమాటులు మృత్యువునైన హర్షోత్సులచిత్తుడనై కొంగలించుకొనువాడను! నే నేమియు నెఱుంగన. నన్ను పిడించి పిప్పి చేసినను నావలన మీ కేమియుఁ దెలిసికొనఁజాలరు! నేను మిథ్యవదించుటలేదు. వృద్ధయపూర్వకముగ నీజము చెప్పుచున్నాను. ఇప్పుడు మీయిష్టమెట్లో అట్లాచరింపుడు! నాగొంతుకోసినను, నాకంతమునుండి యనువుల నూడఁజెకినను, నావలన నపహరణ విషయమేమియుఁ దెలిసికొనఁజాలరని మఱొకమారు నొక్కి చెప్పుచుంటిని!”

రాబర్టు నుడువులు విని దొర నిర్విణ్ణుడైపోయెను. ఇత నాతని నోటి నుండి యేమాటయు వెలువడలేదు. పెదవి కఱచుకొని — “ఈతని బంధించుట కానివనియ్యెయ్యుండు” నని యాతఁ డనుకొనెను!

౪

మేక్రీము కర్నలును కలిసికొనిన నాటి ప్రభాతమున నొక తరుణి భీతహరిణమువలె చంచలచరణయై పేరిన్ రాజమార్గమునుండి చనుచుండెను. ఆమె నుందరానన మొక యవగుంతనముచే నావృతమై యుండెను. హర్మ్యరాజి ఛాయ ననునరించి చనుచు, చంచల విలోలదృష్టులఁ గుట్టించుంబులపై నాకుటిలాలక పఱపుచుండెను. లోకులు

కాతూహలవృద్ధిగల రాతి చన యిన్నిచూసి, నెనరై న దన్నుగ మీచి వత్తుకేమో నను భయ భావము బీజించుచున్నట్లు సారంగ లోచనను విహేళింపగనే బోధనకుచుండెను. మార్గచుస్వమున నొక రక్షకభటునిఁ గాంచి “ఇంతలా చేవి గృహ మెచ్చట?” అని మృదు స్వరమున నాశ్చర్యాత్మకము నడిగెను.

“ఇదే ఆమె గృహము. కాని యిందుచే ఆమెయున్న ప్రాకారము. ఈదిన్ని గుఱ్యము నతికమించితికే, తోరణద్వారము చూపట్టుచు. దానిగుండా లోని కరుగవచ్చును.”

సీమంబిని చనెను. గమ్యస్థానము చేరకొలది ఆలలన నడక అల్లన కాజొచ్చెను. ద్వారసమ్ముఖమున పిల్లకొండవలెనున్న స్థూలకాయుడగు నొకద్వార గక్షకుడు నిలువబడి యుండెను. వానిదాపునకుఁ జన తరుణి భయముఁడొంది, యటకున్న గంట మ్రోయించి, వాని నుద్దేశించి “దేవిదర్శన మపేక్షించుచుంటి” నని మెల్లగ ననెను. ద్వారరక్షకుడు “నేడామె ఎవరిగాని జూడఁజాలదు. మీపేరేమి? ఎదుల్తుకె వచ్చితిరి? - ”

“కొశీపతితనయ అగుదెంచెనని చెప్పుము. ఆమె దర్శన మీయ వచ్చు” నని యిందుక కంపితస్వర హిన నామె జవాబొనఁగెను.

“అమ్మా! తమింపుడు; నేనిపుడేపోయి కబురుఁ దెల్పుదును. ఆమెపరుండి యున్నందున నట్లుచెప్పితిని.”

ఇంచుక నేపటిలో నాతరుణి దేవి శయనగుంఠమునకుఁ గొంపోఁ బడెను. ఇంకను మంచముపీడి నడచుటకు నేవికీ శక్తి రాలేదు. తల్పమునకు నాల్గుతట్టులను విచిత్ర రాగ సంగీతములయిన పట్టు తెరలు ప్రేలాడుచుండెను! వాతాయనములు నానావర్ణ రంజితకాచఫలకములతో విరాజిల్లుచుండెను! సంశయాకుల స్వాంతయై, నిర్దేశింపఁబడిన పిక సోపానైఁ గుఱూరి కూర్చుండ, అతికోమలమై, మధురమై

త్రిదివ సంగీతతుల్యమైన స్వరగూఢం జేవియట్లనెను.

“మూరకుదెంచుచు నేనెఱుంగుచును. అతని పిమ్మట మూత్ర గోత ముచ్చటించునని మూరకు ముందే గ్రహించి యుండును!”

కుమారి మొగము బిడియముచే నెత్తినై బోయెను. మెల్లగ నామె జేవి పాన్పు ప్రక్కకిరిగి నిలువఁబడెను.

జేవి — మీ రరుదెంచి నందులకు మిగుల నానందించితిని. మీరు రాకున్నయెడల, విమ్ముజూచు భాగ్యము నాకింతలో నలవడకుండే డిది! మూలలాడుటగాని, ఇటువంటి జనుటగాని చూడకని వైద్యుఁడు చెప్పియుండెను. కాని అతని నిషేధమును చెవిబెట్టఁజాలనైతిని. నిన్న నించుకగుణము కాన్పించెను. కాని మీ యింటియొద్దనుండి మఱలి రాగనే జ్వరము తీరవలెను. ప్రక్కవైద్యుఁడున్నండి మాటలాడుడు.”

కుమారి అట్లులే కూర్చుండి ఆవేగకంపితస్వరమున నిట్లనెను.

“ఈ యవస్థయందు దర్శన మొనఁగంగులకు మీ కనేకవందనము లర్పించుచున్నాను. మీకడ నే నేమాటయు దాఁచను. జనకుఁడను మతిఁ గొనకయే అరుదెంచితిని!”

“అందులకు నే నాశ్చర్యపడునుండుటలేదు. నిన్న నేను మీ భవన మునకు వచ్చినపుడు విమ్ముజూచుటకు మీ జనకుఁ డనుమతింప కుండుట జ్ఞాపక మున్నది. అన్ని యవస్థలముల నతీతమించి, మీ రరుదెంచినందులకు నాకు పట్టరాని ఆనందము కలుచున్నది.”

“రాబట్టు నిరపరాధి నాని యుజ్జవుచే నీ మీరు యత్నించు చున్నట్లు మేక్కిము నాకుఁ దెలిసెను. అందుచే మీకడ కరుదెంచితిని.”

“మీరాతని ప్రేమించుచుంటిరి. కాదా!”

“అవు” నని నతవదనయై కుమారి మెల్లనఁ బల్కినను.

“అట్లయ్యు మతోకసకి మిమ్మొనఁగటకు మాటలు జరిగెనుకదా!”

“రాబట్టు చెడుపనిచేసెనని నాకందఱు బోధించిరి. అంతియెకాక

వేగమే పెండ్లి చేసికొమ్మని జనకుడు వలుచూడు నన్ను బ్రతిమాలఁ జొచ్చెను. నేనాతనినొంటిని పెడచెవిఁజెట్టఁజాలకపోవుచుంటిని. కాని నా హస్తమునింహనమునుండి రాబట్టెను దొలగింపఁజాలక పోవుచుంటిని. ఇట్లని లోకలెఱుంగును.”

“అతఁడు దొంగతన మొనరించెనని వారు ఋజువు చేసిరంట కాదా? ఇది మిథ్యాకళంకముగాని నేఱుకాదు. మఱొక మాటాడుటకు మున్ను మిమ్ములేకపయ మడుగుచుంటిని. ఈసంగతులన్నియు మీ కెవరు తెలిపితిరి? మీ కేమేమినింటిరి?”

కుమారి తాను వినినదంతయుఁ దెలిపినై చెను.

“రాబట్టె చోరుడని వారలు సిద్ధాంతీకరించిరి! వత్తములతో నున్న ఒక పెట్టె నవహరించిన ఆతఁకివచ్చు లాభ మేమని మీరేల నాచెనటుల నడుగఁకపోతిరి? మందనమునిండి మణిమూణికృములు ప్రోగులై పడియుండ అతఁడేల వానిఁదాక లేదని వారినేల అడిగితిరికాదు?”

“ఇనుపపెట్టెనుండి కూడ ఏబదివేలు హరింపబడె” నని ఆవేగ రుద్ధస్వరమున కుమారి పల్కెను.

“అది వట్టి యబద్ధము!”

“నిక్కముగ రూపాయ లవహరింపబడెను. నా జనకుఁడును, దొరయు నెదుట నుండగనే విగనరీ మంజనమందలి పైకము లెక్క పెట్టెను. ఆప్త డొక నోటుకట్ట వానికిఁ గాన్పింపలేదు.”

“అట్లెన్నటికి జరిగియుండదు. అంతకు మున్నొకమాటు అవహరణ యత్నము జరిగియుండె ననువిషయము మీజనకుఁడు మీకుఁదెలిపెనా?”

“లేదు. అంతకుమున్నట్టి దేదేని జరిగియే యున్న యెడల నేను తప్పక వినియుందును. విగనరీయే నాకుఁ దెలిసియుండును.”

“అట్టైన బాలకుఁడు పొరపడియుండును ; అతఁడే నా కీ సంగతి తెలిపియుండును.”

“జుట్టు మేక్కితూతోరూడ విన్న మా కచేరికి వచ్చియుండెను.”

“బాబుండెన్నుండెను.”

“అరొగ్గవంతుఁ డాయెననియే నా యల్లిపాతము ; కాని వాని మానసికావస్థయూ నింకను మోటును మావట్టలేదు.”

“అట్టైన మీమాతలు నందనున కితనినలన నేమియుఁ దెలియ రాలేదా ?”

“విగవరి నమక్షమున నవహరణమును గుఱించిన విషయముల నెన్నియో చెప్పియుండెనట. మతి కునుటబడినంతనే అతడు చోరుని పేరుగూడ జెప్పజాలనట !”

“ అట్లే కావచ్చును. రాబర్టును గుఱించిన యుదంతము నేమయిన బాలుఁ డీవటలోనే మేక్కిమునకుఁ దెలిపియుండునని యేనూహించితిని.”

“రాబర్టు పేరినునందే యుండెనని మీ యభిప్రాయమా ?”

“ ఉండెననియే నా దృఢవిశ్వాసము. మీతోఁ గలిసికొనవలసిన నాడే అతడు పగతురచేతులఁ బడియుండును !”

“మే మిరువురము కలిసికొనవలసి యుండెననికూడ మీ రెఱుఁ గుదురా ?”

“నేనన్నియు నెఱుఁగుదును. మేక్కిము నాకన్ని విషయములు విశదముగఁ దెలిపివైచెను. ఇప్పుడు మంచముఁబట్టి యున్నందున నేమియు నేయఁజాలకుంటిని. ఇక సమయమామెను. రాబర్టును వెతకి కనుగొని తీరుదును. అతనిఁ గనుఁగొనగలిగితినేని స్వయముగ నేనాతని మీజనకునిపాలికిఁ గొంపోయి అతడు నిర్దోషియని వలయు ప్రమాణములను జూపుదును.”

“జుట్టు దొంగతన మొనరించెనని మా మాతల నందనుఁ డనెను.”

“నే నామాట మీతోఁ జెప్పలేదు; కాని రాబర్టు నిర్దోషియని శపథపూర్వకముగ నేను జెప్పగలను!”

దేవి వలకులవలన కలిగిన సోమములన్నియు మాశ్శోతము లాయెను. అహహిళ నిక్కూర్చుకోకు నెఱుగింపవలె, ఇక రానివి కళంకభంజనార్థ మా యవసాధితే వాత్సల్యమును నొప్పొసినట్లు మెయొనరించినదియు. ఇట్లు నిర్లభియై, అతరంగమున నామె మంగళము నాకాంక్షించుదొడగెను. గాని పూతాత్మక నోటనందేహ మామెకుఁ దోచెను. దేవి కేవలము నిరపరాధికళంకమును విమోచన కుఁపరించుటకే యంత యాశుభపడుచుండెనో, లేక ఆమె మనసున మరేమయిన సుద్దేశ ముండెనో - రాబట్ట నామె ప్రేమింప లేదుగద యను శంక కుఁపరినిఁ బీడింపఁదొడంగెను!

కుమారి స్థానముఖయై యుండుట విలోకించి దేవి యిట్లనెను. “తామిచటి కరుడెంచినుండుకుఁ జింతింపఁచుడుట లేదని తలఁచెదను. రాబట్టను రక్షించు సుపాదులును మానమిరువురము యోగింప వలయునుగదా!”

“అతనికిని మీకును చెలిమి ఎంతకాలమునుండి యున్న” దని లజ్జాభరితమృదుస్వరమున కుమారి ప్రశ్నించెను.

“నే నాతని నెన్నడయినఁ జూచినట్టలే నాకు జ్ఞాపకము లేదు. అతఁడు నాకు అపరిచితుఁడు!”

కుమారి ముఖమున హస్త కీర్తి ద్యోతకమాయెను. తన ప్రేమోదంతమును, రాబట్టయెడఁ దనకుఁగల గంభీరానురాగవృత్తాంతమును నామె దేవి కెఱిగింప నుంకించుచుండ, పరిచారిక ఆచారమునఁ బ్రవేశించి, “మేక్రియుగా రుదెంచి ఇపుడే మిమ్ముజూడ వాంఛించుచున్నా” రనెను.

“తీసికొనిరమ్మ!”

దాసి నిష్క్రమింపఁగనే కుమారి “నామాతలనందనుని కన్నులఁ బడి మఱిత సిగ్గుల పాలగుదును. ఇపు దేమి నేయుదును?” అనియెను.

“మీ రిగటి కరుదెంచిన టూతకే దెలియరా?”

“వేలుకు దక్కదు దెలియదెయ్యరా?”

“మంచిది. మీ రిగటిలో ప్రవేశించి” తన తన తలపై పునున్న కవాలమును జూపె.

ఎలిస్ తోడనే అంతమున ప్రవేశించెను. అది జేవి ప్రసాద నాగారము. మిగుల బెద్దవియ్యక నిలవుటద్దములతోడను, విచిత్ర శిల్పనైపుణ్యము దెలిపు మందరానములతోడను నిండియుండెను.

శంకరాగ్రమును బట్టించి మేక్కి మిట్టనెను. “ఇంత నుస్తీగా నున్నను, నిన్న బయటకు పోయియున్నారా?”

“అవును. కాని పని యేమిట జరుగలేదు. ఇప్పుడు చదువుకు దగు ఫలము ననుభవించుచున్నది. కాని, ఇట్టిటూమోమో చెప్పడు.”

“చెప్పవలసినది చాలగనున్నది. కాని ఇట్టి శములను ముందు చెప్పవలెను.”

“జర్జు టెట్లుంటెను? వానికి మరల పూర్వస్మృతి కలుగునుకదా?”

“కలుగుననియే నా నమ్మకము. అత్రుంపుడు వాని కది కలుగు చుండుగాని మరల చలించిపోవుచుండును. నేడు డాతడు కొన్ని సంగతులు చెప్పినై చెను. ఇంకొక పేళ్లయెనచో నాతడు వానిని చెప్పకనే పోయియుండును.”

“వాడు జేమేమి చెప్పెను?”

తాను వినినవిషయముల నెఱిగించి యువకుడు “దొంగతనమున జర్జుట చోరులకు సాయ మొనరించెనని నా దృఢవిశ్వాస” మనెను.

“మారు వచించినది సత్యమారము యుండను.”

“ఇట్లుని గ్రహించినంతనే మీకు క్లేశ మొదవుటలేదా?”

“ఇదొక రాజనైతికవ్యాపారముకాదా?”

“రాజనైతికవ్యాపారమా? ఏమనుచున్నారు?”

ఇరువురు చాలనేపు స్రవంగించుకొనిరి. సీహళనృత్యప్రాంగణమునఁ దాను నుండరిని గాంచుటయు, ఆ కాంతయొక్క జనవిహీనమయిన దివ్యహస్త్యముఁ దాఁ జూచుటయు, ఆ సాధమున గాఢపుండు విదేశీయుని విహాకించుటయు, మందనమునుండి నగలపేటక నాతఁడే యపహరించుటయు జ్ఞప్తిపరిగించినట్లు యువకుఁ డొక్కొక్క సేవ యము దేని కెఱిగించెను. వదఁవడి బాలకునికడ రాబర్తునుగూరించి తాను వినిన యుదఁతముఁ దెల్పుచు నాతఁ డిట్లనెను. “అతఁ డెవరి నిలయమందు బంధింపఁబడెనో వినినయెడల మీ రాశ్వర్యపడక మానరు. పెట్టెనుగోల్పోయిన రష్యాదేశస్థుడే ఆతనిబందీగావించెను!”

“ఎవరు! బారిషఫ్ కాఁడుకదా? అతఁడు కాకున్న నట్టి ఘోర పాపి మఱెవఁడు కలఁడు? రాబర్తు నతఁడు తన మాయావాగులఁ బడవైచి బంధించివేసెను! వాని కసాధ్యమైన కృత్య మేమియులేదు.”

“ఆదురాత్ముఁ డింకను వాని ప్రాణములను గొనకున్నయెడల, అదృష్టవంతులమే.”

“ఏమి! అతఁడు మానవాంతకుఁడా?”

“అతఁడు రష్యాపోలీసులపత్నేదారు! ఎట్టులయిన నపహరింపఁబడిన పెట్టెను వెతుక నాతఁడు యత్నించును! రాబర్తుమీద నీకళంకము మోపఁబడినందుననే అతఁడు వానిని బంధించివైచెను. సాధ్యమయిన, వానిప్రాణములఁ గాఢపాడుట కిఁక నొక సిమునమయిన నాలసింప రాదు. నే బూనుకొన్న సీకార్యము కానేరదు. మీరుమాత్ర మీపని యందు చేయి జేసికొనకుఁడు.”

“ఏల! నేనప్పుడే చేయి జేసికొంటినే!”

“ఏమి చేసితిరి!”

కర్నలును దాను గలిసికొనుటయు నాతనితోఁ దీవ్రముగఁ బ్రసంగించుటయుఁ దేట తెల్లముగ యువకుఁ డామెకు దెలిపెను. సంగతులు

విని విచలితయై దేని “అంతయు వమ్ము చేసితిరే!” యనెను.

“ఏమి - అట్లుచుచున్నావ!”

“మీరట్లు జూడ కూడినంతనే అనర్హులై రాజ్యము వదిలివేయు ననియు చెబుచుంటారా!”

“నేనేమి డిక్టాలోచుచున్నాను కోపముతో అతని దాపున నట్టితీవ్ర ప్రసంగము నలిపితిని!”

“అందులకై నేను ఓమ్ము సంపించుచులేను. మేలు కోరియే మీ రట్లానవించుదురు. కాని, యిక్కనైన నప్రయత్నములై యుండుదు. ద్వంద్వయుద్ధమునకు డిగొనకుండు. దొరకడ కెవరిని బంపిన ప్రయోజనములేదు. పశ్రములపేటకను మాన్తగత ముండుకొనిన చోరు నకు భీషణవ్రతకారము నలుప నాతడు బద్ధకంకణుడై యున్నాడు. అతడు కడుంగడు దుష్టుడు. దొంగ తనచేతికి జక్కినయెడల దక్షణము వానిని హత్య గావించుట తాతడు సంశయింపదు. మీరు జాగరూకులై కనిపెట్టుచుండుడు.”

“ఇది రాజనైతికచార్య మనే మీరు యోజించుచున్నారు. ఈ దారుణకృత్యమును జేయఁజాలినచా రెవరు?”

“ప్రాయశః విదేశీయులెవరైన నీపని జేసియుందురు. యూరపుఖండ మంతయు నిపుడు నిర్వాసితుల కాలవాలమైయున్నది. రష్యాయందు జరుగు దుర్భరమైన యత్యాచారములనోర్వనేరక వలువురు రాష్ట్రాంతరసీమల కరుదెంచి యాదురంతావచారములకు వలయు బ్రతీకారము నల్ప బ్రయత్నించుచున్నారు. భాగ్యవశమున నే నాయేలిక యధీనమం దుండుచాననుగాను. అందుచే కర్నలు వంటి వానితో నాకుఁ బరిచయము కలుగలేదు. కాని దుర్బలుల పక్షము నవలంబించుట నా స్వభావము. అపరాధపరిశోధకులమని చెప్పుకొనుచు సిద్ధోష్టులనే పీడించువారి యెదుఁదెయిదముల కడ్డు నిలిచి నిరీహులను

గాఁపాడ యిట్టిదాననును.”

“రాబర్టు నిర్దోషియని మీరు బాగా నెఱుంగుచున్నారని నాకు తెలుసు. అందుచేతనే తాఁగారేమి గాఁపాడఁ గన్పరకత్త పుత్రులై పుట్టారు.”

“మీవలె నల్లయిది నిర్దోషియే! దొర పత్రముల నెవ రవహరించిరో మేమెఱుంగుటయీ! తన పితామహి యా దోష్ఠ్య నముఁ గాలించి జన్మ టీకృత్యముగఁ జేసి చేసి నిరూపించును. అతఁ డిచ్చిన పూర్వ స్వప్నము కానందున నాని యవ్వశో నేమియుఁ జెప్పఁజాలక పోవుచున్నాఁడు. ఇచ్చట దొరపూనిన కన్దమును ప్రతిఘటనవలయును! రాబర్టునం నె కళకళమును తుడిచి తీరవలయు!”

“ఈ దుశ్శక్తి న మీరు తోడ్పాటుచుకూడ నంగీకరింపవలయును. ఈ భీషణ న ఘోరమునకు సంబంధింప విషయములు కొన్ని మీకు విప్పిచెప్పనును. ముందరినను పగుల గొట్టవలెనను యత్నము రెండుచూడలు జరిగియుండుట మీ రజిగియుండు రనుకొనవలసి!” ఇట్లు మేస్సేము అన్నిసంగతుల నొక్కటొక్కటిగ నామెకు నివేదించెను. ముందసపు మరయు దొక స్త్రీయొక్క హస్తము కొన పడుటకూడ నాతఁడు తెలిపివైచెను!

“సాధారణ చోరుఁడగునీ, చోరాలసమగ్రుగాని యీవని సలిపెనని మీరు తలఁచుచున్నారా!”

“ఏదేని విశేషబద్ధకనిద్ధికొక కే ఈవని జరిగియుండును. కాని, దురదృష్టవశాత్తు నేనును విగ్రహరీయ ముదటి సరిఘటనమును మరుగుపరచితిమి.”

“ఇదంతయుఁ జలించుచూడ రాబర్టు నిక్కముగ నిర్దోషియని బోధపడుచున్నది. మొదటిమూరు చౌర్యయత్నము జరిగినపు డాతఁడు కొతీపతి యాగారమున నరిఘట నడుమ నుండెను. చోరుల కాతఁడు సాయము సలిపియేయున్నయెడల విధింపముయొక్క చిత్రపు మర సంగతి నిక్కముగ వారికిఁ దెలిపియుండును. ఆ యభాగిని హస్తము

భిన్నము కాకనే అయ్యేదా!"

"అవును, భాగవతము అట్లున్నది."

"ఈమార్గార్థమునూడ మీర లిట్లు అర్థులైనవారకు నేను విన్నవించుచున్నాను. ఒక డాక్టరుయమున నుండు పేరునుండి వచ్చిన బట్టిబోవడము నానికై చేయవలెను!"

ఏమనో యోజించి దేని బిల్లునా."

"మనకును శురభిప్రాయమునకు జోడించి అర్థుడై మెలగిన కొరీపతి తన నాంధ్రకు బ్రతికూలముగ నుండున తనూభవము పెండిలింగావించుకొన తొత్తించివంగులకు రాబర్లుపై నీ యవనిండు నాపాదించుట నాకంత ఆశ్చర్యముగఁ దోచుటలేదు. అతఁడు సాధు ప్రకృతిః గలవాడే యింకను, మూనపు, మనసున గల భావములు నన్నిటిని హృదయంగమ మొనరించుకొనఁజూచి శక్తి యతనికి లేదు. ఈవిషయ మటుండ, రమ్యాదేవుడగు నీ గూఢచారి నిజమైన చోరుని బట్టజాలక, యెదుట గానబడినవాడే యపరాధి అని నిశ్చయించెను. కాని యీవిషయమున విగనరీ యాచరణ మన్నింటి కంటె అగమ్యగోచరముగ నున్నది."

"విగనరీ యాచరణ మనిందనీయము; రాబర్లు చోరుడని మా మాతలు చెప్పినపుడు శక్తివంచనలేక విగనరీ మాతని నడ్డుకొని ప్రతివాదము నలిపెనుట"

"అప్పుడు మీరచటనేయున్నారా?"

"లేదు; ఇట్లు విగనరీ చెప్పగా వింటిని. అతఁడబద్ధము వదించువాడుకాదు. రాబర్లు వాని ప్రాణమిత్రుడు."

"కేవలము మిత్రుడుకాదు; ప్రణయమున ప్రతిద్వంద్వకూడగదా!"

"ఎలెస్ను విగనరీ హృదయపుచ్చకముగాఁ బ్రేమించెను. కాని ఆమె తనకు లభ్యమగునని అతఁ డెన్నఁ దాసింది యుండలేదు. రాబర్లు

ఎవరైనా ప్రశ్నానంత నాతడు తెలుసుకున్నాడు. విగనరీ నిక్కముగ కష్టమును రాబట్టిన రక్షింపజాలు కత్తి అతని కున్న తెలుగు అనుగ నాతడట్లు కావించియుండును."

"నావ కూమిత్రుని కొడుకంటైన తెల్పిచేడు. వట్టికూర్పుర దను కొనెదను."

"ఏమనవలెను? ప్రాణమిత్రునిపై దురంతాపవాదము పడుటనాతడు డెదుట నిలిచి కాంచెను! కాని ఏయొక్కమాట చెప్పినంతనే యిరుర చిత్తములను వేధించు సంకయము లుత్పన్నమగునో దాని నాతడు వల్కలేడు!"

దేవి యభిప్రాయమేమో ఇంచుక గ్రహించి కలపితస్వరమున నాతడిట్లనెను. "ఉదయమే కచేరి కరుదెంచి విగనరీ చూచుసరికిమంద నము తెలువబడి యుండెను. తోడనే యతడు కొరీవతికి గబురు పంపెను. అతడు వచ్చి చూచి 'ఇది రాబట్టవని' యని వాక్రచ్చెను!"

"కాని విగనరీ నోటినుండి ఏమాటయు వెలువడలేదుగా? ఈ పని రాబట్టు చేసినది కాదనియు, అంతకు మున్నొకమాటు అపహరణ ప్రయత్నము జరిగియుండెననియు, మందసపు మరయం దొక యువతి చిన్న హస్తము కానబడినదనియు, ఆనాడ త్తటి రాబట్టు అతిథిమంజిరమం దుండెననియు, ఆచార్య ప్రయత్నముతో వాని కొడుకంటైన సంబంధము లేనితటి, ద్వితీయ సంఘటనముతో గూడ వాని కెట్టి సంవర్కము లేదనియు సీమిత్రుడగు విగనరీ నోరు తెఱచి వలుకలేదు. ఈయుదంత మాతనినుండి కొరీవతి వినియున్నయెడల రాబట్టుపై నావృద్ధుఁ డిట్టి దుస్సహాపవాదము నాపాదించి యుండెడు!"

"మాతలు ఒకమా తేయభిప్రాయముఁ జెందునో దానిని మరల్చు కొనజాలఁడు. అయినను జరిగిన దంతయు తేటతెల్లముగఁ దెల్పిన లాగుండెడిది. కాని అప్పటికంగారున వాని కేమనుటకు నోరాడలేదు!"

“అట్లుగాహింసకుండు. అశ్రోశవశయమునను, తనపై దోషము పడు నను నెరఱును అతడు మిన్నకుండెను.”

“విగనరీ మిన్నకుంటు కుత్తకవాని నేను. ఈవిషయమును గోప్యముగ నుంచుదుని నేనే అతనితోఁ జెప్పియుంటిని.”

“ఇట్లుచెప్పి విశ్వాతుకముగ మీరు రాబట్టున కెంతటి యహితము నల్పిరాదు. కాని యిత జనుకనని తాము కల నైనఁ దలచలేదు. విగనరీ! ఒకచోరు జరిగినది తెలిపినైచియున్న యెకల నంగణించు వేళు విధముగ మాత్రముండును. నిష్కేతుకముగ వాతని స్నేహితునినై నీయవనాదు పడకండెడివి. దుశ్చింతకుఁ జిత్తునున తావిచ్చియే అతఁ దువాసీనుడై యుండును. ఈశ్వరు వశులై రాబట్టున కష్టము నాపాదించదలచియే విగనరీ యీదుష్కృత్య మునరించియుండెను!

“ఇట్లని యవలీలగ విశ్వసింపజాలము. ఇప్పుడైన జరిగినదంతయుఁ గోతీదుశ్యుని నమక్షమునఁ దెలిపివేయుమని అతనికిఁ జెప్పినట్లయిన నందులకు నమృతింపకపోదు.”

“ఇతనైన జాగరూకులై యుండుడు. వేళ మించినఁదప అట్టి ప్రయత్నము నలసిన కార్యములేదు. రాబట్టు కెట్టి యవకారము కలుగనేరదు. నాయుద్దేశము విగనరీ యెఱుంగరాదు. వానికేమియుఁ దెలుపనని మీరు చూట యివ్వనలెను.”

“ఈ విషయమున నిశ్చింతతో నుండుడు. అతడు పెండ్లితల్లింపులలో మునిగి యున్నాడు. ఇతరాలోచన యేమియు నిప్పుడతని చిత్తమున జొరజాలదు.”

“కర్కలు గృహమున రాబట్టు బంధితుడై యుంట విగనరీ వినెనా!”

“కచేరీనుండి నురలుతఱి నేను దొరయింటి కరిగితిని. కచేరీ కుండు రాబట్టునుగఱించి విగనరీకిని నాకును ఇంచుకతీవ్రవాదముజరిగి యుండెను!”

“జరిగినదేమో జరిగిపోయెను. ఇతఁ మీరాదొరయొక్క యావా

నమున కరుగఁజేయును. మాతాపూర్వక నిష్కంజేంది, యేమో మాటాని తినిగాని, యావిషయమునూర్చి మీరు పెద్దగ మోచియుంటేదని దొరయనుకొనునట్లకే నాము నడువవలయును. నేను పరలమొకేమైన దెలుపునంచాక నీకార్యమందెట్టి జోగ్యము గలుగఁజేసి కొనికుడు. రాబట్టు నీయావకముండి తప్పింపజాలువా చెప్పలైన నున్న నేనే ఆనయ్యకాలనని గ్రహింపుడు."

"ఈయనాలోగ్యావస్థయందు మీరిట్టి మహత్కార్యమును జైన వేసిగొనఁగలరా?"

"నాయాదేశానుసారముగ నన్నులు పనిచేయుదురు. రాబట్టు నిందుండి మఱొక తావునకుఁ దప్పింప నిపు డాదొర యత్నించుచుండును. ఇపు డొకనియున్నైన గాలహరణ మొనరింపఁ జెల్లను. మూడు దినములు గడచినవెనుక నీవిషయమున గలుగుఁ దెలిసికొనుడు."

"ఎట్లు తెలిసికొనఁ గలుగుదును?"

"నన్నుఁజూడ నరుదెంచిన నేను లోగపీడితనై యుంటినని ద్వార రక్షకుఁడు తెల్పుచో, నాపరిచారికను జూచిపోదుఁని చెప్పడు. నాకుఁ జికిత్స జేయు డాక్ట రధ్వనిలుచుచో, మీకీనజులో నేనొసఁగిన డొర్లిక నాతనికిఁ జూపుడు. పరిచారికను పిలిచినంతనే మిమ్మామె అన్వలికిఁ గొంపోవును. వైద్యుఁ డిచ్చటి కనుక్షణ మరుదెంచు టసంభవము. మీరిరువు రిపు డొకరి నొకరు గలిసికొనుట నాశ్చర్యముకాదు."

మేక్సి మంత దేవి శయ్యాకార్యమున వ్రేలాడు పట్టుత్రాటినిఁ బట్టుకొని ఘంటారవ మొనరింప నంకించుచుండ, నాకస్మికముగఁ బ్రక్కగదినుండి యార్తనాదము వినవచ్చెను! దేవి చకితయై తప్పు మున చివాలన లేచి గూర్చుండి పరిచారిక నప్పుడే పిలువకుండనను.

"అదొక యాడుదాని యార్తధ్వనికాదా?"

"ఈగదియందొక నుండరి యున్నది. కాని ఆమెయే యేల ఆర్త

రవ మొనరించుకో తెలియబడదు.”

“భయమునకో, అబ్బురమునకో ఏదో అట్లు కెవ్వన కేకవైచిది. మీరనిన అనుబంధం అట్లొనరించియున్నయెడల మరల నిశ్చయే అట్టి కేక వేయకమానదు!”

“అమె యీవడికి రావచ్చును. తలుపు తెరచియే యున్నది.”

“అట్లయిన నేనిక సెలవుగైగొందును.”

జవనికాంతరాళమందలి ప్రవాహనాగారము దిక్కుగఁ జూచి దేవి యిట్లనెను. “కొంత కాలి మఱిపాండ. మీకన్నులఁ బడకుండుటకై ఒకరమణి యీగదియందుఁ దాగియుండినది. మీరు పోయి అమె నిచటికిఁ గొనిరందు. నేనామె వేడికోలును మర్పించుట లేదు. నన్నామె మర్పించుఁగాక!”

మేప్పియి మెల్లఁగ నాచక్క గదిలోఁ బ్రవేశించి చూడెను. కంపితకాయయై, వెలవెలఁబోవుచు జన్మయును నలిన అందు నిలువఁ బడియుండెను! యువకుని విస్తమమునను మేరలేదు. నేఁ దీత్రతఁ ఈస్థితియందు దామె తన కిన్నులఁబడునని భయము కలనైన తలఁచ లేదు. కుమారి యేముద్దేశమున దేవి నిలయమున కరుదెంచెనో గ్రహించుట కాలికి నయమును పట్టలేదు. స్మితముఖుడై యువకుఁ డిట్లనెను. “నియార్తస్వరము విని దేవి మిగుల భయముజెందినది. అందుచేత నామె నన్ను నీయొద్దకంపెను. కెవ్వన కేక వైచితి వేల? ఏమి జరిగెను?”

కంపిత కోమలస్వరమున నాబాల యిట్లనెను. “ఏమియు జరుగ లేదు. హఠాత్తుగ భయము వేసినది! నేనిక నొక క్షణమయిన నీగదియందు నిలువఁజాలను! అప్పటికి నడుపుము.”

యువకుఁడు మఱిదలిని దేవి పర్యంకపార్శ్వమునకుఁ గొంపోయెను. అమె స్థిరస్థిప్తిని గుమారి వదనముపైఁ బడినది. ఈవచ్చుచు

స్వరమున నామె యిట్లునెను. “మన మిట్లు కలిసికొనిన విషయము రహస్యముగనే నుండవలెను. ఒకవేళ మన మింక గలియు బాట పోవచ్చును. షేక్స్పీయు రిగమ్మి కంటోనలు తెలియును. అవనర మయినయెడల అశ్రువు మీరేయూలోచనమందై న భోగ్యమగును. రాజు ప్తచిరకాలములో విడుదలంబు జడసి నిజకళాముఖ మూఁపుకొనును. నెలపుగైకొనకమున్న మిమ్ము నే వేడుకొనిన దొకటి కలదు. నేను మీ రిందేమియు చూచితిరో, ఏమేమి వింటిరో, ఏ హేతువుచేనైన నెన్నెదో, నెఱచి కలెను తెలుపకుండు.”

“మీ ముఖప్రాయాసునార మాచరించెదోనని కుమారి మెల్లనంబులికెను.

షేక్స్పీయు ఘంటారవ మొనరించినంతనే పరిచారిక యరుదెంచి వారి నెప్పటికీ గొంపోయెను. అరుగుమండ దేవి వాని నుద్దేశించి యిట్లునెను. “నాకు తెలుపక ఏమూటను వెల్లడినేమిట, ఏమి గాని చేయు! ఉండవలెను నుండి! నీ నొక్కతెనే అంతయు గావించును. నామీదనే భావమంకియు నుండును.”

కుమారి యవకు లిద్వగు కలిసి రాజవీధినుండి నాగి పోసాగిరి. ఉభయులు చాల నీవేమియుం బలుకక నడువ జొచ్చిరి. కుమారి దండెరి షేక్స్పీ మిట్లనెను. “నన్ను నీవేల విశ్వసింపజాలవైతివి? దేవి కథకు నీవరుదెంతువని తెలిపినచో నొకతెవు భయమున రానక్కఱలేక పోయెడిది కదా!”

“అమెను చూడవలెనని నిన్నరాత్రియే అనుకొంటిని. విశేషవ్యవధి లేనందున నీతో చెప్పటకు వీలు చిక్కలేదు. నీకడ నన్ని విషయములు వినినంతినే దేవని చూడవలెనను వాంఛ ప్రబలమైనది!”

కుమారి యనంతర మాత్రేని నిట్లడిగెను.

“రాజు రైందుండెనో అమె యెటుగనా?”

“అతడున్న స్థానము నే గామిని దెల్పితిని.”

“అతడెవ్వనియ్యి?”

“నేనట్లు చెబుదును. మిమ్ములను దెలియజేయుచున్నది. రాజ్యమునకు గామిని దెల్పితిని. గామినిని ప్రతిష్ఠించి గామినియున్నాను. దీనిని గురించి మేము వచ్చుచున్నాము. దేవి మరల నాతోడ జేయుట నీవును వినియున్నావు.”

“అమె నన్ను గూడ నేమియు తెల్లజేయవలదని వారించెను.”

“ఏమి తెల్లజేయవలదని?”

“ఇత నడువకు! అకాంత మొక్క సాధనమునకు రహస్య పూర్ణమున్నది.”

“నివనుగొనినది నీయు. రానిని గుఱించి మన మేమియు బ్రసంగించవలదు; నీవనుచును విగతము నీవిషయమున నేమియు నెఱుంగదు. రాజ్యమునకు రానిరాదని నీతఃప్రయోగము దృఢవిశ్వాసము! నీశ్చింతఃకర్మము విగతముగాడ అనందమునకుఁ దీర్చివేసిన నుత్తరాత లూచుచున్నాడు. నివాతని మిత్రుని ప్రేమచేతి వను నంగతియే అతడు పూర్తిగ విస్మృతించెను! ఈవిషయమును జెంది అతనికి గాని, నీతఃప్రయోగమున వేమియు దెలుపకుము. వారీనమయమున విలోకించు నుభి స్వప్నము సనాతనము వీక్షింపజాలుదురా?”

“నేనును గుట్టుగ మెలగవలెననియే అనుకొనుచున్నాను. వివాహ విషయమున నామనస్సు తిరిగిపోయినది. ఇప్పుడు నేను పెండ్లి కావించుకొనను. ఇట్లని జపనకు స్పష్టముగ దెలిపివేయుచును.”

“విగతని నీవు చేపట్టననిచెప్పవో, అతని, రాజ్యము గూడ గాక మఱొక్కరి నెవ్వరినైన వివాహమాడుమని ఆతఁ డనవచ్చును.”

“అట్లయిన నే నెవరిని గూడ పరిణమమాడనని చెప్పుదును!”

“కుమారీ! నామాటవిని, యిపు డీవిషయమున నివెట్టి యభిమత

మును దేవువలయు, అందుల కిది నకుయము కాదు. కలివయ దిన ములవలకు సీత కిది నేమిటయు నెత్తకము. ఇంకను సుస్తీగా నున్నందున గొప్ప బలములు విశ్రాంతి యావశ్యమని చెప్పము. ఇట్లుక వారును దివియు గడిపినవివ రాజులును గుఱించి కర్తవ్య మును స్థిర మొనరింపులు."

"సీతసూత అతిని పక్షియడవైతివా?" అని యావేగభర మున కుమారి యడిగెను.

"అగుణమకులినూర్చి మిథ్యావవాదము ప్రచారమాయెను! దానిని విశ్వసించువలకు నాయంతకు నేనే ఇప్పుడు మిక్కిలి యచ్చెరువొందు చున్నాను. దేవిచెప్పిన మాటలు వివినవాది, విగనరీయేడ గల నా పూర్వానురాగము సత్కర్మిల్లుచున్నది."

"ఇప్పుడు నామమునందలి మాట సీతడఁ దెలుప సంశయించను. క్రోధక్షోభములచే నున్నాననినై విగనరీని వివాహమాడుట కిట్లు కొంటిని. ఇప్పుడు నాదిత్తము పూర్తిగ మారిపోయినది. ప్రాణము బోనన్నను సరియే నేనాతిని కేలు పట్టజాలను! ఇరుముంతైన బుద్ధి గలవాడగువో, స్వార్థకాంక్ష వీడి, అర్థాపేక్ష బాసి, నాపై నాన విడిచి అతడు మును ముచ్చుకొనను!"

"మంచి దిపు డావిషయ ముందుము. నే నికఁ బోయను. దేవి యనుమతిఁ బడసినంతనే నే నెఱిగిన రహస్యాదంతము నంతయు నీకుఁ జేట తెల్లముగఁ దెలిపివేయుదును."

"సరియే. అప్పుడు నే నామె భవనమునఁ గాంచిన భయదచిత్రముఁ గూడ నీకుఁ దెల్పు జాలుదు ననుకొనెను."

X

తన సలయమున పుడెంది మేక్రియ భయముచూపిన నాటినుండి కర్నలు కడునుత్కంఠితండ్ల పోయెను! కాని యనంతర మాయువకుఁ

పెట్టితీర్చితో జూప చుంకించక విచ్చగుంటానని, నూరుక విచ్చింతుడై యుండును. కాని దానివల్ల విచారమున కేమిటి నీ నడువను విషయమును విశ్వము మొదలించ నూహించి తన స్వహావనిచారకుని నాహు నగుననించ నెంచెను.

కానిప్పుడు విశిష్టమృతకు మున్ను శోకింప వచ్చెనుల చార్మకము లనుగుజించి వికవముగ నానగడిగి తెలిపికొన్న నామం గల వశముగా పెట్టినిగురించిన యువంత మేమైన నెఱుగవచ్చునని భావించి, నాటికి మిన్నగుండి, అశ్వము నధిరోహించి అతఁ డవ్వలి కరిగెను. బాహిరమున కడగగనే అతఁడవ్వలియమున శక్తిత్రిమిన్న ఉత్తేగహతము దూరీకృతమై పోయెను! మామూలుగనే ఆవిరాహమున క్షల్బునకుం జని నెయ్యలఁచుడి అతఁ డెప్పటియట్లు ద్యూత మాడఁ దొడఁగెను. అతఁడు మొదటిమాటయందు గెలుపొంది యొక బోవ్రటకు గుస్తులు నర్దుకొనుచుండ నింతలో నెవఁడో అతనిమ్రాల కరుదెంచి చేతికొక చీకియందించెను. ఎంతసేపు చూచినను అందున్న పేరెవరికో అతఁడు గుఱితింపజాలక పోయెను. కాని ఆదిన్ని యుత్తరమం దొకవంక స్త్రీకుడేక రహస్యచారుల సాంకేతిక చిహ్నముండుట విలోకించి, ఆలసింపక ఆగంతుకునిజూడ అతఁడవ్వలి కరిగెను. వాఁడునగల యొక గదియం దాగంతుకుడు దొర కొరకై వేదియందును. అతఁడు యవకుడు! నుండగుడు. శుభ్రాంబరధారి. కర్నలునుగాంచి రమ్యాభాష యం దాతఁడు సంబోధించెను. లేఖయందలి సాంకేతికపదమును జూచియు ఆగంతుకుని గాంచియు అతఁడు తన దేశముచుండి వచ్చిన యొకరక్షక పైనికొద్దోగి యని అతఁడు గ్రహించెను.

ఆగంతుకుడు — అయ్యా! ఈతావు మనపాట్టి వ్రనంగము నలుపు కొనటకు ననువుగలేను. మీతో నేఁడెప్పవలసిన వంగతు లెన్నోకలవు. నున మేదేని విశ్రామమందిరమున కరిగి ఆహారముగొని యిష్టాగోష్టి

సలుపుకొనుచు.

“నాదిని పట్టించుము.”

“పట్టించుకొనుచు దిక్కుగ జారినట్లుచేయు. మూడు దిక్కులు లోతునకునుగైచుకొనుటచేత అది ముప్పుకాదుగ నున్నది.”

ప్రశ్నచేయుచున్నది. దిక్కుల రాజభవమున బ్రవేశించిరి. మూడు దిక్కులు జాగ్రత్తయి గుండుచేసి, కడవలదగు వాగుతులు దిట్టినవి. “మూడు దిక్కులు నుత్తరదిక్కునకు తుల్యమవునాదు. సెంటుమీటర్ల దిక్కునకు నేరవదిసి గలిసి మీరు నొక్కము చేయునున్నపుడు నేను బోలుచునంబుంటిని. మీరు విశేషమున కరుదెంచికంతనే నేను సెంటుమీటర్ల దిక్కునకు వచ్చితిని. మీరు నానుహ్యములకు యెంతయే నాతివోగ నిద్రమును మీకింకను జాపలేదు. ఎప్పుడు నూచినను చూచుచున్నను. ఇప్పుడు సంకేతశబ్దము వినుడు” అని గూతుడు దొర చెవిలో మెల్లగ నేమియో పలికెను.

“తెలిపరాసిన అక్కర లేదు. తా మేదేని ముఖ్యకార్యమున విచ్చేసితిరా?”

“నిన్నముగ నొక ముఖ్యకార్యముమీదనే అరుదెంచితిని. వేరిను సగరమునకు వచ్చుటకు వలయు నన్నా హము సలుపుకొనుటకు నేనాధిపతి నాకు రెండుగంటలకంటె సభిక సమయ మొనగలేదు.”

“కార్యమేమి?”

“అది మిమ్ముల గుఱియైనదియే. జగదీశుడు. ఏవకంతియైనను మన ప్రధాన కార్యాయమున నెట్లు పరీక్షింపబడునో మీకెఱిగినదే. మీరు బ్రతికూలముగ నేనాధిపతి మూల నొకయభియోగము కావించబడును.”

“అయ్యో! అదెట్టి యభియోగము?”

“కర్తవ్యమునడ నిర్లక్ష్యము చూపుటయే మీపైఱచిన నేరము.

కరుణగళుల ముఖములును నొకప్పుడును దొర కెక్కినందుచేత వారి నొక నొక అధికరణమున నుండికొనినారు.”

“ఇట్లు వాదముగల్గుచుండి యున్నది. రహస్యలింగమును వాస్తవైశ్వర్యస్థితితోనుండియున్నానో ఎఱుగు సమకాళి కర్మముగలవానివంటి యిటుండ, వింటుంటియునానినకొకముగ ముఖముగ మనముకాకగదా!”

“పెట్టె విలాసినుల చేతులఁబడెనట నాదా?”

“ఈసంగతి అధికారులకుఁ బెట్టెవక కేసునిత మొనరించితిని. అట్లు లేల గానినీతితో మీకు నవేమిచెనను. ఈసంగతి పైకెల్లు నచ్చెనో తెలుపుదురా?”

“మీ మాహింపజాలకపోయినారా? ఇంటఁ దిన్నవాడే యింటి వానమట లెక్కబెట్టెను! దినములుచాలనపు నీంటి నోలి మొనకొయ్యె మునలముతెచ్చును! అంటివెన్ను పన్నిగనూతును! మీ భృత్యులలో ప్రధానుని నిస్సృతిచినారా?”

“ఏమి! ఇది నాప్రధానపరిచారకుని పరియా? ఆహ! ఎంతటి దుర్మార్గుఁడు!”

“అతఁ జేమిచేయును. అతనికి అధికారు లొసంగిన రహస్యదేశ ముని. ఒకరిపై నొకరు కన్నువైచి ముండవలయు ననుపధానము రహస్య రక్షకపతుల చిరంతన పద్ధతియే. అందుచే నించుక యోచించిన పరిచారకుని యపరాధ మేమియుఁ గావ్వింపను. అతఁడు పై యధికారుల యాజ్ఞ ననుసరించి యట్లాచరించెను.”

“ఇందులకు ప్రతీకారము కావింపవలయును. ఆ దురాత్ముఁడు నా కరిష్టము నాపాదించునని భయమందునుకే యున్నాను. పెట్టె పోవుట మాత్రము చెప్పి అతఁ డూరకుండలేరని తలంతును.”

పత్రము కనుసంధాన మొనరించు ప్రతుక్కుమున మీకు పెరి తెలుగులబట్టితిరినకూడ అతఁడు వదించెను.”

“బోయోయో బోదాదా... చేరిన యాచనముల్ బంధించితివి. ఈవిధ మనుచుచూడ అతడు తక్కి గుండును.”

“చెప్పబడిన కథ: చేరిన మిమ్ములేము. మీ యాకాశ్యగుంత యను గణికాబింక. తెల... ఆ మన మిమ్ము వార మిమ్ము. అందుగ మామించుచున్నాము.”

“యూరొకడొక నే నునువలయు నెటుగజాలక అతని నైవీ రియా కంప చేను విశ్వయంచుట నిక్కమే కాని యిప్పుడా సంతోష మను వదలుకొంటి. ఇప్పుడు వాని: మెల్లగ నావలికి వాటింప గల నుచును మేమైన దెలితిలేని తాము నాకెనలేని యవకారము చేసినవా రగుచును. విడుదల యొసంగినయెడల నా కల్లోలము బుట్టింప నని ముందుగ వానిచే వాదనము చేయించుకొను టుచితమని క్రోధియైన ఆ పరిచారకుడే నలహా చెప్పెను.”

“అపవృత్తి సమంజసముగనే యున్నది. భోజన సమయమున నీ విషయమై ప్రసంగించుకొందము. భోజనానంతర మొకమాటు నాట కాల సముచకుడోవువరా?”

“కాశ్య సమయమగుచూడ తాము చిత్తమును వివోదముల దిక్కునకు మరల్పుజాలదులే!”

“కాశ్యమునకును వివోదమునకును సంబంధమున్న ట్లాకింతనేపు తడవినయెడల మీకేబోధమగు. చేగమె హోటలునకు నడువఁడు. ఆశలి అధికమగుచున్నది.”

వివిధచానీయములతోగూడఁ గడుపాట విందారగించిన పిదప ఆగఁతురుఁ డిట్లనెను. “మీ ప్రధాన పరిచారకుని వక్షమవలంబించి మిమ్ము వదచ్యుకుఁ గావించ నకుదెందితివని మీ రూహించుచుండ వచ్చును. అట్లేన్నటిని గలంపకును. మన మిప్పురము కలిసి క్రస్తు నోచితమేమో కావించుదము. వృత్తము లవహరింపఁబడినను వానిని

మనము చురలించుచుచున్నామని భయపడెను. కుట్రచేసినవారల బట్టచున్నగాని కేరళి చూడవచ్చునని భయపడి నేను ప్రశ్నించును?"

"శ్రీమదాచార్యులు ఇంకొక ముఠాకి కుట్రచేసిన వారలను బట్టించుచును. రాజ్యపుర కేరళములకు శత్రువులను జేయు యుద్ధముతో అతడేనువరి. ఈవారమునాళ్ళ కుట్రమునైనను జేక్కియుండును. ఆ సుంవరి సామాన్యముగా కేరళమును! జేక్కితి నంబుమునకు జెందిన భన గౌరవ సమస్యతయైనదిగాను జేయించును!"

"మీరు వచించినది నిజమైతేనే గానియు. కాని అరమణి యెవతెయో మీరెఱుంగరు. కేరళము రమ్యములను విన్నంటి తిరుగుచు మీరు వృథాగా వేచుచున్నారే! బ్రాహ్మదేశస్థురాశీయు. తెవాసిష్ఠీ విహాసినులను నాయకియై, ఈబ్రాహ్మదేశస్థులనును కారకురాలయినది! నేను నాబకాలయమున మన మీ మహిళను గాంచగలుగవచ్చును!"

ఇట్లు ప్రసంగించుకొనుచు చౌవ్యమునకును శ్రీమదాచార్యులకు పెక్కు నెఱుఁపులను రోయుచు నుభయులు హోటలునుండి విడివిడి చాలదవ్వు నాటకములరముచుకుగఁ జనిరి. రాజకథమున నడిచుచు వారయిట్లునెను. "హోటలును దాటి మనము చాలదూరము వచ్చితిమి. నాటకాల యనతిదూరమందే యున్నది"

"నేనా శ్రీమయొక్క యాననమునకునమీషమందేయుండు రెండు అననముల టిక్కెట్టులను ముందే కొనియున్నాను."

"ముందే వలయు నేర్పాటు గావించితిరే! ఒకవేళ నన్నుగలసి కొనకున్నయెవల మీరేమి చేసియుండును?"

"నేనొక్కడనే నాటకమున కరిగియుండును. ఏమేమి జరిగినది వదిలవదిమీకు జెల్పియుండును. మీరు క్లబ్బుకుఁ జనిరని వినియుంటిని గాన తిన్నగ నచటి కరుదెంచితిని - ఇటీవల నించుక మనశ్శేకము

కలిగినను మీరేతావును సుఖముగ నేలువాడు. ఇట్లు దేవులుగాన్వించు నాయుత్తరభవనమునే కదా కూడబడి బంధించిబడి యుండెను!”

“అవును. ఎత్తడు నిరహయకరమగు పూనముదే బంధించిబడి యున్నాడు. పాపముచాలియ్యెను. నలువంకల శాలపూరియైన న్నది. నెయ్యిపెరియిండ్లు, వెన్నపిండ్లుచైన నుండిన సంతభద్రముగ నుండునో యిందుగూడ నట్లుండును.”

“ఇమ్మి, మరెచాంకుల కంఠజీక రహస్యోదంత మంతయు మీరు చెప్పియుండు?”

“అవును. వీరదలు పురాతన సైనికులు, రహస్యవీరితనము వారి యధీశమున రహస్యరక్షక భటులుగ పెద్దకాలము పనిచేసి యున్నారు. విశేషవాక్య వ్యయముక్కురతకుండగ నెట్టి యాదేశము వైన నెరవేర్చుట మీ యభ్యాసము. ఇప్పుడు బంధించిబడిన పేరిను వాసిని మడియించడలఁచితమేని నజ్ఞానూత్రమున నీ పరిచారకుల వలన సముసములో నతడు మృత్యువు పాలికిఁ జనగలడు!”

“మీ కట్టి యుద్దేశము కలుగలేదును కదదను. బంధించి త్రమే సంతృప్తులైతిరివా?”

అవును. ఎట్లులయున నప్పటికి దానిపోజాలకుండునట్లుతని బంధించి వేరితిమి. పైవారెవరి కన్నులబడకుండు నట్లుతఁడు గోడల నడుమ గుప్తపరుపబడెను. ఈ పోటున నిరుగుపొరుగునఁ గూడ నెవరును లేరు.”

రాజవధమునండి మరలి వారిరువురు నాటకశాలయందు బ్రవేశించిరి. వెన్నన ననతిదూరమునుండి నడచిపచ్చు మేక్కిము వాఁజాడను కనుపెట్టి కర్మముతో నున్నవాని గుఱుతుపట్టి అతఁడు విశ్వాసఘాతముఁ దని ఇయ్యట్లా దేహిఁ దెలుపవలయునని సత్సయించి తాఁగూడ నాటక మందిరముఁ జొచ్చెను. బారిషత్ మొరాటిన్లు నిర్దిష్టసంఘములఁ

గూర్చుండియుండిరి. మేల్మీము కూర్చుండక మాన్గమున నిలువబడి ఆగంతుని లిచ్చురచేట్టలను పరిశీలించుకొండగెను. తమపై నాతఁ డట్లు సహస్రముడై కన్ను వేసి చూడఁట వారిద్దఱుండు సలక్ష్యపశ్యము. అననము సన్నిహి నాయుగాఁగఁగలుగు చిత్తముకాగిరి. మొరాలిన్ దాపున బొగుగఁ బరిశీలించి “అస్త్రీ యింకను రాలెను” అనెను.

“ఁమె వచ్చునని విూను నిశ్చయముగఁ జెప్పగలము?”

“నిశ్చయముగ నెట్లు చెప్పఁ గలుగఁగము? స్త్రీ చరిత్రమును గ్రహించుటలు టసాధ్యము. అవిషయ మటుండ, నామెవంటి స్త్రీలను గుఱించి చెప్పట నిష్ప్రయు.”

“ఇదే! ఈనైపునముడి ఒకనుండరి వచ్చుచున్నది.”

“ఓ! ఆవును! ఆస్త్రీయే! వేముమంది నడువనున్నను నేనా నుండరిని బొగుగ గుర్తింపగలను. అట్టి యాకర్షణాతనేత్రములు మఱొక కాంతకుండవు.”

“చూడుడు! చూడుడు! విష్యత్కాతులలో నారమణి మో మెట్లు వెలుగఁచున్నదో! ఆహా! ఏమిసౌందర్యము! ఏమి సౌష్ఠవము!”

ఆరమణి వచ్చి వారి సమ్ముఖమునగల ఒక యాననముపై కూర్చుం డెను. ప్రేక్షులవృత్తు లొక్కనూ తాకాంత దిక్కుగ మరలెను! ఇంచుక ఒరీష్ఠించి మేక్కి మాయుఁడతిని గుర్తించెను! విస్మయావరీత చేతనున్నుడై ఆతఁ డిట్లు వితర్కించఁదొడఁగెను. “ఇదేమి! సార్వంబు దొరసాని యిచటి కరుదెంచెను! ఎట్టి సాహసురాలు! అనాడు నాకడ నట్టిమాయనుచూపి చనిన యూమి విడిముఱుగాని భీతిగాని లేక యిచటి కెట్లుగుడుచెనో! ఈమె వేరియ విడిచి యెందేని చనెనని నేడలదితిని కూడనుండు వికారాంగు నీమె స్వీయదేశమున విడిచి వచ్చి, అట్టివాని నింకొక్కరుని మరలబడయ యత్నించుచుండ

ఏమయినదో గానిమ్మ, 'శుభక్షు' చాలబట్టినది. బాధించినది, ఈనూలు చోరుల బాలలకు 'శుభక్షు'ను గానినది నేనుగారు నేనెవరిని బడివలగవలసి గాను, అందు మొదలుగాని, గురించి నుండని శ్రుతి శ్రుతి బడుగులకు గాకు నున్నావానికాదమకలగు!"

యమకు- డే తమో గానినది శ్రుతి శ్రుతి నేను. "ని నంద్రు న్మొటి. కార్యము చేజొంటి. మిగిలినది తోలినో కెరిందోపు నాన్యశాలయందు పల్కుకు బద్ధకుల నున్నాము. నానాన్యలు తారి యిక్కడు వ్యకులకార్యమున నున్నవైతమున్న లావణ్య మును చాచి నేను నుండుముకాదు. అంతలో క్లుప్త చేర యిత్తిం చిన అల్లరి కాగడ! అందుచే మేక్కిలు ముందుకవి సాగ సాహ సింపక నిలచిన తావునందే నిలచి క్రోధముచే నొడలు వడల మూపుర చేష్టలు పరిక్షింపసాగెన! హసనశ్రోతల ననుమకుల బాధపును నుండరి ప్రసంగించుచుండెను. ఇందీవరములచోలు గామె ననున యుగళమున గళిరభావను చుప్పట్టి యజ్జలమును యుండెను! కటాక్షము నుగిస్తప్పు కర్పితమై, మోహమృత్యు గామించుచుండె! కోమల కిరణలవములచే దొర విశ్రుతి చేవోయి బట్టుకొని నుండరి యిట్లనెను. "మిత్రమా! నేను మీ కర్పణము లభింపించుటకు నేనంత యానందించుచుంటినో మీరెఱుంగరు. వేరుపడకమున కేగి నే నీనాడే మరలివచ్చితి. ఇ తదనుక పరిచితను నున కుగ ముకటి యయిన గానండలేను. కాము నకు, చూచినంత నే గుర్తుపట్టగలిగి నందలకు అచ్చెరపు నొందుచున్నాను."

"మి మొక్కపర్యాయము గూచిన ముటువబాలు పెట్టు!"

"అటునెలగు గూడనివారిని పలువురు మఱుగు. గాని కేమి ఇవుడు మీమిత్రునితో నాకు బరిచయము గూర్తురా?"

"బారిషఫ్ దొర మా స్వదేశీయుడు. మిత్రమా! ఈమె

నామధేయము కాకావు దొరదాని, ఎట్లుమో నానక వెలుగుతున్నాను.

అప్పుడు మూర్ఖుడు లేచి కాపురము పోవలెను అని గొంతులను నానగించుకొనినాడు. నాది బానిసభావించి నున్నాను గాతీరీయేను. ఈ వేషమునాడును. నాకుకి బిచ్చముగను అకమ్యముగను నుండెను. హఠాత్తుగ నొక శ్రోత్రమునకి ననూనమును, పదపదీ కూటం గ్రోవును, హరిహరిము, వింబోష్ఠీము, నగు నొక సుందరితోడి పదంకమును అతనికి మిక్కిలి వింతగ గన్పట్టెను! ఏనుగుటకు నేమి చేయుటకు నానికి దోషలేదు. సుందరమోహకర్పిత హృదయగాక్ష్యక దృక్కులు చూటి మాటి మాటి కాశని దాడునొనుచుండెను!

ఈమాటయు నామాటయు జెప్పి సుందరి “నా యీ జీవన మెట్లున్నది” అని ప్రశ్నించెను.

మొరాటిన్ - మిగుల నానందముముగ నున్నది. నిక్కముగ మీది యధేచ్ఛజీవము!

స్థిరదృష్టి బానిసభ దొరపైఁ బరపి కాంత “మిత్రుని యభి ప్రాయ మేమయియుండు?” నని నెయ్య నుద్దేశించి పలికెను.

ఇక నూరకండుట వలనగానని దొర యిట్లనెను. “మిత్రుని యభి ప్రాయమే నాయభిప్రాయము. కేవల సుఖానందము జీవనోద్దేశము!”

“నిక్కమేనా? మీరామోదము నభిలషించరని నేను యోచించి తిని. ఏదేని రహస్యకార్యముమీద రహస్యకారకనమువారివలన మీరు నియంత్రియితిరని భావించుచున్నాను. దానకే. ఇట్లనియే నేనాపతి నాకుఁదెలిపెను! ఏమేమో చెప్పి అతడు నాకు విమంగుఁదెచ్చెను!”

“నావిషయమును అతడు మీతో నేమేమి చెప్పెనది మీకు జ్ఞాపక మున్నదనుకొనెదను.”

“జ్ఞాపక గుండుల కుండదు? మేముండు నెలవున కనతిహారముననే మీరున్నట్లుతఁడు తెలిపెను. దప్పుననున్న పేటమందే నా కాపురము!”

“ఏమి! అట్లా! నేనచట వసించుచుంటికో మీరెఱుగుదురా?”

“ఎఱుగుదును. ఈవరలో మీరెల్ల నేననేమాటలు చూచి యుంటిని. కుతూహలముతో మిమ్ముగూర్చి నేనాధిపతియగు నాతఁడు తాము ధనాధ్యులయిన భద్రపురుషులని వచించెను.”

“నాపై నాతనికి దయమెందు.”

“కాదచ్చును. తాము రక్షకభటకాఖియందుఁ బనిచేయుచుండు రని ఆతఁడనెను.”

ఈనుడువు విని దొర యిండుక చిన్నబోయి “పరిహాసముగ నాతఁడట్లని యుండును” అనెను.

మొరాటిన్ - మంచి పరిహాసమే! నేనొక రహస్య పరిశోధకుఁడనని కూడ చెప్పియుండలేదు గదా!

“లేదు. దొరమాట మాత్రమే అతఁడు చెప్పెను. ఆతఁడేయుద్దేశమున నిచటికి వచ్చెనో కూడఁ దెలిసెను.”

వెడగు నగవునవ్వి దొర యిట్లనెను. “అట్లయిన నాయాగమనమున కొక యుద్దేశ ముండెనా? విని నాతఁడనించుచున్నాను. ఈ ప్రశంస నాకు మిక్కిలి గౌరవాన్నదమైనదే!”

“విలాసినులపై దృష్టివేసి యుండుటకు మీరంపబడినట్లు వింటిని.”

“అట్లయిన నాయవస్థ రుగుల శోచనీయులునుండే. ఏలనన విలాసిను లిప్పుడు కేవలము విలాసామోదములందే కేలియాడక పెక్కు దురంతకృత్యములను నల్పుచున్నారు”

“రమ్యాయందు వారు నానాకార్యములను నల్పుచుందురు. వేరువఁబెట్లుచునలుచుండిరో చెప్పఁజాలము. అయినను వారిపై నొకకన్నువైచి మెలగుట మీకర్హము. నేనాధిపతిగాతో నిట్లే చెప్పియున్నాఁడు.”

మొరాటిన్ - ఇట్లని నాతఁడు ముందే తెలివిన భాగుండెడిది గదా! నేకూడ మీరికి దోహదమయిండును.

“నానుకువులను విూకు విశ్ననింతు లేను!”

“బారిపథ దొర కేటకు యి నాలాని నలుపుకుండును. చేతికిండు నా కి లుకుకుత (త్తమన్నది కగా! మాపరంగిముం దాటి శేటిర బాని య కతకుటయెకగా ఆక (ప్రధానశ్యాము!”

“ఈ ధానాశ్యాము ప్రశంసాకునుగాదే! కాని - వీరియందు వాటికల విభిన్న మాటలలెచే తెల్లయు కాలెను”

“నాకు కీటకు! గుండుని నే నెఱుంగు తెప్పకొనవలయునా?”

“కూయభిషాగము గ్రహించి గుండుల నానుదించితిరి. పరివరు దవములు వేరికొనవలసియు వును. ఇందుకు నన్నినాళ్ళు మీతో ప్రయోదగుగల కాలము బచ్చులగును ననుకొనకను.”

ను దరి పలుకుట నిషేధితే మిత్రులిద్దరు హాగిపోయిరి. బారిపథ దొర నుభివృద్ధులను విూకిండు దొడగెసి! మోహిని కీకగు నాను దరిర హస్తక క ముండుగొనినమెకల దాను కృతకృత్యుడు కాబాలనగి దొర యెజించెను.

నుంరి - విశ్రమా! కేనిపుడేరితలందుచున్నానో మెఱుంగురా!

దొర - ఎఱుంగను కాని నేను మీకేషయరాన నేమిభావించు చున్నానో కాని నెఱుంగును!

“నాటక చతుర్థాంకముంలి విచిత్రశృత్యములును గుఱించి నేను మో చించుచున్నాను నూనఁజీవముం దట్టిసంఘటనములు ఘటించును!”

మొరాటన్ - నాటకముల దిందుక మహాత్మము చూపట్టు చుండును. మనుష్య ప్రకృతుల, ప్రవృత్తుల పూర్తి మాతిన ఈనా దట్టనాని కతక తావులెను.

“మానవుల చిత్తవృత్తియం దెట్టి పరివర్తనమును కలిగినదని నేజలఁపను. ప్రేమగోభాసు రాజనీతి కిందుక చోటున్న యెడల, నిట్టి వియోగాత నాటక మొకటి అవలగ రదంను చివవచ్చును.

మీ దొంగతనమువారికి విరోధియై విలసిల్లి యొక్కటక రాజాధిపతుల
మంత్రి ఒక యువోగిని ప్రేమించె ననుచున్నాడు. రాజునకు విరోధి
యగు నావిధుని రాజవ్రాతామున కిచ్చి త్తుం జిమ్మనట్టింప
గుటవన్నెనని యోచించును. విద్యార్థి విద్యను మునుగని ఆము
ద్యోగి ఉద్యోగ కర్తవ్యనిర్వహణము రాజధానిమునకు జనన్య
మించుచుండ మరోవారుని గొనసము నామవిరోధిప యత్నించి,
అమలకు హేతులతోడఱు దొంగిలె ననుచున్నాడు. అప్పుడామె
ఏముచున్నా? వలపుగాని పృథ్వీభమునకు బడినెచునా? లేక
దాబట్టి నకుట్ర నాతనికి దేకపి వేయునా? ప్రణయము నిల్పునా?
కఠోర రాజనీతి నిల్పునా?

దొర - రమ్యరాజద్రోహులగు విలాసినులను గూర్చి మీరు
కావ్యచూఢుర్యముతో వివరించుచున్నాడెంతయు. వారి ప్రవృత్తులను
నేను బాగుగ నెఱుఁగెదను. వారి ప్రతీక్ష కఠోరము; సాహసము
అమృతము. తమ ప్రతిపాలనార్థ మేర్పేసి దుష్క్రియలు నడప
వారు ఎఱుఁగెదరు. వారుచేయరానివను కమియు లేవు.

మొరాటిన్ - ఈవ్రసంగ మీక మిమింపును. మువంటి
యిరువురు పిరపురుషులు మీయింటిమికువచ్చి మీయావాసమున
మిమ్ము విశవరోధుల మీకేమియున అధ్యంతరమా?

“దీనిభావము మీరు మా సలయమునకు రానవేక్షించు
ముంటిరని కాదా?”

“మీరు సజము గ్రహించితిరి. మేము సంతోషముతో కాలము
బుచ్చ నువ్విధులూరుచున్నాము. మీయుద్దేశ మేమి?”

“నే దెచటను నృత్యనభలు లేవు.”

దొర - మువ్వరము కలిసి భుజించు మీనందకరము. మిద్దార
గింప మానదనమున కరుదెఱుఁగరా!

“సాక్షాత్ హమున తప్ప మఱొకరి యింట భోజన మొనరించు నలవాటు నాకు లేదు.”

“మీకిందు సజాలయమున్నదా?”

“ఉన్నది. అది మీవనతి కనతిమారమందే యున్నదని చెప్పి తిని గదా! నే నందొక్కతెనె వసించుచున్నాను. మీనిలయమునఁ గాక మానిలయమునకే విందారగింప రండు.”

మొరాటిన్ - మీయాతిథ్యము మాకెంతయు నాహ్లాదకరమై యుండును.

నుంవరి తన గృహమునకే యరుదెంచిన బాగుండునని యోచించుచు దొర యూరకుండెను.

నుంవరి - నాయాతిథ్యము కర్నలుగారికి నమ్మతము కాదు కాబోలు!

“అట్లన భోజుడు. మీయాతిథ్యము నాకత్యంత ప్రിയము. మీతో గలిసి మీయింట విందారగించుట కంటె నాకుఁ గావలయున దేమి?”

“మీకు లాతివారగు విలాసినులపై దృష్టి పఱపుచు అన్యథా నియుక్తులగుదురు. నేదలచితిని.”

“ఇట్టి సుఖదినమున వారి యాలోచన మన కెందులకు?”

“అట్టి విలాసినులలో నేనొక తెను గానను నిశ్చయమేమి? వారి యం దొక తెకును నాకును బరిచయమున్నట్లు మీకుఁ జెప్పఁదలచి యున్నాను. ఆమె నవాకాయల మంగళామంగళ విషయమును యోచించుచుంటిని. ఒక యడుగుముందునకు వైచిన యెడల నేఁ గూడ వారిలో నొక తెను గాగలుగుదును!”

మొరాటిన్ - ఈసాయంనమయమున మీసాధమున కరుదెంచిన యెడలఁ గుటదారులగు కొందఱు బందిపోటుల చేతులఁ జిక్కు కొందుమా? మీనుడువులం దిట్టి గూఢార్థమున్నట్లు తోచుచున్నది.

నవ్వుచు నుండరి “విద్రోహినులు విలాసినులు చేయరాని పనులుండవని దొర తెలిపియుండవచ్చు” అనినను.

దొర — విందారగింప నుండెనుమిది మాని విద్రోహినుల యడలేని ప్రపంచమందలి పద్యంక్రియలు లంపరితోఁ గూడి విందారగింపవలయునన్నను, మేముందులకు వెనదియము. విలాసినులందోక తెయ్యునుమానెచ్చెలి., ఆమెను చేపట్టినహితముగూడి నాహృదయపుడు. ఆందటము కలిసి ఎట్లానందింతుమా చూతురుగాక!

“మీనుడువులు కడు హృద్యముగ నున్నవి. కాని నేటి విందునకై నా స్నేహితురాలు రాజాలను. ఆమె రివ్యార్తికభటుల చేతులబడి సెంజీవీబుర్గు బద్ధనకుఁ గొంపోబడి యుండును.”

మరల నవ్వులాటలు, పరిహాసప్రసంగములు ఆరంభమయినవి. గార్బన్ దొరసాని సభిష్టచిత్రయై ప్రేక్షకుల దిక్కుగఁ జేటిచూడ నాగెను. నాటక మించుమించుగ ముగిసిపోయెను. అకస్మాత్తుగ నామె తన దృక్కులను మఱొక్కదిక్కుగఁ బఱచెను. దాపువాపున నున్న రెండనసములపై సరువులు స్త్రీలు కూర్చుడియుడిరి. వారివెన్నచీకటియందొక పూరుషుని అస్పష్టాకారము చూపట్టుచుండెను.

మెల్లన గార్బను దొరసాని యిట్లనుకొనెను. “ఏమి ఆశ్చర్యము! అతఁ డిచటి కే తెంచెను!” అనినను.

మొరాటిన్ — ఏమి! అతఁడు మీవరిచితుఁడా?

“అతఁడు నేడిచటికి వచ్చునని నేడలచియుండలేదు.”

“మీవిలాసిని నభిమణియే అట్టి వేషమున నిలిచియుండలేదుకదా!” అని పరిహాసస్వరమున మొరాటిక్ పలికెను.

“ఎవరైన మీకేమి?”

“ఆయిదువులి యాడువారి వీన్క నట్లు నిలిచినవారే డెవరో యెఱుంగ నారంభ పడుచుంటిమి! ఎంత కేటిచూచినను అతని మీనములుతక్కు

యిచటి కేమియు గనబడుటలేదు. ఆ యాడువారైతరు జన్మనులు కారు. వారిమొగమున సౌందర్యశ్రీ యేమియుఁ జూపట్టుటలేదు.”

నుండరి — ఆ యిద్దరగు నీ భార్యలూడ నేనెఱుఁగుదును! వారు భోగావేక్షతో నంచుచు విడింకవులు. గొప్పవారి చిరువురు చేపట్టి పరిణమమూడి పావుతల ప్రదుక్ష్మముల చేయుచున్నారు. వెనుకఁబలిచిన వాని వోలికిఁబాక, నే ననుకొన్న మాతఁడే యని తోచుచున్నది. ఎంత వినయము!

“మీరు తన్ను బాడి న తుంపడుచున్నట్లాతఁ డెఱిగినచో ప్రముదిత చిత్తుడై మీఁగుల నిలచును.”

“అట్లని తలఁచను.”

“అట్లయిన నాతిఁడు చాటున బాగియుండుట కేదేని కారణ ముండును. అతని గుర్తింపఁగలరేమో పంకిలింపుడు.”

“నేను పేనునందున మిఁగుల నెరుమగ నుండును. నాటకాలయమునకు వచ్చువారి నంతిగఁ గుఱుతుపట్టకేను. కర్నూలుగారి నెడికిచూచుడు.” కర్నూ లాగిక్కిఁగుఁ బాడనాగెను.

నుండరి — దొరగారు గుర్తించియుందురు. అతఁడు రాబర్తుకాదా? రాబర్తుపేరు వినినంతినే దొర యిండుక చకిత్తుడై “ఏమందురు? రాబర్తా?” అనెను.

“అట్లని యనుకొనుచున్నాను. మీరాతని నెఱుఁగు జూడనేలేదా?”

“వలుమారు చూచితిసి; అతనిని గుర్తుపట్టఁగలను.”

నుండరి — ఆరమణులిర్వురు రాబర్తును ప్రేమించియుందురు.

దొర — నీరుపేద యయినను నతఁడు వారినిఁ జేపట్ట నంగీకరింపఁ జనుకొనెదను.

మరల నాతట్టుగఁ జూపులు నిగుడెంది గార్పసుకొరసాని యిట్లు నెను. “అశ్వరూపశ్వరూపు! నేను నరిగనే గుర్తించితిని. అతని

యిప్పు డందు నిలిచిన దాకము కాదు. అతఁ డందుండి చీకటిలో వెళ్ళి పోయి యుండును. రాబిష్టునకు నిప్పున కాల్చించువానికిని ఎట్టి హానిక యును లేదు.”

“ఆయువకుఁడు పిక్కిలి భాగ్యశాలి నాని లోయచున్నది. మీ రాతని చింతయందు ముగియునట్లు కల చెనను. ఆయువకుఁ డెట్లు మీయొకఁడును ను హరించెనో తెలిపెదఁగాని అని మొఁదలన్ పరమవ పూర్వకముగఁ బలెనఁ.”

కోపదీప్తనాథుడయై నుండరి యట్లనెను. “మీద్రక్ష కడుంగడు అనుచితమైనది. నాన్నేహితురాలొకతె కావునను గూడఁచిన వార్తఁ డెటువ నన్ను వేడిచినది. అదిచే నాతని కషయమును ఆశుతరఁ దెలిపితిని. ఆమె నాకడ నొక పెట్టెనుచి. ఆయువకుఁడు కాల్చించి యెడల దాని నాతనికిఁ బేఁడెను. నాకన్నోక్షేపములేదు.”

దొర చకితుడై యట్లనెను. “పెట్టెను నాన్పివచో నానిని నేనాతని కడ కంపునును. నేను వాని విలాసము నెఱుంగును.”

“మీఅనగ్రహమున కానంగించితిని కాని పెట్టెను నేనే న్యాయ ముగ వానిచేకిచ్చెననని నాహితురాలికి మాటయిచ్చితి. ఈకార్యము నాపైఁ బడవేరికొలి రిక్కలోఁ బడిరాతితి. ఏమన, నేను న్యాయముగ నాతని నివాసమునకు పోఁజాలను. వానిచేరున నొకలేఖ వ్రాయుదును. మాయింటికి వచ్చుట కాశీఁ డంగీకరింపకపోదని నాయభిప్రాయము.”

“ఎందల కంగీకరింపఁడు! ఇక కా హరణ మొనఁపఁజెల్లదు. ఏలనన, అతఁ డేమహారముండైన పేరినునగరమును వీడిపోవచ్చును. వాని నదువులనుబట్టి చూడ, కేపు అనరాష్ట్రకాలమువంటి పేరినును. వీడి చనవలెవని అతఁ డూహించుచున్నట్లు లోయచున్నది.”

“అతఁ డీపట్టణమువీడి చన నత్కంఠుఁ డగుట అక్కఱము కాదు. ఇట్లుచుపాయపేయి!” అని నుండరి మెల్లగ ననుకొనెను.

దొర - అతఁడొక నిక్కముగ మీరంత దీర్ఘిన్నియై యుంటిరా? అంతగ జూడవలెనన్న నేడే మీకు కానిని జూపుదును.

“అట్లయిన వానితో పాటు వేరే ముగిసిపోవును. మన విందున కెట్టి విఘ్నము కలుగలేదు.”

“మరియి. నేటికి వాని బన కరిగి మాట్లాడుదును. నేటికి నప్పటి కంత డింట నున్న వో తప్పక మీసాలికి దోడ్పెట్టును. ఒకవేళ కానించనిచో నాపేరున రోగులంపులు వ్రాసి వానిని రప్పింతును.”

“ఒకమా తెల్లయిన మీ రాతని నానమ్ములుమునకుఁ బంపఁ జూపుచో మీయెడ నదా కృతజ్ఞులై యుందును.”

“మిమ్మింటికి జేర్చి అతఁ గొనివచ్చుటకై మేము వెళ్ళెదము. ఇంచుక తాగుదు. మేమిదే బండిని కొనివచ్చెదము!”

ఇద్దరు మిత్రులు ఆననములనుండి చనిరి. వానిలో నెవరుగాని మేక్కిమును జూడలేదు.

పడచుచు నడచుచు మొర్రాటి నిట్లనెను. “మొదటనేమీకు నేను మంచి యోచనఁ దెల్పితిని గాదా? చోరులలో నొక తె యునునను గాకపోయినను వారిలో నీనుండరికి వరివయమున్నట్లు నృప్తయము నదికదా! ఇప్పుడు మీఁందుక కౌశలమును జూపఁజూచుచో, వారు పన్నిన జాలమండే తన్నరులను పడవే మఁజూబునుము. ఇంక నెక్కడికి తప్పిపోఁజూబునురో చూతుముగాక!”

“కాని కడు జాగరూకులము కాకపోయినచో, మన యత్నము లన్నియు వ్యర్థములగును.”

ఇద్దరు వలయు వెరవుల నాలోచించుకొనుచు మేడకుట్లమీఁది నుండి దిగి యీవలకు వచ్చిరి. “వెంటనే మన మొకఁబండి కుదర్చవల యును. ఇంక నొక నిమనమయిన నాఅసింహరాదు” అని దొర యనెను.

సార్వభౌమదొరసాని ననుసరించిచన మేక్కిము క్షతసంకల్పుడై హితుని నహితముగ దొర నాటకాలయమునుండి నిష్క్రాంతుడగుటఁ జూచియు మఱుగుతావునఁ గూఁచుచునుండెను. అప్పుడు కిచ్చ రిక మరల రారని అతఁడు యోజించెను. అందుచే వారింనుఁ జేరతిగోఁ దిరిగి వచ్చుటను జూచి అతఁ డబ్బురచడి, ఏమి జరుగునో యని చూచుచుండెను. దొరసాని ఆసనమునుండి లేచి పెల్లగ ద్వార మీవలికి రుదెంచి సోపానాభిముఖముగఁ జనెను. దొరయు, మిత్రుఁడును యిరుదట్టులనుండి ఆమె ననుసరించి నడువసాగిరి.

“వీ రిద్దరును ముందరి వెంటనంటి ఆమెలయమున కరుగుచుండ వచ్చును. ఈ మూవుర గగ్గరసఖ్యతయందు నిశ్చయముగ నేదేని రహస్య ముండియున్నను. రాత్రి యంతయు వీరి వెన్నంటి వెళ్ల వలసినదైనను వెనుదీయక పోయి యీ రహస్య మేమో భేదించి తీర వలె” నని మేక్కిము నిశ్చయించుకొని వారి కన్నులఁ బడఁపడ వెంట నడువసాగెను. ప్రాగణద్వారముయొద్ద నిలిచి చేనన్నచే వారెవ రిలో నిలిచిరి.

తోడనే ఒకబండి వచ్చి గుమ్మముముందు నిలువఁబడెను. మూవు రును అందు గూరుచుండిరి. ఇత తడయగాదని గ్రహించి బిటబిట అవ్వలికిఁ జని పథ పార్శ్వమున నిలిచియున్న యొక బండిని నమీ పించి, బండినాని చెవిలో నేమో యూది మేక్కిము చివాలున దానిలో నక్కి కూర్చుండెను. చతురుడైన యాబండివాడు ప్రక్క నున్న చిన్నమార్గముగుండా ముందుఁ జను శికటము ననుసరించి తన బండిని పోనిచ్చెను. ముందరి శికటము కడు పెల్లగ నడుచు చుండెను. అందుచే దాని ననుసరించి చనుట రెండవదానికి గవ్వము

కాలేకు. శతకయవిశాలవధనులూ దాటి శకటము నడుచుచుండెను. బండివాడు బండితోలుటయందు బాగుగ నలవాటు పడిన గడవరి. చుట్టూ చూచి యెక్కువ బాగుగ కనెడుటకు దాతఁ డాటితేటిన నాడు. ముందు శకటము నార్జును దొరసానియొక్క నిర్జన నిలయ సముఖమాన నిలువబడుటఁ జూడగానే వేక్కిము విస్మయమునకు మేరలేకపోయెను. చతురుడైన అశినిబండివాడు “బాబూ! బండిని అబ్బదువా? ముందు బండి నీ స్త్రీతోఁగూడ అబ్బద్దము దీరి. బండివాని అబ్బకూడ ఇచ్చివేసి. ఇంక వానికి బండి అక్కరలేదనుకొనెన” ననెను.

“త్రోవ కావలివైపునండి మెల్లగ బండి తోలుము”

శకటమున గూర్చుండిన యువకుఁ డా మువ్వోదెన దృష్టి సారించుచునేయుండెను. ఇంచుకనేవజీలో సహచరసహితయై యారమణి సాధమునఁ బ్రవేశించెను. మేడిదాటి బండి రోడ్డుమూలను పరశనంతనే వేక్కిము బండివానిభుజముపై దట్టి “గబగబ బండిని కుడిప్రక్కకు మరల్చుము. సంగమమాలనే నిలిపియుంచుము. ఈమును వది నాణెములను ముందు పుచ్చుకొనుము. ఇహలశా రాత్రి యంతయు బండి తోలవలసియుండును!” అనెను.

“బాబూ! యీ యుద్దేశము బోధపడినది. నే నింతకుముందే బండి గట్టితిని. నాగుడ్డము రాత్రి యంతయుఁ బాటుపడిగలను.”

“మఁచిసి.”

“ఈమారు బైబార్డును గలసికొని వానివలన నిపు డీమేడను గుఱిందిన యువతయు సంతను దెలిసికొని అందేమి జరుగునో చూడవలయు” ననుకొని వేక్కిము జేబునందలి గడియారముఁ జూచి “వదిగంటలవరమాత్ర మున్నది. వానిని గలసికొనుటకు వేళ మింతలేదు” అని విశీర్షించి, బయిటార్డు గృహసముఖమున కరిగెను. అందుండి నార్జునుదొరసాని గృహము బాగుగ గప్పట్టు

నుండును. సీతీమగుటచే నెల్లయెడల నిస్తబ్ధత విరాజిల్లుచున్నది. తా వంతయు నిబిడాంధకారబంధురమై యున్నది. ఎరునుచూడ దీపకాంతియే చూపట్టుటలేదు. బయిదార్లు మేడ క్రింది గది కిటికీనుండిమాత్రము చిలువమిలువనుని యిందుక వెలుతు కీవలికిఁ గన్నట్లుచుండెను. కిటికీవాంత కరిగి పిక్కిము లోనికి తొంగిచూచెను. దీపముముందుఁ గూర్చుండి బయిదార్లు నాటికాయంకాపు వార్తా పత్రకను జరుపుచుండెను. చాసి నాపున నొక పెద్దబాగ్గిలము పసుండి యున్నది. పంజరమున నొక రాచిల్క నెదురించుచున్నది. కిటికీ తలుపుపై యువకొడు మెల్లఁగ నెత్తెను. ఆవల నొక మనుష్యాకారము గాంచి తూపుదెఱచుటకై బయిదార్లు లేచి ని వలబడెను.

“భయములేదు. నీవు నన్నెఱుఁగదువు. ఈవిజలో నన్నొక మా టిందే చూచియుంటివి. ఈయెదుటి నుండి మేడలో నుండు వికారాంగుని గుఱించిన యువంతయి నీవు చెప్పి యుంటివికదా! అవును పోలీసుల సాయమున యీసాధమున పరిశోధించి యుంటిమి. జైప్రికి వచ్చినదా!”

“చిత్తము జైప్రికివచ్చినది. ఇంతరాత్రివేళ దయచేసితిరేల?”

“నీతో కొంచెము పనియున్నది. తలుపు తెఱచుము.”

“చిత్తము. ఇప్తమువచ్చినంతనేపు తూరించువిశ్రమింపవచ్చును.”

“రెండుగంటలనేపు మాత్రమిందుండి పోవుమును.”

ఇంటి యజమాని యిందుక యెప్పురపడుటఁ జూచి ‘మీక్కిము “అయెదుటి మేడలో నివు గేదేని వింత జరుగవచ్చును. ఇంక నీవల తడయరాదు. త్వరగా తలుపులే యుము. నేను ఆమేడలోని వారెవ్వరి కన్నులఁబడరాదు!” అనెను.

“తీయుచున్నాను, బాబూ! తీయుచున్నాను.” అని బయిదార్లు తోడనే తలుపు తెఱచెను. తోవలఁ బ్రవేశించి మీక్కిము “వెంటనే

దీపమూర్తి వేయము. లేకపోయిన నొకమూలనుంచుము. నామూలముగా నెక్కడ గలుగు శ్రయకై ఈయిరువది నాణెములు వుచ్చుకొను" మనను.

పైకమును జేబు నందుంచుకొని, బయిటార్డు దీపము బల్లక్రింద నుంచెను.

మేకీము - ఇటువచ్చి మెల్లగ నీకిటికితో నొదిగి కూర్చుండి కాపుకాయుచుండుము.

యవకని ఇంతకరిగి యింటియజనూని యతడు చెప్పినచొప్పున నాచరించెను.

మేకీము - ఆమేడలోని వారెప్పుడు మరలివచ్చిరో ఎఱుంగునువా?

"ఎరిలివచ్చిరా! వారిజాడగాని కబురుగాని లేనేలేదు. నెలవదిహేను దినముల క్రింద వికారాంగుఁ డెచటికోవావుట మీరెఱుంగుదురుకదా?"

"వారితక్కుమున్నే మరలివచ్చిరి. నీవు చూచియుండవు"

"వచ్చు పెవరును జూడలేదు"

"ఇప్పుడు వారందున్నారు"

"బాబూ! పొరబడియుండురు. ఆమేడ చాలదినములనుండి పాడు వడినది. ఆ పిల్లడు దయ్యములు కాపురమున్నవని అందరు చెప్పుకొనుచున్నారు. దయ్యముల మాటలుండ లెక్కలేని ఎలుకల కది నివాసమై యున్నది."

"ఇప్పుడే యిరువురు పురుషులు ఒక స్త్రీ ఆమేడలోని కరిగిరి. వారంగుఁ బ్రవేశించుట నేను స్పష్టముగాఁ జూచితి!"

"వికారపురుషుఁడు కూడ వారితో నుండెనా?"

"లేదు. ఆ యిరువురు పురుషులు విదేశీయులు. వారల నెఱుంగుదును! ఆడిది నుండరియగు సార్వంటు దొరసాని!"

"అట్లయిన నాగృహము నికాచరుల కనవరత మాలవాలమైనది. ఈవంశిని పోతీనులకుఁ బెలుపుదునా?"

“వలదు. ఇప్పుడందుజొచ్చి నామీచేయవరో చూడవలయును. అందుకొకటే నేను యింటికి వచ్చితిని.

“నుంచిది. ఈతావునకంతము బాగుగ కానరాదు.”

“ఆమెడనుడి అవ్వలికరుగుటకు ము తెత్తోవమోనన్నదా?”

“మేడకు వెళుక నొక తోటయున్నది; ఈచరలో పోలిక లా చోటును సోచాచేసినపుడు నేనుగూడనుంటిని; ఇంటి వెళ్ళ నాకే గుమ్మము కానబడలేదు.”

“చూడుమదిగో రెండవయంతెట్లుపై గదిలో దీపము వెలుగుచున్నది.”

“అవునవును. పైనగల పెద్దచావిడిచోగూడ దీపము వెలుగు చున్నది. నిశ్చయముగా గొంప జూచుంటున్నారు. నిముసములో నా యంతస్థంతయు విద్యుద్దీపకాంక్షలతోఁ బ్రకాశింపమయినది. ఎంత విడ్డూరము! భోజనాగారములందుగూడ నొక్కటొక్కటిగ నన్ని దీపములు వెలుగుచున్నవే! నుంచరి నేడు విందో లేక నృత్య సభయో కావించును. మరిచుంతలోకే యంతమంచి పరిచారకులెట్లు వచ్చిరి? శంకాభయవీడితులగు నిరుపపాయగునా రిపుడాయం టిసి జూచిలేని మేడయందు నేడు పెనుభూతముల మహాసభజరుగు చున్నదని తలచక మానరు!”

“ఈనడుమ నా మేడలో నెవరును ప్రవేశింపలేదా?”

“మానవులమా టటుండ, అందొక మార్జాలమయిన ప్రవేశింప లేదు. ఈమేడలోనివా రింకను నిదురింపకున్నయెడల తమ కిటికీల గుండా ఎదుటజరుగుచానిసంతయు జూచుచునే యుందురు! అందుచే నిపు డేమయిన అల్లరి జరుగవచ్చును. ఆమాల్గమున వల్పురు గుంపులై చేరకమానరు!”

“చూడుము, చూడుము, పైచావడి తెరపై నూడుఛాయలుకాన బడుటలేదా?”

“అవును. రెండుఛాయలు పొడవుగా నున్నవి! మూడవది చుక పొట్టిదియై యున్నది.”

“ఇవ్వని పురుషులు. మూడవది వారి హితుగాలు. ఇంకనువిందు నన్నాహములు శేషింపలేదుకాబోలు. వారెన్నోకొఱతో తడయు చున్నట్లు తోచుచున్నది.”

“చూడుడు, చూడుడు. ఒకరికొకరు వందనము లాచరించు కొనుచున్నారు. వారిలో నొకడు వెడలిపోయెను. అతఁ డచటి కరిగి యుండును?”

అయిదు నిమిషములవరకు ఏమియు జరుగలేదు; రెండు ఛాయ లొకటితో నొకటి కలిసిపోయెను. దీపములు మునుపటట్లే వెలుగుచుండెను. హఠాత్తుగ తలవ కిలి తలుపులు తెలువబడెను. మొదట నొకఁ డీవల కరుదెంచెను. వాని వెనుకదీపము పట్టుకొని పరిచారకఁ డొకఁ డీవలికి వచ్చెను. దీపపు వెలుతురులో మేక్కిము బొరిషఫ్ ను గుర్తించెను. పరిచారకుని కేదియో చెప్పి దక్షిణాభి ముఖముగ దొర చనెను. తోడోడనే మేడతలుపు మూయబడెను. నుందరి రెండవపురుషునితో పై అతనుపైఁగల చావడిమూల కరు దెంచి, అందలి కిటికీనుండా మార్గమున దూరముగ దృక్కులు పఱపు చుండెను. కొంతొకదూర మా చూడ్కులు దొర ననుసరించెను. మేడపై నిలిచిన మిథున మెవరికొఱతో వేది యున్నట్లు చూపటైనను.

“వీధి చివరవరకు నే నా పోవువాని ననుగమింతును.” అని మేక్కిము మెల్లఁగ బయిదార్తుతోఁ జెప్పెను.

“నుంచి దట్టె యనునరించును. మెల్లఁగఁ దట్టినయెడల నేను మెల్లఁగ దలుపుతీయుదును.”

ఇంటికుజమాని మెల్లఁగఁ దలుపు తెఱచెను. యవకుఁ డల్లన నావలి కరిగెను. కొన్నియడుగులదవ్వున బొరిషఫ్ అతని ముందు

నడచుచుండెను. అనతిమూరగున మఱొకడు మార్గమున మెల్లగఁ బఱచుచేయుచుండెను. మేక్కి మాతని బుతుడవైతను. నాఁడతని బండివాడు. “ఇవియు నొక మేలే! దొర చరణతనే అతఁడే దిక్కుగఁ బోయెనో బండివాడు చెప్పుగలడు” అని యవకఁ డనుకొని చీకటిలో దాఁగుకొనెను.

దొర దృతగామియై చుచు, బండివానిజూచి, వాని సమీపమున కరిగెను. ఇరువురు చాలనేమి ప్రసంగించుకొనిరి. మరల దొర వడి వడిగ నడువదొడఁగెను. అతఁడంభికారమున నప్పివ్యఁ జాయెను. మేక్కియు మెల్లగ బండివానిఁ జేరెను. బండివాఁ డాతఁడూచి నవ్వి యిట్లనెను. “ఆపెద్దయ్య! నాయొద్దనుండి గుట్టతీయ ననుకట్టెను. కాని పాప మాతనయెత్తు వడిరహితము. బుట్టలోఁ బడవైచితిని. నాబండిని జూడగనే అతిపికి సంజేహము ఏర్పెను. వైద్యుని తీసికొని వచ్చితినినియుఁ అతఁ డీపెద్దయి టిలోనికి రోగిని జూడఁబోయెననియు, బండిని వానికై నిలిపియుఁచితినినియుఁ విదుముకొనకుండ చెప్పితిని. నామాట లాతఁడు నమ్మెను.”

“తాతా! నీ తెలివి తేటలు మెచ్చుకొనదగినవి. నీకు మంచి ఇనా మిచ్చెదను. ఎక్కడ్నికైన నన్నాతఁడు బండి కట్టమనెనా!”

“కట్టుచునినాడు. తనయింటిఁ దీసికొనిపోమ్మన్నాడు. ఇచటి నుండి అది చాలదూరము లేదంటు.”

“ఆమూల పేజలోనికిఁ దీసికొని పోమ్మనెనా?”

“అవును. సరిగ నూహించితిరి. నాగాతఁ డొక మొహము ఇచ్చినను, నేను పోవువాడను గాను. నావలనఁ దన కేవలియుఁ జూగదని గ్రహించి అతఁడు వెళ్ళిపోయెను అతఁ డీపాటికి ఇల్లు సమీపించును.”

“చాల తెలివిగ మెల్లగితివి. నీకు మంచి బహుమానమిచ్చెదను.

ఇప్పుడే అతడు తిరిగివచ్చును. వానిపై నొక కన్ను వేసి అతనిబాడ కన్నులెట్టవలయునుమీ! నేను తిరిగి రాగలను. నేమేమి చూచినదియుఁ దెప్పవలయును. అవసరమయినయెడల నిన్ను బిలువ వచ్చునా?”

“తప్పక పిలువుడు. ‘అచ్చి’ అని పిలిచిన చాలును. ఏదేని కొట్లాట జరిగినదో, నన్ను ఉరికింపుడు. నా భుజ బలమెట్టిదో, నా చేతి దెబ్బయెట్టిదో మీరు కన్నులారఁ జూడఁగలను!”

“మంచిది, అవసరమయిన యెడల నిన్ను పిలిచెదను”

అని చెప్పి యవకుఁ డందుండి తఱలి బయిపార్శ్వ గృహమున కరిగి మెల్లఁగఁ దలుపుతఱ్ఱెను. ఇంటి మాతఁడు తోడనే తలుపుతీసెను. మేకీము లోపలఁ బ్రవేశించి “అతఁడు దగ్గర పేబలోనికిఁ బోయెను. మరల తిరిగివచ్చును” అనెను.

“అతఁడు రాసంతపఱకు, వారు విందునకై కూర్చుండరు.”

“ఊరకొనుము. అనిగో! చూడుము! వాళ్ళరు మనుష్యులీ దిక్కుగ వచ్చుచున్నారు. చీకటిలో మెల్లగ నడగి మడగి, పొంది పొంది వచ్చి వారు మేడ గుమ్మమున కిరువైపుల నిట్రాతులవలె నిలువఁబడిరి.”

బిఱిబిఱ వచ్చు నొకబండి చప్పుడు హఠాత్తుగ వినఁబడెను! చూచుచుఁ జూచుచుండ పిద్దబండి నుండరి మేడకెదురుగ నిలువఁబడెను. శకటమునుండి ఒకఁడు చివాలున క్రిందికి దిగి గుమ్మమునుండి వేలాడు గంటను మ్రోయించెను. తోడనే తలుపు తెఱచుకొని పరిచారకుఁ డొకఁడవలికి వచ్చెను. ఆగఁతువు వానితో నేమేమో చెప్పు బండి గుమ్మమునకు కరిగి ఒండివాని కేమో తెలిపి తలుపుతీసెను. తోడనే రాబట్టుబండినుండి దిగి మేడదిక్కుగ నడచెను; ఇరువురారతని వెన్నంటి చనిరి! ఇదంతయుఁజూచి మేకీము మిగులవిస్మితఁడై పోయెను. వెన్నంటివచ్చువారిలో రాబట్టేమో చూట్లాడు చుండెను. పరిశీలించి

చూడ బలవంతముగ వాణ్ణిచూచి: గొలి గాండవీచని తోను చున్నది. మేడతలుపు తెరిచియే యుండెను. గొలిగాండవీచని గుమ్మము కడ నిలిచిపో యుండిరి. లోపలినుండి వచ్చిన శబ్దమును రాబట్టు ఆగమనమును బ్రతీక్షించుచుండెను.

“ఈ వివరీతమంతయుఁ జూడ, మేడలోఁ జేరినవా నాయువకుని హత్యగావించఁ దలవనట్లు తోచుచున్నది. కేరిడి చుట్టప్రక్కల వారినిపిలుచుకొనివచ్చిన బాగుండువని గానానవుతో రప్పెను.”

“ఇప్పుడుకా దిప్పుడుకాదు. వారిరుద్దేశమేమో నుండు కనుపెట్టు వెలను.”

“మీది చావడి దిక్కుగ పడింది చూడుడు. తెన్నై మరల నిర్వహింపడలు చూపట్టు చున్నవి!”

“మిత్రునితో నుండరి అంగు నిలిచియున్నది. బంధనచుట్టుచూచి వారు మరల కిటికీదెతకు వచ్చరి.”

“వారిక అచటి తలుపుఁ దెలువ రనకొనెను”

“అచప్పుడేమి?”

“మనమేడ మూడవయంతస్తుపై కదైకున్నవారు తమతలుపు తెరిచిరి. చూడుడు, గుండగులకు బాదెపోటు లెట్లుయిన గొలిగ కన్నుల బడకుండ నుండ యత్నించుకారు! చూడుడు! తెన్నైగల కీడలు ప్రక్కకు తరిచిపోయినవి. ఇప్పుడు మనము విధిక్షై గన్నుంది యేమి జరుగునో పరీక్షించవలెను.”

కాని విధియందెట్టి యశ్చతఘటనము నంఘటించరేను. నిలిచి యున్న బండి లట్టులే నిలువఁడియున్నది. ఈవలఁజేసిన మువ్వరు పురుషులు గోడనంటి నిలిచి నీరవులై కాపు గాయచుండిరి.

ఇవ్వరు భృత్యులననుసరించి రాబట్టు గుమ్మము ధావునకరిగెను. మఱొకఁడు అతనివిన్నంటి నడచుచుండెను. మేకీము విస్మయము

నక మేరలేకపోయెను. శార్యశిష్య బారిషఫ్ నిలయమున బంధితుడై యుండెను! కేవల విశేషము! ఆమోక చాచి / చటికి గొల్పరా నే! యోచించికోలలనె మేక్కిము దోహంబోలననూనమాననుదాయెను. కదల మెదలక వంగి అశుభావలి చర్యను చేజి చూడసాగెను.

పోలీసులను విలువవలెనను నూనూ నకును నకును నాతని మనసున కిట్లు. కాని ఉంగులకించు నేళ కాబేదనియు, నించుక తడయు బుచ్చినిగురియు బంపడి యోచించి అతడు మన్నకుండెను. ఏ దెల్లు పరిగాయంపనిన్నను, ఇందలి కహస్యమును భేదింజితోవలెనని తోడనే గాతడు కృతశిష్యయుండెయ్యెను.

రాష్ట్ర నేడగుమ్మమున గాలిదగనే, విశేషిని నిస్తబ్ధతనుభేదించుచు “కొక్కరోకో! కొక్కరోకో! కొ - క్కు - రో - కో!” అను కూత విసలుడెను.

“మూడవయంతస్తుపై అద్దెకున్న ఒకడు మంచిహాస్యగాడు. ఇప్పుడు జరిగే తమాషా పరీక్షింపాడు!” అని మెల్లగ మేక్కిము నుద్దేశించి బయిడార్లు పలికెను.

మేక్కిమునూరియండెను. విశిష్ట పరిచారకుల కేకలువిని అదేమి యని యతడు వెకిలెనామెత్తి చూచెను. ఎవ్వరు కాన్పించలేదు. మరలహటాత్తుగ కుక్కుటస్వని యయ్యెను. రాష్ట్ర వడివడిగలోపల బ్రవేశించెను. పరిచారకులు త్రోవ విడిచిరి. రాబట్టుతోనున్న ముగ్గురుభృత్యులలో నొకడాతని వెన్నంటి లోనికివెనెను. తక్కుంగల యిరువురుభృత్యులు లోపలబ్రవేశింప నుద్యమింప గుమ్మముకడ గల పరిచారికుల డేమివదించెనోగాని వారట్లే నిలువబడిపోయిరి. గుట్టపు వాడప్పుడు కల్లైమును బండి తలుపునకుగట్టివైచి పైనుండి క్రిందికి గుఱాలున దుమికి, గోడనంటి సలిచియున్న పరిచారకులలో నొకని చేతియందు కొరడాయంచెను. వాడు దానిని గైకొని తురగనమ్ము

భమున కరిగి నలువలబడెను. ఈవల్లవైపునకుఁ దిరిగి, గుఱ్ఱపువాడు నలుదిక్కులు పరీక్షింపఁదొడఁగెను. మేల్చియు దృక్కులాకిని మొగమున బడెను. తోడనే యువకుడు వానిని గుర్తించెను. అతఁడు గుఱ్ఱపువాని వేషము ధరించిన బొంపఫ్ దొర!

వానికూపమునుగాంచి మేల్చియు కుక్కిలిమిక్కుజపఁచెను. దాపున నున్న బయిదార్లు ముందునకుఁ దేజిమాచి యువకునుద్దేశించి యిట్లు నెను. “చూడుఁ! చూడుఁడు! పైగనులందలి దేవములన్నయు నకన్యాత్తుగ నారిపోయినవి. అతిథులు రాఁగనే లోనివారు దేవముల సిట్టె యార్పివైచిరి. ఏమి యద్భుతము. చీకటి కోణమందుండి పరం దలు కలసి దాగిలిమూత లాడుకుచు! బండివాడనుండి లభించిన గుఱ్ఱపువేషధారుఁ డీవివరకిముఁజూచి విస్మయపడఁగుచున్నాడు. చూడుఁడు! అతఁడు వెనుకకు మరలి పైకి చూడుకల నెల్లు సగిడించుచుండెనా! ఏమిమాయ! నిమిషములో నెట్టిమార్పు! మేడ యంతయును గాఢతమానావృతమైపోయినది.”

బొంపఫ్ కొండొకవడి వీధినడుచు నిలిచి, ఏదియూ యోచించి పడఁపడి వెన్నకుఁ దరిగి సంగిత్తుగఁ జూడుకలు సగిడింపఁ దొడఁగెను. కోడీకూత కూసినవాఁ డింకను ఏమిటి మేడపై నిలువఁబడి యుండనేమో పరీక్షింప నతడెల్లు చూచుచున్నట్లు అోచెను. కూత కూసిన వ్యక్తి యూహకొనియుండియి. దొర యపుడు నుండిరి మేడవైపునకుఁ దరిగి, సగము మూయుడియున్న ద్వారప్రాంతమున కరిగెను. గుమ్మమున కిరుతల్లుల నపుడు కూడ వాని యనుచులు కాపుఁ గాయుచుండిరి. ఇంచుక తెలువఁబడిన తలుపులుఁదా అతఁడు లోపలఁ బ్రవేశింప యత్నించినంతనే, చివారున కవాలము బంధింపఁబడెను.

“బాగు! బాగు! మంచి సరాధవమయినది. యజమాని నాహాన్వ

సిండినట్లు తన్నుఁగూడ విందునకై పిలిచినట్లు గుఱ్ఱపువాఁడు తలఁచెను గాఁబోలు!" అని బయటార్లు పలికెను.

"అతఁడు గుఱ్ఱపువాఁడు కాఁడోయి" అని మెల్లగ మేకిమనెను.

"అట్లని ముందు నాకుఁ గూడ కొందఱము నశశశము కలిగెను. ఓ! చూడఁడు, చూడఁడు. అతఁ డెట్లు నిప్పులు ద్రొక్కిన కోతివలె చిందులతోక్కుచున్నాఁడో! ఒకతెఱుగకదూఱుఁడు కవాటమునెట్లు గుఱుచు ప్రార్థమ తన్నుచు రోజును ఒడితితో బాదుచుండెనో! ఈవల నున్న పాసిపంచారకులకూడ అతనితోఁ గలిసి తలుపుపై పిష్టిగుడ్డులు కురిపించుచున్నారు. కాని వారెంత తన్నుకొన్నను ఎంత కొట్టు కొన్నను, అతలుపుఁ బ్రద్దలగునది కాదు. అది యుక్కుతలుపు. ఓ! ఎంత అల్లరిచేయుచున్నారో చూడఁడు. చుట్టప్రక్కవా రందరు లేచి యిక్కఁ బర్వెత్తికొని వత్తురు."

"వచ్చిన మేలే!"

"ఏమి యబ్బురము! నున మేడమీఁది వారెంతను గ్రొందఱి కిది పోలి నులను పిలుచుట లేదేల!"

'ఊరకంఠము! మేడపై చావడి కిట్టి యొకటి తెఱువబడుచున్నది. ఎవఁడో ఒకఁ డెట్లు నిలువబడియున్నాఁడు.'

"అతఁ డెవరో వెచ్చు జూచి గుర్తింపఁగలిగితిని. లోనికిఁజరిసిన యువకు నడుసరించి పోయిన పరిచారకుఁడు, గుఱ్ఱపు వేషధారుఁడు కిటికీ క్రిందకి చనుచుండెను. వారెవో మాట్లాడు కొందురు."

"వా రేమిసేకొందరో వినవలయును. - మెల్లగ నున కిటికీ కొంచము తెఱువుము."

సుందరి మేడపై నిలిచినవాఁడును బారిపక్షను గడు తత్తరమున నేదియో బ్రసంగించుకొనుచుండిరి. కాని రమ్యా భావయందు వారు మాట్లాడు కొనుచున్నందున, ప్రసంగమేమో మేకిము బయిటార్లు

లకు బోధపడలేదు.

“నాజ్జంటు దొరసాని, రాజులు, శిరవారికొకరులు - ఈమూపు రెవటి కరిగియుండును!” అని మెక్కి మనసు.

“చెప్పలేము. చూడుడు. మేడమిడి నెలకొన్న వానికి సాయమునల్పబడు గానోలు గుట్టపువాడు బండిని నరిగి కిటికీ క్రిందికి తోలుకొని పోయెను. పైకెక్కి బండిమీది కుతుకంట కంత కష్టముకాదు. వారు మోట్లాడుకొనుట మోస్తవెచిరి. ఇత మన కిటికీ మూసివేయుదును.”

“సీపూహించినది పరికాదు, మేడమిడివాడు క్రిందికి దిగడు. బండిమిడివారే మేడపై కెక్కినుండుచుచున్నారు. చూడుము! ఇద్దరు మెల్లగ బండి పైభాగమున కెట్లగ బ్రాకుచున్నారో. బండి మీడినుండి వారు నేర్పన పైకి జేరుదురు.”

“అహ! ఏమి! వారినాహనము! పైకెగబాకి కిటికీ పగులగొట్టి లోపలప్రవేశింప నుండుచుచున్నారు. ఏమి! ఆరుండుగుల ముండి ధైర్యము! వారు తిప్పక బందెపోలులే. ఎల్లమున మనము దొంగల నామెడ జొరసీయరాదు. మీరడ్డుపెట్టని యెవల చుట్టుప్రక్కల వారిని బిలిచిగొని వత్తును. అందరికిని నేడు నిద్రాదేవత బాగుగ నావేశించినట్లున్నది.”

“నే నేల అడ్డుకొనెదను?”

“ఇప్పుడే వారిని బట్ట గలిగిన మేలు. దుండగులను పాటిపోనీయరాదు. నేనెవోయి అందరిని సిదురనుండి మేల్కొలుపుదును.”

యవకుని పల్కులు ముగియకమున్ను హతొకమాటు శోధికూత విసబడినది. తోడనే “కూనీ!” “కూనీ!” “బందెపోటులు!” “దొంగలు!” “దొంగలు!” అను కేకలు విసబడెను.

గుట్టపుబండిపై నిలిచి మేడమిడి కెక్క నుండువారియ్య

రాకేకలు నీని అట్టే నలువలబడిపోయిరి. బయిడార్డు మేడ కిటికీ లన్నియుఁ దెలువబడెను. “అదెఱును లేచిరి. ఇప్పుడు మంచి తమాషా జరుగును” అ. అన వచ్చుచుండ, మేడ యజమాని పలికెను.

నిమనములో నాతావున పెద్ద దుల్లరి చిట్టెను. ఒకడు చెప్పస్వనమున “ఏమిఘోరము! ఎవటి మేడలో బందెపోల్లు కిటికీలు తెఱచి లోపలుఁ బ్రవేశింపుచున్నారు. వాలీసులను పిలుపుడు — “వాలీస్! వాలీస్!” అని కేకలు పెట్టెను. అప్పుడెందుడిమో “కూనీచేయుము, కూనీచేయుము — తుపాకీ వేల్పుము పోపుము” అని స్త్రీ స్వరము వినబడినది.

“దుర్మతి! పోకము! పిలుపుము! ఇదె నీపొంగరాచెదను. తుపాకీ తుపాకీ ఏవట!” అను నరొక శబ్దము వినబడెను.

మేకీము బారిష్టదొంగపై దృష్టిపెలికి యుండెను. తాను దలంపని యీవిషయమునకు దొర భయముజెందెను. మొగముజూచిన, వాని చిత్తము విచలితి మైనట్లు తోచుచుండెను. క్రోధముచే నతడు కంపించి పోవుచుండెను. అల్లరిచేయుచు చుట్టను గురుకూసిన వారి తడు పిడికిలిజూపుచు కిసులెట్టజేయుచు లేచి యాభీక్షయుఁ జూపదొడిగెను. ఇతఁ వెలాయనముకిక్క వేలువెక్కువు లేదని తృటిలో నాతడు గ్రహించెను. అతఁ యా దేశమున బండి మీదినుండి ఒకడు నేల కుటికెను. మేడ యంతస్తుమీద నున్న వాడు చివాలన బండిమీది కుటికి నురొక దుముకన నేలపై బడెను. అత్తటి హఠాత్తుగ బయి డార్డు మేడక్రింది గదినుండి పిస్తోలు చప్పుడు విన బడెను. బారిష్ట కడుత త్రరమున తన బలగముతో బండిలోనికుటికెను. వాని పరిచారకుఁ టొకడు బండి ముందుభాగమున కెగిరి విద్యద్యేగమున దక్షిణదిశగ కేకటమును దోలెను. నిమనములో నది అంధకారమున లీనమయ్యెను.

“వారిపోవుచున్నారు, దొంగలు పారిపోవుచున్నారు. వాటిపో

నీయకూడదు. తేలిగు తేలిమి వారిని బట్టకొను. అదే ముందు పోలను నేషను ఉన్నది. బండిని నిలుపునేమి వలెను? అది బయటపడ్డ అటనును మేక్సిమును ముందుకుకు బురికొల్పెను. బయటపడ్డ మేక్సిములు రాజ వధముఁబడిరి. బోషఫ్ను పట్టుకొనలెచును. ముందు కంత యాతం రక లేకు. కాని రాజప్తు. చువరి, అస్త్రశిక్షణలు - ఈముప్పు లేనుము నాలో ఎటుఁగనాతం చుత్తరతిమి జాయెను. వారా మేడకుండు బధిఁపఁబడినను, బయటపడ్డ మేడకుండు దైవున్న వారి సాయముఁ గొని వారిని విడిపింపవలయునని యుత్తరం యోజించెను. ఇంతలో నాతఁడీవటలో గుదుర్పుకొనిన అంకిచ్చ అశనినైవాల నిలిచెను. పిస్తోలు శబ్దమునిని, వేగమున బండివాడు వాని లోలుకొనివచ్చెను.

బయటపడ్డ - ఇదిగో బండి. ఇంక వారిని వెంటదరుముడు.

బండివాడు - అబయ్య! వా కెక్కినబండి సామాన్యమయి నది కాదు. దానిగుట్టయు ఎక్కువ వెంగుంది. శ్రేష్ఠమయినది. మంచి దునునను నాగుట్టలు పందెమున దానిని గెలువనేరదు.

మేక్సి మింక ముందుకుకు జరిలేకు.

ఇంతలో పిస్తోలుశబ్దమునుగుఱింది చుట్టప్రక్కలవారికుండుఁ గోఱాహల ముదయించెను. బయటపడ్డ మేడలోనివారందఱు తొక్క రొక రొక రుగ నీవలి కనుదెంచి గుమికూడిరి. ముందరి సాధమును పదిళ్ళో ధింప వారి సాయముఁ బడయవెంచి మేక్సిము “ఈ యశ్శుత్ ఘటన మును నేను కన్నులారఁ జూచితిని. ఈ దుండగ మేమో యనము కనుగొని తీరవలయును!” అనెను.

వారిలో వృద్ధుఁ డొకఁడు గంభీరస్వరమున “అయ్య! తను రెవరు?” అని ప్రశ్నించెను.

వృద్ధుని నాగ్మంగికి యావకునికి కిస - జరిందినను, దానిని ప్రకా శింపనీయక వారి నెట్టులయిన సంశృప్తి పరుపఁ దలంచి యతఁ డిట్లు నను. “ఇందేమియు నాకుఁ బ్రసక్తిలేనివాఁడ నగుటచే మీరు సందే

హిందుచున్నాను. కాని నేటి మేడయందుమానితో నిండుకప్రసంగింప వలెనని నచ్చితిని. మానిపోవుచుండ నిండుతో అందెరబులు బండి మీదవచ్చివారి. పాప మామీదలోని వారికి సాయము సలుపనెంచి నేనిండు వేదముంటి. కొంతపడియకు వడ్డప్పుకాకి నేను మేడల్లుడను”

వృద్ధుడు — ఓహో! వాణిజ్యమున వానికెంతో నేపన్నది.

బయిదార్లు మేడలోనుండు రోజుడు “మీమాతలు! కొరీయందు పనిచేయు కిగిలిన నేను బాగుగ నెఱుంగుదును.” అనెను.

మేక్కిము — అయినా?

“మా యిద్దరకు కాల్య మైతికలదు — గొలాస్థానా! అతని నీవుకూడ నెఱుంగుచువుకాదా?”

రెండవనూతడు — ఎఱుంగుదును.

మేక్కిము — అతడు నాకు విరుద్ధమిత్రుడు. నేడతని మిత్రు లిద్దరు కర్మమునునంగలకు మిగుల సంతసించుచున్నాను.

ఈవిధోలాహమించుక యడొన పడవ నుంగరి మేడలోనికిరిగి పరిశోధనముగామింప వారు నిశ్చయించిరి నూతన మిత్రులిద్దరను దోడ్కొని మేక్కిము మేడమీదికెక్కి భోజనాగారమున బ్రవేశించెను. మిత్రులలో నొకడు దీపము వెలిగించెను. అందెవరును లేరు. ఆచటి కల్పపై భోజన పాత్రములు మాత్రము కేర్పబడియుండెను. కాని అందేపదార్థము నూట్టలేదు. పైగను! తల్పు లన్నియు బంధింపబడియుండెను. మేక్కిము నూతన మిత్రు లిద్దరు యింటివారి నుద్దేశించి కేకలిడుచుండ నింతలో పోలీసు లచటికి వచ్చిచేరు కొనిరి. క్రిందనున్న వారు దొంగల వృత్తాంతమంతయు వారికి భోధ మయిరి. పోలీసుల సాయములేనిదే మేడను దాను సోదాచేయగా దని గ్రహించి మేక్కిము సహచరు లిద్దరతో గ్రండికి దిగెను.

రక్షకభటులు లోపల బ్రవేశించిరి. సాధాధ్యంతరము ఘోరాంధ

కారబంధురమై యుండెను. ఇంతలో బయిబాద్లుకూడ నొక లాంతరును గొని వచ్చెను. కచేరీ, భోజనశాలము, ప్రసాదశాలము మున్నగు తావుల పోలీసులు బాగుగ వెలికి చూచిరి. ఎవరను ఎవరును కానబడలేదు. పడవడి అందఱు మేడవెచ్చి తట్టనగన్న ఉద్యానముఁ బ్రవేశించి, దాచి కలయ వెనుకఁ జొచ్చిరి. ఎవరను దృగ్గోచరముకాలేదు. మేకిము అనుచులు లాంతరుపై కెత్తి చెట్టు కొమ్మలను, చుట్టు గోడను బరీక్షింపఁబొడవరి.

“అదిగో గోడకొక నిచ్చిన యున్నది.” అని మేకిము కేకవేసెను.

“వారిపోయిరి ! గోడ కావల్సివెవున పెద్ద మైదానమున్నది. ఈ పాటికి వారు చాలదూరము సాగిపోవుదురు” అని బయిబాద్లు పలికెను.

పోలీ సొకడు ప్రాకారమెక్కి పరీక్షించెను. అవశిష్టము గూడ నట్లే నిచ్చిన యొకటి నేయబడియుండెను. ఇంటిలోనివారు పాటి పోయిరని స్పష్టముగ నందఱికి బోధపడెను. పోలీసుల యాక్షుణ్ణుల తయు వ్యర్థమయిపోయెను. అందుకూడఁవారి పేరలను వ్రాసికొని భటానాయకుఁ డనుచులతో నందుండి నిష్క్రమించెను. మేకిము కూడ తవపేరును విలాసమును నొసఁగెను. కాని ఆ నాటి రాత్రి తానుచూచిన విపరీత పంఘటనముల నాతఁడు పోలీసులకడఁ బ్రకాశ మొసరింపలేదు. బయిబాద్లునకు తగుబహుగాన మొసఁగి తనవైచేరి యన్న అద్దెబండినెక్కి అతఁడు నెడలిపోయెను. పోవుతఱి నూతన మిత్రుల నాతఁడు తన నిలయమునకు విందునకై యాహ్వానించెను.

2

ఆరాత్రి తాను గాంచిన విచిత్రపంఘటనము లాశ్చర్యవంశ్రును నంశయములకు పోటాపంకులకు జిత్తమును విచలితముజేయుచుండ మేకిము నిజవాసముఁ జేరి పరుండెను. కాని కన్నులుమూసివను, విది

(దావనయందే యశకు శేషించిన శేషము గరువవలసి వచ్చెను. ప్రభాతమున నతడు కనులు మూసి కొని లేచెను.

అతడు కూడ అతః దాతకు జన్మభ్రాంతి చేకూర్చున యత్నించికనుగత శేషము యశకుత విశేషమును గూర్చిన తలంపులే జిత్రమున ఒప్పులెత్తఁ నొడిగెను. “నాలుకశాలలో నిర్వచ మునలిన యా త్రిలోక సుందరి బాంబపు దొర కహితముగుట నిజము. దొర కారినచి యా రకుడి కౌశలమున రాబట్టు నర్థమిచ్చిరి. మరోమోహిని యగు నా సీనునిది కట్రవారుల సహకారణి యయి విచ్చిన్న హస్తముగు నాంకికు సఖి. కాని కార్యకర్షియగు రాబట్టుకను నామెకు నంబుధిమేను? ఆయనకుని కోసమై వేల నామెలత విహర్షిని లభించిరి? ఇకగిరి కడును నెట్టి బంధ నము లేకన్న మెడల నిర్దేశములుకము ఘటించ జాలనా? యోచించి చూడ యాకుఁ దా తుచే చేకూర్చుకఁ దగినది, ఆమె దుష్కృతి యందు సహచరుడగినది నోచుచున్నది. ముగ్ధవృత్తయైన ఎలిసు కుమారిని రాబట్టు నందించివైదివాడు. అతఁ దాతలపవిత్రపాణి పశ్యమునందుంట కష్టముకాదు. దొంగల నాయకీయుని నా యపూర్వ నుండరియొక్క క్రేమాభిలాషి కానియెడల, ఆమెకుఁ జిత్ర విక్రమ మొరలించుకన్నయెడల, విడుదలఁబడసిన పినవ నామెనుగూడి యతఁ డదృశ్యుఁడు కానే? ఆనూపరంజి కింకొక రహస్యధావనముండి యుండును. ఆమె యా విగూఢ ప్రదేశమునఁ గన ప్రేమోపాసకుని దాది అతనిఁ గూడి సుఖవనధి మునుఁగుచుఁదేలుచు నుండవచ్చును. అహ! యోచించినకొలది నాహృదయము పరితాప పరిపూర్ణ మగు చున్నది. రాబట్టు అపరాధియగుటలో మాత్రులుఁడు అన్యధా తలంపలేదు. నేనే భ్రాంతిచేతస్కుండనయి యీదుష్టునిఁ గాపాడ యత్నించుచున్నాను. అహ! ఎలిస! కనుమకోమలవృత్తయవగ

నీవు దేవునిగ భావించి యెడలదరకతుంమున నీజీవన సర్వస్వమును నమర్చిగా మొనరించితివో అతియ నిర్లబ్ధి గుణమువలనదని ముచ్చి త్తెడను! ఇంచుకైన విచారములు లాలోచించి యీయర్హాస్థుని పక్షమును నమర్చింప దొంకొని నేనెట్టి మూర్ఖుడనైతి! పిలి గుణము సజముగ సంశయపడగినది. చుచదే సంశయించితి. కాని ఇమాట్లా దేవి వేఱుతలపును నామనసున జొనిసి, అనూచకులమున నాలోచ చిత్తమును కూడ మునుపటి తలపునకు ముట్టికైది, నిర్వాణోన్ముఖమైన ఆమె ప్రేమప్రసీపమున తైలమువోసినది. కడుదిన లేయి విచారిత ఘటన ములు సస్పృశయముగ రాబట్టనకుఁ బ్రతిహులములముకన్పట్టుచున్నవి.

అనుతాప పీడిత వ్యాధముడైన మేర్పరుక తడయక ఇమాట్లా దేవి కామ యస్త్రికికని విశ్వానభూతుకిము నెఱింగింది, పిదప ఎలిను వాటికరిగి ఆమె మోహమురీచికను మటుమాయము గావించి నైరాశ్యపీడిత చిత్తుడైన పిగనరీ కాశ్యాన మువగవలెనని నిశ్చయించుకొనెను. సంకల్పానుసార మాచరింప నతడవ్వలికి జనఁడు వలువలు ధరించుచుండ పరిచారకుఁ డరుడెంచి ఎవరో పెద్దమనిషి అతనిదర్శన ముపేక్షించుచు విలువలవేది యుండెననితెలిపి వానివేళి యంవోకి చీటినుంచెను. దేవి చికిత్సబడిగు విలాగన్ పేరుజూచి అతని రాక కేదేని ముఖ్యోద్దేశ ముండునని యోచించి వానిని గొని రమ్మని యవకుడు పరిచారకుని కాజ్ఞయొసంగెను. వైద్యుడు మేక్రీ మున్న యాగారమునఁ బ్రవేశించెను.

వైద్యుడు - హతాత్తుగ నన్నియజూచి మీరాశ్చర్యపడుచున్నారు కాబోలు.

మేక్రీము - ఆశ్చర్యమే కాదు ఆనందము కూడ పొందుచున్నాను.

“మీకస్తులగు నొకరివార్తఁడయి వాఁనిపనియెడల నే నీనమ యమున నిచటికి వచ్చువాడను గాను.”

“ఇట్లు దేవిని గుఱించి చెప్పదు రనుకొనెదను. ఆమె యెట్లున్నది?”

“నాగుగ నేయున్నదనుకొనెదను. నేటియుదయమునుండి నేనామెను చూడలేదు!”

“వాపరామె లేవలేని యవస్థకుం దుండుటగాంచి మిగుల విచారించితిని.”

“అట్లయిన మీరామెను జూచియున్నారా?”

యమకుఁ డధరదంశన మొనరించుకొనెను. కాని యింక గుట్టునిలుపుకొను నుపాయములేదు. అతని సకల్పము వ్యర్థమైపోయినది. అతఁ డరిగము పలి భావము నాననమునఁ దోషనియక అకఙ్కిల్లు నెను.

“అవును, ఆమెను జూచితినీ; కాని నేను మీమాట మఱువలేదు. ఆమెతో పితృకాలము ప్రసంగింపలేదు.”

“నామాట వాటింప కున్నందుల కామెను నేనేమియు మందలించను. దానివలనఁ బ్రయోజనము లేదు. ఆమె నామాట వినునది కాదు. మీరే నామెకుఁ ద్రీతమొందు. చిత్తము నపుడపు డన్యథా మరల్పుచుండినయెడల సత్వరమే స్వస్థత చేకూరునని ఆమె యభిప్రాయము! — నేనిప్పుడామె పిషయమై ప్రసంగింప మీయొద్దకు రాలేదు.”

“అట్లయిన నెవరిని గుఱించి ప్రసంగించుదురు?”

“రేడు నెలలకు మున్నొకనాటి నాయుంకాలమున నాటకాలము ములో మీకొక సౌందర్యకిలకను జూపించితిని. జ్ఞాపకమున్నదా?”

“చిత్తము.”

“మఱునాటి యుదయమున నాయువతి చతురత గుఱించి చెప్పుచు నామె యుదంతము నెఱుంగ మీరు కుతూహల పడితిరిగదా! విదవ మీరామెను కలిసికొన్నారా?”

ప్రశ్నికు యమకుఁడెట్లున్నది గుట్టుబయల్వెట్ట దొరకొనక “మఱొకమా తామెను నాటకాలయమునఁ జూచితి” వ్రనెను.

“మీరామెతో ప్రసంగించిరాదా?”

“లేదు. ఆమెతో నపుడొక విదేశీయుడు ఉండెను.”

“ఈవిషయమున నీకి నొందయ్యులేదు” అని పట్లగి దసలతో ననుకొని చికిత్సకుడు ముహూర్తకాల ముగిసిన యేడయో యోచింపబొడగెను.

మేక్రిము — మీరాకాంత నెఱుంగుదురా?

“నాకు బంధితుడయిన వ్యక్తియొక్క దామనెఱుంగును. ఆమెను గుఱించి అతడొక ముచ్చటైన కథను చెప్పినాడు. దానినిటాకుఁ దెలుప ననుబోచితిని. స్వచ్ఛంద విహంగియును నాసీనుఁడైన రమ్య దొరతనమువారియెడ ప్రద్రోహముఁపొందిన విలాసినులలో నొకఁడె!”

మేక్రిము అబ్బరము నభివ్రంబించి “ఏమి! ఇది నమ్మదగినదే! అనుందరివిగురించి మీమిత్రులు తెలిపినది సత్యమైన యుదాతమేనా?” అనెను.

“అతఁడు తెలిపినది సత్యేతరము కాజాలదు. ఇప్పుడే అది ఋజువు చేయఁగలను.”

“నుందరిమరల తనవలదుము కరుదెంచెనని అతఁడు తెలిపెనా?”

“తెలిసెను. దాని నెఱిగించుటకే నేనిపుకొటికి వచ్చితిని. నిన్ననే యామె యరుదెంచెను. ఇపుడామె తన గేహమున నిన్నది.”

“మీమిత్రుఁడు పొరబడినాడు. ఆమె యిప్పుడా సాధమునలేదు.”

“నిన్న సంధ్యాసమయమున ఆమె యందుండెను. రాత్రి సమయమున నామె యవ్వలి కరియందును. ఇపుడా స్త్రీ పేరినునగరమున కేలయందెంచెనో నెఱుంగుదురా? నహచరుల నానదినమున గలిసి కొనుటకే ఆమె విచ్చేసింది. నా కీయాదంతముఁ దెల్పిన వ్యక్తి నాకింటి మిత్రుఁడని ప్రత్యుఁడు. అతఁడు మీయంతరంగ మిత్రుఁడనుకొనెదను.”

“ఎవ రతఁడు?”

“రాబట్టు.”

“ఏమి! రాబట్టా!”

“అవును. కనునకునికి భుజముగూర్చి చుట్టించుచును ఇయ్యట్టా దేవి నిజముగ ప్రమలోక పడి నట్టివును గ్రహించుకొనినా!”

“దేవి మితని హితకాంక్షి గురు సంగతి నేనెఱుంగ నేయెఱుగను.”

స్థితిముఖుడై చికిత్సకుఁ జిట్లుచెను. “అవును — అవును — సంగతి గుట్టగనుండ నామె మీతోఁ జెప్పియుండెను. తానొనరించు పూని కకు నేఁగికిరించిన నామెడ నామె యపిశ్వాసమూని యున్నది. రాబట్టును వెతకి పట్టు యెవని మీరు మూల యిచ్చిపట్లు కూడ నేనెఱుఁగుదును. నా కెదియుఁ దెలియకుండగ లెను.”

“అర్యా! మీకేమిమిదిన్నారో నాకు వోధపడుటలేదు” అని మేక్రియు కింపితస్వరమున పల్కెను.

“మీరు కిమిజాగరూకులని వివేకిమయినది. దేవి నాకలతయు నవిస్తరముగఁ దెలిపేసినది. అందుచే మమ్మువానిని గుఱింది ఏమియు పడుగఁదలఁచు కొనలేదు. మీరు మిక్కిలి యాతురతతో నెవరిని వెదకుచున్నారో, వారిని గుఱింది ముఖ్యవార్తఁ దెలుప వచ్చితిని. రాబర్తిపుడెచట నున్నాఁడో నను బాగుగ నెఱుఁగుదును”

“ఏచటనున్నాఁడు?”

“అతనినిగుఱించిన జోశ్యము మీకేమియు నక్కఱలేదని ఇతరు మున్నే కదా మీరు తేల్చితరి. వానియున్ని నెఱుఁగుటకై మీరింత తొందరపడుచుంటి రేల!”

మేక్రియు మస్తకము నననక మునరించెను. చికిత్సకుఁడు రహస్యమును జాలవలయు భవించెననియు, దేవి గారఁడు విశ్వాసభాజకుడగుటచే నామె నిశాఢోదతమతము దెలిపి ముందుననియు యవకుఁడు గ్రహించెను.

చీకత్తుకుడు - బయటకుకుడు. నిమ్మ కాయకుడు నిమ్మ కులను నాచించి జీవి నడువక మొదటికి నీటి కులంబానికి జరిగి పోయెను. ఇప్పుడు మీకు చేతి పోవడము నాభిమతమునను, తమను కొంటివేసి, గార్యవర్గము నేను మందరి పోయెను. తిట్టించువాలు దును. పాప మాకు వలె జాలకాంకి బాధించి జిక్కి యున్నాడు. వాని నిప్పుకు బయటకు కొనిచ్చి అమెరికా దేశమున కడపజాలు దును. అతడు : ద్రోషియని యిచ్చినచేతను యత్నమున, వానిని మీ మాకులేకుకుం గట్టుచెప్ప నదిల్ప గుని వలెనుకొంటివా?"

“సజ్జముగ వలెకొంటి.”

“మంచిది. ఇప్పుడు నుండివిక గమైవందుక మోదించవలయును. ఇప్పుడామె తన రెండుచేదలలో నొక చానియంగన్నదని తలచు చున్నాను.”

“వధకార్యమండలి : నీ సాధమున నామె కేదని కొక్కిచెప్పగలను?”

“అట్టైన నామె కార్యవర్గము ననుచు గల జిక్కిన పట్టియన్నతావు నకు మన మరుగవలగును.”

“ఎవ్వడు?”

“నేటి గాత్రకొండము చీకటివడిన పిదప బోవుకము. మన మాస్త్రియిలు సొచ్చుట లోకు నుమాడరాదు. ఈకేధి కుత్తరమున గల పల్లెజండాను విచ్చుదున్నది. అపత్రెను మీ తెలిసి గుందుకు”

“ఏమి అట్టిసంగతి యీసాదు పల్లెమంగు వసి చుచున్నవా?”

“అవసరమైన నామెకత్నాంకారవిభాషితమై, లోకల చిత్రము నాకర్షించును. లేక బికారిని వేషముధరించి మార్గములవెంట గ్రుచ్చుకుచు బిచ్చమెత్తఁ దలచును. స్వాధిపతికై విద్రోహవరతంత్రై న విలాసిను తెట్టివనికైన వెనుపీయరు”

“సజ్జముగ వారి చరిత్ర మధ్యతమంగ నున్నది. నుండరినిగుఱింపి

“అతడును అందరివంటి వాడే!”

“నేనాతని నొక్కరుని మాత్రమే చూచితిని. అతడు పోలంకు నీమవాడ?”

“అవును. మిగుల నుత్సాహము కలవాడు. అతడు విక్రోహుల దళములోని వాడుకాదు”

“నుండరికిని అతనికిని ఎట్టి సంబంధము లేదా?”

“వారిరువురకు నెట్టిసంబంధముగాని ఎందుకూడను! అతడెవరికిని అగును వాడుకాదు. కాని, ఆర్యా! తామిట్లు ప్రశ్నించిరి?”

“నుండరితో వానిని జూచివల్లుజ్ఞాపకము వచ్చింది. ఇప్పుడు వేషము మిగుల నాడ బగముగా నన్నట్లుగా కూడ జ్ఞాపకము. ఇక వేళ పొరపడితికేమో తెలియదు”

“ఓజముగఁ బొరపాటే. అతడు రాజపుత్రవేషధారియై వచ్చినను నుండరి వానిగూడి బహిరంగమునఁ జరింపదు.”

వైద్య - నుండరి నిలకుము దనుక నాతడుకూడ చనెనని యూహించి రనుకొనెదను.

“ముందట్లే యూహించితిని. కాని, యిప్పుడు కేవల్లు తలఁపను”

హఠాత్తుగ భిషక్కునయనద్యయము ప్రదీప్తమై పోయెను. ఏదేని గూఢ విషయమునకు పలముప్రమాణముగా బడకుం జాల దినముల నుండి యుత్పించుచు, ఇప్పుడువాని నందఁజాలెనని చూచుచారికిఁ జోచురీతి వానిమొగము కన్పట్టెను!

చికిత్సకుడు - ఇప్పుడు చదివెప్పుడు లేకుంక మన మీపని చేయవలయును. నడిరేయి యగునదికి సర్కసులోఁ గలిసికొనవలెను. ఇదే నిశ్చయము. ఇంక నేనరిగెదను. చాలమందిరోగులను జూడవలసి యున్నది.”

“తప్పక సర్కసువందుఁ గలిసికొనెదను.”

“మంచిది. ఇహుల్లా దేవి వల్లెమాయటకై చనను. నేడు వర్షము కురియచున్నది. తోడ్కోడనే కీతవాతులగు కూడ ప్రబలమైందికాని, దేవి తనవయస మాపునదికాదు. ఇప్పుడు పనిన్నర గంటలాయెను. ఈపాటికామె గమ్యస్థానమున జేయుండును. ఆమెను మనము తేపు కలిసికొండము.”

ఇహుల్లా దేవి స్థానాంతరమునకు జరిగిన కతన మేస్సీయు పూర్వ నంకల్పులు పరివర్తన మాయెను. చికిత్సకుడు నిష్క్రమింపఁగనే, అతడు మాతులాలవామన నిరసను. వర్షానందము జూచి, “తండ్రీ! విచ్చేసితివా? నిన్ను గుఱియింప కొన్ని విచిత్రవార్తలను విన్నాను” అనెను.

“అశేష! — నేనొనరించిన శేష!”

“చాలగా నొనరింపితివి! రాబర్టు నిర్దోషియనియు, నిర్దోషకముగ నతడు నిర్వాసితుడాయెననియు నీవు నాపురికి జెప్పితివి. నీ నడుపులను నిశ్చయించి, విగతరీతి పరిణామనూకుట కామె యిపు డీద కొనుటలేదు. ఆమెనామము నిన్నయై, యుండనని భయనంత యయలు జేక ఆమె వ్యాధిచూచున్నది. ఆమెనిశ్చయమట్లే యుండుచో, మామార్చు సుఖజీవనములపై నిరసనార వోసివల్లుబ్బుచు, గర్వమున మెలఁగి జాలుగవు మాయుకపురమాటటుండ, నీ నేస్త కాని యాశలన్నియు నడుగంటజేసితివి. ఒక్క యాఘాతమున నా కూర్చితనముభావిసాఖ్యయును నష్టమొనరింప నీ వేల పూచుకొని వాపు? కన్నవానివలె ప్రేమతో నిన్ను బెంచుచు వచ్చినందులకా తండ్రీ! నీవును నాకట్టి ప్రతీకారము గావించితి?”

“నిజముగ నేననుచిత మొనరింపితిని యొప్పుకొను చున్నాను.”

“నీవు తలపెట్టిన దంతయు, నిట్లు తప్పింపుము నొప్పుకొని నంతనే తీటివోవునని యనుకొనుచున్నావా?”

“అట్లునుకొన చుండుటలేదు. నేనొనరించిన బెయదమునకుం దగు

ప్రాయశ్చిత్త మొనరింప నడుకట్టియే ఇచ్చటికి వచ్చితిని. నా యుద్ధేశము విఫలము కానేరదు. నేని విషయములు జేసుకొనినవక మున్నప్పు టీతను నంగీకరించి ఈ మాటోహ్వయము - నానూలు నన్నును”

“కార్యము మించినది. నీ వ్రుడు ప్రముఖ జ్ఞానస్థుడు కుమారాశిరి
దేలితను, ఇప్పుడామె నీ మీటల జేసివెట్టును.”

“ప్రత్యక్ష ప్రమాణమును బడసి యెవరి, నావిడవు నాలిది నిశ్చయముగ నామె ప్రస్తుత సడల్గును మాపుకొనును. మంద నమునుండి పశ్రముల పేరికి నహించిరి రమణే! నాస్త్వే సహ కారియనియు, ఆమె ప్రేమ భిక్షకుడనియు రూఢిపడచుట కలము ప్రమాణములు నాకిడనున్నవి నేనవుడు చెప్పబోవు గూఢవృత్తాంత మును విని మీరు మిక్కిలి యిక్కడ బడికదాచరు. ఇవివెట్టె నుండి పశ్రముల బరణి, ఏబరివేరి నాణెముల నోలుకట్టి అపహరింపబడికముగ్నకిమాటు చొర్యయత్నము జరిగియున్నది. విగనరీ, నేను, అందులకు ప్రత్యక్ష ప్రమాణమును బడరికిమి.”

“రక్షిషయమును నా” మీ రేల చెప్పిరి కాదు?”

“విగనరీ ఔషధమ్యమించెను గాని వలదని నేనే వానిని నొరించితిని.”

పదంపడి యువకుడు చిన్నవాస్త్ర సృష్టాంతముతయు మాతలు
నకుఁ దెలిపెను. అత్తజీ నేవకుఁ డగుచేంచి “బారిషపు దొర మీ
కొఱకై వచ్చి, వేచియున్నాడు. - మిక్కిలి యవనరమైన పనియున్న
దట” అనెను.

మేక్రియ - రమ్మని అతని కినుమతి యొనంగుచు, మీ దివ్యము ప్రసంగింపుకొనుతఱి, నేను దాపున నుండును. అతఁడు మీ పూర్వ కార్యదర్శిని గుఱించి ఏదేని చెప్పరచ్చ ననికొనినను.

“నీ పట్టుకు కొంటేవేళ! నాంకి అతని నిత్యము చాల జరుకో నున్నది. అందుచే నతడు కొంత పసిమీద వచ్చి యుండును.”

“గొతీ పవిత్రమైన చాలేకని నాయభిప్రాయము. మీ పిల్లలు ప్రసంగించుకొను తటి నన్ను, గూడ నిందు కూరుచుండ నిచ్చితినని, క్రొత్తన గతు లెక్కేని మీకుఁ దెల్లము కాఁగలవు.”

“ఒక కళ ఇతఁడు రహస్యముగా మూటాడఁ గోరిన యెడల కీవు పోయి నాగదిలోఁ గూర్చుండుము. వినప నీవిషయమున మనము మాట్లాడుదము.” అని కొతీపతి దొరకు గొనెరవ్వుని పరిచారకుని కాజ్ఞ యొసఁగెను.

దొర ప్రవేశించి, అభివాదము మొనరించి, “ఆర్యా! నేటి సాయంత్రమును మన కేను స్వదేశమున కరుగుచున్నాను. పోవక మున్న మీ పిల్లన మభిలషి చి వచ్చితిని.” అనెను.

“దయచేయుఁడు — ఇతఁడు నామేనల్లుడు. మీ రిట్లవడి నచో మనము మూటలాడు కొను నపు డితఁ డిందుఁ గూరుచుండును.”

“ఇంతకు ముగ్ధుకమాటు నే నీయువకునిఁ జూచితిని. నే నిప్పుడు చెప్పిబోవు వృత్తాంతమున నీతనికిఁ గూడఁ గొంత సంబంధమున్నది. అందుచే నీతిని నిందుఁగాంచి, మీగుల సంశయించుచున్నాను. — నేను పేరిను పడి పల వెడలిపోవుచున్నానో మూరెఱుఁగుదు రనుకొనెదను.”

“ఎఱుఁగను.”

“మాప్రభుని ప్రాణములఁ దీయ మఱొక కుట్ర గావింపబడినది. విద్రోహు లతఁడుండు ప్రాసాదమునకుఁ జిచ్చు ముట్టించిరి. అదృష్ట వశాత్తు సామ్రాట్టు జీవములతో నీవలబడెను. కఠివము పైనికలు మాశ్రమి అగ్నియందు మరణించిరి.”

“ఎ.త ఘోరముఁ దలపెట్టిరి! ఎట్టి విద్రోహముఁ బూనిరి!”

“ఎట్టి విద్రోహుల సణప నిశ్చయించి, మాసార్వభౌముడు, ప్రభుభక్తిపరాయణుల నాహ్వానించి, వారిసాయముఁ గొనుచున్నాడు. అట్టి వారిలో నేనొక్కఁడను.”

“మీరు మంగళమగుగా! ముడుచుల భవప్రాణముల గొను సరాధములై యిష్టుగవండవగురకై న వచ్చును. ఇప్పుడు మీనిత్రముఁ ద్రొక్కొనవచ్చితి రనుకొనెదను. ఇప్పుడే మీరు దాని నొనగుచును.”

“పైకమును తీసికొనుటకే గాక, మఱొక విషయము గుఱించి మాట్లాడుటకై కూడ వచ్చితిని. రెండేళ్లముండి నేను పేరిను నగరము దేల పెరించుచున్నానో యెఱుఁగుదురా?”

“ఇందు నుఖముగ, స్వచ్ఛందముగఁ గాఁముఁ గడువచ్చితి రను కొనుచున్నాను.”

“మీరు పాపపరిగారు. దొరతనమునాటి యాజ్ఞ నొడలఁబూని విద్రోహమునకుఁ దొడరిన విలాసినుల బాడిలఁ బెట్టెననచ్చితిని.”

“రాజ సీతి పిశారములగు మీవంటి వారిపై నీకర్తవ్యమిది మీ రాజ్యము కడుంగను సముజశత్రుత్వ మాచరించెను.”

“కీవలము రాజసీతిజ్ఞులవలన సీప్తకార్యము కొననాగలేదు. నేను మాదేశ రాజు దూత సహచరుఁడనుగాను. మా దేశ రక్ష కోద్యోగుల ప్రతినిధిని. పోలీసు శాఖయందుండువాఁడను.”

మొగము విఱిచికొని, “ఏమి మీరు పోలీసు శాఖవారా?” అని నర్జర్య పల్కెను.

“మీరు నేనొనఁగిన నగలపెట్టెయు దత్తవనములైన వత్రములు కొన్నికలవు. విదేశముందు దాగియున్న విద్రోహుల పేరుల వట్టిక, వారు కామించు కుట్రల వివరము, ఆందు విశేషకరింపఁబడియుండెను.”

“ఇట్లని నేను ముందే ఎఱిగియున్న యెడల, — ”

“— నాపెట్టెను దాచకపోవువాను. — అట్లని నేను ముందే గ్రహించితిని. వత్రముల పేటిక అవహరింపఁబడెన గదా. మీయిది సమున్నతవిశేషము నుద్యోగులలో నొకఁ దాచంగతనమునఁబడినది. మీరు కూడ వట్లే తలఁచి, మీకార్యదర్శియగు రాబర్ట్ ఆసని

గావించినని చెప్పియున్నారు.”

“ఇప్పుడు కూడ నే నట్లే తలచుచున్నాను. ఆహంకారమును రూఢిపఱచుటకు వలయు ఋజువు నా మేనల్లుని కడనున్నది.”

మేస్సెయు ముఖమున దీప్రవృత్తి బహు దొర “అయితే! అట్లైన నాయనుమానము మిథ్య కాదు. ఇతఁడుకూడ సేకృత్యమున నున్నాఁడు.”

“ఏమనుచున్నాఁటి? అని మేస్సె మించుక ప్రశ్నించుననఁజలిగెను.

“ముందుగ నే జెప్పించి వెంట. మీకంశయు బోధించును. రాజ్య చౌర్య మొనరించిన విద్రోహుల సహకారి యగుటకు దగు ఋజువులు నాయొద్దనున్నవి. నేనాతని సేతకట్టి, చాల దినములు నాయూవాసమున ఉండుచుంటిని.”

“ఇట్లు నాకు జెప్పితిరి కాదే?”

“తెలుపవలసిన ఆక్షర తేక పోయినది. ఈవిషయమున గావించవలసిన పరిశోధనాభారముతము దాము నాపైఁ బడవైచితిరి. నిజాపరాధమును వానిచే నొప్పించనూహించి, అతని మీకప్పగింప కుండి నందుటకు సంకల్పించుకొంటిని. కాని నిజహితవర్ణమువలని భయమువలన నతఁ డేమియుఁ బ్రకాశము కావింపలేదు! అందుచే నాపంతలము సిద్ధిపలేదు.”

“ఇప్పు డాతని నేమి వేళుఁ దలచుచున్నాను? ఈనగర పోలీసుల కతని నొప్పించఁదలఁతులేని, నేనందుల కధ్యంతరము పెట్టక. కాని—”

“అతఁడు పలాయన మొనరించెను!”

“ఈసార్తఁ డెలిసి, నాకు మీరెవలేని యపకారముఁ గావించి తిరి. ఇప్పుడు నేను జాగరూకుఁడనై యుండును.”

గత రేయి చిత్రభుటనమున, రాజ్య పలాకుసమృత్తాంతమును విచలముగఁ దెలిసి, దొర యిట్లునెను. “మాదేశస్థునివలె బ్రచ్చున నేషియై వచ్చి, నన్ను మోహించినవాఁడు విద్రోహులతో నొకఁడని

నాకిప్పుడు తెల్లనుయినది."

"నేను నీకు గ్రహింపజేసితిని." అని యావకకుడు పల్కెను.

"అట్లైన, మీరితని నెఱుంగుకూడా?"

"ఎఱుంగను గాని చూచితిని."

"అయ్యగ్రహించి అతని నెఱుంగ జూచితివో తెలుపుకూడా?" అని దొర వ్యంగ్యపూర్వక పోజువ్యవహరమున అల్లెను.

"నన్ను మీతోఁ గలసి అతఁడు పూజలయిన భోజన మొనరించుచుండఁ జూచితిని. నాటకశాలలజకు నేను మీవెఱుంగితిని వచ్చితిని."

"అట్లైన, మీరు కూడ అవకాశపరిశోధనము నలుపుచున్నట్లు తోచుచున్నది."

"అట్లే తలచుచు. రహస్యమును భేదింపవలెనన్నఁ జరిశోధనము నలుపుటనిచార్యము కాదా?"

నర్జర్యు - యవకా! ఎంత -

దొర - అతని కడ్డురాజుడు. - చెప్పగలఁచిన దానిని తెప్పనిండు. అతనిని గొన్ని ప్రశ్న లకుకవలయును.

"నే నెంత దూరము విమర్శనసరించియుంటినో యెఱుంగ గోరుచుంటిరనుకొనవలయు - అయ్యా! నేనంతయు నెఱుంగుచును. జరిగిన దంతయుఁ గన్నులారఁ జూచితిని."

"మీరు కను ధన్యులు. విద్రోహులు యోగ్యుడైన ఒకనవా కారిని బడసిరి."

"విద్రోహులకును నాకును పట్టి సంపర్కములేదని తాము భావించ నెఱుంగదురు."

"లేదు." అని మీరు వొక్కి చెప్పఁచుట, మీమాటలను నమ్మి తీరవలెను. సావము నాకుఁ దోడ్పడుటకే మీరు నడికేయివలెకు మేల్కొని యుండిరాకాబోలు!"

“అట్లు ప్రసంగింపకుండు. మీ రొక వ్యక్తిని బలవంతముగ బంధించితిని వింటిని. అతడు నిరపరాధి యని భావించితిని. మీ రాతని బంధించి ఏమి చేయుదురో ఎఱుంగఁ గాతుకవశితిని.”

“మండిది — ఇప్పుడు రాబట్ట విషయమై మీయభిప్రాయమేమో ఒకమాట నిశ్చయింతురా?”

“గతరాత్రి తన చాతుశ్యము చూపి నమ్ము వండించిన రమణి కాతఁడు మిత్రుడు.”

“బాగు! బాగు! చౌర్యము, గృహహారము సరహశ్యమున్నగు ఘోరదుష్కృత్యముల దాడిశేషిన విద్రోహులలో నామె యొక్కతె యని మీరు కూడ విశ్వసించుచున్నారా?”

“జబ్బముగ నట్లే విశ్వసించుచున్నాను. అందులకుఁ దగు ఋజువులు కూడ నున్నవి!”

“అ వేమో తెలిపుదురా?”

“తెలిపినదన న ఘామేమి! ఇతఁ దేశమునకుఁ దిరిగిరాని నిశ్చయముతో మీ రిందుండి వెడలిపోవుచున్నారు. కఠినయన ఘటనముల వలన మీకుఁ దెలిసిన విధమున సిద్ధాంత మొనరించితిని. వాని నన్నియు నిప్పుడు విశేషకఠింపఁజేయుచున్నాను. గాఢార్థన కీర్తన తన వంబంధమున్నదని నా దృఢవిశ్వాసము. మాయలాడి మీ దేతులకుండి అపరాధిని దప్పించివైచినది. ఇప్పు డతఁ డాసుంకరి చెంగట నున్నాడు.”

“తగు విషయములనే గ్రహించితిరే!”

మీరకంటె నధికము గ్రహింపలేదు.”

“రాబట్ట రహ్మాదొరతనమువారియొక విద్రోహము పూననో, లేదో కొలవెరి కక్కటలేదు. కాని వర్జ్యముగా రతఁడొనరించిన చౌర్యమునకుఁ దగు ప్రమాణముఁ గోరుచుండ ననుకొనదను.”

వర్జ్య - నిక్కము వచించితని. కుట్రల నెఱుంగు కొతుకముకంటె దొంగలను నిశ్చయించుటకు వలయు ఋజువును యోజించుచున్నాను.

దొర - అతడు నాచేతులలో బడినపుడు నాల్గులవలె వాని యొడలంతయు బరీక్షించితిని. అతని జేబునందే పనివేల నాణెముల నోట్లకట్ట యొకటున్నది.

“అకట్టయే నా మంగనమునుండి అవహరింపబడినది. ఇది తీవ్ర ప్రమాదమే!”

మేకీము - అట్లవి నే నవలీలగ విశ్వసించజాలను.

దొర జేబునుండి నోట్లకట్ట నీవలికి దీసి “ఈకట్టను జూడుదు. రాజ్యక్షణమునకి నేం బుచ్చుకొనివుడుకూడ నిది యిట్లే యున్నది.”

మేకీము - ఇది యే యనుకొను తెట్లు?

వర్జ్య - ఈవిత్త మెందుండి వచ్చినో ఋజువుతో విశద మగునంతవఱకు నీకవి గ్రహింపను.

“ఈవిత్తము నాదికాదు. దీనిని గైకొనుట కిష్టపడలేని బీద సాదల కిప్పుడే దానముగావించెదను. రాబట్టు దానద నాపాపించ దీనిని నేను సంగ్రహింపజేడని ఋజువుపఱచగలక.” అని దొర కార్యదర్శి జేబునందు దొరకిన పత్రమును వృద్ధునిచేతి కందించి “ఇప్పుడియ్యత్రమునుగూతించి ఏమి యోచింతురో చెప్పు” డనెను.

జాబునుచూచి, కొంతసేది “ఇం దెవరి స్వాక్షరములు కేవు; ఊరు పేరులేని ఇట్టి యత్రముద్వారా పెద్ద యుత్తము బదులు తీర్చబడు నని నన్యుజాలము - యవళా! నీవేమందువు!” అనెను.

“కార్యసిద్ధికోసరమై, ఈకమ్మ నృప్తింపబడినట్లు నాకు దోచు చున్నది.” అని మేకీమునెను.

కొంతసేది - వర్తకులందుగాని, విశేషవిత్త మిచ్చి వుచ్చుకొను వడ్డీవ్యాపారస్తులందుగాని రాబట్టు జనకున కెట్టి మిత్రులు లేరు. నను

శ్రేణివారిలోఁగాని అన్యులలోఁగాని ధనవిషయమున నశఁడబ్బి నంబంకము కలుగఁజేసికొనువాఁడు కాదు. ఏ న్యాయపరమైనను దొంగబాబు వ్రాసి ఏబదివేల గాజెముల ఋణముదీర్చును.”

దొంగ — ఈ యుత్తరముఁబట్టి చూడ న్యాయపథమున నీవిత్తము రాబట్టు పడకునని కాని నప్పపడినది కదా!

కొశీపతి — నప్పపడినది.

దొంగ — మీ యభిప్రాయములలో నొకఁడు పూరిన దుండగ మునకుఁ దగు శాస్త్రిగ నానిని బీల్చి పిప్పికేముటకు వురిసిన అత్త మును మీకిదే యిచ్చి గోవుచున్నాను. ఈ యుత్తరమును, విత్తమును మీయొద్ద నుంచుకొనుఁడు.

“అమ్మ! బుచ్చుకొని నేకేమి చేయు?”

“ఏపు డిత్తమో అప్పుకు నానముఁ జేయుఁడు. ఇత సెలవు. మరల నేనీజేతమునకు గాన. మీకుమారికి నాయాశీర్వులు తెలుపుఁడు. మీ కన్నతి కుఁగుగాఁ!” ఇట్లని దొంగ మేక్కిమునుద్దేశించి, “అయ్యా! రాబట్టు గొడ్డరింప నుత్తించు వారి ననునరింపకుఁడు. వారు మీ ప్రాణములు దీసివేయుదురు. నానలహా పెడచెవిఁ బెట్టుకుఁ” డని, అంగుండి నిష్క్రమించెను.

కొశీపతి — ఈ పాపపు విత్తమును నాకడ నుంచుకొనఁజాలను. తిరిగి దీనిని దొంగ కిచ్చివేయు టుచితము కాదా!

మేక్కిము — తొందర పడకుఁడు. విత్తమునుగుత్తించి నాకుఁ గూడ మొదట నించుక నంది యము కలిగినను, దొంగ విశ్వసనీయుఁ డనియై, అతఁడు ననించినది నిక్కమే యగుననియు నేనిపుడు యోచించుచున్నాను. రాబట్టునకుఁ గళంకము నాపాఁపించుట కాతఁడే యీ మొత్తము నిచ్చిపోయెనని మీరూహించుచున్నారా?”

“అతఁడు నత్యమే పఁచించెనందువా?”

“అవును. ఇప్పు డీయుత్తరము చ్రాసిన దెవరో యూహించ వలెను.”

“రాబర్టునును, విక్టోరియానును గాఢమైత్రి యున్నట్లు మీరు జెప్పిన యదంతమువలన దెల్లమగుచున్నది. కాని, ఈపక్షలొ నీ వొసరించినయవకారము మావశుకైట్లది? సత్య నిరూపణ సమయమునకి నొక్కచెప్పవలెను. ఇప్పుడు నాయుత్త యెట్లున్నదో పేర్కొనుగల్గు. నా బ్రదుకు దుర్భర మయిపోయినది. కుటుంబి చాలమై నదియు. నిద్రహారములు విడిచి, దుర్బలతమైన మనస్తాపమున రోదవలులు విచారించుచున్నది. విగవరీ కిగతజీవుల కైవడి యయ్యెను. వాతా శుద్ధి యతఁడున్నాడై పోవుచని భయ మందుచున్నాను.

“నా కొక దిశము గడువించు — ఇరువురుకుఁగూడ నేను సంతులస్థియుఁ జిక్కగ బోధపఱతును.”

“అలన్య మేల! రమ్మ! కుమారికడ కలుగుదము.”

“తొందరపడకుడు. నేడు సంస్థానంతమున హితులతోఁగూడ రాబర్టును బట్టి తీరవలెను.”

“నీ కీసావాస మందులక? దొర యేమనెనో మఱచితివా?”

“భయములేదు. నా ప్రాణముల నెప్పుడు దీచును.”

“ఎట్టి విక్టోరియాలు! రమ్యాసామ్రాట్టు దివ్యభవనమును బుగ్గి గావించిరంట!”

“నేను సామ్రాట్టును గాను. రమ్యాదేశస్థుడను గాను. నాకేమియు భయములేదు. ఒక్కడఁకీ పోయెదను.”

విచారస్వరూపతా యనుపట్టున్న విగవరీ యప్పు డవటి కలు జెప్పెను.

గొతీపతి — ఓ! రమ్మ! నీతో చూట్లాడవలసియున్నది.

విగవరీ “ఏమో నెలవిందు” అనెను.

“మందనమునుండి ధన మవహరింప ముందొకమాటు యత్నము జరిగిల్లు చెప్పతివి కాదేల? విన్నయము నభినయింపకుము. నా కంఠియుఁ దెలిసినది! చిన్నహస్తోదంకము నంతయు మేక్కిము నాకుఁ దెలిపెను!”

“కమాట నేను ముందే చెప్పవలసినది, కాని దానిని గూఢముగ నుంచుము! అతఁడే నన్ను బలవంతపెట్టె” నని విగనరీ తత్తరమునఁ బలికెను.

మేక్కిము బాగులు ముడిచివైది అతని మొగము పరీక్షించెను. మిశ్రునిపై దోషభారమంతయుఁ బడవేసి నిజాపరాధమును బ్రతి పన్న మునరించుకొనవలెనను వాంఛ అతనికి మిక్కిలి కలదని యువకుఁడు గ్రహించెను.

కొత్తపతి - అట్లని యెఱుఁగుదును. అందుచే నీపై నంతగా గోపించుటలేదు. ఇపు డీరోట్లకట్ట నొకమాటు పరీక్షింపుము!

నోటులను లెక్కబెట్టి అతఁడు “వేయినాణెముల నోటు లేబది యున్నవి. ఇవి ఎచట లభించెను?” అనెను.

“ఇవి నామందనమం దున్నవి. మూల గుండూనూదితో మొదట నెల్లు గ్రుచ్చబడినో, కట్టఁ జూచినంతనే స్పష్టముగ బోధపడినవి. దొంగతన మెట్లెవరివలన జరిగెనో యిప్పుడు తెల్లమాయెను. ఈవని తా నొనరింపలేదని తెలుపుట కిది రాబట్టు కెన్ని వేల గుండలుండును!”

“అతఁడే -”

“అతఁడే యీవని చేసియుండెను. ఇపు డాతనిఁ బట్టి వాల్మీకులచే నంకెలలు వేయించవలెను. అతఁ డిప్పుడు పేసునందే యుండెను. వాని దుష్కర్మమునకుఁ బ్రయాణము మా చేతులందే యున్నది. అతఁడు జనకుని మిత్రులలో నెవఁడైన ప్రాతఃపుణముఁ దీర్చి దీని నాతస్కడ కంపియుండునని నీవు యోచింతువా? - ఇట్లన నతఁడు

సాహసించునా? ఈ భావము వెలిబుచ్చుచు, అక్కడొక దొంగజాబు వ్రాయించెను. ఇదిగో ఆ యుత్తరము. దీని జరివి నీ యభిప్రాయ మేమో చెప్పుము.”

లేఖఁ బాడఁగనే విగనరీ మొగ మేలనో వెల్లనై బోయెను! కత్తి వ్రేలు వేసినను, నొక్క రక్తచుఱ్ఱు పడన ట్లకని యానన మంతయుఁ దెల్లవారిబోయెను! కంపితకంఠముల నతఁడు కమ్మను గైకొని యిల్లనెను. “ఇది వట్టి మోసమని తెల్లనుగుచున్నది! రాబట్టు మిత్రులలో నెవరో ఆతని యభిప్రాయము నాము దీని లిఖించియుంచురని తోచుచున్నది. కాని యీ హస్తాక్షరము లెవ రివో నేను గుర్తుపట్టలేకపోవుచున్నాను.”

“నీవు రాబట్టుమిత్రుల నెఱుఁగుదువుకదా మీ ఇర్వురకుఁ జాల మైత్రి యుండేదికదా.”

“ఆతని మిత్రుల సంఖ్య మిగుల సధికము! కళాశాల సహాధ్యాయులు పలువురున్నారు. ఇందెవరినాత మో నేర్పి చెప్పజాలదును!”

మేక్సిము - పత్రలేఖకుని వెతికిపట్టజాలము, మనయత్నము వృథయగును.

విగనరీ - నేనుకూడ నట్లే యోచించుచున్నాను. కాని, కత్త రము నా కొకచూ తొనుగితిలేని -

“వలదు. వృథాకాలహరణ మేల! నా యభిప్రాయమును గుఱించి సంకయపడువారి కది సత్యేతరము కాదని రూఢి చేయగలను. ఈ యుత్తరమును నాయొద్దనే యుంచుకొందును.”

ఆ సమయమున కుమారి ఆగారమునఁ బ్రవేశింప నుండి, అందఱును అన్నికతన మరలిపోవుచుండెను. “అమ్మా! లోనికి రమ్మ!” అని శండ్రి ఆవేశము బిలిచి మేక్సిము నమ్ముఖమందే ఆమె

వృధాభిప్రాయమును నడలించెనెంచెను.

విగనరేం ముఖగుమరు బిలిచి యువకా! సిరాశం జెంకకుము. త్వరలో పెండ్లికొడుగువు కాంగువు అని వృథుండెను. గభీరచింతా శరధిని ముగించి నీలల అవతరిమస్తకుండై ముందుండి నీక్రమించెను. కన్నయ నుద్దేశించి శతీపతి "అమ్మా! శుభక్షణమున నీవు గదియందు ప్రవేశించెను. ఇటుక మున్ను వచ్చియుంటివేని దొరవర్జము గూడ లభించినదే" అనెను.

"ఇంకెరుమున్ను రాక గూడ నంకిశించుచున్నాను - అతని సందర్శనము నే నక్షేపింపదామిగాను."

"అవు. ది ననెఱుగుమరు. ఏలనన, నావలె సతాదుకూడ రాబట్టు వార్తయని విశ్వసించియున్నాను. ఇక వాచితకమే! హృదయ పూర్వకముగ నివేదనిఁ జేమించితేవో వాడు సవల్లభుండగుట కెంత మాత్రము తగడు!"

"ఇట్లని మీరు పలుకాఁడు పలికియున్నారు. కాని, మీమాటలు విశ్వసించరాదను. మేక్రిముకూడ టూ పెల్లులను విశ్వసించలేదు."

శతీపతి - అట్లా! అయినను రాబట్టు విషయమై ఇపుడాతని యభిప్రాయమేమో యశించూడుము. ఇదే మంచికరుణము.

ప్రశ్న జిజ్ఞాసునైనయై, కిమి రిమువకుని దెసఁజూచెను. మేక్రిము ముఖ మారక్తిమమై పోయెను. అకిండేమియుఁ బలుకక అట్టెకూరు చుని యుండెను.

శతీపతి - నాయనా! ఇపు డూరకొనకుము; ఈ యమా యిక బాలికకు ఏమియుదాహరణ స్కము వదింపుము. కార్యదర్శి రాబట్టు విద్రోహులఁ గూడ చరించుటలేదా? - నా బిడ్డ ముంగల మాటఁ గ్రవిప్పుకొనకుము.

"ఏలద్రిప్పుకొందును! నే నపత్నియు వదింపడు."

నిర్విణ్ణయై, మృదుస్వరమున కున్నది పాల్పెనెను. “ఏమి! నీవు కూడ అతని ద్వజుని కైతేలివా? ఇక్కడ నీవూ నివదలూర్చుకొనుక నీవు —”

“అతనిపై నగ్నానుగ్రహించి నీవు అతనిని నిన్న నమ్మి యుంటిని. కాని, పొడవదిగో! నీవును గుర్తింతునింటిని. ఒక యాదువాని వెన్నంటి ఉత్తడు పాతబోవుటకు గలదు జూడతిగ. అతని హితువాలు నారాగవ! వందల మేలుముక్క!”

విచలిత హృదయయై కున్నది. “ఏమి! — జనునీమి! — హితురాలా” అనెను.

“అవును. ఆదునినే! అతనిపై నీవు అనుగ్రహించు ప్రాణము. సరహంతకలై, విప్లవముం దాటివేటి నీ దోహదము కామ సహకారిగి!”

“అతడు దాయాదువానినో! నుడి పాతబోయెనా? పాతబోవనిన యవసరమేమి కలిగెను?”

“అభాగిని! అప్రియములగు నీ విషయము లన్నియు నెఱుంగ నాతరు పడకుము. నీవు మాదిగ యువనిని ప్రక్కటి ముఠిరికాని మాత్ర మెఱుంగుము. ఇంకేమియు ననుకొనుట.”

“ఏమి! నుండి ప్రక్కటి గానా?”

“కాదు. దుండములుం దాటివేటి నల్పి వ్యక్తి నీపాణివంకజ మంటుటకు దగదు. నానూట నమ్మనూ. అతని పక్షము ననలా చింప సాధ్యమైనంత దగక నేను వెనుకే బులేను. నాని గుఱించి నింద చాటవలె నను నుద్దేశము నాకు లేదు.”

పొరలి పొరలి వచ్చు నుభయము కలిసివచ్చును నడచుకొని, కుమారి డగ్గుత్తికనో “ఎట్టి మాటాడుచుంటి! అతడు డిప్పుడెవట?” అనెను.

“ఎవట! అతనిజూడ బయ్యెత్తెనా నేమి!”

“నామనోకాంతుం డెంకంజెనో నాక డెంకవలెను.”

“ఎఱుంగుటకై నీకంఠ యాతువా! అతడు దారమని స్మర

మందే యున్నాడు!”

“నీవలుకులు విక్రమములని ఋజువు నేనుము.”

“ఎట్లు ఋజువుచేయుదును? నిన్ను నే నా ప్రదేశమునకుఁ గొని పోవాలను. అది వివాదము. నేటి సాయం సమయమందే నే నచటికిఁ బోదును. వాయి, దుర్వృత్తి జరించు నామిథునము గలిసి కొందును. వదంకి వారి చెడు చెయ్యపులను గుఱించి నీకుఁ దెలువ నక్కఱమున్నచో, తేపు తెలుపుదును. వారెపుడు నాపిడికిట నడఁగి యున్నాడు.”

“ఇప్పుడు చెప్పినది చాలును. ఇంకేమియుఁ జెప్పనక్కఱలేదు. ఇప్పుడు మృత్యువుకక్క నాకొకవేలు తెచ్చువేను.”

కొత్తివతి - ఏమి! మృత్యువా! ఇట్టి కృశఘ్నతయా! పుట్టిన దాడు నీకశిల్లియుఁ ద్రాడియు నేన యైనందులకా ఇట్టి కురూహా? ఇక నీవు నన్ను ప్రేమించుటలేకని నృప్తుడునుచున్నది. అందుచేతనే మరణము మాట యెత్తుచున్నావు? నీకు నేనేమి యెఱ్ఱానదించితిని నాహృదయమున నీట్టి నికృతాఘాతము వేయుచున్నావు? ఇహలోకమునండి పరమేశ్వరుడు నన్నుఁ గొనిపోవఁతకాలము నిన్ను విడువను. తల్లీ! నీ ముగుసలి బిడ్డపై నెంచుక జాలిఁజూపలేవా?”

జుకుని యాలింగనమున బంధింపఁబడి కుమారి వెక్కివెక్కి యేడువ దొడఁగెను. ఆకృశ్యమును విలోకించినంతనే మ్రోలుచున్న యావకుని కన్నలనుండి కావ్యవైశ్రవని పొంగిపొరలసాగెను. ఆవేగభరమున నాతఁడాననమును వంచుకొనెను.

“నాయనా! నాహృదయమునకుఁ గ్లేశమొనగూర్చుట తనకు భర్తము కాదని నాకన్నతల్లికి నచ్చజెప్పము. వరిణయమాడుట కీయ కొనక ఈముసలితనమున నాకు మనస్తాపముకలిగించుట తన కుచితము కాదని యామెతోఁ జెప్పము.” అని కొత్తివతి కన్నీరు నిండుచు

మేనల్లుడు నుద్దేశించి వల్కెను.

జనకుని బాహుసాళముచుండి విడిచిడి గడ్డకకంటియై కుమారి ఇట్లు నెను. “తండ్రీ! నీకు నే నెన్నఁడు మనఃక్లేశమును గూర్చును మీచరణ తలమున నాత్మసమర్పణ మొనఁచుకొనఁగలన; కాని, నాహృదయ పీడమున నాసీనుఁగావించి, భక్తిప్రసూనముల నెవరి నశ్రాంతము పూజించుచున్నానో వానిని నాకంఠమున ననువు లున్నంతదనుక విన్మృతించఁజాలను. అయినను నతని పవిత్రరామము నిరఁగ గన్నత. ప్రతి వగు నీమ్రోలను చ్చరింపనని ప్రతిపక్షముచున్నాను. మీరిప్పుడు నాడ నిరఁగ నీచూటను నాకడ నెత్తకుండు. మిమ్ము నేరేరు లిక్క యిదియే!”

“జననీ! మే మిరఁగ అప్రియములైన మాటలు నీమ్రోల నెత్తము. నీయిష్టమెట్లొ యట్లే మెలఁగుము. కొంతకాలమునకు నీనునను చూడక యుండదు. నేఁజూచుచు మిన్నకుంచును. అమ్మా! ఇరఁగ బోయి విశ్రమింపుము.”

కుమారి వెడలిపోయెను. తోడనే కొంతవఱి మేనల్లుడు నుద్దేశించి ఇట్లు నెను. “తండ్రీ! మున్ను నీయెడల నాకెట్టిచుక్కవయున్ననో, ఇప్పుడు కూడ నట్టినుక్కువ కలిగినది. - మరల నీవు పూర్వపుట్లు నా ప్రేమ భాజనుఁడవైతివి. నీవిట్లుతోడ్పడకనే పోయినయెడల, ఈనంటమున నింకేవెరపు నుండకపోయెడిది.”

“నానోద్బాటు వలన నేమైన మేలుకలిగెనని తలఁపను.”

“నాయనా! అట్లు తలఁపకుము. నీనడువు లామె హృదయమున బాగుగ నాటినవి. కాని కొంతకాలము జరుగవలయును అపుడామె హృదయావేదన ముపశమించును. అత్యాచారియెడ నామె యను రాగము చిరకాల ముండనేరదు.”

“అట్లే యగుఁగాక! కాని నామనసున నట్టియానందముటలేదు. ఆమె చాలవట్టుదలకలది. కాని ఇందులకొక యాసాయము - ”

“నామనా! అదేమో చెప్పము. - నానర్హస్యము వ్యభిచరించిన యెడల, నాకూర్చి తనకు హృదయవ్యధ కలుగించి, చిత్తహింసన మగునే! అంగులకు నలగింపుచేయుదును.”

“వ్యయమువలన నేటిని నానుకూలపడకు. నాప్రాథన మొకటి కలగు. వాయిదావచ్చిన వారిగ్రూలకు కేంద్రీకపు డామెను బంప నంగీకరించునరా?”

“నీక యగుగ నంగీకరింతును.”

“ఇంక నెలవొనానను. ఇంక గాలహరణ మునరింపజెల్లను.”

“మరల నెప్పుడు కాన్పించువు?”

“నాచని మిగిలినంతకే వత్తును.” అని మేక్రీయండుడి వెడలి పోవుచు “ఇకట్లా దేవతా మరెవ్వరును నీమీ మనసు ద్రిప్పజాల” రనియనుకొనెను.

౨

వ్యాకల చిత్తుడై, వ్యభిచిత వ్యాధయై, మేక్రీయు మాతలా లకు మునుండి నిష్క్రమించినవాది మాధుర్య ప్రతిమయగు ఎలిను యువంతమీ యతని మనోవిధిని సుడిదియగుచుండెను. తోడ్పాడనే భద్రాంగనయగు ఇకట్లాదేవికూడ చిత్తచిత్తువున నాతనికివ్యోతక మగుచుండెను! “మధురహృదయ యగు దేవియొక తెయే ఈమారి దగ్ధవృద్ధయమున సాత్త్వికసుఖాధారవోయఁ జాలును. తాను బ్రేహం చిన యవకుంకుఁ బ్రతికూలముగ నీ యనద విషమవిషయముల నెన్నేని వినినను, ఆతఁ యెడగల నిస్తులభక్తి నీమె కోలుపోలేదనియు. దుస్సహదురంతగాఢతను దాఙ్గితమనముచే నామె హృదయకహంము నిండియున్నది, అంబాళాన్వర్ణ ప్రదీపము వెల్లుచునే యున్నదనియు భోధపడుచున్నది. కాని, యాయభాగినియొక్క అంత్యాళన, ప్రేమ

మరీదికను దూరీకృత మొనరించవలెను. దేవతలను నొరులెవ్వరు పట్టు
కావింపనేరరు. ఈదుష్కర కార్యమున నేనామెలకు బాధితుని నాయము
నలుపునును.” అని విశ్మయించుచున్నచో దేవి విక్షేప నాథుర
వదుచు యువకుడు ఒడ్డును గృహభీముఖుడై చుచుచున్నది. చింత
నగుడ్డుడై ముండ పాతాత్తుగ గమనరీతి మునుబడి నశించెట్లు తల
యెత్తినాచెను. ఎదుట శకటము పూర్వముగ యుద్ధాయుని ను
క్రిచు గుట్టము నొకరమణీలలామ అతకొకలగాన వల్లమును లాగి
పట్టి నిలువ యత్నించుచుండె. అప్పుడు మిక్కిలి ముందడుగిడినచో
సిహారణముగ యవతడు దాని పరితలమున ఒడి వ్రాణముల
బాయువాడు. యవకుడు చొక్కగతులలో ఒక్కగుండెనొసె తన
యలక్ష్మమునకై యామెను ముట్టించివలసినగా వేడి నుకొంది,
ఆమెను శేటిచూచెను. ఆరమణి అవతతకాన. ఇరుల్లా దేవియే.
అతిష్టమున గుట్టపు కళ్యేయ నొడిపివట్టుచు, భీతపాండురవదనయై
ఆమె “మీరా?” యనెను.

విస్మయమున యువకుడును “ఇదేమి! మీరా!” అనెను.

కంపితకంఠయై దేవి “త్వరగా బండిలోనికి రం” డనెను.

మేక్కిమొక్క యుజుకుడన దేవి పార్శ్వమున బారుండెను.
అంతట నామె కళ్యేయమును విడిచెను. అశ్వమికి వేగమున బర్వెత్తవారెను.
దేవి — చాల భయమైనది. మీరొక యువకు ముందు వైది
యున్న యెడల గుట్టయి కాళ్ళకింద బడినోయెడి వారు.

మీరు నాప్రాణముల గాఢపడినారు. మీకొకట వేదియుండట
చాల కష్టము. అదృష్టవశాత్తు వెంటనే తిరిగివచ్చినారు.”

“తిరిగి వచ్చుటేమి! ఒకగంటకుమున్న కదా నేనెట్లు కదలితిని.”

“వేసిమిని కనశిమూరమందున్న యొక ధుర్గము; జూచుటకై నేటి
యుదయమున మీరు నగరము వీడినోలేదా?”

“లేదు, లేదు!”

“మీదికిక్కుకూడు విలాగన్ అట్లని నాతో నేల చెప్పియుండెను?”

“మూరాతనిఁ జూచితిరా యేమి?”

“అవును. నేటి యుదయమున నతఁడు నాకడకు వచ్చెను.

“మీతో సతఁ డేమేమి చెప్పినో దావక విప్పి చెప్పుడు.”

విస్మయమున యువకుఁ డంతయుఁ దెలుపదొడఁగెను.

“బాగు! బాగు! ఇప్పుడు నాకేమి మూడనున్నదో బోధపడినది” అని దేవి తనలో మిల్లగ ననుకొనెను. ఆమాట యువకునిచేరిజొచ్చెను. ఆబుర్రువాటున సతఁడు, “మీ లేమనుకొనుచున్నారు!” అనెను.

“ఏమియు లేదు. చెప్పకోసిండు; ఇంకకు మున్నే కదా, రాబర్లు దుర్మతియని మీరంటిరి? వైద్యుని యుద్దేశ మడియేకాబోలు!”

“నే నతని మలావలంబిని. ఈవిషయమున సతఁడు నానందియ ముల నన్నిటిని బాఁగ్రోలేను. బంధితుఁడై, పదంపశి సాధమునుండి పలాయన మొనరించిన యనంతరము రాబర్లేమేమి యొనరించెనో అతఁడు నాకుఁ జెప్పివేసెను. ఆరేయి జరిగినదంతయు మీకు దెలుపుటావశ్యకము.”

“అది తెలుప నక్కఱలేదు; తరువాత నేమి జరిగెనో చెప్పుడు.”

“మీరడుగుచున్నపు డూరకొనుట యనుచితము. రాబర్లు తన యువత్విత్తోఁ బలాయన మొనరించెనని వైద్యుడు చెప్పెను. ఆరమణి అతనిని నిజాయమున నుంచుకొనెనట!”

“ఈవృత్తాంతము సత్యమని మీరు నమ్మినారా?”

“నమ్మకపోవుటేమి? — నేటి రాత్రి వైద్యుడు వన్నాసుందరి భవనమునకుఁ గొనిపోవుదునని చెప్పెను.”

“మీరు పోకుడు. నామాట వినుడు.”

ఏల నన్నిట్లు వారించుచున్నారు?”

“పోయితేని కృత్యములును నుత్సాహమున నుత్సాహమున నుత్సాహమున !”

“ఏమి !”

“వైద్యుడు మిమ్ము వలలో బడవేయఁ బ్రయత్నించుచున్నాఁడు. నేటిరాత్రి మీరాతని వెన్నంటి కెళ్ళితేని జీవములతోఁ దిరిగిరాల్తు.”

“నా ప్రాణములను దీసివేయవలసిన వానికొకపు లాభమేమి?” అని యువకుడు నవ్వుచుఁ జలికెను.

“మీ కాలము తెలివిన సంగతులన్నియు నామ్రాల మీ లేకరువుఁ బెట్టకుండుటయు, మరల మీరు నన్నుఁ గలసికొనకుండుటయు నతనికిఁ గావలసియున్నది. మిమ్ము నాపాలికి రాకుండఁజేయుటకే మీకడ కరుదెంచి అతఁ డబద్ధములు చెప్పెను. అబద్ధప్రకరమున నాకస్మికముగ మన మిందుఁ గలిసిఁ స యుంపక పోయినమెడల మరల మిమ్ముఁ జూచు భాగ్యము నాకుఁ గలుగకుండెడిది. తెల్లవారకమున్న మిమ్మిహలోకము నుండి వెడలనంప నతఁ డూహించెను.”

“ఏమీ! మీకు మిగుల విశ్వాసభావముడై యుండువాడే ఇట్టి దుండగమునకుఁ బాల్పడఁజూడెనా? అతఁడు మీకుఁ బ్రతికూలముగఁ గుట్ర పన్నెనా? నన్ను మీరు మీపక్షములోనికిఁ దీసికొనినను అతఁడు మనకు విరుద్ధముగఁ గుట్ర యేల పన్నుచుండెనో నాకు బోధపడు చుండుటలేదు.”

“నా పలుకుల నాలింపుడు - భయంకరమైన విషమావస్థ తటస్థ మగుచున్నది. సంగతి యేమో బోధపఱచుచుంటిని. ముందుగ నా మాటల కత్తరముల నొనఁగఁడు. నన్నరాత్రి అట్లు జరిగివ పిదప నేడు మీరు మీమామ కుమార్తెను గలిసికొనినారా?”

“ఇంతకుమున్నే ఆమెను గలిసికొంటిని. మిమ్ము త్రోవలో వచ్చి నపు డచటినుండియే వచ్చుచున్నాను. మా మాతలుడు కూడ నపుడు కుమారికడ నుండెను. రాబర్తును గుఱించిన నా యభిప్రాయము

నామకడ దాపలేదు. నా మాటల కామె యెట్టి ప్రతివాదము నలువ లేదు. కాని, తా నజీవితమున సంకెపనిగాని పెండ్లి చేసుకొననని చెప్పినది.”

“ఈ మాటల యర్థమామె మీవాక్కుల నేమియు విశ్వసించ లేదనికదా? ఆమె తిన్నప్రియుని యాశావధమును నిరీక్షించుచునే యున్నది. కుమారి ప్రేమయును, దృఢచిత్త. విశిష్టమనస్క. ఏదెన్ని యశ్శీలములు వదించుచున్నను, ఎట్టి యవవాదము వేయఁగూచు చున్నను, ఆమె తనవేశ్యానమును గోలుపాలేదు.”

“వెను ముగ్ధయైన నీ దాతకినకల్పములైన నుత్తమమైనదనియే మీ యభిప్రాయమా? నచ్చెప్పెప్పి ఆమె చల్లమును మీరు చల్లవటి చెదరని నెడలఁదగిన. మీ మాటలం దామెకు గాఢవిశ్వాసమున్నది. ఏలననఁ దన ప్రియుని విషముమీ తీక్కుగల వారివలెఁగాక మీ శక్తి దురభిప్రాయములేదని ఆమె యెఱుఁగును.”

“నా పల్కులను జెవి బెట్టినయెడల ఆమె తనప్రియుని బడయుగలదు — ఆ విషయ మటుండనొక; ముందునంగితులను మాట్లాడుకొందము.”

ఇంతలో దేవి యశ్వశకల ముద్యానద్వారమునఁ బ్రవేశించినది. అందుండి వారిరువురు దిగి యారములునఁ బ్రవేశించిరి. యువకుఁ డామె వెన్నంటియే యుండెను. కొంతవిరమఁ బఱచుచేసి కొంతొక వృక్షవాటికయందు వారిరువురు కూర్చుంటుంది.

అంత దేవి “మన మీశాంతి నికేతనమున స్వచ్ఛందముగఁ బ్రసంగించు కొనవచ్చును. మనకెవరు నడ్డురారు” అనెను.

“మీ వైద్యుడు కూడ రాలేదా” అని యువకుఁడు నవ్వుమఁ బలికెను.

“రాలేదు. అతఁడు నా కోసమై వచ్చినను, నేనింట లేవని విని పోవును.”

“మీరకు పఠనిగలిసికొనరా?”

“హతాకమాటు కలిసికొందును. అదే కడపటికూర్చి!”

“అత్తైన నీకు మరలాదికి దోడ్పడ స్థిరమగుదయ్యెదా?”

ప్రశ్నించి దేవి ఇంక చదివె “లేదు. నేనే అతని కృతఃపదలంచుచున్నాను” అనెను. కన్నయ విన్నవితోచుచు “యెవకుడు తనవక దృక్పాతమొనరించుచుంటు కలగింది దేవి “నందు! మీ కన్నసంతులు తేలులెల్లముగఁ జెప్పును” అనియెను. అతఁ జన్మనులగు నా యిక్కుగు లేది యాతఁడబడికను గల యొక కుంజకటీరమందలి రమ్యాననములపై నాసీదయిరి. “అత్తైన దాము కన్నరాత్రి రాజుడును జూడితిరా?” అని దేవి యువకుఁడనెను.

గతరాత్రి తాను నాంచిన కంఠము సున్నేపముగఁ దెలిపి మేక్కిమిట్లనెను. “ఆ మాయబాడి ఎట్టి కౌశలమున రాజున నర్థరించెనో లెల్లముఁ గాకున్నది. ఈ సందర్భమున మీ కొకమాటఁ దెలుప నయ్యునను - మీ యాప్తశిక్షకుఁడమాయబాడికిఁ దోడ్పడిమెననునీ!”

ఈ వార్త వినినను దేవియొకమున నబ్బురపాటేమియుఁ దోపకుంటట నాండియువకుఁడు విస్మితుడై పోయెను.

దేవి - అత్తైన మీరు మా నాప్తశిక్షకుని గుర్తించినారా?

“అతి శేఠిన విలాసపుకప్పురినలె నతఁడు వేషము వేసెను, నే నాతనిని గుర్తునట్టితిని. బొరిపఖను దోడ్కొని హూటలున కాశఁడు చనినపుడు, దొరమననున నావంతయేని నందిదుము కలగలేదు”

“అతఁడు మిగుల చతురుఁడు!”

“అట్లనియే గ్రహించితిని, కాని అతఁడు మీయెక విశ్వాసఘాత కుండై మెలగలేదా?”

“మీ నిట్లుఁగ్రహించితిలేల!”

“విద్రోహినియగు విలాసినితో నతఁడు సఖ్య మొనరించెను. అయి గలిసి నిన్ను నిశేధిని నతఁడొనరించిన యద్భుతక్రియ ఇంకను న్నా

కన్నులకుఁ గట్టినట్లున్నది.”

“అమె విద్రోహిణియో కాదో నేనెఱుంగను; కాని ఆమెకుఁ దోడ్పడిన యతఁడు నిర్వాసితుఁడైన బోలండువాసియని నేనెఱుంగుదు. రష్యాసూత్రచారలకుఁబ్రలును వ్యర్థముచేయు సభికార మాతనికీ గలదు!”

అట్లైన సతఁ డాదొంగలకు సాయము సలిపివండులకు మీ కితనియెడఁ గోపము గలుగుటలేదా? మందనముఁ దెలిచి వ్రతముల పటిక నవహరించినవానికి మీ యాశ్రయితులకుఁడును, రాబట్టును శిశ్పయముగ సాయ మొనరించుఁడును.”

“ఇది కేవలము భ్రమ. రాబట్టుచును, అతఁకినిఁ బరిచయమేలేదు. మఱి నూనుండరి మీ కార్యస్థానిన్నటిరాత్రియే మొనటిపారిచూచెను.”

“కాని నుండరి చోరాంగన యని యొప్పుకొనవలెను.”

“రాబట్టెచ్చ చోరుఁడు కాఁడో నుండరికూడ నట్లే చోరాంగనకాదు!”

“అవహరింపఁబడిన ఏబదివేల నాణెముల నోటు లా దురాత్ము నొద్ద లభించిననంగతి మీ రెఱుంగరు. నేటి యుదయమున దొర యా నోట్లను మా మామకుఁ దిరిగి యిచ్చివేసెను. తన యశ్వశ్యమును గప్పిపుచ్చ నాతఁడు సృష్టించిన దొంగజా బాకటి నోట్లకట్టతో దొరికినది. తన తండ్రి మిత్రుఁ డెవడో తన కా విత్త మంపెనని యొరు లనకొనుట కతఁ డట్టి మాయఁ గల్పించెను.

“ఎవఁడో పగతుఁ డతని మట్టుబెట్ట నచుకట్టి నోటులకట్ట వాని కడ కంపింపకూడ మనము యోజింపవచ్చును; రెంటిలో నేదియో యొకటి సత్యమగుట నిస్సంశయము.”

దేవి యీ విధమున రాబట్టుపక్షమును సమర్థించుట బాడఁగనే తేల్చుము విస్మయమునకు మేరలేకపోయెను. అబ్బురమున నించుక నే పాతఁడూరకొని పిదప దేవి నేమో యడుగ నుంకింప నింతలో నేదియో చప్పుడు వాని చెవులఁ బడెను. తోటమాలి యొకఁడు

యముల పోషణిని బ్రహ్మ మునివలనయను దినము లేక పరు
దెంపియి ఎవరు, తయి లేకపాడ విచారము కలిపిలో కలుగు గావించు
కూ మాతల మందల మును ది. ఒక రహస్య గూఢచారుని
కేటిమాత్ర మకహానింపించి. లోకలోకనే ఒక విత్తముకూడ
బోయెనని మీ రొకటి. కావున విశ్రాంతి. పెట్టెదొంగిలించినవాడు
విత్తము గొంత లేదు. అచట కలగుటకమును పట్టెదొంగి వివరములు
పైకి గాక మిటుగూడకే యున్నవి.

“అట్లున చార్మముల విచారాలే కలియుచును. నేనుగ వట్లు
భావించితిని.”

“హాషభను తను గూఢచారునిగ నియత్త గావించిన దొర
తనమువారిని రహస్యవిచారాలేదు. అన్యోన్య ప్రభుకూడ గలము
ఒకప్పుడెవరు పోలెడు దేశముగోనరకై వ్యాసము రుధిమును జమ్మి
నేడు దేశాంతరగతులై యున్నారో వా రీరహస్యదొరతనమున రింతెడ
నపిర్వచనముచును జగుప్ర మాప్రచుండును. కేవలము రహస్య విలా
సిమలపై గమ్మజెది గనపెట్టబడుటాత్రము దొంగ యిచటికి రాతేను.
జీతములైన స్వదేశముల నగ్నాచారుల చేతులవండి రక్షింప నిపుడు
కూడ యత్నించు పోలెడువాసుల జాడలనుగూడగ గనపెట్టు టాతని
యందేక. రహస్యవలిక మహ్మదమునకుఁ బ్రతికూలముగ దేశ
మంతలను బ్రజలిన కుట్రలను రూఢిఁజుచు లిఖిత ప్రమాణములు
మందనమడలి పెట్టెరుండుండెను. వ్యతస్ముండెను ఒక దేశద్రోహి
ఈవత్రిములను రహస్యదొరతనమువారి కిప్పించెను. కాని అచనటి
తన యవరాధమునకుఁ దగు ప్రాయశ్చిత్తమును బడయు తప్పించు
కొనిపోతేను. వత్రిములు రహస్యపాలకుని కరముల బడినంతనే విషాద
కూపమున బడనన్న దేశభక్తులు కాని నట్లమున మాప్రగత
మొందెదమని యత్నించి తను నంకల్పసిద్ధికై ప్రాణములను సంత

తము బలి యొసంగును ప్రాణిమూషాది శత్రువులను నశింపజేయును గురించిన బాధ్యతను నీవు తీసికొని, దాని నీతి మొదలు పెట్టెందు గంటలవఱకు నోతేయి. ముని సమయమునైన నా బ్రహ్మచరీ యెఱిగి చోరుని నేరమును బ్రహ్మము నాశ్రయించుననెడివి.”

“అత్తైతర కొరీతియందు నా నోతేయి. అనో నొకరింజె నకునానెడివి.”

“ఉండేదని యెప్పుడొకరినొకరిని కాని, నా బ్రహ్మ చోరుల నమాకాది బాధ కడెచుచుండ కాలిని నోనొకరింజె దెనో యెఱుగవలసివలెననెడివి? బ్రహ్మచరీ పెర్రములను హరించు, నాదేశభక్తులతో కలవును ముందరింజె నెడివి.”

“అయిదువైదికో నొకరు స్త్రీకారు.”

“అవును. స్త్రీయే! వ్యవహారాభిధము ప్రాణముల కప్పువ నంశ యివని స్త్రీ. గారీదేవన పాధిమూషాది శత్రువులను నహింసము మాత్ర భూమి మంగళార్థము మహాతత్వమునతో బలి యొసంగ నశాంతియైన శాంతి! — ఈ సామాన్యమున నాసేనుండి శివులమునకు సాయము నలువ నుదెంచి, వ్యక్తి యొక పోలడుచున్నది. స్వదేశము కొఱ్ఱై దీర్ఘకాలము నైబీహూ ఖిలార్థమునకు నుపసేతుడై వీరింను బడిన యువారహృదయును. వీరీహులను పల్లవం దను మత్యాచార మునకు గుటిజేయ రహ్మావంశమునాని మహ్మత్వమునకు దగఱ ప్రతీకారము నలువ. గృతనంకల్పంజైన శూరశిఖామణి.”

“బాగుగ వచించితిరి. పగతురకుడగు ప్రతీకారము నలువ గృత నంకల్పంజైన ఆ శూరశిఖామణి హృదయును వీరీహుల నిష్ఠుర యాతనలను బాచినంత కి ద్రవిభూతమైనను, గాకచోయిననీ, భగమున్న మందనము గాచినంతనేయని బుట్టుమునదనెడివకు నంశముమలేను.”

తేని యామాటలను తెనిఱెట్టక, ఎట్లు శురుకచోడినెను. “తత యుద్దేశసిద్ధి కై యో యర్హ కోకనాటి సంధ్యానయమన బుద్ధు

త్వదిలి మీ మామ కచేరియందు పంపించిరి. అదొకటి పార్కై వేచియుండి, వారు వాగనే ముదనపు బీగముకొని, దానిదెంచు సంకేత పద్ధతుని వారికిఁ జెలిపి నేసెను. అంత నా స్త్రీ యునువచ్చెట్టును దెలువ దొరకొనెను. ప్రమాదకరమైన నాక యొక్క చూడి నలగన్న మైయుండు టాను చెబుచున్నది. తాళముగఁ జెవి జొనిపి సంతకే యంత్ర మామనినియు బలముగఁ బట్టుకొనినది. ప్రక్కకొక్కము నొక్కి దానిని దెలుచుట జూరెనుగను. ఎంత యత్నించినను చేయి రాలేదు. కాలము గడిచిపోవుచుండెను. అది మనకుండు సమయ వచ్చి పడుదుగో యను భయము వారిని జేపించువాడఁ గను. స్వయంజన నగు బాటేగాక నారి మహాబోర్లయు చెడుటయు, వాని శిక్షాపాత్రులగు టయు వాడఁ జటపించును. ఆ సంత యుగఁ జడుచుక, నీ కరపల్లవ మును శీఘ్రమే చేపించి వేయి దాని నొకచున్న పులియు బురికొల్పెను.”

“అట్టి భయఃకృశ్య మొనరింప నాతఁ డీచుకొనెనా?”

“అతఁడాను యాజ్ఞానువర్తి — అది వార్యునిగుఱుచే నాచుంగన యాజ్ఞాపాలన మొనరించి తిరెను. వానికడ గాడియైన నొక ఖడ్గము కలదు. తోడినే యక్కఁ డా గాంధీ కరమును చేపించి వేసెను.”

“అట్టి భయఃకృశ్యము జరుగగా నావీరనారి మూర్ఛితయై నేలఁ గూలలేదా? ఆమె ప్రాణములు పోలేవా?”

“ఎట్టిబాధనైన నహింసజాలకై ఆవెలఁదకిఁ గలదు నహికారుఁ డొకప్పుడు సైన్యమునఁ బనిచేసినవాడు. అస్త్రసంచాలకమున నాతఁకిఁ దగు అభిజ్ఞతకలదు. మానసి మణిబాధమునకుఁ గట్టుకొట్టి తోడనే అతఁడు రక్తప్రవాహము నరికట్టెను. కాత లేచినిలుచుటకైన నశక్త యుయ్య, మెల్లగ నావూరుపు బుజును బట్టుకొని యెట్లో యన్యలికి దాటెను.”

“ఆరమణి యపుడు పురుషవేషము ధరించియుండెను గదా?”

“అవును.”

“అట్లున విశరీసి కలిసి నేను నాతఁడను గొతీద్వారమునుజేరి లోపలకుఁ బోయినంతకి యెవరైన నొరిదువుకే నాకు నాఁడొల్లు.”

“కావచ్చును. విదవ వొంకతఁము జరిగిన గదిలో మీరు ప్రవేశించితిరా?”

“ప్రవేశించితిని — అలాంటిదనుకొని అదేమో యిది యెఱుంగ విగసరి యుత్కంఠము డయ్యెను.”

“మీరంకు ఛిన్నహస్తమును చూచి యుండును. చేయు నీవలికిఁ దీయ మీమిత్రుఁడు పెట్టె నంటిన కొక్కెమును నొక్కెను గదా! అత్తఁటి మీరెన్నఁ మాత్ర మును తీరకు మీరు కలఁచితిరి. నాని మామఁడన మఱొక్కఁడు పోచి నుండి మానుక వులఁగ కనఁచుండెను. మీరెదుఁగుననగా, కమితనాది అంధారా చోరు కల విదవ తెలిసి నది. కంకణము మీరొ గ్రహించుటకు, నాఛిన్నహస్త రహితకై వెతుకుటకు చూడఁబఁగఁగల మీప్రమిత్తము లన్నియు నప్పటి కప్పు డాచుకుఁ దెలియుచుండెడిని.”

“ఆ విశ్వాస ఘాతకుఁ డెవఁడో మామాటను విని, ధనాశచే వాని నామె కెఱిగించుచుండువాడు.”

“అతఁడు ధనాశచే నట్లొనరింపలేదు. నంగతులన్నియుఁ దెలిసి కొని కంకణమును మరల నంగశ మొనరించుకొనునని ఆరఘణి ప్రశిజ్ఞఁజేసి, తని కార్యనిర్వహణార్థము అతులసాహస నంపన్నయైన యొక మాంసమణిని నియమించినది. నిష్ఠనసాధమున మీరు చూచి యున్న సుందరిగఁగి మామె. ఎన్ని చిక్కులఁ బడినను, దన నంకల్పమును వీడక తుదకు సుందరి కంకణమును సంగ్రహించియే తీరెను. తదుపరి జరిగిన సంగతులన్నియు మీరెఱుంగనే ఎఱుగుదురు.”

“అవును! నేనొక్కటియు మరువలేదు. సుందరి చోరాంగక కాదనియు, అన్యుల యాదేశమున నట్లు క్రుమ్మరుచుండెననియు నేను

ముందే యూహించితిని. ఏలకన నామె రెండు మాస్టరుల నువ్వయో గించి యేనువైన నవలీలక బేరబాలిడిది. మాముం బట్టిమాడ నామె చూస్తూవుంటే కానీ చూడలేదు.”

“అమ్మ ప్రాప్తుచేసిన స్త్రీయే. ఒకటోలండువాని పెట్టివేసికొనినది.”

“స్వల్ప చాల్కా”య్యము నామనయకు నొక నందియమున్నది. నుండరి కావించిన నీర్లు ప్రహసనాభినయమున మొనటియింటి తుది వలకు పోయితి. నామె చాల్కామె నెచుని?”

“అతడ చామె చేసి కేళ్ళయ్యాడు.”

“జీగిశేష్యురూ! కళశ్రీముయొక్క ఇటుపాటి చరిత్రముం జూచియు అతడు నిన్ను పెంచెనా! నిన్ను పెంచుటే గాక పాపము కూడ జేసెనే. అతడు నట్టి నేటివాం గెనుకొనడము.”

“అకాంత విషయమై మీగనుడితే మూహించితిరి. ఆమె చరిత్ర మనింశ్యమైనది. ప్రాణపతియెడ నామె కర మునర క్తయై మెలగు చుండును; పతి యొక శేషమును, దన యజనమానురాలి యొనన, ఆచాన పాలిండును అంతయే!”

“గ్రహించితిని — నీని ఆమె బట్టును దానియించనేల? దొర బారినుండి ఆతని రక్షించి మహాపాపముయే యొనరించెను. కాని, పరపురుషు నొక్కనిం దన చుట్ట నాచియుండుట అగాధపతిభక్తితో నెట్లు సరిపడెనో నాకు బోధపడుట లేదు!”

“మీగు వినినది సంపూర్ణమిథ్య. నుండరి రాబట్టు నొక భద్ర ప్రదేశమునకం గొంపోయెను కాని, అతనితో గలసి కాపురము నేయుట లేదు. నంది భూమియగుట అస్పృశమును జిక్కికుండు మూతో జెప్పినాన్నాడు. మిమ్ము విపాకకూపమునం బడద్రోయు టకే అకుమరి యొక్క జీవనంగతిని గల్పించెను. మీరాత్యితోప కడ్డయితరి. మీ రెదుట నున్నచో, దన సంకల్పము సిద్ధింపదని

గ్రహించి అతడు మిక్కిలి దొంగించాడనే అర్థమయ్యెను."

"అప్పుడా ర్యకమునకు నేను పది నూకలప్పుడున శక్తు నిలుపలేదు. వాని నుడల్ప నేను! అతడు కూడఁ గుట్రదా! నాను! "కెరను."

"నే. కెప్పిని కుట్ర కలిపితి అతడు ప్రభావవాయించెను. రమ్మ గవర్నమెంటు కొం బ్రహ్మకూడునకు చుగు క్కుల లక్ష్మిని నాతడు నడుపుచుండును. కత్తకై కృష్ణి నడుపుచుండును వానికంటె నాటితేటిని వా రెవరును లేరు. అతడు హుగేయూ నీకుంసి యిది అందఱు తలచుచుదు. కాని, అతడు రమ్మ దేశస్థుడు. వాని మేని మిలా గన్ కాదు - గ్రీనేస్కో! అతడు దుష్టుడు!"

"నుందరీహుళుల యీదరమందును, బ్రీతిపా తుండగు చుండ నీయమాయకుని హృదయమున నంత గరళమున్నదా? ఇట్లుని కలనైన దలచలేదు. పౌర్యమున సతఁడుకూడ నుండెను కా.బోలను."

"పత్రముల పేటిక నవహరించు కుట్ర సతఁడే వన్నెను. రాబర్టు అదృశ్యుడై నట్లును, అవ రాధములేనది అతనిపై జోహోవణము గావించబడెనును, ముందే యీతఁ డెట్టి గను. పిరపరాధులను నిగ్రహించుటగో నాతని కెంతని యీనండము. నిజముగ దోషి యగు వానిపై నెవరికిని నందియము కలుగలేదు. పత్రములను బడయ నిశ్చయించిన ప్రధాననాయక నిర్దోషికిని హితైషిణియై, అతనిపై బడిన అవనిండను కావఁ గృతనిశ్చయయై వానిబాడ నశ్యమింప దొడగినది."

"ఉదారవృథాపురాలగు నామె సరిపికాచమగు చికిత్సకు నొడ్డ తన యుద్దేశమును బ్రకాశ మొనరించెనా?"

"లేదు; కాని రాబర్టు దుష్టికి దురపిల్లు నామె మనోనిశ్చయము నాతఁ డెఱుంగుట కావ్యము కాలేదు. కతివయదినములలో కార్యదర్శియునికి నెఱిగి దొర చేతులనుండి యీతని వప్పింప నాశ్రీ తగు పత్రాపహింసచున్నదని పైద్యుడెట్లా ఎఱిగెను. నేటి యుద్ధయ

మాతలు గొంతివోడవును మీ రేమిచూడ బ్రాహ్మణుడని చూపుతావా?"

"వట" అంటూ పూరు పూరినట్లు చెప్పానని బ్రాహ్మణునిది చూడము?"

"ఏమర పాటున బ్రాహ్మణుని దెలిస్తావా? రవి నీ నకొను చున్నాను. చిక్కినవారు మూడులు జాతులేటివారా. ఏ వని యుపాధి మున మీ ను సునందలి మాట దీనియిచ్చును?"

"నానుననునందలి మాట దీయుటకు నీ నత మూర్ఖుడవా?"

"జీవనమంతయు గుత్తత్రహణిని కన్నునుటయు కతి పూత మొనరించిన వానితో మీరు చాలియుండురా? తమ చిత్తమునది భావమును బ్రాహ్మ మొనరింపక, శత్రుల నొనను పెరు తెలిసికొన నేర్తును? అతనితో బ్రసంగించునట్టి నేనుంటి యేమైన జెప్పించడ లేదా? రాబట్టుని నిర్జనలయమునకు గొంబాయిని నంగతి మీరా తనికి జెలిపియండలేదా?"

"ఈనంగతి అతడే తెలిసెను. 'పొరవతి' రని మాత్రమే నేనంటిని."

"రాబట్టితి నిర్జనసౌఖమున లేనట్లు మీరు తెలిపి యుండలేదా?"

"తెలిపినమాట నిజమే; కాని యతడీనంతి ముందేయెఱుఁగెను."

"నాడుప్రతి శిక్షకునిగుఱించి మీ రేమి చూడెలుపలేదా?"

"నేను - నుజీ, నేను -"

"చెప్పినదేమో దానక తెల్పుడు. మీ రిరువు రేమేమి యను కొంటిరో నేనెఱుఁగవలయును."

"నిర్జన భావమున నిన్న రాత్రిజరిగిన నంగతులు నేనాతనికి జెప్ప లేదు. నాటకమందరమున మీ యుప్రశిక్షకుని నుండగింతి చూచితి ననిమాత్ర మంటిని."

"జీవి యనిద్యనుండరముఖము పాండువర్ణాంకితమైపోయెను. మెల్లని స్వరమున వాడు యిట్లనెను. "మీకు వందనములు - వైష్ణవితో మీకు నల్లిన ప్రసంగఫల మేమగునో గ్రహించితిని!"

“అత్రు శివుడు కలకావళిని, అతనికిని నువ్వరికిని ఎట్టి సంబంధము లేవోయి కైదుకడకు.”

“నేను వల్లెరిగినట్లు చెప్పినట్లు అతడట్లకాదు గదా?”

“అవును.”

“ఋయొద్దనుండి గుట్టునంతయు వెలిబెట్టి, అట్లని మీరు నాయొద్దఁ జెప్పుదురనుచు, నాకును, రాబర్టు నడ్డమున నిశ్చయించి మానినెడివి, గల చెలిమిమెయి తన యుద్దేశమును నేను నచ్చేకిం దెలిపివేసి తన యత్నమును శిథిలమునరింతునయ్యు గ్రహించి, మన బుగువురము కలసికొనుకుండుటకై చికిత్సకుఁ డీయబాయమును బన్నెను.”

“ఏమియు నెఱుంగనివాని యట్లున్న వాని హట్టముదెట్టి కుతంత్రములు నిడియున్నవి! — ఇట్లని యెఱుఁగును. ఇంక నాకడ నీయాటలు సాగివని రెండు పిడ్డిగుడ్డులతో వానికి బోధపఱతును.”

“త్రాచుతో చెలగాట మెందులకు? ఇంను నేనొకతేనే కలుగఁ జేసి కొందును. మీరు బున్నకుండును. — మీ పరిచితులు రాబర్టు నిరపరాధయని యెఱుఁగుటకు రెండవనూలు కొతీకొచ్చి, పత్రముల పెట్టెను దొంగిలిబొందినది మొదటితూరితనమున విచ్చిచ్చ హస్తయగు రమణికోఁ గూడ నున్నవాడే!”

“రాబర్టునకు నోట్లకట్ట యెట్లు దొఱకెను? — మందసమునుండి అపహరింపబడిన దరియేయని విగనరీ యనెను.”

“అతడు పొరవడి యుండును. లేక అసత్యము వచించియుండును?”

“అట్లనిచెప్పిన కొతీవతి విశ్వసించుడు. కాని, మీహితు లాతని మ్రోల కరిగి చెప్పిన సత్యము విశ్వసించును. తన తప్పు నొప్పుకొన సాహసించు డే చోరాంగన అట్లానరింపజాలదుగదా.”

“ప్రజలకు శాత్రువులైన పాపకులకు, బ్రతికూలముగఁ గావించబడిన కుట్ర నొప్పుకొన నామె యిచ్చిగించనిచో గౌరీయధివాసుని

మ్రోల కామె పోజాలగనకదా మీరనుచున్నారు! ఈవిషయమున నామె కానింతేని భయములేకుండుట టుండ, - ఇత్తటి దన డెయువు నడంబియుంచుట కామె యిచ్చగింపకుండుట టుండ, గర్వమున నుత్త మాంగమెత్తి, తన మహాదుద్దేశము నాచుహిత వలువంకలఁ జాటి నిజోద్యమమును సాధించుకొనున!"

"రాబర్టు నిక్కముగ నిర్దోషియే యైనయెడల ప్రజల మ్రోలకు వచ్చుట కాతఁడేల వెఱచుచుండెను?"

"నాచెల్లెత్తె వాంఛకున్న యెడల నతఁడింతకుమున్నే తాను నిరపరాధినని యెల్లఱమ్రోల ఋజువుఁగావించియుండును!"

"అట్లైన రాబర్టు హితురాయెంటు విడిసియుండెనా? - చోరాంగన మీహితురాలేనా?"

"అవును. గతరేయి నీవుగాంచిన యదృశ్యతనంఘటనముల యనంతర మాతఁడెందుఁడలవాచికొనునని తలఁచితిరి?"

"నిరపరాధి అపరాధినకడ వాగియుండి తన నిర్దోషత్వమును నిరూపించుకొనుటా? - బాగు!"

"నానఖి యుద్దేశ ముదారప్రాయమైనది. - చౌర్యమున పాలు గొనినవా రామెపనువునఁ గొరీపతి మ్రోలఁడను దోనము నొప్పుకొని రాబర్టు నిరపరాధియని నిరూపింతురు."

"మీరారతనిఁ జూచియుంటిరా!"

"నానెచ్చెలియుంటఁ జూచితిని."

"కొరీపతినిజూడ నాతఁడు వంసిద్దుడగుచుండెనా?"

"నేడే అతఁడు వర్జరూపాలి కిరుగును. - నేఁ గూడ వెళ్లుదును. మీరుకూడ రండు."

"నేఁ గూడవచ్చిన కార్యమేమి! రాబర్టు అపరాధియని వర్జరూపాలినులతో నొక్కి-చెప్పితిని."

“అప్పటి మీ విశ్వాసము ననునరించి మీ రట్లు వచించితిరి. ఇప్పుడు మీరే నత్యము తెలిసినపుడు మిక్కిలి దురేలు! మీ రెన్నఁదేమాటయు జుటుగ వటుపలేదు. ఇంకారి మూనుచువును నమ్మితిరును.”

“నన్నువచ్చును. కాని, కుమారివిడదాడఁ గొరీపతి మన కనుమతి యొనఁగునా?”

“ఈవిషయము ముందే యూహించి, యామె ప్రాణపతిని రక్షించు వెరపు బావుమనని తెలుపుచు రమ్మని కుమారికి జాబు వ్రాసితిని. ఆమె తప్పక వచ్చును.”

యువకుడు కుమారిని బాగుగ నెఱుఁగుగ; సరళస్వభావయైన యాబాల కుదివలకుఁ దన యాశానజ్ఞువును వీడవని అతఁడు యోచించుచుండ నాకస్మికముగ నెవరియలికిడియో అతఁని చింతా ప్రాతము నరికట్టెను. మ్రోలనున్న నిరంజాంతర శమునుండి ఎవరో యరుదెంచుచున్న ట్లాతఁడు గ్రహించెను. దేవి చింతామగ్నయై యుండెను; అకస్మాత్తుగ నొక లతాంగి కరవచ్చుము లతామనసికను దప్పించెను. అపుడు పుష్పిత లతాజాలము మధ్యమున పుష్పాధిక నుండ రానన మొఁడు లోనికి దొంగిచూచెను.

“ఓహో! స్వార్థెంటుదొరసాని! - నుంకరి! నుండరి!” అని యువకుఁ డనెను.

దేవి చకితయయ్యెను. కాని, ఆ విహ్వలత క్షణికము మాత్రమే! - “జష్టాయీన్!” అని యామె పిలిచెను.

ప్రకటీవాగరమును దప్పించుకొని, నుండరి వాని మ్రోలకరు దెంచెను. ప్రజాపతి వట్టువురై నట్లు అపూర్వసౌందర్యనంశోభితయైన రమణి దాసీవేషమున దృష్టోచరమయ్యెను. మేక్కిమును జూచి ఆమె యక్కజము చూపలేదు. అతఁడు మాత్రము విస్మయచేత స్కందము పోయెను!

దేవి - ఏమిచార్త?

“అకాంత యరుడెంచి, మీహోటకై వేచియున్నది.”

“నైద్యుడు కూడ వచ్చా?”

“లేదు. - కాని, అతనికడనుండి బకచిన్న వేటిక వచ్చినది. అది మీ శయనమండలమున నున్నది.”

నుందరి ఆవనతమ స్వయమై వచ్చి కరిగెను.

నీరవసిద్ధులవూర్తిలె యువకుడు కూర్చునియుండెను. దేవి నేమి యుమగుట కానకి నాహుతియు వక్తలేదు. అలమేమిచేయఁదై, అతఁడా లోలాక్షిని కలహించిపోడఁగెను.

“ఈమారి ఎటెన్ బురుడెంచుట. అయి, మాట్లాడవలెను. మీరుకూడ వత్తురా?”

“నేనిపుడుమెను జూచు టుచితముగనునో కాదో యని సంశయించు చున్నాను.”

“స శయింపకుడు. మీరుకూడ నందుట నుందిది.”

“మీరు చెప్పినచొప్పున నాచరింప సంభ్రుండెనే. చోరుల నహ కారిణియైన యీసుందరి - నాపరిచారిక! ఇత నాలసింపక రం”దని దేవి లేచి నలువలుడెను. ఇంకేమియు మాటాడక యువకుఁ డామి పెన్నంటి చనుచు, “నాకిదినుండి కలకణముఁ గైకొని చనిన యీమెయు, నీమె నహకారియగు వనమూలియు దేవి యధీనమున నుండిరి. చౌర్యమున వారొక వీరాంగన యాదేశమున చనిచేసి యుండిరని దేవి చెప్పినది. దేవియే భిన్నహస్తముగు నామీకాంత కాదుకదా!” అని వితర్కింపఁబోడఁగెను.

రాజహంసికై పడి దేవి యున్నతగ్రీవయై, ప్రశాంతముఖయై, కుదిర్చితలోచనయై, ధీరపాదవిక్షేపమున నగ్రనరయ్యెను. ఇరు వ్రులు తదాన్తనభూమి నతిక్రమించి, కొంతొక కుటీరవ్యారమున నున్న

కిందిరి. పదవది దేని రెండవ భాగముపై గల ఒక యాగమును కీతనిని గొంపోయినది. యువం దాగడమునకు బూర్వదినమున నొక యుగ్మతమ్యంకమును బూచెను. యువవికాసించితద్వాము దిక్కుగ నగుచు నిద్దేశించి, దేని యిట్లునను. “అహరి ఇందే యున్నది. ఇది ముందుగా, నా దిక్కుపాఠము నామెకుఁ దెలిపిన బాగుండితా?”

“వలను. నేను తన చెల్లెలుని కవక్షికుఁడనని ఆమె యభిప్రాయము. అందుచే నామెలు నాను చుఁదెలుచు. అందుకే నామె కభివృద్ధి నయి. నాని వికాసముల నామెవే గాక్షిరముగఁదలంచును.”

“అట్లున నిగవులము బోదముండు.”

ఇట్లునిగవుల లానిస్థితిగ మేలమై ఒక యభిప్రాయపు పెట్టెపైఁ జడెను. పేరిక చుట్టెనది.

స్థితియింట్లు పేర్చియు “ఇది మించికిప్పుడుఁదలచిన పెట్టెయె యుండు” ననెను.

స్తూనవదినయై, పెట్టెచెలచి దేవియొకపుష్పగుచ్ఛము సీవలికిఁదీసెను.

యువకుఁడు — ఓహో! ఎట్టి హరిము.

దేవి నొకటాడలేదు. పూగుత్తి ఆమెచేతనుండి జారిపడినది. ప్రభాత ప్రసన్న పద్మశూర్యమైన యా మహిళముఖము హండురమై బోయినది. ఇంచుక సేవల్లేయుండి “ఇది ప్రాపించునని యనుకొను చునేయున్నాను” అని యామె వచించెను.

“చికిత్సకుఁ డీహరిము నేలపంపెని?”

“నామరణికిఁ దెలుపుటకు.”

“ఏమి! — ఎందుకు? ఈతొరఁగూజ్జనొనఁగనొక డా నరాధముఁడా?”

“ఆన యొనఁగినది విద్రోహులు, — ఇతఁడు వారి నాయకుఁడు. బాధితుల నేను విశ్వాసహంత్రినైతిని!”

“మీరా?”

“వారికో నాకు సంబంధమున్నది. దానికి దగిన ప్రతిఫలము”
యివ్వడమే నా పని. సంకల్పించి బ్రచారిక ప్రవేశించి, అతనికి దెలియని భాషలో నామా చెప్పెను. దృతస్వరమున దేవి యువకు నుద్దేశించి, “ఇంక తడయకు ఇప్పుడు శుభమును ప్రసంగము వలన మీ కంతయు బోధపడును. రాబట్టు నిర్దోషియని మీకును, గుమారికిని గూడ చెల్లునుగను. తోడనే గదిలో బ్రవేశింపుడు”

“మీ కేమియు నాపదరాదని శపథ జనునని చెప్పుడు”

“ప్రస్తుత మీమీయు భయము లేదు. యవనికాంతరమున నిలిచి, చెవియొగ్గి మా ప్రసంగము వినుడు”

“నుండి, అవనగమైన యెడల, మీకు వోడ్పుదును.”

తోడనే వైద్యులు నిలాగ నగదిలో బ్రవేశించెను. అతని యాకారము స్థిరమై గంభీరమై యున్నది. కిద్దోయి యుజ్వల జ్వాలాభాస్వరమై యుండెను! అతని భీకరాకారము జూచి, దేవి యిటుకైన భయపడక స్థిరస్వరము. “తామ నాకు మరణశిక్షవార్త దెలిపితిరి. ఇప్పుడు మీయిచ్చయేమి? ఏలవచ్చితిరి?” అనెను.

“మిమ్ము కొన్ని విషయములు ప్రశ్నింపవలసి యున్నది”

“మరణదండనము విధింపబడిన వెనుక, సెల ప్రశ్నల ఫలితమేమి?”

“మీకు గొండలు సహాయమున్నారు. వారెవరో నాకు జెప్పి తీరవలెను. మూల విశ్వాసఘాతము చేసినందుకు మీరు తగిన దండనము పడయవలెను.”

“నా యవరాధిపతి నా తెలిపినవిదవ మీ కేమి సమాధాన మొనగ వలయునో యాచింతును”

“ముందు వెనుక లాలోచి పక మా మార్గమును గంటకీత మొన రించి, మా నిశ్చితసంకల్పమున కడ్డునీలుడుటయే మీయావరాధము.”

గోతీవతియింట దొంగతన మొనరించెదది, అగౌరవగోపాలము లోకు
తెచ్చిపై దోషారోపణ మొనరించెదో, వానిని వెతకవలదని ఎన్ని
సారులు వారిచిను, మీరు నా సుఖపులకు బెడచెదిబెట్టితిరి.
అంతియెగాక ఒకప్రాసన్నవానిని సహచరునిగఁగైకొని చిరకాలమునుండి
మన సమితి కోనగమై తమ రక్తమును జమ్మి పంచేమువారిని గూడ
మీయరుచితత్వమున సియోగించితిరి. ఒక్క విదేశీయుని గాఁపాడు
టకై మీయప్ర్రుక్షికుఁడును, సుంకరిఁడును, మీసను మొక్కవోని
శౌర్యముతోఁ బనిచేసిరి! తన నిర్దోషత్వమును దూఢిపఱచుట కా
విదేశీయుఁడు ప్రకృతచోరుల పేరులే తెలిపివేయును. అతనికి విద్రో
హులపేరు లన్నియుఁ దెలియకున్నను, వానిని రక్షింపఁ గ కణముఁ
గట్టుకొనిన మీరు విద్రోహుల నామములు పేర్కొని మా కెంతేని
యావద నాపాదితురు. అందుచే మిమ్మునుఱులతో నుండినీయు
టుచితముకాదు”

“రాబుద్ధును రక్షించుట కొఱకు చార్వోదంతమును గోతీవతికిఁ జెప్ప
వలసియున్నను నాపేరు తక్కు నేనొరుల పేరులను జెప్పును”

“ఇక మిమ్ము సమ్మజాలము. అత్యాచారముగు రష్యా యేలి
కకుఁ బ్రతికూలముగఁ జాలకాలము హ్యాయ్ పూర్వకముగ మాతోఁ
బని నలిసి, మీరేల మాయాన జవదాటి మాకెమరు నిలిచిరి?”

గర్వవిస్ఫారితనయనయై వైద్యుని దేజిచూచి, గంభీరస్వరమున
దేవి యిట్లనెను. “రష్యాసామ్రాట్టు ప్రాసాదమున కగ్ని దరికొల్పి,
మానవప్రకృతికిఁ బ్రతికూలమైన దుర్దాంత దుష్కృత్య మొనరింప
వెనుడియని వారితో నింకెట్టి సంబంధము నిలుపుకొనుటకును
ఇయట్లా అంత తుచ్చురాలు కాదు!”

ముజము నించుక సంగుచిత మొనరించి, చికిత్సకుఁ డిట్లనెను.

“మీనోటినుండి యాపలుకులు వినవచ్చునని నేఁడలఁచియుండలేదు”

బహువిధమునకు మీ మననము నీ ధర్మజ్ఞాన ముదాయించినది. అట్టిచారమునను విధిగముగ వేటి, ఆహారమునకును మన శరీరమునకు చివవుడు, అత్మాచారవిధ్యునవార్యము లుపయోగముల యాశ్రయము గొనవలసి వచ్చునని మీ రెఱుంగిన బోయినందుకేదని."

"ప్రజలను బ్రీడించు రమ్యమని ని ముఱుగెడి, మీ రెల్ల కాల శాంతిస్థావన మొనరింతురని నొనరుజి జేతిని. కాని, ఆద్వైతసిద్ధి గావించుకొన మీరవలంబించిన యుత్తముములు మిగుల పేదలులు మిగుల నుపలక్షించి మిగుల విచారింపితిని. ఘృతేతనరహిత్యము జేయ జేసికొని, రాజాత్మపురుషున కగ్ని గొల్పింట్టి సాహసవత్తులైన నేనానుల ప్రణములదీసి భయదశ్చత్యములకు మీరలు పొన్నుచునునని నేనూహింపనైతిని. ఘోరనరకటముగందు బడి, అనన్యోహములై, మనసమితివా రీవరలో న్నస్తుకృత్యము లొనరించిరి. కాని సాహసమే తమ కార్యసీతి యని యోచించి యద్వైతపూర్వకముగ దానికి వారు చేయి జేసికొనలేదు. సెంటిమెంటుబద్ధునం! నేడని వివరమునవార్త నా హృదయమును విదీర్ణ మొనరింపివైచినది. మీచిత్రము లిప్పుడు నాకు బాగుగ బోధపడెను. నిలువజెప్పి, నా ప్రాణములకు నూడ మీ నూడ వెలుకఁజాలుదు నేమో కాని, నన్ను మరల మీదళము లోనికి జేరదీసికొనఁజాలరు!"

"అట్టైన నొక యంగికత విదేశీయునికొరకై మీ యనువులను బాప కృతసంకల్పులైతిగా? దున్నయమునకుఁ బ్రతీకార మూహించి, నిరీహరక్షణ మునిరింపఁబూనిన ట్లభినయించుచున్నారు గాని మీ ప్రకృతోద్దేశ మన్యమైయుండును. — చెప్పనేల! రమ్య సామ్రాట్టును గలిసి మాయందటిని మట్టునెట్ట మీరు సమకట్టుచున్నారు."

క్రోధః క్షిప్తస్వరమున దేవి యిట్లనెను. "దురూపాలకు మనసునఁ జేరిచ్చి, యనుచితములు నడుపుచు, నాకిత సవమానము జరుగ

కుండు. అట్టొకరింప మీకధికారములేదు. నాయతీత జీవన మంగు
లకు నాక్షి! బోండు దేశస్థాశ్రయము కొరకై ఆసియానుదై,
బాధితుడై, దురదననిష్ఠీడనమునకు గుఱియై సహించి, పైవీరియా
యంబెండు ప్రాణులను స్వీకరింపుటై పరిత్యజించినో, ఆతని
తనూభవనై జన్మించి, స్వీయదేశము బారితృశ్యశ్రమములందుండి
విమోక్షితుడగుటకు మన సమీపమునందేని నిర్భీతితో జోనులకును,
సామానోపేక్షయై నిరనాయకుని సాతృశ్యచూత ముపదేశించి
తిని. ఈ ముగ్ధుడై నిర్భీతికై మే అన్యభిజాయలై, అహంకరులు
దీక్షిమయి వాని స్వీకరింపనున్నారు. కాని, యిప్పుడైన కిచ్చ
ప్రవృత్తును చూపుటేని, నీచశ్రమములకు దొడగు నుపశాంతి
నంతకీ పడయదుగాక దల వానిభోనుచున్నాడు. నాయత్ప్రతిక్ష
కుండు నాకు విశ్వమనుచున్నట్టై మెలకును దాను దేశసంతాపమై
నింకరికృషి నల్పుచున్న సమృద్ధులగుండు. జప్టానన్ దేన్
సుందరి - విజేతృకుండు, జనదానని బోలుడు నీనాథులు కావున
స్వాతంత్ర్యమతము మామెకాక వివాదము జరించుచున్నది. - సహ
నుడగు జైటు నన్నగుటిలో తనస్వాధీనత, - స్వాధీనతగా యేని,
నిజీవపమును సహితము విచ్చ ముందరి చు కొను. అతడు దొన
ప్రాప్తి కు ఇద్రవమనువి చునుండు. ఆ భవద్రవమను చులునుదేశ
మునకయి సమరముగిరింది, తనూభవపుట స్వాతంత్ర్యమత కర్మగా
మొనరించెడు. సంభాతంత్ర ప్రమాత్యయెచ పెరిన్ సికాదేవి క్షీత.
1831 వ సంవత్సరమున విప్లవనుచుమున నా మహాత్ముని బరిణామ
మాణి, నుఖనఃఖములం దాతని సహభాగినినై, దేశసంతాపమై నిజ
నుఖసాభాగ్యాని సహస్రభోగములకు జలూజుని యొనగి నలువడేడ్డ
నుండి సామాన్యకూడవిమాణి. బ్రతుకుచు, ఇరుకుకూడ దేశ
భ్యుదయమున కయి పరిశ్రమనల్పు విమోఖ యగుటలేదు! కావున

లై, నరహత్యాకృత్యమున గలుపితులై న ముక్కడుల చెడుగుల కాసు లోడ్చుడునని అశవడుచుంటిగా?"

"కొతీచార్యమున సాయమునరింపఁ బాత్రున కామె అనమతి యొనఁగెనుకదా!"

"శత్రుహస్త గతములై నందుననే పతముల మూలమునఁ బెక్కఁడు స్వీయ దేశస్థుల జీవనము లాపదపాలఁగానుండెను గాన వాని నెట్లులైనఁ జడయట్లకై నే నొకరించిన యత్నమున నాతఁడు వాకుసాయము నలిపి, నిలయునపుడు వాగూజ్ఞ పాలించెను. ఈ కర్తవ్యవిగ్రహార్థమై నేను నా జీవనము నతర్హమునరింపితిని. కాని, ఈ కార్యసాధన మున నేనెట్టి యాతనమున నహించియుంటినో మీ రెఱుంగకపోలేదు."

"అవును - మీ రసాధారణ వీరత్వమును బ్రకాశ మొనరించితిరి! ఇతఁకాల మనిర్వచనీయమైన నిపుణత సూపి, మొక్కివోని ధైర్యమును గనపఱచి, నుతికి శుభదాయకులయి వర్తించి, తుంకిపుడేల, నిట్టియన్నాదమున లోడివారందఱిని ద్వజించినైచికోరో నాకు బోధపడలేదు. కొతీకుం దట్టి భయానకకృత్యము జరిగిన దాని, మీరెన్నేని యగ్భూత కార్యములను నెల్పియున్నారు. శవాగారమునుండి మీ మామూలి చిన్నహస్తము నపహరించెను. నీడవలె మిమ్మునునరించు నుదగి మాయోపాయమునఁ గంఠముఁ గొనినచ్చెను. ఈ కార్యముగఁగూ మీ ప్రతిధియొక్క యగ్భూతఫలరూపములే! ఒక్కమామగ మననమితియందగుఁ బాపకృపాము లూడనున్నతఱి కాశల మితో మీరు వారిని గాపాడితిరి! కాని, ఆకస్మికముగ మీ యాచార్యము నేలుగలిపి, ఎన్ని పర్యాయములు వారించినను విశక లోడి హృదయోఁ గయ్యమునకుఁ దొడరి, ఇంతకుమున్ను పడినకష్టము యొక్క ఫలమును నష్ట మొనరింప మీ రుద్యమించినారు. అకస్మాత్తుగ మీ మనసున నిట్టి భావాంతరమేల కుటలైనో తెలుపుదురా?"

“ఒక సిరపరాధిని రక్షించుటకంటె నిండులకు వేటుకారణము లేదు. స్వర్గేతుకముగ రాబర్తుపై దురుతాపవాద మారోపింపబడిన ముహూర్తముందే, అతని నెల్లయినఁ గళివిమోచను గావించి, వాని కిది వాని ప్రణామభాగినికి నజ్ఞాతినై కావించిన యపవ్రమును మూపు చేయ సిశ్చయించితిని.”

“అట్టైన మీయావదను ఆహ్వానించు కొనిటకే చూచుచున్నారా? — మీయావరాధమునకు క్షమాపణలేదు అయినను, రెండు షరతుల కంగీకరించుచో, మిమ్ము మన్నింజుము.”

“శ్రమిపడి తా మేమంతులను దోషపనకొరచిము. నే నే నిబంధనమునకు నమ్మితింపను.”

“ఇంక నెన్నఁదులు దిరిగి రాసి షరతుపై తోడనే మీరు వ్రాస్సి దేశమును వీడివాలెను! ఇది మొదటిషంతు. రెండవది అస్త్రశిక్షకుని తోడ్పాటున నుందరి నన్న సశీధిం రాబర్తుయగొనవచ్చి మీయింట నుంచినది. బ్రతుకివలెనను. వాంఛమున్నయెడల, మెటకే అతని నా కప్పగించవలెను.”

జాగుప్రజాపురుఁ జరునగవునప్పి దేవి “ఎమి! రాబర్తును మీ కప్పగింపవలెనా? అతనిగుండెలుతీసి గురుకున దగ్గఱిగురురా యెమి?” అనెను.

“అతనిపైఁ బాడ మరణశిక్ష విధింపబడినది. మీ రెంత యశ్నించి నను, అతనికి నిష్కృతి లేదు!”

“ఘృణితమై, కాపురుషోచితమైన ఈ నుడువుల నామ్రోల నుచ్చరింప పచ్చెసితిరా? నన్ను మీరు బాగుగ గుర్తింపఁ గలిగితినయినకొంటిని.”

“ఈ నిబంధనములకు నమ్మించుట లేదా? ఈమాత్రిన యోచింపు యుత్తర మొనఁగుడు.”

దేవి ఉత్తర చేయిని నొనగన, భూటారజువును లాసి, అంకురించే అతనికి ద్వారముఁ నాపెను. నాని గాఢచి చిత్తస్థుఁడైట్టినాడు.

“మిమ్మది, ఇంతటి చిన్నవాని యాశించుచున్నారా? నేనికే నీ ప్రదేశమునకు రావలె. మీకు స్వర్గ జూడఁగలుగుట కిదియే తుదిమాట! నేటిరాత్రి, పడునను దినములలో మీ రిహలోకము నుండి సోవుఁ గైకొనవలయును. మీరెవర? మీకు దోడుపడి, మీ విశ్వాసభావములైన వాసుకూడ మీ నన్నియనెంచి నెరలోకము నకుఁ జరిపవలయును. దేవీ! మీ సృష్టియై నా వ్యాధులను నువ్వనమే నిర్మించును! ఇట్టిగొలుబుతో మీ సమీపింఁ దలచునది మైమా కెల్లవలె మీరు ప్రాజ్ఞులై యుండువా! నాని, అట్టి యోగ్యత కలుగుటకుఁ గాలు - తాదృశ మహద్దశ యుపసాధులు బంతు, విశ్వాసముతోకి వలసిన నిరణిత్తు మీకు పోల్లుచున్నది! అదియే మీ వాంఛ యగుట అర్థజను!”

చికిత్సకుఁడు గృహమునుండి నిష్క్రమించును. అన్యుల వేదమున్న వనమాలి ఆవలిఁజమ్మియువలకుఁ జరి అశినిన సాగనవయ. తోడనే మేక్కిము యవని కాధ్యక్షతమునండి యూపలికి పచ్చెను. కుమారి అతనివయక నిలిచియుండెను. ఆమె నిమిషయకవిచ్చరి కుమియించుండెను. ఆమె ముఖము వివర్ణమైయుండును. మాటలాడుటకైనను ఆమెకు శక్తి లేదు.

“దేవీ! మీ ప్రసంగము నంతయు వింటిమి” అని వివర్ణముఖుడై మేక్కి మనెను.

అతిశోమలకరుణార్ద్రహాసము దేవి యధరమును రుచిత మొనరించెను. మెల్లనివ్వరమున నామహిళ “ఇప్పుడు నా మృత్యు వానన్న మైనది!” అనెను.

“మృత్యువా! - ఆ దురాత్ముని మృత్యువే యానన్నమైనది!

నాతరవారిచే శిరము వేయి ఖండము లొనరించి, సిమునములో వానిని యుమననమున కంపియించును?”

“ఈ దురాత్మునిఁ జూచి, మీ యమూల్యజీవన మావడలపా లొన రించుకొనకుడు. అటునను రాబర్హు నిర్దోషియని యిప్పుడు మీ రెఱుంగ గలిగితిఁగదా! ఇత నేను మరణించిన నేను?”

“మారు మరణించుట? — ఇట్టి యర్హుని యింక మనియుండఁ గూడదు — రాబర్హుఁడుజీవించి సరిదేవాని నా మనసునుండి తొలగి పోయినది. తగు ఋజువు జూపజాలితమేటి, నృధు మహాడ రాబర్హు నిర్దోషియని నమ్మును. రాబర్హు ఁడైనప్పటి నామర కే నే నాతనిఁ గొనిపోవుదును. నీ దాంఁడున్నతము పైఁగడై, శోతీ మయ్యమునఁ బ్రవేశించును. అతఁ డిప్పు డిందున్నాఁడా? లేక మఱొక ప్రదేశమున నుండనా?”

“ఇందే యున్నాఁడు. స్వయముగ నే నాతని గొతీపతిపాలికిఁ గొనిపోయిను. వానికి నే నొనరించిన యపకారమునకుఁ దగు ప్రతీ కారము సలుపుదును.”

“కాని, నా మాత్రునిడు — ”

“నన్నుఁ జూచుట కీయింనఁజే మాయునియా? — అందులకు మీ రాతని సంగీరింపఁజేయవలయును. సిమునమునకు మున్న మీరు విరిస యుదంతము సంతయు అతనికిఁ దెలుపుడు. ఇకఁదాచియుంచ వలసిన దేములు లేదు. దేశధక్తులను సమ్మి, నిప్పురులైన విద్రో హుల సమీక్షింఁ గలిసి యాత్మవమానము నలిపికొంటిని లోకు లెతఁగి నను విచారపడిను. విద్రోహులు చూపు భయప్రదర్శనము నకు భయపడుచు ననుగాను? దిప్పనేల. ఈ రహస్య వృత్తాంతము నెల్ల తావులఁ ప్రచార మునరింపుదుని గొతీపతిని వేయిదును.”

“అట్లు సరింపజూనుకొనకుడు. ఇచ్చాపూర్వకముగ మీ రేరె

వివదమహర్షవమున లంఘించెదా? రాజ్యము కళంకముక్తుడైన బాలురగా! నేనె జని మాయాగిమననారత మాతమునకుం దెలుపుదును. ఇక నన్యాలొచన మాహాశ్మకము.

దేవి కుమారిని దేవతలనుండి కంపితస్వరమున “మీహృదయమునకు నే నెంతటి క్షేతమున నిలిగింపతిని. నాయీపరాధమును మన్నితురా?” అని దేవి అడిగెను. కుమారి ఏమియుం బలుకనేరక పోయెను. ఇమె కోపాంతరాలను అంది కను వడిగ నశ్రుబిడుపులు బాలు నాటుచుండెను!

దేవి - సిక్కిముగ నేను మాయాగి నెట్లు నైతిని. మీప్రేమాస్పగుని నామము కళంకత మగుట వినుంపనె, మీ జననని మ్రాల నా యీపరాధము నొప్పున నెట్లు ముడల, అతని హృదయమును బీడించిన సందేహము మాయానిమ్మడివి. ఇహనీన నైముండి కలువ మొనరించితిని - నా పాపమునకు నలయుం బ్రాయశ్చిత్తము చేసి కొందును. నా ప్రాణములపై నాకడ నధికారములేదు. పగతు తా యధికారము గొనరి! అందుచే మీమ్రాల నేను నాజీవనము నుత్సర్గ మొనరింపజాలను. కాని మీ దేశాధికారుల సమక్షమున నాత్మసమర్పణ మొనరించుకొనినయెడల, నా పాపమునకుం దగు ప్రాయశ్చిత్త మగునని యోచించితిని, అందులకు సంసిద్ధ నై యుందును. జగతీన యుఖమున నలియ చెప్పన్వనమున ‘నే నా సరపిశాచుల సహకారిణి’ ననియు ‘హం క్రాంత్యనిష్ఠాణమునకై గురుతర పాప మొనరించితి’ ననియు బల్కుదును.

“వారికి స్వామివడిరా?” అని కలపికికంతయె కుమారి యనెను.

“ఇంకను సంతయ మందుచున్నారా? ముహూర్తమునకు మున్నానరాధమునితో నేనొనరించిన ప్రసంగము మీకు బాగుగ శ్రవణ గోచరము కాలేదుకాబోలు. మీజనకుని కొతీయందు ప్రచోర్ణ

మొనరించుచున్నది నేనే! - కనుకనే? మాకును!"

అని ఇట్లుంటే నిజపరాకాష్ఠాని బోలీరువారో (వేలాడు కృష్ణ నానరిక నొత్తించెను. అహ! చాతమే పోయెను. ఆనేకకవికనర్పమున దేవి "అహ! ఇదే ఛిన్నపాస్తము" అనెను.

"అట్టైన మీదేయి ఛిన్న పాస్తమో?" అని అప్పుడున్నరమున వేక్కి వునెను.

వామనావళిని ప్రసాదించుచు, "అట్లని యెందుకా?" అని దేవి గాహనముని వినిన నాకలమై గుచ్చ గృతిన హస్తమును యువకుడికి నొసంగి బిణాసించి నొటిగ నన్ని విషయములు చాకిర్జిగి విన్నది. దేవి యెప్పుడుగ గరవల్లవ యావరణని కిసికేయతే! చౌరహస్తమున నానె కవిత్వమైన దింకేమియు లేదు!

దేవి - హస్తచ్ఛేదమున నీకన్నె, మరణాధికమాతవ మును నహించితిని. కాని శోభనమాతమునక గలిగిన శాధ కంటె జికిత్సకుని కుట్రను నన్నుతించివు డభిక్షేపము కలిగినది. దేశముగొరకు రక్త మునునుగుడి నని యెఱుఁగును! అపూర్వమందరి యగు శిష్యాన్ రూపము దిక్కుగ మీ దృష్టి మరల్చి, మిమ్ము మానముగ్ధుని కావించి, మాయాపాత ముల బంధింపఁ జిక్కుకొని ముట్ట యెత్తించెను. ఆ సంత ల్పము న్యధము కానినే సుదానే విఘ్నమైన శార్యము నావలన నెరవేటునని యొనరించి, అతడు మిమ్ము నానలయమునకుఁ గొని వచ్చెను. ఆయత్నమున నామనువు లూడఁగొనినదే! అప్పుడు కూర్పుండుటకైన నాకు శక్తిలేదు. ఇద్దేశనఘాతకొఱకై నేనొనరించిన యత్నమువలన నాశాధ సృష్టి యయ్యెను. నే బ్రదికినను, జచ్చి నను అతనికి బోవునదేమి? - చార్యమునకు సంబంధించిన వగు

మాచిహ్నము లన్నియు విలువములైన యెడలఁ బాను నృత్యాభ్యుదయమునకుఁ బ్రోత్సహించును. నేను నట్లు బడిన యెడల, నీకుట్ర కంఠముఁ బానే నాకుఁడు ప్రజలు ప్రహింతురని అతడు భయపడుచును. రాష్ట్ర విభవవర్ధి మూడు నాకుఁ దోలుచుచున్నందున, నీవ గాఢకళంకక్షాలకమునకుఁ జేరి బూనదుననియు అతడు కల్పనైవఁ దలపలేడు. తనకుఁడున్న యెడల, మిక్కితఁడు నానినానకు నకుఁ గొని రావేనుండను, - రాష్ట్రము రక్షింప జేర్చింపఁచుచున్నది, ఎఱిగిన బాధ అతడు నాకు కలువై, నహస్యముగ నాహో బోరొచ్చిన సిద్ధుడై, న్నాపై దినారాత్రముల కన్న నేరియుంచుచు మది మానునత్తుత్తు బాడఁడు, నట్లు నట్లు అనుఁ జేరిలింగుట్టుకై ప్రచ్ఛన్న వేషము నిడునుంచు నాని నుండు మాతలి బరాజిత మొనరిచిట్లును, నైకి లిడుకలఁ బడనెననియు, నట్లు నుంట్లి నహస్యము బహువిధము కి క నాస్యము లేదనియు, ప్రహింస తినే హితభర్త వేషమును బోలెఱుజించివైచి, అతడు న్నాపై ముదఱచుడ నను జాతీచేసెను."

"మీహితకాంక్షులును, మిత్రులును రూపరేఖలే గూఢగర్భతి ముఱచెను. అతని నందఁ దేశము కేవలము నహస్యముగచేన్నది. వ్యర్థ మైయే తీరెను."

అతని మాటలు కుత్సిత మొనగక కుహరికలఁ దోగి దేవి యిట్లునెను. "నువ్వేతియమా! మీ ప్రాణములకుఁ గావ్యము వుడు. ఉన్నతహృదయుఁడు. పవిత్రవాక్కులు. మీ యిరువు రేక మై సుఖించు కొంటుండు బ్రహ్మదయనై నాప్రాణములను బాదుచున్నాను. పరస్పరానురాగ భక్తులై, పవిత్రతత్తులైన మీ దివ్యులు సఫలీకృత మకోరధులగుచున్నారు గాన నాకునాధమును సైరింపుడు. ఇంచుక నేటిలో మీనాథుని మీజనముని పాలికే గొని

వచ్చెదను. నమ్మతిమేనా?

ఎనుసటకు ఎలినుకు చూటాకుకత్తి లేకపోయినది. ఆమె హృదయమున తుముల ఝుఝునిలము విజృంభించిపోయినది. అప్పుడు ముడలలి నమ్మతిని మేల్పిమే సంజ్ఞాపూర్వకముగా చెలిపెను.

దేవి - తాము కుమారిని జనకనియొద్దకుఁ గొంపోయి, యతనికి నా యాగమనకాంతఁ దెలుపుదు. కావహించి మొరిసగుదు. నేఁ డొనరింపజాలిన కార్యము లేవు నా కసాధ్యము కావచ్చును. నాజీవనవిమితి నిమగ్నమునమునకు పన్ననగుచున్నదిని గ్రహింపుదు.

దేవి కడుపులు యానకుని వీరల సంకఠాఁ జొచ్చుటలేకు. అన్యాయలోచన మాతలి మనసున బీజింపుచుండెను. ఇటుక తడవి "నోట్లు కట్ట రాజ్యవేతు నెల్లవడెపో తెలియకుర, మొదలుఁ గొంతితి రాబట్టు నిరవరాధియని విశ్వసించు" అని యాతఁడనెను.

దేవి - ఎవఁడో శత్రువు అతని కోప్పముఁ దలపెట్టి ఆడైకము నాతఁడాలి కలెను. అని చికుత్సకుని కృత్యమే దైయమును ఆడనటి కసాధ్యమైరపని దేయింతులేదు. - అధాభావముకూడ నాతఁ నికిలేదు. రాజ్య పడనినతము మీర్దనున్నదికదా! నా కా కమ్మను జూపుఁడు. మనమీనివియమునఁ దగు పశోధన సూచ వలయును. అకస్మాత్తుగ నతని కింత మర్థము భియట ఘోర కుతంత్రఫలమని మనము ఋజువు నేమజాలకపోము. రెండుగంటల నేపటిలో నేను మీ మాతలూయమునకు వచ్చెదను."

అని యామె దక్షిణహస్తమునఁ గుమారి కరవల్లనమున్నగైకొనెను. హృదయావేగము నడచుగొనజూక ఆ పవిత్రదిత్త వెక్కి వెక్కి యేడ్చువాడఁగెను.

యానకుఁ డిఁకేమియుఁ బలుకక, కుమారిని వెంటఁగొని దృఢ గాముడై ఆయాగారమునుండి నిష్క్రమించెను.

నన్నిహిత కర్తవ్యము నూహించుచుఁ దత్ప్రకారముచేతబద్ధులైన రాబద్ధు లినుల తోపునుం? గూన ముడగు తన యంతరంగ మిత్రుడు వివరీ నెట్లులైన దనింగల దగు వెను గో గుచు, వేక్కి మాశని యింటి క్కుగల జగచుడ, శ్రవననధామై, ఆనంగ ప్రదీపముచంద్రుడై ప్రభులనదనుడై తేనులగుల జేతుల నిడికొని యోన్నాత్మక మ్నాచ్యమున బ్రహ్మాతలఁ గలిసికొనిను - బాలకుని రూపనింతయు సుపూర్ణముగ మూఱివొయెను

వేక్కిగూ - కుఱ్ఱా! ఇందు పూర్ణావోశ్యమును ఒడఁగితినివా?

“అవును—నే నీవలలో వ్యాగ్రముడనై యున్నట్లే నాకివుడు నోచుటకేదు జ్ఞానకశక్తిని గూడ మరలఁ బొంగగలిగితిని. అన్ని విషయములు జ్ఞప్తికి వచ్చుచి.”

“అట్లైన నన్నిచదువనీగాను నీతో జాల మాటాడఁదలసియున్నది. ఇంత తొంగుగ వెం దగుగుచున్నావు?”

“ఇకముఁదీక్షన సవహించి ననానికి మందనము నెట్లు తెరువలెనో నేను జెప్పితిని అట్లని కొతీవాధునకు జెప్పఁజూచున్నాను.”

నేనెట్లు యనుకొంటి? నీక నీవై యిట్లు చెప్ప నలచుచున్నావా?”

“కీదు—అట్లు చెప్పుచుని మూ యవ్వ ననఁపినది.”

ఇది నిక్కమగ దేవి ప్రేరణయని యువకుడు వెంటనే గ్రహించెను. ఆమె యాన ననుసరించియే స్పృహంగన బాలు సంపెనని యతఁ డూహించఁజాలెను.

యువకుడు - ఇట్లు” కీవు కొతీవకికిఁ దెలిపితివేని, నీన్నాతడు పోలినుల కప్పజెప్పును. నీ కేమియు భయములేదు.

“భయమేల? కర్తవ్యముకావించి, కైదీకావలసివచ్చినను నట్లగుటకు వెనుదీయను. కాని, కుమారి నామాటాడి, అట్టి దండనము

విధింపక తుమింపుమని జనకుని వేడుక.

“వర్జ్యురారి హృదయమున దము జనివజేయుటకే కాబోలు బాగుగ ముస్తాబై వచ్చితివి. నీమూటలు విని యతఁడను యోచించునో చెప్పజాలను.”

“నాకీమస్తులను దేవి యొసగినది. నేడు సాయంకాలము మా యవ్వను, నన్ను, ఇమి వెంట నిడుకొని వోవును. ఇంక మిమ్ము జూడజాలను. అందుచే జితగానున్నట్టి.”

“ఇప్పుడు కోతీవతి ముంటలేదు. ఒకమూఱ్ఱిబుంటుపోయి తిరిగివత్తిము.”

ఇరువురు పరిసరప్రదేశముల భ్రమణ ముసలయిచుచు, పొనరీ గృహద్వారమును సూచించిరి. అందొక దీప్తికాములు ద్వార పాలునితో ప్రసంగించుచు, మేక్కిమును జూడ జోహా రొనరించు యిల్లనెను. “స్వామీ! నన్ను గుర్తింపఁగలిగితరా. ఆకాట సకథిని నిర్దనసౌధనమ్ముఖమున మినుకు పుచ్చెము ము కలిగినవకదా. కోడినా. తఁ గూసినది నేనే. జ్ఞాపకములేవా? నన్ను గుర్తింపతక వోవుచున్నారా?”

“గుర్తింపతక వోవుటమి: - గుర్తింపతిని!”

“నాపెరు గొలొవార్దన్. బొల్లమిత్రియ విగారీని జూడవచ్చు తిని. రెండు నెలలనుండి యతఁడు నానుగతినే కనుగొనుటలేదు నే డిహటికి వత్తునని కిబురుపంపినను, అతఁ డెప్పులేకపోయెను. - ”

“నేగూడ అతిని జూచుటకే వచ్చితిని. నాకును చిక్కెకలిగినది.”

“అత్తైన మీయొద్దఁబాడ సతఁడు చూకఁ జూపుచుండెను. పైకము కోత వేతికి చుక్కయొకటి, ఎరికినానికైన గమ్ములు మీఁడకివచ్చును. రెండు నెలలక్రితము అతనిగర్వమంతయు నొడవగి పోయెనోకాని తనవంకొక కై నాముటివచ్చును దిగి, నే ననఁ దన కెంతో యభిమాన మున్నట్లు నటించెను. చెప్పనేల! - నాచే నొక దొంగఁబోయిపూడ వ్రాయుదుకొనెను.”

“ఏమీ! - ఏమంటివి?”

“వర్జ్యుగారి కొరీమందు పైకము జమజేయువారిలో నాక పెద్దమనిషి మఱొకనివద్ద ఏమిదివేల నాణెము అప్పుదీసిగొనెను. తన పేరు చెలువక బాకీనేర్చు నేర్పాటున దొంగజాబుతో సతతంధన ముంపెను. బాబయ్యా! మారోమాటనుడీ! ఏమయిననుడు, ఆ యేర్పాటుతయచాడ నది దొంగసొమ్ముతోచినది.”

“పైక మొనగి రంకని విగనరీ మిమ్ము వేడెనా?”

“అవును - స్వామీ! నేను నిలువెనకు. కాని, నాకు ధర్మ జ్ఞానము లేని పోలేదు. చెప్పినట్లు పైకమును పెద్దమనిషి చేతి కిచ్చి తిని. సొమ్ముతో నిచ్చిన జాబును విగనరీ యసురోధమున నేనే వ్రాసెను. నోట్ల తీయకు వచ్చినో పైకయందుగొనిన పెద్దమనిషికి దలిమిపడవలెనని యిచ్చినవాని యుద్దేశము. అయినను యాతడు తన చేనాత గుర్తింతునని విగనరీ నన్ను బట్టెను. సొమ్మునగు పెద్దమనిషి నాకొదుక బహుమాన మిచ్చునని విగనరీ యానపెట్టెను. అబహుమాన మేమో కేటివరకు నాకనుభవించలేదు.”

ఉపాంతినుతయు విచారితనే మేస్సీయు ముఖము వెల్లనై పోయెను. అందలి రహస్యమును బాగుగ పృథకుంగమ మొనరించుకొని “ఆ యుత్తరమును మీరిప్పుడు గుర్తింపగలరా?” అని యాతడనెను.

“నేను వ్రాసిన ఉత్తరమును నేనే గుర్తింప లేనా?”

“నాతో రండు.”

“స్వామీ! ఎచటికి?”

“వర్జ్యుగారి యింటకి - మీరాకకు కొరీవతి సంతసించును.”

“ఎచ్చుటకు నా కేమియు నధ్యంతరములేదు. కాని, విగనరీ కిష్టములేక - ”

“అయ్యా! దయచేయుడు; తాము పెద్దమనుష్యులు - పెద్దమనిషి.

వలెనే ఆచరింపుడు. మీకు తప్పక గొప్పబహుమానము ముట్టును. నామాట నమ్ముడు.”

గొలొపాడ్డిన్ మేక్సిము ననుసరించి చక్క — జడ్జటు పారివెంటనే యున్నాడు. అతని కింశయు బోధపడినట్లాతని మొగము చెప్పక చెప్పుదున్నది. కొత్త చేరుబడియున్న పగనీ వారికి దృగ్గోచరుడయ్యెను. ఇంచుక వారి దెసకు ననుదేరి, మువ్వురిని గుర్తించి తోడినే వారి మార్గమునుండి మరలెను!

“అయ్యో! చూడుడు. వాని గర్వ మెంకవరకుఁ దల కెక్కినో! మనలకు జూని గిట్టునఁ దిరిగెను! ఈవెనవానితోఁ దనకుఁ బరచు మున్నట్లు కూరకఁగివయెడిలఁ దన గౌరవమునకు హాని కలుగునని సిగ్గుచేఁ దలవంచుకొని ఎట్లు పెర్చిడుచున్నాడో! — ముందఁ! ఈ ముట్టి వా టుతకాలముండునో చూతునుగాక” అని మేక్సిము వెంటనున్న నూతనవ్యక్తి పలికెను.

“అవును. తప్పించుకొని చన నతడు యత్నించుచున్నాడు. మనము చేతులు గలుపుకొని వచ్చుటఁజూచి, అతఁడు నాయుద్దేశము గ్రహించెను. వేగనడుపుడు. కాలహాని మొనరింపరాదు.”

నూతనవ్యక్తి ఇంకేమియుఁ బలుకక, యువకు ననుగమించి నడువఁ దొడఁగెను. దృతగతివచ్చి మేక్సిము కొఠిఁ బ్రవేశించెను. మాతులుఁ డరుదేరి, కచేరియుండు గూర్పుండె నను కలుకు వెంటనే అతనికిఁ దెలియపచ్చెను. అతని వైఖరిజూచిన పరిచారకుల యద్వైపునకు మేరలేక పొయినది. నిమునమునో నొకనుండవ కకలమునచ్చి ద్వార నమ్ముఖమున నిలిచెను. — చివాలున రాబర్తంచుండి యీవలికివచ్చి యొకనుండరాంగిని గరముఁబట్టుకొని బండినుండి దింపెను. రాబర్తు యిడుల్టాల నిరువురను సాదరముగ నాహ్వానించి మేక్సి మిట్లనెను. “ఇప్పుడే మనకుఁ గొత్త యధిపతి దర్శనము లంభించును. — నఫల మనో

రఘులకుగట కేమియు నుదయములేదు. జ్వరలుచునకు సాహాయ్యము నలుల్రును. — అంతము గాక, దైవకృపవలన మహాకవ్యక్తి మనకు లభించెను. అతనియొద్ద మంచి ఋషిపున్నది.”

సహజ సౌందర్య సంకోభితమైన జీవముఖము వివర్ణమై పోయి యున్నది. రాబర్టు ముఖమంతింటె నెక్కుడు వెల్లనైపోయెను. దీర్ఘకాలము బలహీనుడై బాధనా మోసనకి మోతిననుభవమున నాతడు పొగిలినని హానిముఖముఁ జూడఁగానే స్వప్నముగ బోధపడుచున్నది! దేని మెల్లగ మోచిడుగిసింది. రాబర్టు ఉత్కృష్టము పూర్వ మట్లు అక్షిప్తమై యున్నది. న్యాయవిహారాల్లై నేల నా రాధవనమును జొంటిపెనును, అనురాధన ఉనుచుటకే వచ్చితిరనియు వారినిఁ జూడఁ గనే బోధపడుచుండెను. వామన సమ్మోళమున నడుచు అలల సంకిల్ప శాలియును సేనాసక్తివశి మ్రు మందఃకంఠ ముందు నడువ దొడఁ గెను. సోపానమాలవాహి, కిరీటపూతంగల గదిదాపు వారుచేరిఁ జర్చలు గడతలుపుఁ దెలుచెను. అందవరునులేరు. ప్రక్కనుండి కొరీవలి కిరీతస్వని పేనెఁడడియుండెను. రంగస్థలమునఁ బ్రవేశింపకిమున్న నూతన వ్యక్తి నుద్దేశించి మేకే మిట్టనను. “అయ్యో! ఇతఁడే మాతోడ్పట్టు మోడనే మోపరియైతియు నాభారిపడియున్నది. నామిత్రుని కొక నకి నిర్దేశితుకము! దుస్సహాభింకి మోహించింది. ఇపు డాకలింక మును బాపవలెను. బాపనతో తో మాగడలోఁ గూర్చుంటుండి, నేఁ బిలిచినంతిన లోనికి దయవేముడు.”

ఇఁకఁదడియఁ మేక్కిము కి వేరిఁడఁదెలుచి ప్రక్కనలిది, దేవచేయఁ బట్టుకొని రాబర్టు గృహమునఁ బ్రవేశించినంతన, లోపలఁజొచ్చిను. ఒక సోఫాపై గూర్చుచుని ఎలియ బహుసంస్కమున ముఖమిడుగిని, బేలయై వాబొవునుండెను; ఉగ్రతువులఁజూచి ఉపేదివాన లేచి నలువఁ బడెను. గళమిత్తి జనకుఁ డామిన్లు గడ్చుచుండెను. పచ్చినవానినిఁ

జూడగనే అతనిక్రొధ మధికమయ్యెను. రాజ్యవేంట బునిలికవారు లేనియెడల నశంకు, కోరికలు నిండకై నానాదా కొనిబాట దుర్భాగ లాడి యుండును. నానాదా ముఖము నానాదా నతల యాగ్రహమును గొంతవజరకట్టెను. ఇంతకుమిక్కిల ప్రబల విషస్తావమున నామె మూర్ఛితయ అయితి.

ఇంకను నడగక వృద్ధుని కోరికలైతము చేర్చియు పైబడెను. అకక్షణమున దై యానాదాకుండు నానాదా, కోరికలైతవృద్ధమున “ఇంచేమి ముండు లేనివారిని నీవేల కొడుకొసరా నావాసింజితి?” అని యతడనెను.

“వీరిని గొనివచ్చినవలకు మరికొంత నేటిలో మీరు నన్ను ప్రశంసింపక మానరాదు.”

“ప్రశంసయా! - ఏమి కరిగినము?”

దేవి - మహాశయా! మీతో గొన్నిమాటలు చెప్పవలసి యున్నది; దయాయుంది మా పలుకుల నాలింపుడు.

“అలకింపనక్కఱలేదు; మీరేమి చెప్పినారో ముందే యెఱుంగుదును. పలయువానిని నాతనయ చెప్పియేయున్నది. మీరు రచించిన యద్భుత నాటకమంబొక్క యక్కరమునైన నేను నమ్మజాలను; నాయెంటినుండి తక్కిమివేయబడిన దుర్మతిని మరల నాగృహమున నడుగు బెట్టనీయ నని నొక్క చెప్పచున్నాను!” అని చెప్పి యతడు రాబర్బుదిక్కుగ నాల్లంజలు వేసెను.

రాజ్య చక్రము పోయెను. వృద్ధుల తీగ్రోక్తుల కారణము తగు సమాధాన మియ గమించెను; కఠినోక్తులు వాసిమృఖమునుండి కూడ వెలువడినయెడల వారి నఖ్యత యొక గగనకురుమమే యయ్యెడిది. అసమీకముగ నాతనిదృష్టి ప్రియురాలగు కుమారిపై నిశ్చేపముగట్టచే నేమియుం బలుకక మిన్నకుండెను.

రాజ్యపు నిర్లక్ష్యముగ నున్నట్లు విలోకించినంతనే కోటివతి క్రోధ తామ్రాక్షుడై నేవి నుట్టేళించి యుట్టెను. “ఎంత లజ్జావిహీనత - ఎంత భయగాహిత్యము! - వీనిగర్వ మొంతవఱకు బెచ్చ పెరుగునో ఇదిదే చూతునుగాక! - కాంతా! నాకుమార్తెకు నేర్పుతో మీరు చెప్పరాధను సావధానముడై వి.టి.వి - నామందనముఁ దెలుపింట్లు తాము తెలియిరకుట! ఏకార్థమొనరించిన నుమనగాని విషయముతోఁ దల నాల్పుకొనవలెనో గానిని నల్పినదులకై మీరు గర్వముఁ జెందుచున్నను, నాకుసరము లేదు. కాని నాయసేవమునఁ గార్వదర్శి యైమెలగిన యీమర్మతి మీ దొంగతనమునకుఁ దోడ్పడలేదని నాకుఁ జెప్పగాకము. నేనాతని గుఱించిన మాటలేదుము విన్నోల్లును. తమిషరాని దుష్కర్మమును తమిష నసిద్ధుడైనై యున్నను; కాని మీవచనము లేమియు నేను వినుదల చు కొనలేదు. మీవల్కులు దోషి కళంకమును బాపజాలవు. బాధిషకదొర వ్రతములను హస్త గత మొనరిచుకొన మీరు యత్నించుట నిజమే యైయుండును. పైక మవరానిందినది రాజ్యపుగుటకూడ నిజమే! నోట్లుకట్టి నాతడు దొంగిలియైనది నానికనున్న కల్పితయుక్తరమీ తెలుపక పోలువు చున్నది. ఆహ్మయే వానికలుపమునకు ప్రశ్నకు ప్రమాణము! నిజపరాధము నణచియుంచుటకే అతఁ డాపశ్రమును సృష్టించెను. సాహసమున్న వాడయినదో పైక మొనరిన వాడెవడో - బాబువ్రాసిన వాడెవడో యతనిని జూపమనుడు. ఇదిగో, ఆయాత్తరము బల్లపై నున్నది.”

మేక్కిము వడిగా ద్వారము దిక్కుగఁజని “నిశ్చయముగ మీరు వ్రాసిన వానిని జూడఁ గోరుదుగా? - అతఁ డీ చెంత గదియందే యున్నాడు. మీ రనునతి యొసఁగుండు-ఒసగకపోండు. నే నిప్పుడే అతనిఁ బిలిచెదను.” అని గంభీరముగఁ బల్కి, అవ్వలికిఁ దొడ్చి

చూచి, “మీ రొకమాటు లోనికి దూచేము” డని నూతనవ్యక్తి నుద్దేశించి పల్కెను.

తోడనే యతఁడు గదిలోఁ బ్రవేశించెను. నేలవఱకు వంగి యతఁ డందఱికిననుసక్రించి వెడగుచూడ్కులు నలువలఁకులకుఁ బఱుపసాగెను.

కొఠిపతి — అయ్యో! తమ రెవరు?

“గొల్లోహిల్స్! కే నొక గొప్ప — ”

“ఇచటి కెందుకు వచ్చితిరి ? ”

“అదండి—నే—కే—ను—ఎ—టు—గ—నండి !”

మేక్రిము — నే వెలుంగుచును. అయ్యో! ఇటువచ్చి బల్లపైఁ గల జాబు నొకమాటు తేటి చూడుడు.

చివఱన లేఖను గైకొని “ఇది నే వ్రాసిన యుత్తరమే” అని నూతనవ్యక్తి యనెను.

కొఠిపతి — మీరు వ్రాసినదా? మంచిది — చూతును గాక! ఈకలము, దీసికొని దీని నకలు వ్రాయుడు.

తన కేదేని యుద్యోగమిచ్చుటకై కొఠి యన్యఁకుఁ డట్లడుగు చుండెనని తలచి అతఁడు నకలు వ్రాయఁదొడఁగెను. కొన్ని పంక్తులు వ్రాసినంతనే వ్జర్సు “చాలును! మీ గీయుత్తరము నీపెద్ద మఃషి యాదేశానుసారము వ్రాసి ముండలేదా?” అని రాబర్టు వంకఁడర్జుని విద్దేశించి పల్కెను.

“అయ్యో! ఇతఁ డెవరో నే నెఱుంగ” నని నూతనవ్యక్తి కంపిత స్వరమునఁబల్కెను.

ముఖవైఖరిఁ జూడగనే అతఁడు నిక్కమే వాక్రుచ్చెనని యందఱు గ్రహించిరి.

కొఠిపతి — అట్లైన నెవరి మాట చొప్పున, మీరు దీనిని వ్రాసినారు?

“మీకోశాధ్యక్షుడు విగనరీ మాట చొప్పున”

“అనత్యము — ”

“అనత్యము కాదని ప్రమాణపూర్వకముగఁ జెప్పుచున్నాను. విగనరీ నా బాల్యమిత్రుడు. ఒకనాటి సంధ్యాసమయమున నతఁడు నకలు వ్రాసి తెచ్చి, ఒకహోటలున నన్నుగలిసికొని నాచే దీని వ్రాయించెను మీ యాజ్ఞానుసారమే తా నెల్లు — ”

“ఏమి! — ఇంత సామానమా! — ఇట్లెన్నటికి జరిగియుండదు. విగనరీ సచ్చరిత్రుడు. అతని ముందు మిరిల్లు వచింపజాలరు.”

‘అనుమాన మున్నచోదోడికి హానినిచూపి రావింపుడు — నాయెరుట నతఁడు సత్యము ఎలుకక పోనఁడు నామాట లబద్ధములు కావు.”

ఈసరళోక్తులు ముదుసలి పూర్వవిశ్వాసము నిడుక విచలిత మొనరింప నేమియుఁ బలుకఁజాలక భ్రాంతుని చందమున నశోడట్టె నిలువఁబడి పోయెను.

“ఈవిషయమున మీ యభిప్రాయమేమి!” అని మేక్సిము మాటలు నుద్దేశించి పల్కెను.

“ఇదంతయు మీ కుట్రయని తోచుచున్నది. — విగనరీని న్యాయముగ నడుగక——”

అతని నడుపులు ముగియకమున్న జర్జటాగడిమధ్యమునఁ జివాలనఁ బ్రవేశించెను. కోపమున మండిపడి ముదుసలి “నీచిటి కేల వచ్చితివిరా పాడి!” అనెను.

మేక్సిము—కాజ్టా! నిన్నుఁ బిలువబడే ఏల వచ్చితివి!

వర్జర్న—తులువా! నిన్నుఁ గైదునఁ బెట్టించు బుద్ధితము. నీవేమీచేసితివో సాకుకూర్తె చెప్పినది. క్రొత్తబీగముతో మంద నముఁ దెరిచిన దొంగలకు నీవు తోడ్పడితివి. — ఈ వసువునందే

ఎట్టిదుర్మార్గుగనైవో!

విస్పష్టస్వరమున కాలకుఁ దీట్లనెను. “కొందఱు వీరులను మారణముచేయ నొక గూఢచారుడు మీయొద్ద దాచి నడచియుంచిన వశ్రములను బడయ దలంచు నుదారులకు నాయముచేసెతిని. అట్లాన డుట యనుచితమని తలచురేను, సిస్సంశయముగ మీరు నన్నుఁ గైదులోఁ బెట్టించవచ్చును!”

మేక్కిన— అనుమతిలేనిదే ఇచ్చటికి రావలదని నీతోఁ జెప్పలేవా?

బాలుడు— మహాశయా! కోపింపకుండు. విగనరిగారు నన్నిచటి కంపిరి.

“ఎవరు!— ఏమంటివి? మరల నీకు మతిగోయెనా?”

“మతిమూలినవానివలె గదిలోఁ బ్రవేశించి మీకిమ్మని అతఁ డీజాబును నాచేతికిచ్చి నిమునములో నదృశ్యుడయ్యెను.”

కొఠిఁజే— జాబా!— విగనరియిచ్చిన జాబా! ఏ!

జర్జెటు లేఖను ముదునలిచేతికిచ్చెను. కంపితవాస్తవమై కొతినతి దానిని దెలుచెను, రహస్యమేమో యందును సిహితమైయున్న దని యెల్లరు గ్రహించి యుక్యములై మాడఁజొచ్చిరి. ముదునలి మెల్లగ జాబుఁ జదువ వొడంగెను. చదువుచుండ నతని ముఖమున భిన్న భావములు ప్రతిఫలించుచుండెను. అతని చిత్రమందలి యావేగ మెల్లఱకు దృఢోచరమయ్యెను. నిమునములో వృద్ధుని మొగము వెల్లనై పోయినది. లలాటము కుంచితమయినది. ముకువుటము లెగుర సాగినవి. తోడనే అతని కపోలముచుండి కొలఁది యశ్రుబిందువులు జొటజొట రాలెను. పదపదీ యతఁడు తలయెత్తి కంపిత బాష్పరుద్ధ గళమున “విను!”డని జాబు నిట్లు చదువఁదొడంగెను.

“మహాశయా!

ఈవశ్రమున నా యవరాధము సంగీకరించుచున్నాను.

ఘోరదశకృత్యమున నేను జేయజేసికొంటినని యింతకుమున్నే
తాము వినియుండును. ఎరుగక నాకు సాయము నలిపిన వ్యక్తి జడ్జటు
మేప్పియుల ననుగమించి మీ యాలచుటన, బ్రవేశించుట గాంచి
నాదుస్పృహదంతము మీకు దెలుప నాతడు చనుదెంచెనని
గ్రహించితిని. మగల నీప్రియభూమిని గన్నులతో జూడివిధమున
నిందుడి వెడలిపోవుట తక్కు నాకు వేయి వెదవులేదు. నేటి సాయం
సమయమునకే వేరిసునుండి బహుదూర మరుగంగలను; ఇదియే
నాకు దగు శాస్త్రీ! లింకులకు నేను దూఱించుటలేదు. ఉత్తరము
వ్రాయుచున్నను నిజకళంకమును మఱుగుపఱచుకొనుట నాయుద్దేశము
కాదు. జరిగినదంతయు దెలిసివేసిననుడల నన్ను మీరంతగదూషింప
రని యాసించియే మీకు దీనిని వ్రాయుచున్నాను. పక్షముల వేటి
కను గొనిపోవుటకై బొరవపువొర కొఠీ కరుదెంచిన నాటియుదయ
మించుక పెండల కడ నేను కచ్చేరికి వచ్చితిని. ఆపుడు చూచునరికి
మందనము తెరుచబడియుండెను. మొదటి నూలు జరిగిన చార్య
యత్నమును గుఱించిన వృత్తాంతమును మీకు, దెలుపనందులకు
నన్ను నే జాలగఁ దూరుకొంటిని. రెండవపర్యాయము చోరల
యత్నము విఫలమగుటఁ గాంచగనే నామనను నాయందు లేక
పోయెను. నోట్లు కట్ట అపహృతమయ్యెనని నే జెప్పింది వట్టి
మాట. కొఠీయందు విత్తము జమ చేయు నొక పెద్దమనిషి కీయఁ
దలచి గతదినము సాయంసమయమున నినుపపెట్టెనుండి నోట్లు కట్ట
నీవలకిఁ దీసి నాద్రావరులో నుంచిన నంగతి మఱచిపోతిని. మూడు
నాటైన పిదప నోట్ల కట్టను జూచుకొంటిని, దానిని జూడగనే
నామననున కానందము కలిగినది. పైకముఁబాపి, నామిత్రుఁడు
నిరవరాధియని ఋణపు నేయఁబాలుడు ననుకొంటిని. కాని, ధూర
దృష్టవశాత్తు ఆనాడు మీరు కచ్చేరికి రాలేదు. ఎంత యత్నించినను,

అనాటి సంఖ్యానమయమందైన మిమ్ముల గలపొసిన లేక పోలేని అందుచే నోటులకు మీకు ముసలాడు నూడలచితిని. కాని కోశాధ్యక్షుడనగున నేను, ఏలకేల నాకెముల నొక డ్రాయరుతోఁ బెట్టినందున నాతప్పు క్షమింపరాదనియు, అతఁడు నీయుగం తమున దాచి యుండునందున నానెడ మీకు కోపించుదురనియు నే నయపడితిని. పిమ్మ నామనసున నొక కుచ్చితబుద్ధి యుదయించి నది. నన్న మీకు మీజామాతకు గాంచుకొని, మీవిఫల సంపత్తిని నాయధీశము నేను మీరూపించుట నేనెఱుగుదును,—

ఈమనోరథము సిద్ధించుట గగన ప్రసూనమును బడయుట యని తానెఁడవుడు నేను యెఱించినను, నాయెడ మీరు చూపు అవ్యాజ ప్రేమవలన నావాంఛ నెఱవేరవచ్చునేమోయని యాశపడితిని. కాని యిట్లని ఎవ్వరి కడఁ దెలువక, నాయాశను నాహృదయమందే గుప్తముగ నుంచుకొంటిని. నేను మీతపయ యెడ గాఢానురాగము గలిగియున్నాను. అనురాగమే నాజీవన పరమావధియని యనుకొంటిని. స్వార్థవశవర్తినై గారి, ధనశోభమునకు లోబడి గాని నే నానుండరిసి బ్రేమింపజేదు. నాప్రణయము స్వార్థహృష్టమైనది. నావలె నామెకూడ నిరుపేదరాలై యున్నయెడల నేనంది యము లేక, ఆమె సమక్షమున పరిణమప్రస్తావము నెత్తి యుందును. నాహిత్యుడగు రాఘవుని బరిణయమాడుచునని రహస్యముగ నామె వాదాన మొనరించెనని వినినంతనే నాకరితాపమునకు మేరలేకపోయినది.

మీనిలయము వీడిపోవుచప్పుడు తా నిక ప్రాన్ముకుఁ దిరిగి రానని రాబట్టు చెప్పియుండెను గదా! అతఁ డంతర్నిత్యుడైనందున, మీకుమాత్రము నాకును నడుమ గల వ్యవధానము కూడ సంతర్నిత్యమైనదనియు, సందుచే నామె నిరాటంకముగ నమ్మఁ బెండ్లి యాడ నమ్మతింపుననియు జడమత్తినై నమ్మితిని. ఇట్లుండ నోట్లు

కట్ట వాగుఁ గనుపించిన నాఁడే చాబట్టయొద్ద నుండి నాకోక యొత్త రము వచ్చినది. 'కొలఁది దినములు బ్రతిసీతుం దుండి, కేరితునకు మంలినప్పితి నయ్య, దేశత్యాగ మొనరి చుటకు ముక్కుకసారి ఎలిమి కుమారిని జాతు' నని ము వ్రాసి, తన బిఱసముఁ దెలుపుచుఁ దన్నొకసారి చూడ రమ్మని యశఁడు నన్నుఁ గోరెను. అతని లేఖ నందుకొని నంతనే తాను క్షిప్తోషితుని యశఁడు ఋజువుచేసికొనునని కేదలదిలిసి. చెప్పవేల్క. నాహృదయఃపంతకుని నిరాశాప్రపూర్ణమై పోయినది. కర్ష్యవలన నాచిత్తమున నొక వైశాచిక సంకల్ప ముద యించినది.

నోట్లు కట్ట నిక నాకడ నుంచుకొనవలెనను చాంఛ. నాకు లేకు కాని మీకోపథయమున దానిని మీకొనఁగుటకు నాకు సాహసము చాలలేదు. నోట్లను మరల బడ నుండెనను చచ్చుమే మీకు లేదు. ఆపాటి సొమ్మును మీరంతగ లెక్కచేయరని నేనెఱుఁగును. ఋజుముఁ దీర్చు సాకున నోటులను చాబట్టకు కొనఁగవలెనని నేను సంకల్పించుకొంటిని. ఈచిత్త మతని చేతులబడిన యెడల యథే చ్చగ నతఁడు విదేశావాసము, కేయఁజాలుననియుఁ దన్నూలమున ధనికుఁడు కాజాలుననియుఁ దలఁచితిని. ఎవ్వఁడు దేశత్యాగియై నందున నాజీవనకాంక్ష చరితార్థముగు పథము నిరంతరాయమగునో అతని నీనిధమున దానిక్రయదేవి కబళమునుండి కాపాడ నేఁగావించిన యత్నమే నాపాపశ్చాయశ్చిత్తమని యనుకొని, ఆత్మ ప్రపంచన మొనరించుకొంటిని. కడంగు హేయమైన దురభిమానమున కవశవర్తియై, ఈకార్యమునకుఁ గడిగితినను తలఁపును నాచిత్తము నుండి తుడిచివేయ యత్నింపసాగితిని. అందుచే గాబట్ట మరల నరు దెంచిన యెడల, నతని కాపద నాపాదంపజేయుట నాదృఢేచ్ఛ యయ్యెను. బారిషపు దొర యతని నస్వేషించుచుండెనని నేనెఱుఁ

గుమను. తన పరిశోధనమున నాశాడు కృతకృత్యుడైన యెడల రాబట్టవద్దనుండు నవహృతవిత్తముఁ బడసి, దొంగ యతఁడే యని నిశ్చయించుచున్నాము, దోడనే మీకును మీదుహితకును నావిషయము విదితమగుననియు, కళకితుడైన వ్యక్తి కర్థాగిహగుటకు మీపట్టి యిమ్ముకొనదనియు నే నూహించితిని.

నానూ పాపనంకల్ప నుతిహేయము; సీచము; అతి కాపురుషోచితము కాని దైవకృపవలన నాకామ సంకల్పము వ్యర్థమైపోయినది. మీమీఁల్లుని యత్నమున రహస్యమంతయు బయట పడినది. ఇప్పుడది యంకకుఁ దెల్లమయినది రాబట్టేమయ్యెనో నే నెఱుంగను; కాని నాయాజాబు తగు వేళ మీచేతుల, బడననియు. నొక నిరపరాధి యెడ ఘోరదుర్మయము జరుపకుండురనియు హృదయపూర్వకముగ నాశించుచు దీని నింపితిని. ధర్మమును జేర్కొని ప్రమాణమొనరించి యేమి వచిండుటకు నాకిక నధికారము లేదు. ప్రాణములుండగాఁ దిరిగి రాకుండుటకై దేశత్యాగిని పోవుతఱి సీనత్యము వచించి మీమ్ము వచింపఁ బూనుకొనని తాము గ్రహింతురు గాక!—రాబట్ట నిర్దోషియనియు, నిర్దోషియే గాక మహాత్కృష్టగుణోపేతుడనియు నత్యము వాక్రుచ్చుచున్నాను. బాంపపు దొర పెట్టెను నాతని శత్రువులు దొంగిలించిరి. మీయధీనమున నన్న వారిలో జడ్జటు మాత్రము వారికి సాయముజేసెను. నేఁ జెప్పవలసినదంతయు ముగిసినది. ఇప్పుడు మీయొద్ద నాప్రార్థన మొక్కటి మాత్రమున్నది.— మీమ్ము క్షమాభిక్ష వేడుచుండుటలేదు. ఏలయన, క్షమాపణకు నేను పాత్రుడను గాను—ఈయధము బూర్తిగ విస్మృతించుటయే నాకడ గొట్టు కోరికయని విసేతుండనై తెలుపుచున్నాను. ఇంక సెలవు చిరకరుణామ గూ! హితకాంక్షీ! మహానుభావా! సెలవు. ఈక్షపణమునఁ బ్రాణములకన్న నధిక

ముగ నెవని బేయిండితిని వారందరిని గూడ సెలవు వేడుచున్నాను. ఈ దొర్భాగ్యుని పుణ్యము నిక పీక్షింపజాలరు; మీయందరికిని శుభము గాక! నవైశ్వర్యములకు మీరధిపతు లగుదురా? సెలవు—మీది సెలవు. ఆశాసూక్ష్మడై, ఆనందసూక్ష్మడై, అశ్రీమహాత్ర సూక్ష్మడై నీయభాగుని కింకళగ నానుడే శరణ్యము!”

అమితభోగ్యత బాష్పపూరిత లోచనడై, స్ఫీకహృదయడై, ప్రసారిత బాహుయుగధృడై నర్జర్యు గాఢ్రును నాగలిమి కొనెను. తదుపరి వాత్సల్యసరస్వరమంగ నతడు తన ముద్దుపట్టి లాటమునుజుంబించి, యాపవిత్రాత్ముల పాణుల కెట్టిని గలిసెను! ఆదృశ్యమును విలోకించినంతనే మేస్సీయు శుష్కశత్రములు కూడ అద్రిమలైపోయెను. అశ్రుసిక్తననునడై యాశా ఇయల్తా దేవి దిక్కుగఁ గృతజ్ఞతాపూరిత గృక్కులను వలపెను!—అమితాహ్లాదమున నున్నత్తుడై జల్దలు గంతు లిడసఁగెను.

అకస్మాత్తుగ దేవి ముఖము వివర్ణమైపోయినది.—స్థితచరణయై ఆమె వెనుకకుఁ దూలెను. నేల వ్రాలు నామె తగువల్లరిని బట్టుకొన మేస్సీయు చివాలన ముందున కరుదెంచెను. “అంతయు ముగిసెను. దురాత్ముడు నాకెట్లో విషము ప్రయోగించెను—” అనుచుండ దేవి దేహము సుడిపడి పోయెను.

ఉపచారము లొనరింప నంద తామె దిక్కుగఁ బరువిడిరి. కాని వారి ప్రయత్నములన్నియు వృథలైపోయెను! ఆమె రమణీయ నయన యుగళము మూసికొని పోయినది! దేహపంజరము నుండి ప్రాణశక్తుల మెగసిపోయినది.

* * * *

పితృహస్తము గడచెను. రాజర్థు యెలిస్సు కింకను వినాహము

కావేదు. తను ప్రేమ నుద్ధరించి భౌతికసుఖసాధకురాలైన దేవి పర
లోకగత యాత్మయెడ సమ్మానము చూపుచు నెలవఱకు వారు
శోకసూచకవస్త్రములను దాల్చిరి. రాబోవు మానమున వారి
యద్భూతామహోత్సవము జరుగును. దేవి ప్రాణములు గొని
ఘోరావకాథ మొనరించిన చికిత్సకుఁడు హత్య జరిగిన దినముండే
యదృశ్యుడైపోయెను! ఎంత యత్నించినను, ఆపాపి జాడ తెలియ
రాలేదు. దేవి పానీయమున నాతఁడు వినముఁ గలిపినట్లు పరిశోధన
వలనఁ దెలియవచ్చిన అనన్యవిపత్తును గుర్తించిన దగుటచే దేవి
ముందే వీలును వ్రాసి యుండెను.

తన సంవత్సరము దధికాంశము నామె రాబుప్తనకు దాన మొసఁ
గినది, విశ్వసనీయులైన నిజభృత్యులను గూడ నామె సంతనపెట్టెను.
అమూల్యమగు దన యూర్మికను, గంకణమును ఆసీమఁజిని మేక్కిము
కు నొసగినది. ఆరెండును దేవి కతిప్రీతిపాత్రములుగా నుండినవి.
పావన గుణశోభితయైన నావధూటి పవిత్రస్మృతి నిజహృదయ ఫల
ముల ననారతము స్మరించుకొనుచు వెలసేని యాయావస్తువులను
కన ప్రాణములకన్న మిన్నగఁజూచుచు మేక్కిము హృదయశాంతి
కపేక్షించి ఇటలీ రమ్యాద్రకి నూతన వధూవరులతోఁ గూడి వెడల
బ్రవ్వియించెను.

ఈ పుస్తకము వ్రాసిన జొన్న అశ్వత్థ సత్యనారాయణమూర్తి గారిచే

వచియింపబడిన యితర పుస్తకములు :

1. ఆటీన్ మణేలా (డిటెక్టివు నవల)	డెమ్మి	రు 1-8-0
2. చిన్న హస్తము 1 భా. డిటా	డిటా	రు 1-8-0
3. డిటా 2 భా. డిటా	డిటా	రు 1-8-0
4. హత్యాభ్రమ	డిటా డిటా	రు 1-8-0
5. లవంగి (సాంసారికము)	డిటా	రు 1-8-0

కథలు, నవలలు :

6. నుశీల	రు 0-12-0
7. శ్యామల	రు 1-0-0
8. కాలసర్పి	రు 0-12-0
9. మాధవి	రు 0-12-0
10. లలిత	రు 1-0-0
11. పెండ్లిదండ	రు 1-0-0
12. నాలుగు కథలు	రు 1-0-0

నాటకములు :

13. మీ వారు పతనము	డెమ్మి సైజు	రు 1-0-0
14. పాజిహాను	,,	రు 1-0-0
15. నూర్జహాను	,,	రు 1-0-0
16. దుర్గాదాసు	,,	రు 1-0-0
17. చంద్రగుప్త	,,	రు 1-0-0

